

STOCKHOLMS
UNIVERSITETS
BIBLIOTEK

46,257/1

EJ HEMLÅN

STOCKHOLMS
UNIVERSITETS
BIBLIOTEK

lett
tt

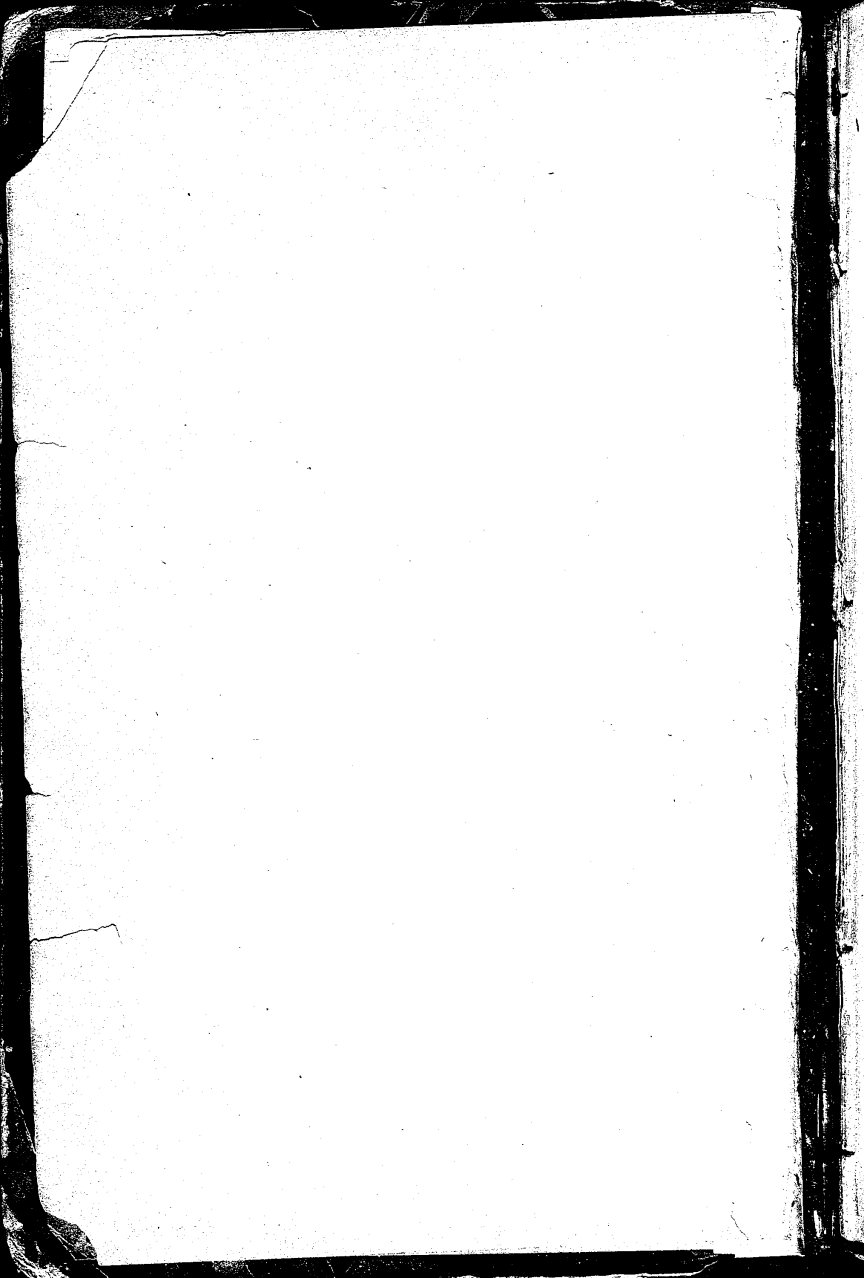
Manzoni, Prom. spos., ou. ov., 1832

A. Mueler

STOCKHOLM UNIVERSITY

30001 000151318

DE
TROLÖFVADE.

MILANESISK BERÄTTELSE
FRÅN XVII:DE SEKLET,

BEARBETAD AF

ALESSANDRO MANZONI.

Öfversättning från Italienska Originalen.

Första Delen.

STOCKHOLM.
TRYCKTE HOS JOHAN HÖRBERG,
1852.

F Ö R Ö R D.

Af alla de Vitterhetsarter, i hvilka man sedan lång tid tillbaka sökt uppdelade det Skönas område och bestämma gränserna för dess yttringar, är Romanen onekligen den i vår tid med största begärlighet omfattade, den ibland alla samhällsclasser mest kända. Den är det, och måste vara det, till följe af sin natur och sin närvarande utbildning, såsom sväfvande på gränsen af den idealiska världen och den så kallade verkliga. Dess uppgift är nemligen, att i en klar, lefvande, trogen spegel uppfatta lifvets brokigt rörliga, mångfaldigt vexlande gestalter. Häruti skulle man alltså kunna anse den äga en viss likhet med Dramat, hvilket äfven, som bekant är, har till föremål, att i en harmoniskt ordnad och begränsad bild framställa det mest karakteristiska ämne för Poesien: förnuftiga varelser i handling. Genom sjelfva arten af deras natur och yttringssätt skilja sig likväl dessa begge vitterhetslag i betydlig mån ifrån hvarandra. Ty, då det hufvudsakliga, oeftergifliga vilkoret för all dramatisk konst är enhet i handling — denna

enhet må nu sökas antingen i hjeltens karakter, en mäktig passion, eller ock någon allmän, verldshistorisk händelse — bemödar sig deremot romanförfattaren att ordna och till ett helt förbinda de händelser, passioner och karakterer, dem han valt till föremål för sin behandling. Vål förärar man äfven här en viss enhet; men denna är af en mera fri, episk art. Hvad sjelfva utförandet åter beträffar, vill kännaren i de taflos, dem *Melpomene* eller *Thalia* uppställer, beundra ej mindre teckningens säkra och genomförda hållning, än färgornas bestämdhet och glans: i *Romanens* deremot nöjer man sig med mera flygtiga utkast, samt mattare brytningar af skuggor och dagrar. Den tragiska eller komiska konstens alster fordra dessutom att höras, ses: en *Roman* kan deremot, som hvar och en vet, endast läsas.

Emellan de gamles *Epos* och den nyare *Romanen* hafva några konstdomare velat finna ett visst syskontycke. Detta gäller dock blott om formen. Ty, hvad innehållet beträffar, är väl epopéen, den en genialisk författare *) kallar "en lefvande fama," af en vida mer

*) N. F. Biberg. Inträdestal i Vitt. Hist. och Antiquitets-Academien.

omfattande, man skulle nästan kunna säga politisk karakter, än *Romanen*, hvilken, äfven då den inträder på historiens gebiet, endast sysselsätter sig med det inre lifvet.

Vill man nu följa den historiska utvecklingen af denna vitterhetsart på spåren, igenfinner man dess första upphof i de *Norrmanniska riddarromanerna*, hvilka likväl mera kunna betraktas såsom en i episk form affattad, romantisk behandling af detta hjeltomodiga folks sagor, än hvad man i nyare tider förstått under benämningen *Roman* *). Då i 13:de och 14:de seklerna konsten och vetenskapen pånyttföddes inom *Italien*, intogo visserligen i dess litteratur *Boccaccios noveller* ett utmärkt rum; men dessa äro dock, oaktadt deras i stilistiskt hänseende stora och allmänt erkända förträfflighet, föga annat än angenämt berättade, putslustiga äfventyr, ofta af den mest sjelfsvåldiga art. Äran af att först hafva utbildat den nyare *Romanen* i dess egenskap af

---

*) Öfver detta ämne har nyligen i Frankrike utkommit en högst läsvärd afhandling, vittnande om det berömvärda nit, som nu börjat yttra sig i detta land, att uppsöka dess länge förgätna historiska och esthetiska urkunder: *Sur les épopées françaises du XII:ème siècle* par Ed. Quinet. *Revue de Paris*. Tom. XXVI. pag. 129.

karaktens och sedeskildring tillkommer ostridigt *Don Quijotes* snillrike författare, hvilken såväl genom detta odödliga arbete, som genom sina tolf valda noveller, framstår såsom ett verkligt classiskt mönster, hittills ouppnådt, och tilläfsventyrs oupphinneligt.

Lång tid derefter uppgick i England en lysande period för arbeten af detta slag. Det Britiska folklynnets naiva humor afspeglades troget i *Fieldings*, *Sternes*, *Smollets* och *Goldsmiths* romaner. — I Frankrike hade man dels, med uppmärksamheten uteslutande ägnad åt teaterns alster, ej särdeles bearbetat förenämnde afdelning af litteraturen, dels var ock nationens sedeförderf, hvilket redan i början af 18:de seklet nått sin culminationspunkt, ett föga tillfredsställande, fastän ej sällan begagnadt ämne för vitter behandling.

Vände vi nu i fortgången af denna öfversigt våra blickar till Tyskland, möter oss snart flägten af en djupare, rikare, mera lifgivande ande, bestämd att bortrensa alla osunda dunster såväl inom vitterhetens, som vetenskapens område. Från detta land hade den religiösa regenerationen utgått: här framalstrades nu ock den litterära; måhända en naturlig, fast sen frukt af den förra. En

medelpunkt för *Europa*, ej mindre i intellektuellt, än i geographiskt hänseende, kan *Tyskland* i sanning nu, likasom fordom *Hellas*, betraktas såsom vishetens och bildningens fosterland. Äfven till den diktart, med hvilken vi här egentligen sysselsätte oss, spridde sig snart detta välgörande inflytande. *Goethe*, den mäktige lagstiftaren inom *Snillet*s värld, der han meddelade sina bud, icke i döda regler, utan genom oförgängliga alster af den rikaste diktningsförmåga, började sin lysande bana med en roman: *Werther*. Det missförstånd, de usla efterhärmmningar, hvartill denna ryktbara bok gaf anledning, kunna ingalunda förminska dess egentliga förtjenst, att vara den mest sanna, friska och fulländade målning af de förfärliga strider, den slutliga förstörelse, som den mäktigaste af alla passioner förmår åstadkomma i ett ytterst finkänsligt hjerta, en lågande, sig sjelf förtärande fantasi.

Länge dröjde det, innan en roman i något annat land så uteslutande ådrog sig tidens uppmärksamhet, då slutligen en kvinna framstod att häruti täfla med den store *Tyske* skalden. *Neckers* undransvärda dotter vå-

gade detta djerfva försök, och gick, en ny Pythia, att för tid och efterverld uppenbara hvad hennes örnblick skådat i Konstens och människohjertats *Alldraheligaste*.

Innan kort se vi en ny revolution inträffa i Romanens historia: *Walter Scott* uppträder; och med honom antager den en historisk karakter. Inseende det föga poetiska i vår tids seder, sökte han att ur det förflutna framkalla bilder af mera individuell halt, mindre afnött ansigtsprägel; och han lyckades häruti på ett sätt, hvilket lika mycket vittnar om ett med outtömlig rikedom skapande snille, som om ett till alla delar fullständigt utbildadt mästarskap. Den lysande framgång, hans verk öfverallt vunno, hade till följd, att innan kort knappt någon enda Romanförfattare inom England, Frankrike eller Tyskland sågs uppträda, som icke i mer eller mindre mån, med eller utan afsigt, af honom tillegnade sig något i form, stil, eller åtminstone ton.

Äfven på närvarande arbete kan tilläfsventyrs sistnämnda anmärkning i vissa afseenden lämpas, oaktadt författarens utmärkta talent och nationella ståndpunkt visserligen höja honom öfver hopen af efterhärmarer. *A. Manzoni*, redan förut känd och värderad såsom lyrisk

skald, gjorde genom denna bok ett försök att i Italien införa den historiska romanen och rönte dervid af sina landsmän ett stormande bifall. Detta torde ej af alla delas. Kritikkens stränga fordringar af enhet skola måhända icke här tillfredsställas. Åt hufvudhandlingen, skulle man kunna invända, lemnas ju för liten vikt och utrymme: episoderna rycka oftast till sig det förnämsta intresset. Vi vilje ej häröfver fälla något yttrande; en enda anmärkning må dock vara oss tillåten. Månne ej för denna möjliga brist på enhet en ersättning gifves i den mäktiga, inflytelserika känsla, hvilken, lik en osynlig ledtråd, genomgår hela berättelsen. Denna känsla är ingalunda, som vanligt, kärleken: det är denna varma, orubbliga tro, som öfverallt så skönt uppenbarar sig hos de begge hufvudpersonerna.

Hvad öfversättningen beträffar, hoppas vi, det de deruti förekommande mångfaldiga ojemnheter och brister måtte mildt bedömmas, åtminstone af alla dem, som känna svårigheterna af att på Svenska öfverflytta ett arbete ifrån Italienskan: det sednare språkets praktfulla välljud, dess rikedom på betydelsefulla diminutiver, dess i oupphörliga gerundier sling-

VIII

rande periodbyggnad. För öfrigt sträcka sig våra anspråk och önskningsar blott derhän, att läsaren snart måtte, med förgätande eller öfverseende af allt detta, i sjelfva boken finna en rik och nöjsam ersättning för detta på en gång vidlyftiga och fragmentariska företal.

ÖFVERSÄTTAREN.

INLEDNING.

*) ”**H**istorien kan i sanning betraktas såsom
”ett ärofullt krig emot Tiden, eftersom hon,
”ryckande ur dess händer de år, hvilka, lika-
”som fjettrade, ja förmultnade, der legat göm-
”de, uppkallar dem till lif, mönstrar dem och
”på nytt uppställer dem i slagordning. Men
”de lysande kämpar, som på denna bana skör-
”da palmer och lagrar, hemföra såsom byte
”intet annat än det ståtligaste, det förnämsta,
”då de med sitt bläck, likasom balsamera fur-
”stars, potentaters och de förnämas dater, och
”med snillets finaste nål utsticka de trådar af
”guld och silke, som bilda en sammanhängande

---

*) Detta och det följande, hvaruti den person, som förmenas först hafva upptecknat dessa händelser, införes talande, lemnar ett prof af den inom Italienska vitterheten på Sextonhundralet rådande karakter och skriftsätt, utmärkta för en invecklad tankegång, sökta bilder och en styf sirlighet. I Litteraturhistorien kallas alla författare från denna period med ett gemensamt namn Secentister.

Öfv. Anm.

"väfnad af minnesvärda handlingar. Men det
 "är ej min ringhet förunnadt, att uppstiga till
 "dylika föremål, till dessa farliga höjder, dit
 "vägen slingrar sig genom de politiska förhål-
 "landenas irrgångar och krigstrumpeternas gny:
 "jag vill blott, då till min kunskap kommit
 "några anmärkningsvärda tilldragelser, om äf-
 "ven endast personer af föga betydighet och
 "af handtverksklassen deri förekomma, lemna
 "de efterkommande en hugkomst deraf, i det
 "jag helt enfaldigt och naturligt derom går att
 "göra en framställning eller berättelse. Utö den-
 "na får man inom en inskränkt theater skåda
 "hemska tragedier af grymhet, scener af sublim
 "ondska med mellanspel af dygdiga handlingar
 "och englaren godhet vid sidan af verkligt djef-
 "vulska planer. Och i sjelfva verket, då man
 "tager i betraktande, att dessa våra bygder äro
 "under Hans Catholska Maj:ts vår Konungs skydd,
 "hvilken är den Sol, som aldrig går neder, och
 "att, med lånadt ljus, likasom en oförminskad
 "Måne, den Hjelte af ädel stam belyser dem,
 "hvilken för närvarande derom har vården; att
 "vidare de Högloflige Rådsherrar likasom fix-
 "stjornor och de andre hedervärde öfverhets-
 "personer såsom planeter sprida sitt ljus åt alla
 "håll, sålunda bildande ett det aldraherrligaste

"himlahvalf, kan jag ej på annat sätt förklara
 "dess förvandling till ett helfvete af mörksens,
 "ondskans och grymhetens gerningar, som af
 "vilda sällar allt mer och mer föröfvas, än ge-
 "nom djefvulens synnerliga konst och list, efter-
 "som mensklig ondskas ensam ej skulle förmå
 "emotstå så många hjeltar, som med Argus-
 "ögon och Briarevs-armor oafslåtligen sträfva för
 "det allmännas bästa. I anledning häraf skola,
 "vid upptecknandet af denna händelse, som in-
 "träffat under min späda ungdom, slägtnamnen
 "på goda skäl förtigas, oaktadt de fleste perso-
 "ner, som der spela en roll, hafva försvunnit
 "från världens skådeplats, då de begåfvo sig
 "under Parcernas lydno; detsamma vill man
 "iagttaga med orterne och endast i allmänhet
 "dem beteckna. Dock skall ingen kunna anse
 "detta såsom en ofullkomlighet i berättelsen
 "och lyte i detta mitt foster, så framt ej en
 "sådan Criticus är en person rent af tom på all
 "philosophi: hvad åter beträffar dem, som der-
 "med äro förtrogne, inse de lätt, att ingenting
 "felas i sjelfva väsendet af nämnde berättelse.
 "Ty då det är en solklar och ej heller af någon
 "bestridt sak, att namnen icke annat äro än en-
 "dast och allenast tillfälligheter" . . . .

Men om jag nu äfven lyckligen genomgått den verkligt hjertelika mödan, att renskrifva nämnde historia ur denna matta och stympade handskrift, och, som man brukar säga, framdragit den i ljuset, skall väl ock någon finnas, som uthärdar att läsa densamma?

Detta tvifvel, uppkommet under den mödosamma tolkningen af ett kludderi, som följde på ordet "tillfälligheter", kom mig att afbryta renskrifvandet och mer allvarsamt tänka på det som nu vidare vore att göra. Det är väl sant, sade jag för mig sjelf, under det jag genombläddrade manuscriptet, det är väl sant, att denna skur af sökta infall och rethoriska figurer icke så oafbrutet fortgår genom hela arbetet. Vår gode Secentist *) har i början något litet velat pråla med sin talang; men sedan blir stilen under loppet af berättelsen och ofta långa stycken igenom, mera naturlig och mera jemn. Kan väl vara, invänder man, men huru trivial, incorrect, ledsam är han icke! Lombardiska idiotismer i öfverflöd, språkets talesätt oriktigt använde, godtycklig grammatik, ledvridna perioder. Och sedan här och der en viss Spansk prydlighet; och hvad som är ännu

---

*) Se föregående not.

värre, i de mest skakande, de mest rörande delar af historien, vid hvarje tillfälle då det kommer an på att väcka undran eller eftertanke, med ett ord, vid alla dessa ställen, som väl fordra något litet rethorik, men en fin, varsam, smakfull rethorik, försummar han aldrig att der anbringa den honom egna, sådan vi sett den här i början. Och derpå, förenande med förundransvärd skicklighet tvenne till utseendet hvarannan mest motsatta egenskaper, är han i stånd att vara på en gång rå och affecterad på samma sida, i samma mening, ja i samma ord. Se! svulstiga deklamationer, sammansatta af tungrustade solecismer osh öfverallt denna tråkighet, full af anspråk, som är det egna hos alla 17:de Seklets Författare i detta land. I sanning! detta är ej att bjuda vår tids läsare på: de äro der-till för mycket kloka, för mycket utledsna vid detta slags ytterligheter. En lycka alltså, att denna goda tanke föll mig in genast vid början af detta olycksaliga arbete; nu tvär jag derföre mina händer.

Men just i begrepp att slå ihop min lunta och öfvergifva den, smärtade det mig ändå, att en så skön historia skulle för alltid blifva begrafven i glömska; ty mig åtminstone (läsaren skall tilläfväntas derom döma annorlunda) har

den förefallit ganska interessant. Hvarföre, tänkte jag, skulle man ej kunna begagna händelsernas kedja i manuscriptet och endast omarbete dictionen. Då härvid ej något förnuftigt "hvarföre" framställde sig, var mitt beslut snart fattadt. Och detta är uppkomsten till närvarande bok, den jag framställer med en upprigtighet, värdig sjelfva bokens vigt.

Men några af dessa händelser, vissa bruk, skildrade af vår författare, syntes oss så egna, så besynnerliga, för att ej säga värre, att innan vi dertill kunde sätta tro, vi först ville anlita andras vittnesbörd; och vi ha gjort oss den mödan att forska i tidens memoirer för att upplysa oss om, huruvida verlden verkligen då hade sin gång på detta vis. Denna forskning skingrade alla våra tvifvelsmål; vid hvarje steg stötte vi på dylika saker, ja än besynnerligare: och det som syntes oss mest afgörande är, att vi verkligen återfunno några personer, hvilkas tillvaro vi, då utom detta manuscript aldrig någon underrättelse derom till oss kommit, i sjelfva verket betviflat. Och vi skole vid tillfälle anföra ett och annat af dessa vittnesbörd, till bestyrkande af vissa saker, hvilkas sanning läsaren på grund af deras sällsamhet, kunde vara frestad att förneka.

Men då vi nu såsom oduglig förkasta vår författares stil, hvad hafva vi gifvit såsom ersättning? Häri ligger svårigheten.

Hvar och en, som på eget bevåg inlåter sig i, att förändra en annans arbete, åtager sig derigenom på sätt och vis skyldigheten att gifva en sträng redogörelse för sitt eget: detta är en regel *de facto och de jure*, hvilken vi ingalunda tänka undandraga oss. Tvertom hade vi, för att sjelsmant rätta oss härefter, noggrant ärnat göra redo för det af oss antagna skriftsätt; och derföre hafve vi, under arbetets fortgång, sökt att gissa alla möjliga förekommande kritiker, i afsigt att dem alla på förhand vederlägga. Icke heller skulle svårigheten legat häruti, eftersom (vi böre säga det till sanningens heder) ingen enda kritik framställde sig, att icke den möttes af ett triumferande svar, af detta slags svar nemligen, hvilka, om icke upplösa frågorna, dock förändra dem. Ofta satte vi äfven tvenne recensioner i håret på hvarandra, och läto den ena piska upp den andra; eller ock upptäckte vi vid grundlig undersökning och uppmärksam jmförelse att, så olika de än skenbart tycktes vara, de dock voro sins emellan beslägtade, begge uppkomne af obekantskap med de händelser och principer, hvarpå omdömet

borde grundas: Och efter att hafva till deras stora förvåning sammanfört dem, öfverlemnade vi dem begge åt sitt öde. Svårigen lärer väl någon författare så ögonskenligen bevisat sig hafva rätt. Men hvartill allt detta? — När vi ändteligen framsökt alla dessa inkast och svar för att uppställa dem i en slags ordning, skulle dessa ju slutligen, bevars väl! hafva utgjort en hel bok. I anledning häraf uppgifva vi denna plan, af två skäl, hvilkas giltighet läsaren visserligen lärer inse: det första, att en bok, skriven för att förklara en annan, ja stilen i en annan, torde synas en löjlighet: det andra att hvad böcker beträffar, én i sönder kan vara nog, om ej förmycket.

CAP. I.

Den gren af Como-sjön, som vänder sig åt söder emellan tvenne oafbrutna bergskedjor, med alla sina fjärdar och vikar, allt efter som de förra utskjuta eller böja sig in, afsmalnar nästan på en gång och antager lopp och utseende af en flod, mellan en bergsudde på höger hand och en stor ås gent öfver; och den bro, som der förenar begge stränderne, tyckes göra den-

na förvandling än märkbarare för ögat, och be-
 teckna den punkt, hvarest sjön upphör och Adda
 å nyö tager vid, för att sedermera återtaga
 namn af sjö, der stränderne på nytt aflägsnande
 sig, låta vattnet utbreda sig och afstadna i nya
 fjärdar, nya vikar, Floden, bildad af trenne stri-
 da strömmars vattenmassa, nedstiger, stödd på
 tvenne närliggande berg, det ena nämndt efter S:t
 Martino, det andra på Lombardisk dialekt *il*
Resegòne af sina många små spetsar i rad, hvil-
 ka verkligen gifva det likhet af en såg: så att
 ingen, vid första anblicken, endast ståndpunk-
 ten tages framifrån, såsom till exempel från de
 bastionerne i Milano, hvilka vetta åt norr, icke
 genast kan af detta enkla kännemärke urskilja
 det i denna långa och breda bergssträcka från
 andra berg af mindre märkligt namn och mera
 vanlig form. Ett godt stycke igenom fortskri-
 der floden med ett långsamt och jemnt fall;
 derpå bryter den sig fram mellan kullar och
 dälдер, sluttningar och slätter, allt efter ber-
 gens form och vattens kraft. Den yttersta
 kanten, afskuren af bergbäckarnas mynningar,
 består nästan blott af grus och småsten; de öf-
 riga af åkerfält och vingårdar besådda med bor-
 gar, villar, gårdar; här och der lundar, som
 sträcka sig uppföre berget. Lecco, den förnäm-

sta af dessa borgar och som gifvit namn åt trakten, ligger ej långt från bron, vid stranden af sjön, ja till en stor del i sjelfva sjön då vattnet är högt: i vår tid är det en stor köping, som är på vägen att blifva stad. På den tiden, hvarunder de händelser inträffade, hvilka vi gå att beskrifva, ägde denna redan då betydande köping, ett befäst slott och i följd deraf en commandant, jemte en ständig garnison af spanska soldater, som undervisade landets döttrar och qvinnor i modesti; då och då mindre vänligt klappade deras män, deras fäder på skullrorne, och vid sommarens slut aldrig försummade att vandra ikring i vingårdarne, för att bortrensa de öfverflödiga drufvorna och för bönderne lätta vinskördens besvärligheter. Från den ena till den andra af dessa köpingar, från höjderne ner till sjön, emellan höjderne, nedanföre skiljda af små dälдер, gingo då, och gå ännu många små vägar, än branta, än jemna, än sakta sluttande, stängde för det mesta af murar, sammansatta af stora klapperstenar, och här och der bekläddes med åldrig murgrön, som, förtärande murbruket, sätter sig i dess ställe och sammanhåller muren; hvilken derigenom sålunda skönt uppgrönskar. Någongång äro dessa vägar fördjupade och likasom begrafna mellan murarna,

så att vandrarne, seende uppåt, ej upptäcker annat än himmelen jemte en och annan bergspets. På andra ställen äro de terrassformade eller löpande kring randen af en slätt, eller skjutande ut från sluttningen såsom en lång stega, understödde af murar, som utåt lodrätt uppstiga likt bastioner, men inåt vägen endast uppgå till höjden af ett bröstvärn; och der kan vandrarens blick irra öfver de mest omvexlande och tjuvande utsigter. På ena sidan ser man sjöns blåa yta, genomskuren af näs och uddar, och vid stränderne landskap, hvilka vågen upp- och nedvända återspeglar; på andra sidan Adda, som knappt utgår ur brons hvalfbågar, ånyo utbreder sig till en liten sjö, sedermera afsmalnar och förlänges ända till horisonten i skimrande bugter: mot höjden bergens hopstaplade massor, som hänga öfver åskådarens hufvud: inunder honom den odlade sluttningen, landskapen, bron: midtemot sjöns andra strand, och der ofvanföre berget, som stänger henne.

På en af dessa småvägar återvände långsamt hem från en spatserfart, vid dagens slut den 7 November år 1628 Don Abbondio * * *, kyrkoherde i en af de orter, vi här ofvan antydt. Vår författare uppger icke en gång denas namn: alltså redan tvenne hemligheter. Stil-

Ia läste han sitt breviarium *) och ofta tillstöt han det mellan den ena psalmen och den andra öfver högra handens pekfinger, qvarhållande det der såsom märke; sedan läggande begge händerna på ryggen, och den högra med den halft tillslutna boken inuti den venstra, fortsatte han sin gång med nedslagna ögon och lemnade fullt gehör åt de makliga föreställningar, som hade kommit att anfakta hans själ, under det han med läpparna frammumlade för sig sjelf sin aftonbön. Lemnande dessa tankar, upplyfte han ögonen mot berget, som höjde sig midt öfver, och betraktade mekaniskt den knapt nedgångna solens ljus, som, framstickande mellan öppningarne på det motstående berget, målades här och der på de framskjutande klipporna, likasom i breda och ojemna sträckor af purpur. Efter att på nytt hafva öppnat handboken, och derur läst en ny ramsa, ankom han till en vändpunkt af vägen, hvarest han alltid plägade lyfta ögonen ur boken och se framför sig; så gjorde han äfven nu. Härifrån gick vägen rakt fram omkring 60 steg och delade sig derpå i tvenne gångstigar i form af ett γ ; till höger gick den uppføre berget, och var den väg, som ledde till

---

*) En slags handbok inom Romersk-Chatolska kyrkan.

prestgården: den venstra grenen gick ner i dalen ända till en bäck; och på denna sida uppreste sig muren ej högre än till fotvandrarens midja. De inre murarne af de tvenne stigarne, i stället att förena sig i en vinkel, slutades i ett litet capell, hvaruppå voro målade åtskilliga långa ormande figurer, ändande sig i en spets, hvilka efter konstnärens mening och i innevånarens ögon skulle föreställa flammor; och mellan dessa vissa andra oförklarliga figurer, hvilka borde föreställa själar i skärselden: själarne och flammorna, tegelfärgade på gråaktig grund, rappingen här och der affallen. Kyrkoherden, efter att hafva vändt om hörnet, och, som vanligt, rigtat sin blick åt capellet, märkte något, som han ej väntat sig, och ej önskat se. Tvenne karlar stodo, den ena midt emot den andra, der gångstigarne, så till sägandes, sammanlupo: den ene grensle öfver den låga muren, med ett ben hängande utom och den andra foten på vägen; hans kamrat upprätt, stödd emot muren, med armarne i kors öfver bröstet. Dräkten, hållningen och det som man, derifrån Kyrkoherden stod, kunde urskilja af ansigtet, lemna- de ingen tvifvel öfrig om deras lefnadsyrke. De hade begge omkring hufvudet ett grönt nät, som föll ner öfver venstra axeln och slöts i en

stor tofs; derifrån utgick öfver pannan en ofantlig lugg: tvenne långa mustacher, krökte i ändarne: tröjans nedra kant uppbars af ett blankt lädergehäng, hvarvid hängde på hakar tvenne pistoler: ett litet kruthorn hängde ner öfver bröstet, såsom en prydnad: på högra sidan af de stora och vida byxorna, en liten ficka, hvarur framstack skaftet af en dolk: en pamp på venstra sidan med ett stort genombrutet fäste af messingsplåtar, arbetade till en namnchiffer, släpade och blanka: vid första anblicken gåfvo de sig tillkänna såsom hörande till *bravosläktet* *).

Detta släkte, nu helt och hållet försvunnet, var då i sin fulla blomma i Lombardiet, och redan ganska gammalt. För dem, som ej derom gjort sig någon föreställning, se här stycken ur några autentika handlingar, som kunna upplysa om dess förnämsta characterer, de krafter som sattes i rörelse, för att utöda dem, och om dess sega och kraftiga lif.

Redan den 8 April år 1583 se vi Don Carlos Aragon, Furste af Castelvetro, Hertig af

---

*) Bravo: Så kallas i Italien vissa utom lagens skydd varande personer, hvilka hafva till lefnadsyrke, att för andras räkning emot lön eller betalning, begå hvilken våldsamhet som helst.

Terranuova, Markis af Avola, Grefve af Burgeto, StorAmiral och StorConnetabel af Sicilien, Ståthållare i Milano och Hans Catholska Majestäts GeneralCapitain i Italien, "tillfyllest upplyst om det odrägliga elände, hvaruti denna stad Milano har lefvat och ännu lefver för dessa banditers och lösdrifvares skull," emot dem utgifva ett förvisningsplakat. "Han anser och förklarar alla dem vara under detta placat inbegripne, och såsom banditer och lösdrifvare böra fasthållas, hvilka, vare sig främlingar eller landsens barn, icke hafva någon näring eller handverk . . . men deremot med eller utan lön hålla sig till någon riddare eller ädling, officer eller köpman . . . för att hålla honom ryggen fri, eller i sjelfva verket, som man kan förmoda, för att lägga försåt för andra människor." . . . Alla dessa förståndigar han, att de inom 6 dagars förlopp böra rymma landet, hotar de gensträfvige med galernerne, och tillerkänner alla rättvisans tjenare de mest vidsträckta och obestämda fullmagter till detta påbuds handhafvande. Men följande året den 12 April, låter nämnde Herre, då han förmärkt, det denna stad ännu är uppfylld "med bemalte personer . . . hvilka ånyo begynt lefva som de förlefe, med oförändradt yrke och oförminskadt

”antal” ett nytt circulair utgå, lika kraftigt och märkeligt, hvaruti bland andra förordnanden föreskrifves:

”Att hvar och en, ehö det vara må, så väl stadsbo, som främmande, hvilken af tvenne vittnen styrkes vara okänd, och allmäneligen hållen för en bravo, om ock ej bevisas kunde, det han något brott begått. . . må endast för detta rykte om sig, af berörde domhåvande, och af hvilken som hellst bland dessa, ransakningsvis kunna ställas under tortur. . . och oakadt han ej skulle om sig bekänna något brott, i alla fall skickas till galernerne på 3 år, för blotta ryktet och namnet af bravo, som ofvan.” — Och detta allt jemte det öfriga, som är uteslutet, emedan ”Hans Excellens” har beslutat göra sig lydd af hvarjom och ”enom.”

Då man hör så stolta och säkra ord af en så uppsatt herre, beledsagade af sådana föreskrifter, får man lust att tro, det vid blotta ljudet deraf, alla banditer försvunnit från jorden. Men vittnesbördet af en herre, icke mindre tillförlitlig, ej mindre begåfvad med namn, kommer oss att tro motsattsen. Denne är Don Juan Fernandez de Velasco, Connetabel af Castilien, Hans Majests ÖfverKammarherre, Hertig till staden Frios,

Grefve till Haro och Castelnovo, Herre till Slottet Velasco och de sju Infanternas af Lara, Guvernör öfver Majland etc. Den 5 Juni anno 1593, förständigat han dem, äfvenledes upplyst, "till huru stor skada och förargelse banditerne "och lösdrifvarne äro, och den olycksaliga ver- "kan dylikt folk kan åstadkomma emot det all- "männa bästa och i trots af lagarne, det de "inom sex dagars förlopp, måtte lemna landet, "upprepandes ungefärligen samma uttryck och "föreskrifter som hans företrädare. Ytterligare "af den 20 Maj anno 1598, underrättad till sitt "hertas stora bedröfvelse, det antalet af såda- "na personer i denna stad och land tilltager allt "mer och mer, och att man om dem, natt och "dag ej hör af annat än hugg och slag med be- "rådt mod gifne, mord, stölder och alla andra "slags brott, hvartill de befinnas vara så myc- "ket mer villige, som de veta sig vara skydda- "de af sina chefer och gynnare" . . . föreskrif- ver han på nytt samma botemedel, med för- ökad dosis, som man plär göra i elakartade sjukdomar. "Så må derföre hvar och en," til- lägger han slutligen, "vakta sig att till någon "del bryta mot närvarande circulair, emedan "han i stället för nåd skall erfara Hans Excel- "lens' stränghet och vrede" . . . då det är afgjordt

och beslutadt, att denna förmaning är peremtorisk och blifver den sista.

Af denna mening var likväl ej Don Pedro Enriquez de Acevedo, Grefve af Fuentes, Befälhafvare och Guvernör i Majland; ej var han af denna mening, och på goda skäl. "Tillfyllest upplyst om det elände, hvaruti denna stad och land lefver för de många banditers skull, af hvilka den öfverflödar . . . och hafvandes för afsigt, att helt och hållet utrota detta så förderfliga ogräs," utgifver han den 5 December 1600, en ny varning, full af kraftiga föreskrifter, "med det fasta beslut, att de, med all möjlig stränghet och utan hopp om mildring, till punkt och pricka skola gå i verkställighet."

Man får dock ingalunda tro, att han egnade sig häråt med samma goda vilja, som han förstod använda, då det kom an på att anstifta cabaler, och sammanbringa fiender mot sin större motståndare Henrik IV; eftersom historien i detta afseende förmäler, huru han mot denne Konung lyckades beväpna Hertigen af Savojen, som genom honom förlorade mer än en stad; huru han förmådde Hertigen af Biron till en sammansvärjning, hvori denne miste hufvudet, men hvad detta så förderfliga ogräs, nemligen banditerne, beträffar, är det en sanning, att det

fortfor att frodas den 22 September år 1612. Under denna dag tänkte Don Giovanni Mendoza, Marquis af Hynojosa, KammarJunkare, Guvernör etc., allfvarsamt på att upprycka det med rötterne. I detta ändamål affärdade han till Pandolfo och Marco Tullio Malatesti, Konungens boktryckare, den vanliga kungörelsen, tillökt och förbättrad, att de måtte trycka den till banditernes utrotande. Men desse lefde ännu för att uthärda lika, och än starkare stötur af Don Gomez Suarez de Figueroa, Hertig till Feria, etc., Guvernör etc. Men då de ändå ej dödades af dessa slag, hade Don Gonzalo Fernandez de Cordova, under hvars styrelse Don Abbondios spatsergång inträffade, funnit sig nödgad att omarbета och på nytt utfärda den vanliga kungörelsen emot banditerna, den 5 October anno 1627 d. v. s. ett år, en månad och tvenne dagar före denna märkvärdiga tilldragelse.

Dock var denna ej den sista, men vi tro oss ej böra omnämna de följande, emedan de ej höra till perioden för vår berättelse. Vi vilja blott antyda en enda af den 13 februarii år 1632, hvaruti "Hertigen af Feria", för andra gången Ståthållare, underrättar oss, "att de största ogerningar hafva till upphofsmän de såkallade banditerna." Detta är tillräckligt, att förvissa oss

om, att på den tiden, hvarom det här handlar, ännu fanns banditer.

Att de två ofvanföre beskrifna stodo der för att vänta på någon, var alltför klart, men det som mindst behagade Don Abbondio var, att han af vissa åtbörder märkte, det den väntade var han sjelf. Ty, vid hans åsyn, hade de sett hvarandra i ansigtet, höjande hufvudet med en rörelse, hvaraf man kunde förstå, att begge på en gång sagt: det är han! — Den som satt grensle hade rest sig upp, sättande foten på marken; den andre hade lemnat muren; och begge gingo nu rakt emot honom. Han åter, med sitt breviarium beständigt öppet, så som om han läste, såg upp, för att utforska deras rörelser; och blifvande varse, att de kommo rakt emot honom, ansattes han på en gång af tusen olika tankar. Han frågade sig hastigt, om icke mellan banditerne och honom der var någon utgång från vägen till höger eller venster, men kom straxt ihåg, att en sådan ej fanns. Han tänkte hastigt öfver, om han skulle ha försyndat sig mot någon mächtig, någon hämndgirig, men äfven i denna sinnesoro lugnade honom något litet hans samvetes tröstrika vittnesbörd: banditerna nalkades emedlertid, betraktande honom skarpt. Han lyfte venstra handens pekfin-

ger och långfinger till halskragen, liksom för att bringa den i ordning, och förändrade dem kring halsen, vände han undertiden ansigtet tillbaka, i det han med det samma vred på munnen, och tittade från ögonlocken så långt han kunde, om ej någon skulle komma; men han såg ingen. Han kastade en blick öfver den lilla muren, utåt fältet; ingen menniska; en annan mera varsam framåt vägen; ingen utom banditerne. Hvad var att göra? att vända om, var för sent: att taga till fötter var det samma som att säga: kom efter, ja värre. Då han nu ej kunde undvika faran, gick han den till mötes, emedan dessa ögonblick af ovisshet voro så pinsamma för honom, att han endast önskade att förkorta dem. Han påskyndade sin gång, läste en vers med hög röst, gjorde sin uppsyn så lugn och glad han möjligen kunde, bemödade sig att åstadkomma ett småleende, och när han befann sig midt för de tvenne hedersmännen, sade han i sin själ: nu gäller det, och gjorde tvärt halt. "Herr Pastor!" sade den ene af dem, seende honom i ansigtet.

"Hvem söker mig?" svarade hastigt Don Abbondio, i det han lyfte ögonen från boken, och höll den utbredd och nerfälld med bägge händerna.

"Ni har för afsigt," fortfor den andre med hotande och vredgad blick, lik en som öfverraskar någon underordnad, i begrepp att begå ett skurkstreck, "Ni har för afsigt att i morgon sammanviga Renzo Tramaglino och Lucia Mondella!"

"Det vill säga," svarade Don Abbondio med darrande röst, "det vill säga, Herrarne äro män af denna verlden, och veta ganska väl, hur det der går till. En fattig Kyrkoherde lägger sig ej deri; folket gör upp sina aftal sinsemellan, och sedan komma de till oss, liksom de skulle gå till ett växelcontor; och vi . . . vi äro det allmännas tjenare."

"Nå väl;" sade banditen med låg röst, men med den högtidliga tonen af en order, "detta giftermål får ej ske, hvarken i morgon eller någonsin."

"Men mine herrar," återtog Don Abbondio med den milda och behagliga rösten af någon, som vill öfvertala en otålig, "men, mine Herrar, tackens J sätta er i mina kläder. Om saken berodde af mig, . . . J insen väl, att mig ligger det ej om hjertat" . . .

"Välan," afbröt banditen, "komme det an på att prata, vore Ni säkert vår mästare. Vi

"förstå oss ej derpå och vilja det icke heller.
 "Ni är varnad, Ni förstår oss."

"Men Herrarne äro för billige, för förstån-
 "dige." . . .

"Men," afbröt denna gång den andre stall-
 brodren, som ända dittills ej hade talat, "men
 "vigseln får ej bli af, eller" . . . och härvid
 utfor han i en dugtig ed, "eller kommer den
 "som förrättar densamma ej att ångra sig, ty
 "dertill får han ej tid och" . . .

"Sakta, sakta," återtog den förre talaren,
 "herr Pastorn känner verdens sätt; och vi äro
 "hederligt folk, som ej vilja göra honom något
 "ondt, om han tar reson. Herr Pastor! Hans
 "Nåd Don Rodrigo, vår herre helsar er kärli-
 gen."

Detta namn var i Don Abbondios själ, lika-
 som, midtunder en nattlig storm, en blix, som
 hastigt och oredigt upplyser föremålen och ökar
 fasorna. Instinktliskt gjorde han en djup bugning
 och sade: "Om J kunden bevisa mig" . . .

"Åh, bevisa er, som kan latin!" afbröt å
 nyo banditen, med ett leende på en gång tölp-
 aktigt och vildt. — "Det blir er sak och fram-
 "för allt yppa ej ett ord om de varningar vi
 "gifvit er för ert eget väl; annars . . . hm . .
 "det skulle vara detsamma som att förrätta den-

"na vigsel. Nå, hvad vill Ni, vi skola säga Hans
"Nåd Don Rodrigo i ert namn!"

"Min vördnad" . . . .

"Tydligare, Herr Pastor" . . . .

"Beredd, städse beredd till hörsamhet." Och, i det han uttalade dessa ord, visste han ej riktigt sjelf, om han gaf ett löfte, eller sade en vanlig höflighet. Banditerne togo det eller låtsade taga det i den allfvarsamaste mening.

"Förträffligt, god natt nu, Herr Pastor," sade en af dem, i begrepp att gå tillika med sin kamrat. Don Abbondio, som få ögonblick förut, hade velat ge sitt öga för att slippa dem, skulle nu gerna ha förlängt samtalet och underhandlingarne. "Mine Herrar," begynte han, i det han tillslöt boken med begge händerne, men desse, utan att mer höra på honom, togo samma väg, som han kommit och aflägsnade sig sjungande en visa, hvilken jag ej vill uppteckna. Den stackars Don Abbondio stannade kvar en stund med öppen mun, såsom förtrollad, sedan tog ock han den af de två vägarne, hvilken ledde till hans hus, släpande det ena benet efter det andra, som tycktes honom vara behäftade med kallbrand, och i ett själstillstånd, hvilket läsaren lättare skall förstå, efter

att

att hafva något mera lärt känna denna persons sinnesart och tidernas förhållande, hvarunder han kommit att lefva.

Don Abbondio var (som läsaren redan märkt) icke född med ett lejonhjerta. — Men ända ifrån sina första år hade han bordt märka, att den farligaste ställning i dessa tider var ett djurs utan klor och betar, och som ändå ej kände någon lust att bli uppätet. — Lagens magt beskyddade ej för någon del den stilla, oförarglige medborgaren, och hvilken ej ägde andra medel att injaga skräck hos andra. — Icke derföre, att det feltes lagar och straff emot enskildt våld. — Det var tvärtom en syndafloed af lagar; brotten voro uppräknade och uppdelte med den nogaste utförlighet; straffen orimligt stora, och om detta ej synes tillräckligt, de kunde ökas från hvarje särskildt fall allt efter sjelfve lagstiftarens och hundrade executorers godtfinnande: rättegångsordningen åter endast beräknad på att befria domaren från allt det som kunde vara honom till hinders vid utfärdandet af en straffdom: de stycken, som vi anförut ur påbuden emot banditerne, lemna derpå ett litet men troget prof. I trots af allt detta eller snarare till en del just i anledning häraf

tjente dessa förnyade och förstärkta påbud till intet annat än att i svullstiga ordalag bevittna dess upphofsmäns oförmåga; eller om de åstadkommo någon annan verkan, var det förnämligast att ytterligare försvåra de mångfalliga prejerier, som de fredlige och svage ledo af förtryckarne samt att öka dessas list och våld. Strafflösheten var organiserad, och hade rötter, hvilka förordningarne ej kommo åt, eller ej kunde upprycka. Dessa voro vissa classers skyddsorther och privilegier, dels erkände af de laglige autoriteterne, dels tålde med trumpen tystnad, eller förnekade med tomma försäkringar, men af dessa classer och nästan af hvarje individu i sjelfva verket bibehållne och försvarade med all den verksamhet och ömtålighet, som interesset och en falsk hederskänsla ingifva. Denna strafflöshet, hotad och anfallen, men ingalunda förstörd af påbuden, skulle naturligen vid hvarje hotelse, hvarje anfall, använda nya krafter och nya försigtighetsmått för att bibehålla sig. — Så skedde det ock; och då påbuden emot våldsverkarne utkommo, sökte desse i deras verkliga styrka nya och mera tjenlige utvägar för att fortsätta det som nyss blifvit förbudet. Väl kunde dessa påbud vid hvarje tillfälle fjettra och trycka den saktmodige medborgaren, som

var i saknad af egen magt och utan skydd; ty i samma mån de hade alla menniskor under uppsigt för att förekomma och straffa alla brott, underkastades alla den enskildes rörelser tusen embetsmäns och rättsbetjenters godtyckliga vilja. Men den som, innan han begick brottet, hade tagit sina mått och steg för att i tid undkomma i ett kloster, i ett palats, der polisbetjenter aldrig skulle vågat sätta sin fot; den som, i saknad deraf, endast bar ett livré, hvilket förmådde någon mächtig familjs eller ett helt ständs fåfänga att skydda honom, denne var fri i sina handlingar och kunde tryggt le åt hela förordningsväsendet. — De åter, hvilka det ålåg, att låta verkställa dem, tillhörde dels genom födsel den privilegierade classen, dels berodde den deraf genom clientskap; begge hade, af uppfostran, interesse, vana, exempel, antagit dess grundsattser, och skulle visserligen vaktat sig att stöta sig dermed af vördnad för ett stycke papper, uppsatt i gathörnen. De personer deremot, hvilka det omedelbara handhafvandet vidkom, skulle, hade de ock varit djerfva som hjeltar, hörsamma som munkar och fromma som martyrer, icke kunnat gå i land dermed, så underlägsne, som de voro i antal mot dem med hvil-

ka de skulle inlåta sig i strid, och med den ofta förnyade vissheten att öfvergifvas af dem som in abstracto eller så till sägandes, i teorien befalldes dem att handla. Men dessutom voro desse personer de mest förkastade och dåliga varelser på sin tid; deras tjänst var illa ansedd äfven af dem, som hade skäl att derföre rädas, och deras titel var blifven ett öknamn. Helt naturligt var det alltså, att dessa, i stället för att våga, ja bortkasta sitt lif i ett omöjligt företag, höllo sin overksamhet fal, sågo genom fingren med de mäktige, och förbehöllo sig utöfningen af den afskydda magt, som de ändå innehade, endast vid de tillfällen, då det ej var någon fara i att undertrycka, det vill säga förtrycka fredliga och försvarslösa menniskor.

Den som vill förolämpa, eller som i hvart ögonblick sjelf fruktar att blifva förolämpad, söker naturligtvis allierade och kamrater. Derföre var i dessa tider enskildes sträfvande att förenas i classer drifvet till sin höjd, äfvensom att bilda nya, och att skaffa, hvar och en i sin mån, större inflytande åt dem han tillhörde. — Presterskapet var vaksamt att försvara och utvidga sina fri- och rättigheter, Adeln sina privilegier, Krigsståndet sina friheter. Köpmännen, Handtverkarne, voro inskrifne i mä-

sterskap och brödraskap, de lagfarne bildade en förening, ja sjelfve läkarne en corporation. Hvar och en af dessa små oligarchier hade sin särskilda och egna magt; i hvar och en af dem ägde den enskilde fördelen af att, i mån af sitt anseende och skicklighet, för sig begagna mängdens samlade krafter. De ärligaste begagnade sig af denna fördel endast till försvar; de listige och brottslige använde den att åvägabringa skurkstreck, hvartill deras personliga utvägar ej befunnos tillräckliga, och att försäkra sig om frihet för straff. Men styrkan af dessa särskilda föreningar var sinsemellan mycket olika; och förnämligast under fälttågen, utöfvade den rike och våldsamme ädlingen, med en tropp af banditer och omgifven af bönder, invände genom gammal häfd, intresserade uti, eller tvungne, att betrakta sig nästan såsom hushondens undersåtare och soldater, en magt, hvilken svårliken någon annan corporation der hade kunnat emotstå.

Vår Don Abbondio, utan börd, utan rikedom, utan mod, hade alltså, ända ifrån barn-
domen sett sig försatt i detta samfund, likasom ett lerkärl, tvunget att resa i sällskap med flere andre kärl af jern. Han hade derföre vil-
ligt lydt sina föräldrar, som önskat, att han

blefve prest. Att säga sanningen, hade han ej mycket tänkt på det embetes förbindelser och ädla ändamål, hvaråt han egnade sig: vissheten att kunna lefva med någon bekvämlighet, och att komma in i en aktad och mächtig class, hade synts honom vara tvenne skäl, mer än tillräckliga för ett sådant val. Men ett stånd, det må vara hvilket som helst, hjälper ej, skyddar ej den enskilde, annorlunda än till en viss grad: intet enda frikallar honom från skyldigheten, att bil- da sig ett eget lefnadssystem. Don Abbondio, oupphörligt försänt i tankar på sin egen sä- kerhet, bekymrade sig ej om dessa förmåner för att derigenom vinna utvägar att mycket verka, eller något litet väga. Hans system bestod för- nämligast deruti, att undvika alla tvistigheter, och att gifva vika i dem han ej kunde undgå. Han bildade en afväpnad neutralitet i alla de krig, som utbröto omkring honom, från de på den tiden ganska täta stridigheterna mellan pre- sterskapet och världsliga magten, de lika tä- ta tvistigheterne mellan krigsbefälet och adeln, adeln och embetsmännen, banditerne och sol- daterne, ända ner till slagsmålen tvenne bönder emellan, uppkomne af ett ord och afgjorde med knifvar eller knytnäfvar. Om han af nödvän- digheten tvangs att ta parti mellan tvenne stri-

dande, höll han sig till det starkare, dock alltid bakom vid trossen, och sökte visa den andre, att han ej frivilligt var hans fiende: han tycktes säga honom; men hvarföre har Ni ej förstått vara den starkare? då hade jag tagit ert parti. Genom att hålla så väl med de mäktige, genom att öfverskyla deras tillfälliga och nyckfulla streck, med undergifvenhetsbetygelser möta sådane, som härflöto från ett mer allfvarligt och berådt uppsåt och med bugningar och fryntliga miner nödga äfven de häftigaste och spotskaste att skänka sig ett smålöje, när han mötte dem ute, hade den stackars mannen lyckats att passera sina 60 år, utan synerliga stormar.

Dock icke så, att han ju äfven ej hade sin lilla galla i kroppen; och den beständiga öfuingen i tålmod, nödvändigheten af att så ofta gifva andra rätt, så många bittra bitar, sväljda i tysthet; allt detta hade skärpt det till den grad, att, om han icke då och då kunnat gifva den något litet luft, skulle hans helsa säkerligen deraf lidit. Men som det likväl fanns i verlden och ej långt borta personer, hvilka han ganska väl visste vara ur stånd att göra något ondt, så kunde han på dem utgjuta den länge dolda onda vätskan och bereda äfven åt sig det lilla nöjet att vara litet underlig och

orättvist stormande. Äfven var han en sträng censor af dem, som ej iakttago samma lefnadsplan, som han, likväl endast då, när ett dylikt censorskap kunde utöfvas utan någon, äfven den aflägsnaste, fara. Den slagne var till det mindsta oförsigtig, den mördade hade enligt hans tanke alltid varit en orolig menniska . . . Hos alla dem, som sökt förfäkta sina rättigheter emot någon mächtig man, och dervid satt armar och ben i sticket, fann alltid Don Abbondio något fel, hvilket ej var svårt, efter som rätt och orätt icke kunna sönderdelas med en så skarp egg, att ju icke på hvardera sidan något litet blir kvar af begge slagen. — I synnerhet utfor han mot dem af sina embetsbröder, som på eget bevåg togo de svages, förtrampades parti emot den mächtige förtryckaren. Detta kallade han att emot contant köpa sig ledsamheter, att räcka benen åt hundarne; ja han yttrade med stränghet, att detta var ett inblandande i verldsliga ting till förfång för det heliga embetets värdighet. Och emot dessa predikade han, dock alltid mellan fyra ögon, eller i en liten krets, med så mycket större häftighet, som desse voro kände för att aldrig illa uppta sådant, som blott rörde dem personligen. Han hade en favoritsentens, hvarmed han alltid stämplade sina samtal

i dylika ämnen: att en hederlig man, som ser sig för och håller sig inom sina skrankor, händer det aldrig några ledsamheter.

Efter allt detta kunna lätt mina 25 läsare föreställa sig, hvilket intryck på den olyckliges själ, detta möte skulle göra, hvilket vi nyss omförmält. — Det förskräckande i dessa grymma ansigten, dessa grymma ord, hotelsen från en herre, känd för att ej hota förgäfvos, denna lugna lefnadsplan, som kostat honom så många års arbete och tålmod, nu förstörd i ett ögonblick, allt detta var ett svårt steg, betänkligt att taga, ett steg, hvarifrån ingen utväg syntes honom möjlig: alla dessa tankar surrade vildt omkring i Don Abbondios hjerna. Om man kunde affärda Renzo med ett vackert nej; men han lär väl vilja ha skäl; och hvad har jag väl i Guds namn att svara honom; Och . . . denne har äfven ett hetsigt lynne; ett låm, om ingen rör honom, men om man vill motsäga honom . . . då . . . ack! Och se'n, och se'n, förtrollad i denna Lucia, kär som . . . Ungt folk, som förälskat sig, emedan de ej visste, hvad de skulle ta sig till; vilja gifta sig och tänka ej på någonting annat, bry sig ej om de ledsamheter, hvaruti de försätta en stackars hederlig man. Ack jag olycklige! kan man se, att

dessa tvenne otäcka figurer just skulle ställa sig i vägen för mig och söka gräl med mig! Hvad har jag att göra med allt detta? Är det jag, som vill gifta mig? Hvarföre ha de ej snarare gått att tala vid . . . vänta litet: ett besynnerligt öde, att det som borde göras faller mig in först ett ögonblick efter sedan tillfället gått förbi. Om jag straxt hade bedt dem att gå med sin beskickning till . . . Men härvid märkte han, att ångern öfver att ej ha varit råddare och hjälpare i det orätta, i sig sjelft var någonting högst orätt; och nu vände han sina tankars hela vrede mot den andre, som kommit att sålunda förstöra hans frid. Han kände ej Don Rodrigo annat än till utseendet och ryktet, och hade aldrig haft att göra med honom annat än att nedböja hakan mot bröstet och hatten mot marken, de få gånger han mött honom på vägen. Det hade händt honom, att vid mer än ett tillfälle försvara denne herres anseende emot dem, som med låg röst, under suckar och mot höjden vände blickar, förbannade något af hans streck: hundrade gånger hade han sagt, att det var en aktningsvärd riddare. Men nu påminde han sig med harm alla de titlar, som han aldrig hört gifvas denne af andra, utan att i hast afbryta med ett "fy!" Ankommen under dessa

tankars strid till porten af sitt hus, som var i ändan af byn, satte han hästigt in i låset nyckeln, som han redan hade i handen, öppnade, gick in, läste noga igen, och ifrig att komma i säkert sällskap, ropade han genast: "Perpetua! "Perpetua!" begifvande sig till den lilla salen, der hon nu troligen befann sig för att duka bordet till aftonmåltiden. Perpetua var, som alla lätt inse, Don Abbondios tjenstehjon: en trogen och tillgifven tjenarinna, som förstod att lyda och befalla allt efter omständigheterna, tåla, när det kom an på, husbondens brummande och besynnerligheter, och i sin ordning låta honom känna sina egna, hvilka dag från dag blefvo tätare, sedan hon passerat det i kyrkomöten bestämda fyrattioåret, ogift, efter egen utsago, emedan hon vägrat alla henne gjorda anbud, eller ock, som hennes vänsystrar sade, emedan icke en katt velat ha henne.

"Jag kommer," svarade Perpetua, i det hon satte ner på bordet, på sin vanliga plats, den lilla flaskan med Don Abbondios favorit-vin, och gick långsamt emot dörren; men hon hade knappt hunnit salströskeln, förrän han inträdde der med så osäkra steg, så mörk uppsyn och så förställda anletsdrag, att det icke en gång behöfts Perpetuas vana ögon, för att vid

första anblicken märka, att något högst utomordentligt förefallit.

"Gud bevara oss! hvad är det åt er, min herre och husbonde?" —

"Ingenting, ingenting," svarade Don Abbondio, i det han föll helt andtruten i en länstol.

"Huru, ingenting? Och detta vill Ni säga mig? Så som Ni ser ut: hvad är det? Någon-ting märkeligt har inträffat."

"Ack! för himmelens skull! När jag säger ingenting, vill det säga, antingen att det ingenting är, eller något, som jag ej kan säga."

"Som Ni icke en gång åt mig kan säga? Hvem skall väl då ha omsorg om Er helse? Hvem ge Er råd?" . . .

"O ve! tig och laga icke till något, gif mig blott ett glas af mitt vin."

"Och Ni kan påstå, att ingenting händt er," sade Perpetua, i det hon fyllde glaset, och höll det sedan kvar i handen, så som om hon ej ville gifva det annat än till belöning för det förtroende, hvarpå han så länge lät henne vänta.

"Gif hit, gif hit," sade Don Abbondio i det han tog af henne glaset med darrande hand och tömde det derpå med största hast, liksom om det varit ett medicament.

"Vill Ni då, att jag skall nödgas efterfråga
 "i trakten, hvad som händt min husbonde" sade
 Perpetua, stående framför honom med handlof-
 varne emot höfterne och armbågarne framåt
 samt betraktade honom skarpt, likasom om hon
 ville från hans ögon suga hemligheten.

"För Guds skull, intet sladder nu, intet
 "larm: det gäller, det gäller lifvet!

"Lifvet?"

"Lifvet!"

"Ni vet väl, att jag, vid de tillfällen, då
 "Ni sagt mig någonting uppriktigt i förtroende,
 "alldrig har" . . .

"Förträffligt! liksom när" . . . .

Perpetua märkte, att hon slagit an en orätt
 sträng; hvarföre hon ock hastigt ändrade ton:
 "Min goda husbonde," sade hon med rörd och
 "rörande stämma, jag har alltid varit er tillgif-
 ven; och om jag nu är nyfiken, är det af nit,
 "emedan jag skulle vilja hjälpa er, gifva er ett
 "godt råd, muntra ert sinne" . . . .

Säkert är, att Don Abbondio kanske kände
 lika stor lust, att yppa den sorgliga hemlighe-
 ten, som Perpetua, att få veta den: derföre,
 efter att hafva allt svagare tillbakaslagit hennes
 förnyade och ifriga anfall, efter att hafva låtit
 henne mer än en gång svära på, att hon ej

skulle sladdra om saken, förtäljde han henne ändteligen med många pauser, många ack och och ve, den ynkliga händelsen. När det kom till det hemska namnet på den, som utfärdat befallningen, måste Perpetua svära en ny och än högtidligare ed; och Don Abbondio föll, då han utsagt detta namn, ner mot stolskarmen, med en djup suck och upplyfte sina händer med en på en gång befällande och bedjande åtbörd, i det han sade: "För himlens skull."

"Store Gud!" ropade Perpetua. "Ack hvilken skurk! hvilken bof! hvilken gudlös människ!"

"Vill du tiga, eller vill du helt och hållet ruinera mig."

"Åh! här äro vi ensamma, ingen hör oss. Men hvad tänker Ni nu göra, min stackars herre?"

"Kan man se," sade Don Abbondio med sticken ton: "kan man se, hvilka sköna råd hon ger mig! hon kommer med frågor, hvad jag tänker göra, hvad jag tänker göra? likasom hon vore i bryderi, och jag skulle frälsa henne derutur."

"Men! jag hade väl ock mitt lilla råd; men" ..

"Men låt oss höra."

"Mitt råd vore att, som alla säga, det vår
"Erkebiskop är ett helgon, en man med kraft,
"och som ej rädes för stygga fysionomier, och
"om han kan sätta an en af dessa våldsverkare
"för att försvara en Kyrkoherde, underlåter
"han det visst icke; jag ville säga, och jag säger,
"att Ni borde skrifva till honom ett vackert
"bref, för att underrätta honom hurusom" . . .

"Vill du tiga? vill du tiga? Passa dessa råd
"för en man i min ställning? När jag väl fått
"ett skott i benet . . . det Gud förbjude! Kan
"Erkebiskopen taga ut det?"

"Åh! Kulor kastas ej bort som confekt: och
"illa vore det, om dessa hundar skulle bitas alla
"gångar de skälla. Och jag har alltid sett, att
"man bär respect för den, som visar tänderna
"och håller sig rak, och just derföre, att Ni
"aldrig vill säga er mening, äro vi komne der-
"hän, att alla människor, med förlof" . . .

"Vill du tiga?"

"Jag tiger ju; men det är ändå visst och
"sannt, att när folket kommer under fund med,
"det en människa alltid, vid alla tillfällen är
"färdig att stryka segel" . . .

"Vill du tiga? Är det nu tid till dylika
"dumheter?"

"Godt: Ni får väl tänka derpå i natt; men
"tag emedlertid ej så illa vid Er, och förstör
"ej er hälsa; ät en bit."

"Jag får väl tänka derpå," svarade Don
Abbondio brummande, "visserligen skall jag tän-
"ka derpå, bör jag tänka derpå." Han reste
"sig upp och fortfor: "jag vill icke äta något,
"ingenting: jag har andra funderingar: också
"jag vet, att det tillhör mig att tänka derpå.
"Och detta skulle just hända mig."

"Svälj åtminstone ner några droppar till,"
sade Perpetua i det hon slog uti. "Ni vet, att
"detta gör godt åt er mage."

"Åh! Här fordras andra medikamenter, här
"fordras andra medikamenter."

I det han så sade, tog han ljuset, mumla-
de mellanåt: "en liten bagatell! för en heder-
"lig karl som jag! och hur skall det gå i mor-
"gon?" jemte flera dylika klagorop och begaf
sig till sitt rum för att lägga sig. På tröskeln
stavnade han ett ögonblick, vände sig om till
Perpetua, lade pek fingret på läpparna, och sade
med långsam och högtidlig röst: "för Guds skull!"
och försvann i det samma.

CAP. II.

Man berättar, att Prinsen af Condé sof godt den natten, som föregick slaget vid Rocroi: men för det första var han mycket trött, för det andra, hade han redan gifvit alla nödiga föreskrifter och stadgat det som borde göras för morgondagen. Don Abbondio deremot visste blott, att morgondagen skulle bli bataljdag; derföre tillbragtes en god del af natten i ängsliga rådplägningar. Att hvarken göra afseende på den skurkaktiga anmaningen eller hotelserne, och ändå förrätta vigseln, var en utväg, som han icke engång ville sätta i fråga. Att förtro Renzo det som förefallit, och med honom söka någon utväg. . . Gud bevars! "Låt 'ej ett ord undfalla er . . . annars . . . hm" hade en af banditerna sagt, och Don Abbondio, då han hörde detta "hm" återskalla i sitt inre, långt ifrån att tänka på att öfverträda en sådan befallning, ångrade sig äfven att hafva sladdrat för Perpetua. Att fly? hvar? och sedan? Hvilka ledsamheter och hvilket ansvar! Vid hvarje utväg, som han förkastade, vände sig den stackars mannen åt andra sidan. Det parti, som syntes honom bäst, var att vinna tid och uppehålla Renzo med fagert tal. Lyckligtvis föll

det honom in, att få dagar feltes till den förbröllopp förbjudna tiden, — och om jag kan under dessa få dagar uppehålla denne pojke, har jag sedan 2 månader på mig; och på 2 månader kan mycket ske. Han öfvertänkte hvilka förevändningar skulle kunna användas; och oaktadt de syntes honom något lumpna, tröstade han sig dock med den tanka, att hans anseende skulle låta dem synas vara af tillbörlig vigt, och att hans mognare erfarenhet, skulle gifva honom fördelar öfver en okunnig yngling. Låtom oss se, sade han för sig sjelf; han tänker på kärleken; men jag tänker på mitt skinn: jag är således den, som har mest att förlora, att förtiga, det jag är den klokaste: min kära gosse, — du är plågad af din passion, kan väl vara; men jag vill ej blanda mig deruti. Sedan han sålunda stadgat sina tankar till ett beslut, kunde han änteligen tillsluta ögonen: men hvilken sömn! hvilka drömmar! banditer, Don Rodrigo, Renzo, småvägar, klippor, flykt, förföljelse, efterlysningar, bössskott.

Det första uppvaknandet efter en olycka, och i en brydsam ställning, är ett bittert ögonblick. Sinnet, nyss uppskakadt ur sömnen, återgår till det förflutna stilla lifvets vanliga idéer; men tanken på den nya sakernas ställning möter

oss snart, trotsigt; och missnöjet dermed är så mycket lifligare, vid denna ögonblickliga jemförelse. Efter att hafva smakat det bittra här-af, gick Don Abbondio straxt igenom nattens planer, stadfästades deruti, ordnade dem bättre, steg upp, och satte sig att vänta Renzo, på en gång rädd och otålig.

Lorenzo, eller, såsom alla kallade honom, Renzo, lät icke länge vänta på sig. Knappt syn-tes honom stunden inne, att skickligtvis kunna inställa sig för Kyrkoherden, förr än han gick dit med den glada brådskan af en 20-årig yngling, som samma dag får gifta sig med den han älskar. Ända ifrån gosseåren hade han varit fader- och moderlös, och var till profession silkesspinnare, en handtering, så till sägandes, ärfelig inom hans familj; temligen indrägtig under de föregående åren, men nu redan i för-fall, dock icke så, att ju ej en skicklig arbetare deri kunde finna sin hederliga utkomst. Arbetet minskades dag från dag, men den beständiga utflyttningen af arbetare till de nästgränsande staterna, ditlockade af löften, privilegier, och stora löner, förorsakade, att det likväl aldrig feltes afsättning för dem, som qvarblefvo hemma. Dessutom ägde Renzo ett litet hemman, som han lät sköta och sjelf skötte de tider, då

han ej var fästad vid sin rock, så att han i sitt stånd kunde anses för välmående. Och oaktadt detta året var ännu hårdare, än de föregående, och att man redan började röna verklig missväxt, hade dock han, som, allt sedan han kastat sina ögon på Lucia, hade blifvit en god hushållare, försett sig tillräckligt med lifsmedel, och behöfde ej tigga sitt bröd. Han kom alltså in till Don Abbondio i högtidsdrägt, med fjädrar af olika färg i hatten, sin dolk med dess sköna fäste i byxfickan, med en viss högtidlig och tillika trotsig min, då vanlig äfven hos de fredligaste menniskor. Don Abbondios osäkra och hemlighetsfulla emottagningsätt bildade en besynnerlig motsats till ynglingens säkra och glada hållning.

Han har väl något att grubbla på, tänkte Renzo för sig sjelf, derpå sade han: "Jag har kommit, Herr Kyrkoherde, för att få veta vid hvilken timma det faller Er lägligt att vi in-
"finna oss i Kyrkan."

"Hvilken dag menar Ni?"

"Huru, hvilken dag? Påminner Ni Er icke, att i dag är den utsatta dagen?"

"I dag?" återtog Don Abbondio, såsom om han hörde talas derom för första gången. "I dag, i dag ... haf tålmod, i dag kan jag inte."

"I dag kan Ni inte! hvad har då händt."

"För det första, mår jag ej rätt väl, ser Ni."

"Jag beklagar, men till det som Ni har
"att göra, fordras så liten tid och så liten mö-
"da" . . .

"Och sedan och sedan" . . .

"Och sedan, hvad menar Ni, Herr Kyrko-
"herde?"

"Och sedan är det hinder."

"Hinder! Hvad kan det vara för hinder?"

"Ni måste vara i mina kläder, för att be-
"gripa huru många hinder förekomma i dylika
"fall, huru mycket ansvar. Jag är för god,
"jag tänker blott på att undanrödja svårigheter-
"na, att lätta allt, och göra andra till viljes:
"och så försummar jag min skyldighet, och se-
"dan vankas det skrapor och det som värre är."

"Men i himlens namn, låt mig ej vänta så
"länge, och säg mig ändteligen hur saken för-
"håller sig."

"Vet Ni huru otaligt många formaliteter
"äro nödiga för att förrätta en vigsel efter alla
"reglor?"

"Ja det lär jag väl veta," sade Renzo, som
"begynte blifva het, "dermed har Ni redan tillräc-
"keligt i dessa dagar plågat mig. Men nu, är ej
"allt i ordning? Är ej allt gjordt, som göras skulle?"

"Allt, allt, efter Er tanke; men haf tålmod, jag är en narr, som försummar min skyldighet, för att ej göra folk ledsna. Men nu...
 "Nog af, jag vet hvad jag säger. Vi stackars Kyrkoherdar befinna oss emellan hammaren och städet; J ären otålige; jag beklagar Er: stackars gosse! och mine förmän... Nog af, man kan ej säga allt, och vi äro de, som komma att plikta derföre."

"Men vill Ni förklara mig en gång, hvilken ytterligare formalitet måste iakttagas, som Ni säger; och den skall genast fullgöras."

"Vet Ni hvilka hinder vid äktenskap äro att märka?"

"Hur vill Ni, att jag skall veta det?"

"*Error, conditio, votum, cognatio, crimen, cultus disparitas, vis, ordo.. Si sis affinis.*"...*)

"Gör Ni narr af mig, hvad vill Ni jag skall göra med Ert latinorum."

"Alltså, om Ni ej känner detta, haf tålmod, och förlit Er på dem, som veta mer..."

"Nå?" ...

"Nå! käre Renzo, förifra Er ej, jag är färdig att göra... allt som beror af mig. Hvad

*) Misstag, stånd, löften, släktskap, brott, olikhet i religion, våld, det heliga ståndet... Nu är han skyld....

"mig beträffar, ville jag se Er nöjd; jag menar
"ock väl med Er! . . . När jag tänker på, hu-
"ru väl Edra angelägenheter stodo; hvad feltes
"Er? Nu kom denna lust att giftas." . . .

"Hvad är detta för ett tal," utbrast Renzo
med en uppsyn, på en gång häpen och förargad.

"Jag menar . . . haf tålmod . . . tänkte
"jag säga. Jag ville se Er nöjd."

"Med ett ord?" . . .

"Med ett ord, käre son, mitt fel är det
"icke; jag har ej gjort lagen, och innan vi få
"förrätta en vigsel, äro vi pligtige att anställa
"mångfaldiga efterforskningar, för att förvissa
"oss om, det inga hinder äro förhanden."

"Men vill Ni då en gång säga mig, hvil-
"ket hinder nu uppkommit?"

"Haf tålmod, sådane saker kunna ej på
"ögonblicket afgöras. Det är ingen fara, som
"jag hoppas; men i alla händelser, böre vi an-
"ställa dessa efterforskningar. Texten är klar och
"tydlig: *antequam matrimonium denunciaret*" . . *).

"Jag har ju sagt Er, att jag ej bryr mig
"om någon latin."

"Men jag måste väl förklara för Er" . . .

"Men äro icke dessa efterforskningar redan
"gjorde?"

*) Innan lysning kan äga rum.

"Jag har icke gjort alla, som jag bordt, säger jag Er."

"Hvarföre har Ni ej gjort dem i tid? Hvarföre säga mig, att allt var slut? Hvarföre vän-
"ta till" . . . .

"Kan man se! Ni förebrår mig min alltför stora godhet. Jag har undanröjt allt, för att fortare kunna tjena Er: men . . . nu har jag fått . . . nog af, jag vet väl."

"Och hvad vill Ni, jag nu skall göra?"

"Hafva tålmod några dagar. Käre son, några dagar äro ej hela evigheten: haf tålmod."

"Huru länge?"

Vi äro på god väg, tänkte Don Abbondio; och höfligare än någonsin, sade han: "Nå väl, inom fjorton dagar skall jag söka till" . . . .

"Fjorton dar! Se det var någonting nytt! Allt det som Ni velat, har skett, dagen var utsatt, dagen kommer; och nu säger Ni mig, att jag skall vänta 14 dagar till . . . Fjorton . . ." återtog han derpå med höjd och vredgad röst, i det han sträckte ut armen och slog med knytnäfven i luften; och hvem vet, hvilken förbannelse han fäst vid detta tal, om ej Don Abbondio hade afbrutit honom, tagande honom vid handen med rädd och ifrig vänlighet: "Nå,

nå,

"nä, förhetsa Er ej, för Guds skull. Jag skall
"se till, jag skall söka till, inom en vecka" ...

"Och hvad skall jag säga Lucia?"

"Att det var jag, som gjort ett misstag."

"Och folkets prat?"

"Säg bara, att jag gjort ett felsteg af för-
"mycken brådska, förmycken godhet: Kasta
"hela skulden på mig. Kan jag gå längre? Far-
"väl, på en vecka."

"Och inga hinder sedan?"

"Jag säger Er ju" . . . .

"Nå väl: jag vill vara stilla för en vecka,
"men kom väl ihåg, att, då denna är förbi, jag
"ej mer vill låta nöja mig med tomt prat. Er
"tjenare emedlertid." Och sedan han sagt detta
gick han sin väg, helsande Don Abbondio min-
dre djupt än vanligt, och gaf honom ett ögon-
kast, mer talande än vördsamt.

Då han kommit ut på vägen, och missnöjd
vandrade af till sin fästmö's hus, återkommo
hans tankar, midtunder förargelsen, på detta
samtal, hvilket han fann allt mer och mer be-
synnerligt. Don Abbondios kalla och besvära-
de emottagningssätt, hans på en gång tvungna
och otåligen tal, de tvenne grå ögonen, som all-
tid, under det han talte, irrade hit och dit,

såsom om de fruktade att möta de ord, som utgingo ur hans mun, denna låtsade okunnighet om det så uttryckligen öfverenskomna giftermålet, och framförallt detta ständiga antydande af något stort och viktigt, oaktadt han aldrig tydligt yttrade sig, alla dessa sammanförda omständigheter låto Renzo komma på den tanken, att det var någon annan hemlighet derinunder, än den Don Abbondio hade velat låta förstå. Ynglingen stod ett ögonblick villrådig, om han skulle gå tillbaka, för att ansätta honom skarpare, och förmå honom att tala tydligare; men då han såg upp, blef han varse Perpetua, som gick framföre honom och inträdde i en liten trädgård, några få steg ifrån huset. — Han ropade åt henne, att hon skulle öppna den lilla porten; påskyndade sina steg, upphann och qvarhöll henne vid utgången, samt stadnade i afsigt att kunna utspana någonting mera bestämdt, och begynte ett samtal med henne.

”God dag, Perpetua: jag hoppades, att vi ”i dag skulle göra oss glada tillsammans.”

”Ja, ja; men ske Guds vilje, min stackars ”Renzo” . . . .

”Gör mig en tjänst: Herr Kyrkoherden har ”dukat upp för mig vissa skäl, som jag ej kun-

"nat rätt begripa: förklara Ni mig tydligare, "hvarföre han ej kan eller ej vill gifta oss i dag."

"Ack! tycker Ni, att jag kan veta min Herres hemligheter."

Sade jag icke, att det var någon hemlighet derinunder, tänkte Renzo; och för att få fram den, fortfor han: "Nå, Perpetua, vi äro ju goda vänner; säg mig det Ni vet; hjälp en fattig gosse."

"Det är en stor olycka att födas fattig, "min kära Renzo."

"Det är sannt," återtog denne, som alltmör befästades i sina misstankar, och sökte komma närmare på saken, "det är sannt; men är "det Presternas sak att illa behandla de fattiga?"

"Hör på, Renzo; jag kan ingenting säga; "emedan . . . . jag ingenting vet; men det som "jag kan försäkra Er om, är, att min husbonde "aldrig vill göra orätt, hvarken åt Er, eller åt någon annan; och hans skuld är det icke."

"Hvilkens skuld är det då?" frågade Renzo, med en viss likgiltig min, men med klappande hjerta och spetsadt öra.

"Jag säger Er ju, att jag ingenting vet. . .
"För att försvara min husbonde, kan jag väl ta-

"Ja, ty det gör mig ondt att höra, det han skylles för att göra någon menniska ledsamhet. Staccars man! om han felar, är det af förmycken godhet. Det ges väl här i verlden skurkar; "mäktige, gudlöse människor" . . . .

Mäktige, skurkar, tänkte Renzo; härmed menas väl ej hans förmän. "Nå," sade han derpå, under det han med möda dolde sin stigande rörelse, "nå, säg mig, hvem det är."

"Ack! Ni vill förmå mig att tala, och jag kan icke tala, emedan jag ingenting vet: när jag ingenting vet, är det detsamma, som om jag svurit, att tiga. Om Ni ock lade mig på sträckbänken, skulle Ni ej få ett ord ur munnen på mig. Farväl; detta är förlorad tid för oss begge." I det hon sade detta, gick hon hastigt in i trädgården, och stängde porten. Renzo, sedan han svarat henne med en nick, återvände helt sakta, på det hon ej genom ljudet af hans steg skulle märka den väg, han tog; men då han var nog långt borta, för att ej kunna nås af den goda kvinnans öron, påskyndade han sin gång; i ett ögonblick var han vid Don Abbondios port, gick in, lopp rakt till den lilla salen, hvarest han lemnat honom, träffade honom der och gick emot honom med en trotsig uppsyn och gnistrande ögon.

"Nå, nå! hvad betyder detta?" sade Don Abbondio.

"Hvem är denne mäktige," sade Renzo med tonen af en, som önskar få ett bestämdt svar: "hvem är denne mäktige, som ej vill, att jag äktar Lucia?"

"Hvad? hvad? hvad?" stammade den stackars öfverraskade, hvars ansigte hastigt blifvit hvitt och slappt, likt en trasa, som nyss kommit ur byket. Och beständigt stammande, gjorde han ett hopp ur sin länstol, för att komma till dörren. Men Renzo, som hade att vänta sig denna rörelse, och som stod på lur, skyndade dit före honom, stängde den och stoppade nyckeln i fickan.

"Aha! vill Ni nu tala, Herr Kyrkoherde? "Alla känna min händelse utom jag sjelf. Jag vill äfven veta den, för fan i våld, jag ock. "Hur heter han?"

"Renzo! Renzo! tänk efter hvad Ni gör; "tänk på Er själ."

"Jag tänker bara på, att straxt få veta det; "nu på ögonblicket." Och härunder lade han, utan att sjelf märka det, handen på dolkskaf-tet, som framstack ur hans ficka.

"Barmhertighet," utropade Don Abbondio med matt röst.

"Jag vill veta det."

"Hvem har sagt Er?" . . .

"Nej, nej; inga vidare undflykter. Tala tydligt och genast."

"Vill Ni min död?"

"Jag vill veta det som jag har rätt att fordra."

"Men, om jag talar, är jag dödens man."

"Mitt lif fordrar Ni väl icke?"

"Tala derföre?"

Detta "derföre" utsades med en sådan kraft, Renzos ansigte blef så hotande, att Don Abbondio icke engång kunde tänka sig möjligheten af att vägra.

"Lofvar Ni mig, svär Ni mig," sade han, "att icke tala om det för någon människa, att aldrig säga . . . .?"

"Jag lofvar Er, att jag gör en dårskap, om Ni ej genast säger mig hans namn."

Vid denna nya besvärjelse framstapplade Don Abbondio med uppsyn och blick af en person, som har tanddoctors tång uti munnen: "Don . . . ."

"Don?" upprepade Renzo, liksom för att hjälpa patienten att uttala resten, och han stod lutad med ögat mot den andres mun, samt med armarne utsträckte och knytnäfvarne bakom sig.

"Don Rodrigo!" sade den tvungne, vägan-
de på hvar och en af dessa få stafvelser, och
uppslukande consonanterne, dels af förvirring,
dels emedan han, som sökte att begagna den
lilla uppmärksamhet, som var honom öfrig att
sammanjemka den ena fruktan med den andra,
tycktes vilja låta ordet halka bort och försvin-
na i samma ögonblick, han nödgades ut dermed.

"Ack, den hunden," vrålade Renzo. "Och
"på hvad sätt! Hvad har han sagt Er för att . . ."

"Huru? På hvad sätt?" svarade Don Ab-
bondio med nästan föraktlig röst, emedan han,
efter ett så stort offer, tyckte sig på visst sätt
hafva blifvit den andres borgenär. "På hvad
"sätt? Jag skulle önska, det hade händt Er i
"stället för mig, ty jag har för ingen del der-
"med att göra; då skulle Ni säkert ej haft så
"många griller i hufvudet." Och nu begynte
han med rysliga färgor afmåla det fasliga mö-
tet; och då han derunder allt mer och mer
försporade den stora vreden, som rasade i hans
inre, hvilken ända hittills hade legat dold och
öfverskyld af hans rädsla, och då han med det-
samma varseblef, huru Renzo, på en gång ond
och förvirrad, stod orörlig med nedsänkt huf-
vud, fortsfor han tappert: "Ni har gjort en vac-
"ker gerning! Ni har gjort mig en vacker tjenst!

"Ett sådant streck mot en hederlig man; mot Er
 "Kyrkoherde, i hans eget hus! på ett heligt rum!
 "Ni har burit Er väl åt. Endast locka ur mig
 "min olycka, Er olycka! som jag dolde för Er
 "af försigtighet, för Ert eget väl! Och nu, när
 "Ni vet det? Jag vill väl se, hvad Ni tänker
 "göra mig! . . . . För Guds skull, detta är ej
 "narri. Här gäller ej rätt eller orätt, här gäl-
 "ler våld. Och, när jag denna morgon gaf Er
 "ett godt råd . . . genast kom Ni i raseri. Jag
 "tänkte, både för mig och Er; men hur går
 "det? — Öppna åtminstone; gif mig min nyc-
 "kel."

"Jag kan ha felat" svarade Renzo Don
 Abbondio med mildråd röst, men hvaruti väl
 märktes hatet mot den upptäckte fienden. "Jag
 "kan ha felat; men lägg handen på hjertat och
 "tänk Er i mitt ställe."

Under dessa ord hade han tagit fram nyc-
 keln ur fickan och gick att öppna. Don Ab-
 bondio höll sig bakom honom, och under det
 den andre satte nyckeln i låset, ställde han sig
 bredvid honom, upplyfte med en ängslig och
 alfvarsam min för hans ögon högra handens tre
 främsta fingrar, liksom för att i sin tur kom-
 ma honom till hjälp, och sade: "Svär åtmin-
 "stone . . . ."

"Jag kan ha felat, och ber Er förlåta mig," svarade Renzo, i det han vred på dörren, i begrepp att gå ut. Svär . . . ." återtog Don Abbondio, fattande honom i armen med darande hand. "Jag kan ha felat," upprepade Renzo, slitande sig lös ifrån honom, sprang bort, som om han varit rasande, och afbröt sålunda striden, hvilken annars, i likhet med en tvist i litteraturen, philosophien eller andra vetenskaper, hade kunnat räcka sex århundraden, allt efter som hvar och en af parterne endast besvarade sitt eget argument.

"Perpetua! Perpetua!" skrek Don Abbondio, efter att fåfängt hafva ropat på flygtingen. Perpetua svarar ej: Don Abbondio visste ej mera, hvar han var hemma.

Mer än en gång har det händt personer af större betydighet än Don Abbondio, att befinna sig i så ledsamma bryderier, i en sådan ovisshet om råd, att den bästa utvägen synt dem vara, att gå till sängs med feber. Detta parti behöfde ej Don Abbondio söka efter, ty det erböd sig af sig sjelf. — Den föregående dagens förskräckelse, nattens ängsliga vaka, fruktan efter det sista besöket, villrådighet för framtiden, åstadkommo denna verkan. Ledsen och förslappad, hvilade han sig i sin länstol, bör-

jade känna en liten rysning i benen, såg med en suck på sina naglar, och ropade tid efter annan, med darrande och förtretad röst: "Perpetua!" Hon kom slutligen med ett stort kålhufvud under armen, och med modig uppsyn, som om ingenting händt. Jag spar mina läsare klagoropen, sorgebetygelserna, anklagelserna, försvaren, alla: "Ingen annan än Ni kan ha squallrat," och alla: "Jag har ej sagt något," med ett ord, allt det orediga i detta samtal. Vi vilje blott säga, att Don Abbondio befallde Perpetua, att väl stänga porten, ej sätta foten derutom; och att, om någon skulle klappa på, svara, det Kyrkoherden låge till sängs och hade feber. Derpå gick han långsamt uppför traporna, sägande vid hvart tredje steg, "är det gjordt," och lade sig verkligen till sängs, der vi nu lemna honom.

Renzo gick emedlertid med ojemna steg hemåt, utan att hafva beslutat, hvad som borde göras, men med ett raseri i sin själ, mäktigt att låta honom begå någonting ovanligt och förskräckeligt. Öfversittare, våldsverkare, alla de som i någon mån göra andra orätt, äro skyldige icke allenast till det onda, de sjelfve begå, men äfven till de vanarter, hvartill de föra de förorättades sinnen. Renzo var en fred-

lig yngling, och som afskydde blodsutgjutelse; en redlig yngling, och som hatade allt svek; men i dessa ögonblick klappade hans hjerta endast för mord, hans själ var allenast sysselsatt med att utstudera ett förräderi.

Han hade velat löpa till Don Rodrigos Slott, fatta honom vid strupen, och . . . men nu påminde han sig, att detta var, likasom en fästning, besatt med banditer inom och med vakt utom; att endast väl kända vänner och tjenare der fritt kunde ingå, utan att mönstras från hufvud till fot; att en okänd arbetare ej skulle kunna sätta sin fot dit utan en undersökning, och att han isynnerhet der kanske skulle vara alltförmycket känd. Han uppgjorde för sig i tankarne, huru han skulle taga sin bössa, gömma sig bakom en häck, i väntan att denne väl en gång skulle gå förbi ensam, och under det han med vild förnøjelse fördjupade sig i denna föreställning, tyckte han sig i sin inbillning höra någon komma, denne kom: nu upplyfte han sakta hufvudet; han igenkände bofven, fällde ner geväret, sigtade, tryckte af, såg honom falla och kämpa med döden, kastade till honom en förbannelse och lopp mot gränsen, för att sätta sig i säkerhet. Och Lucia? — Knappt hade detta ord fallit in midt ibland dessa onda luftbilder, förrän alla de bättre

tankar, hvarvid Renzos själ var van, i mängd dit återkommo. Han påminde sig sina föräldrars sista förmaningar, han påminde sig Gud, Madonna och Helgonen, han tänkte på den tröst, som han så ofta hade rönt, vid att finna sig skuldfri, på den fasa, han så ofta rönt vid underrättelsen om ett mord; och han vaknade ur denna blodiga dröm med förskräckelse, med samvetsagg, och tillika med en slags glädje öfver att han endast drömt. Men tanken på Lucia, huru många tankar förde icke den med sig? . . . Så många hopp, så många löften, en så tjusande framtid, som han ansett så viss, och denna så efterlängtade dag. Och på hvad sätt, med hvilka ord förkunna henne en sådan nyhet? Och sedan, hvad var att göra? Huru skulle hon blifva hans, i trots af denne orättvise mäktiges våld? Och midtunder allt detta, gick i hvarje ögonblick, icke en verklig misstanke, men en plågsam skugga genom hans själ. Detta streck af Don Rodrigo kunde ej härröra af annat än en oren passion för Lucia. Och Lucia? Att hon skulle hafva gifvit denne den minsta anledning, den obetydligaste uppmuntran, var en tanke, som icke ett ögonblick kunde stadna inom Renzos hufvud, men visste hon derom? . . . Kunde han hafva fattat denna nedriga passion, utan att hon

märkt det? Skulle han ha gått så långt, utan att förut ha sökt förföra henne på något sätt? Och Lucia hade ej sagt ett ord derom åt honom, åt sin fästman.

Uppfylld af dessa tankar, gick han fram mot sitt hus, som var beläget midt i byn, och efter att hafva tillstängt det, begaf han sig till Lucias, som var i byns andra ända. Detta hus hade en liten gård framför sig, som skiljde det från vägen och var omgifven med en låg mur. Renzo gick in på gården, och hörde ett blandadt och jemnt stoj från ett rum i öfra våningen. Han föreställde sig, att det var leksystrar och grannkvinnor, komna att lyckönska Lucia; och ville ej visa sig vid detta tillfälle med denna nyhet inom sig och på sitt ansigte. En liten flicka, som befann sig på gården, lopp emot honom ropande: brudgumen! brudgumen!

"Tyst Bettina, tyst!" sade Renzo. "Kom hit; gå upp till Lucia; tag henne afsides, och hviska henne i örat . . . men så att ingen hör det, ingen misstänker något, gå . . ." "Säg henne att jag har att tala vid henne, att jag väntar henne i nedra kammaren, och att hon må komma straxt." Den lilla flickan gick hastigt upp för trapporna, glad och stolt öfver att hafva ett hemligt uppdrag att uträtta.

Lucia gick i detta ögonblick fullpnydd utur moderns händer. Vänsystrarne sletos om bruden, och ville med våld tvinga henne att låta se sig; hon åter försvarade sig med den hos bondflickor något vilda blyghet, i det hon af armbågen gjorde en sköld för ansigtet, lutande det mot bröstet, och sammandrog de långa, svarta ögonbrynen, under det likväl munnen öppnade sig till ett småleende. De svarta håren, delade ofvanföre pannan i en hvit och fin bena, föllo bakom nacken i många hvarf af flätor, genombrutna af långa silfvernålar, hvilka omkring henne bildade likasom strålar af en gloria, såsom landtflickorna i Majland ännu bruka. Omkring halsen hade hon en kedja af granater, omvexlande med guldknappar i filigransarbete: hon bar ett vackert lif af blommigt brokat med ärmarne lösa och hopfästade med granna band: en kort klädning af spunnet silke med mycket små och täta veck, tvenne röda strumpor, tvenne tofflor, äfven af silke med broderier. Utom detta, som var den egna prydnaden för bröllopsdagen, hade Lucia denna dagliga, som tillhör en blygsam fågling, då förhöjd och ökad af de olikartade känslor, som stodo målade på hennes ansigte; en liflig glädje, mildrad af en lätt förvirring, detta stilla vemod,

som ej sällan visar sig på brudars fysionomi, och som, utan att förminska deras skönhet, gifver dem en egen karakter. Den lilla Bettina skyndade till sällskapet, nalkades Lucia, lät henne listigt förstå, det hon hade något att säga henne och hviskade henne i örat sitt uppdrag. "Jag går bort, ett ögonblick, men kommer straxt tillbaka," sade Lucia till kvinnorna och gick hastigt ner. Då hon blef varse Renzos förändrade uppsyn och osäkra hållning, sade hon, icke utan en hemsk aning, "hvad är på färde?"

"Lucia!" svarade Renzo, "för i dag är allt förbi, och Gud vet, när vi kunna blifva hustru och man."

"Huru," sade Lucia, helt häpen. Renzo berättade i korthet morgonens händelse. Hon lyssnade ängsligt: och då hon hörde Don Rodrigos namn, utropade hon rödnande och darrande, "ack, skulle det gå så långt!"

"Du visste således?" . . . sade Renzo. "Allt för väl," svarade Lucia, "men ända derhän!"

"Hvad visste du?"

"Kom mig nu ej att tala, kom mig ej att gråta, jag går att kalla min mor och att afskeda kvinnorna. Vi behöfva vara allena."

I det hon gick, mumlade Renzo "du har aldrig sagt mig någonting härom."

"Ack, Renzo!" svarade Lucia, i det hon vände sig om ett ögonblick, utan att stadna. Renzo förstod ganska väl, att detta namn, uttadt i detta ögonblick, med denna ton af Lucia, ville säga detsamma som: "kan du förmoda, att jag skulle hafva tegat, om jag ej dertill haft goda och rena skäl?"

Emedlertid hade den goda Agnese, (så hette Lucias moder) som fattat misstankar och blifvit nyfiken af hviskningen och dottrens försvinnande, gått ner, för att se hvad som var å färde. Dottern lemnade henne kvar med Renzo, återvände till de samlade kvinnorna, och under det hon antog en så lugn uppsyn och röst, som hon någonsin kunde, sade hon: "Herr Kyrkoherden är sjuk, och i dag blir ingenting af." Sedan hon sagt detta, helsade hon dem alla hastigt och gick ner.

Qvinnorna afträdde och skilde sig åt, för att berätta det som händt, och förvissa sig om, att Don Abbondio verkligt var sjuk. Sanningen här af qväfde alla de misstankar, som börjat uppstå i deras hjernor, och yttra sig på ett afbruttet och hemlighetsfullt sätt i deras tal.

C A P. III.

Lucia kom in i nedra kammaren, då Renzo höll på att ängsligt underrätta Agnese om det som hon lika ängsligt åhörde. Begge två vände sig nu till den, som kände saken bättre än de, och af hvilken de väntade en förklaring, som icke kunde vara annat än smärtsam: midtunder denna sorg, och i mån af den olika kärlek, som hvar och en af dem hyste för Lucia, låto begge två framsticka ett olikartadt missnöje, emedan hon förtegat för dem någonting, och än mer, någonting sådant. Agnese, fastän begärlig att höra dottren tala, kunde dock ej afhålla sig att göra henne en förebråelse. "Att ej säga "din mor ett ord om någonting sådant!"

"Nu vill jag säga er allt," svarade Lucia, torkande sig i ögonen med förklädet.

"Tala, tala! tala, tala!" ropade på en gång modren och brudgumen.

"Heligaste Jungfru," utropade Lucia, "hvem "kunde tro, att det skulle gå ända derhän?" Och med en af tårar afbruten stämma, berättade hon, hurusom få dagar förut, under det hon återvände från ett spinsällskap, och blifvit efter sina kamrater, Don Rodrigo, i sällskap med en annan Herre hade ridit förbi henne; att den

förre hade sökt uppehålla henne med, som hon sade, ingalunda fagert tal; men att hon, utan att lyssna dertill, hade påskyndat sin gång och upphunnit sina följeslagerskor, och undertiden hade hon hört den andre herrn högt skratta, och Don Rodrigo säga: låt oss slå vad. Dagen derpå hade de äfven befunnit sig på vägen, men Lucia hade då varit midtibland sina kamrater med nedslagna ögon; och den andre herrn hade gapskrattat, och Don Rodrigo sagt: få se, få se. "Ack Herre Gud!" fortfor Lucia, "denna dag var "den sista spinndagen. Jag berättade genast"...

"För hvem berättade du det," frågade Agnese, emotseende, icke utan en liten förargelse, namnet på den gynnade förtrogne.

"I hemlig bigt, för Pater Christoforo, mamma," svarade Lucia med mild, bedjande röst. "Jag berättade honom allt, sista gången, som "vi gingo tillsammans ur Klosterkyrkan: och "om Ni kommer ihog det, tog jag mig denna "morgon före än det ena än det andra, för att "dröja så länge tills annat folk i orten kommo, "gående åt samma håll, för att få följa med "dem, ty allt sedan detta möte, var jag så fasligt "rädd för stora landsvägen."

Vid Pater Christoforos vördade namn, mildrades Agneses vrede. "Du har gjort rätt," sade

hon, "men hvarföre icke äfven berätta det för
"din mor?"

Lucia hade dertill haft sina tvenne goda skäl: det ena, att icke bedröfva eller förskräcka den goda qvinnan genom något, som hon ändå icke kunde hjälpa, det andra, att icke utsätta denna händelse, hvilken hon önskade begrafven i djup glömska, för vådan att kringlöpa i allas munnar: så mycket mer, som Lucia hoppades, att hennes bröllop skulle qväfva i sin början denna afskyvärda förföljelse. Af dessa tvenne skäl anförde hon endast det förstnämnda.

"Och hvad dig beträffar," sade hon derpå, vändande sig till Renzo med rösten af en person, som vill öfvertyga en vän om, att han haft orätt; "och borde jag väl nämna detta för dig: "du vet nu mer än tillräckligt."

"Och hvad har Patern sagt dig?" frågade Agnese.

"Han sade mig, att jag skulle påskynda "bröllopet, så mycket jag kunde, och emedlertid hålla mig inne, att jag skulle mycket bedja Gud; och att han hoppades, det denne, då han icke såg mig, ej vidare skulle bry sig om "mig. Och det var då, som jag tvingade mig,"

fortfor hon, i det hon på nytt vände sig till

Renzo, dock utan att se honom i ansigtet och derunder starkt rodnade, "det var då, som jag "stälde mig angelägen, och som jag bad dig "att skynda på och göra bröllopet innan den "utsatta tiden. Hvem vet hvad du kan hafva "haft för tankar om mig? Men jag gjorde det "i god mening, och höll för visst . . . och "var denna morgon så långt ifrån att tänka" . . . Här afbrötos Lucias ord genom en strid flod af tårar.

"Ack, den skurken! Den fördömda menni-
"skan! Den lönnmördaren!" utropade Renzo, springande fram och tillbaka genom rummet, i det han då och då strök skaftet på sin dolk.

"Ack hvilket bryderi, barmhertige Gud!" utropade Agnese. Ynglingen stavnade hastigt framför den gråtande Lucia; han betraktade henne med en min af vild och sorgsen ömhet, och sade: "detta är det sista streck, som denne bof-
"ven skall begå."

"Ack nej, Renzo, för himmeléns skull!" ropade Lucia. "Nej, nej, för himmelens skull! "Det ges en Gud äfven för de fattiga, hur vill "du, att Han skall bistå oss, om vi göra det "ondt är?"

"Nej! nej, för himmelens skull," upprepade Agnese. "Renzo," sade Lucia med ett uttryck

af hopp och lugnare beslutsamhet, "du har ett handverk och jag kan arbeta: låtom oss gå så långt bort, att denne aldrig mer får höra af oss"

"Ack Lucia! och sedan? Vi äro ju icke ännu hustru och man, tror du, Kyrkoherden skall tillåta oss att så lefva: den karlen? Om vi ändå vore gifta, och då.."

Lucia föll å nyo i gråt, och alla tre fortforo att tiga, försänkta i en nedslagenhet, som bildade en sorglig motsats till den festliga prydligheten i deras kläder.

"Hör på, barn, gif akt på mig," sade efter en stund Agnese. "Jag har kommit till verlden förrän Ni, och jag känner den något litet. Man får ej förmycket förskräckas. Djefvulen är ej så stygg, som de utmåla honom; för oss stackars folk tyckas härfvorna så intrasslade, emedan vi ej förstå att taga rätt på tråden, men ofta kan ett råd, ett blott ord af en man, som är lärd ... jag vet väl, hvad jag vill säga. Gör som jag säger, Renzo; gå till Lecco, sök rätt på Doctor *Azzecca-garbugli*,*) berätta för honom . . . . Men kalla honom ej så, för Guds skull: det är ett öknamn. Man

---

*) En som sliter tvistiga saker.

"måste säga Herr Doctor . . . . Hur heter han
 "nu igen? Ack! jag vet ej rätta namnet: alla
 "menniskor kalla honom så. Nog af, fråga bara
 "efter den långa, magra, flintskallige Doctorn,
 "med röda näsan, och ett hallonmärke på kind-
 "benet."

"Jag känner honom till utseendet," sade
 Renzo.

"Godt," fortfor Agnese: "det är en förun-
 "derlig man! Jag har sett flera än en, intrass-
 "lade i sina affairer, liksom en orre i nätet, och
 "som ej visste, hvart de skulle vända sig, och
 "efter en timmas samtal mellan fyra ögon med
 "Doctor Azzecca-garbugli (akta Er väl, att kalla
 "honom så) har jag sett dem, säger jag, le åt
 "alltsammans. Tag dessa fyra kapuner, stackars
 "ungar, hvilka jag skulle vrida halsen af till
 "kalaset i afton, och bär dem till honom; ty
 "man får aldrig komma tomhändt till dessa
 "herrar. Berätta honom hela förloppet; och Ni
 "skall få se, att han bums skall säga Er saker,
 "hvilka aldrig skulle fallit Er in, om Ni ock
 "grubblat derpå ett år."

Renzo omfattade gerna detta förslag, Lu-
 cia gillade det ock, och Agnese, stolt öfver att
 ha gifvit det, tog de arma djuren det ena ef-
 ter det andra ur hönsgården, lade ihop deras

åtta ben, som om det varit en blomsterqvast, snodde tillsammans och band dem med en segelgarnsstump, och lemnade dem i händerne på Renzo, som, efter att ha vexlat några trösteord, gick ut genom en bakport i trädgården, för att ej bli sedd af pojkar, som kunde springa efter honom och ropa: brudgumen! brudgumen! Så lopp han öfver fälten, eller, som de der säga, gårdarne, vandrade på gångvägarne, rasande, tänkande på sin olycka, och öfverläsande hvad han skulle säga Doctor Azzecca-garbugli. Läsaren må sjelf dömma om, huru de arma djuren skulle befinna sig under resan, sålunda hopbundna och hållna vid fötterna, med hufvudet ner, i handen på en människa, hvilken, upprörd af olika passioner, med åtbörderne beledsagade de tankar, som vildt gingo genom hans själ, och då han, i vissa ögonblick af vrede, mod, eller förtviflan, sträckte ut armen med kraft, fingo de grufliga stötar, och deras fyra hängande hufvuden dansade ikring, hvilka undertiden sökte hacka hvarandra med näbbarne, hvilket ofta nog händer kamrater i olyckan.

Anländ till köpingen, frågade han efter Doctors boning, man viste honom derpå, och han begaf sig dit. Vid inträdet försporde han

hos sig denna försagdhet, som illiterat folk pläga röna i närvaro af en herreman och en lärd; han glömde alla de ord, som han beredt sig på; men han såg på kapunerne och fattade mod. Inkommen i köket, frågade han pigan, om man kunde få tala vid Herr Doctorn. Pigan blef varse djuren, och van vid dylika skänker, lade hon händerne derpå, oakadt Renzo höll dem undan, emedan han ville, det Doctorn skulle se och märka, att han hade någonting åt honom. Doctorn kom in, just under det pigan sade: "Gif hit, och gå in i studerkammaren." Renzo gjorde en djup bugning för Doctorn, som emottog honom vänligt med ett: "kom, min gosse" och förde honom in i kabinettet. Tre väggar af detta rum voro behängde med porträtter af de tolf Cesarerne, den fjerdde betäcktes af en stor hylla med gamla och dammiga höcker: midt i rummet ett bord, lastadt med anföranden, suppliker, libeller, circularer; deromkring tre till fyra rorstolar, och på ena sidan en stor armstol med en hög och fyrkantig karm, hvars hörn slutades i tvenne prydnader af trä, som höjde sig liksom ett par horn; för öfrigt beklädd med kalfskinn med stora nubbar, af hvilka några, som för lång tid

sedan fallit bort, lemnade i frihet kanterna af skinnet, som här och der var sammanrulladt. Doctorn var i nattrock, det vill säga, höljd i en svartaktig toga, hvilken i många år tjent honom, då han på statsdagar reste till Milano för att tala i någon betydande sak. — Han tillstängde dörren och ingaf ynglingen mod med följande ord: "Min Gosse, säg mig nu Er händelse."

"Jag ville säga Er ett ord i förtroende."

"Här är jag ju," sade Doctorn: "tala." Och härvid satte han sig i länstolen. Renzo, stående framför bordet, vred hatten mellan händerna och begynte: "Jag ville veta af Er, som studerat . . . ."

"Säg mig saken som den är," afbröt Doctorn.

"Ni får ursäkta mig, Herr Doctor: vi fattige kunna ej tala väl. Jag ville derföre veta . . ."

"Välsignadt folk! så ären J alle: i stället för att förtälja saken, viljen J fråga, emedan J hafven edra planer i hufvudet förut."

"Ursäkta mig, Herr Doctor. Jag ville bara veta, om det är straff på, att hota en Kyrherde, på det han ej må förrätta en vigsel."

"Jag förstår, (sade Doctorn för sig sjelf; men förstod i det hela ingenting). Jag för-

"står." — Och antog härvid en allfvarsam min, men ett allfvar, på en gång medlidsamt och fjäskigt; bet ihop läpparne, och yttrade ett oreddigt ljud, som antydde en känsla, hvilken sedan tydligare uttrycktes i följande ord. "En allfvarsam casus, min son, en benign casus. Ni gjorde rätt, att Ni kom till mig. Det är en tydlig casus, omrörd i hundrade förordningar, och . . . se här, i ett circulaire för förlidet år af nuvarande Herr Guvernören. Straxt, straxt, Ni skall få se och ta på det."

I det han sade detta, steg han upp ur sin länstol, och rörde med händerna i detta chaos af papper, omskakande dem från botten, som om han vannat säd i en skäppa.

"Hvar är den nu? Kom fram, kom fram. Man nödgas hafva så många saker för händer! Men här är den säkert, ty det är en förordning af betydighet. Ack! se här, se här." Han tog den, uppvecklade den, såg på datum, antog en ännu allfvarsammare min och utropade: "Af den 15 October 1627! Alldeles; det är af förlidet år: ett friskt circulair; det är just sådane, som injaga mesta förskräckelse. Kan Ni läsa, min gosse?"

"Något litet, Herr Doctor."

"Nå väl, följ 'efter mig med ögonen och
"Ni skall få se."

Och hållande placatet högt upp i luften, begynte han läsa, i det han frammulade några ställen med största hast, och vid andra deremot, klart och tydligt uttänjde sin röst, allt efter omständigheterna.

"Oaktadt man, genom placatet af den 14
"December 1620, utfärdadt af Hertigen af Feria
"och stadfästadt af Signor Don Gonzalo Fernandez de Cordova, &c. &c., med stränga och
"ovanliga mått och steg sökt förekomma de
"våldsamer, prejerier och godtyckliga handlingar, som några fördrista sig att begå mot
"Hans Maj:ts trogne undersåtare, ha dock
"de på mångfaldigt sätt förnyade oordningar-
"ne, och den illvilja, &c. &c., stigit till den
"höjd, att den satt Hans Excellens i nödvän-
"dighet att, &c. &c. — Hvarföre han, efter
"Senatens och 'en Giuntas ombepröfvande, fun-
"nit för godt, att hosföljande utfärda låta. Och
"för att begynna med de egenmäktiga handling-
"garne, då erfarenheten bevittnar, huruledes
"många, såväl i staden, som i byarne, hör Ni,
"af detta land, våldsamt anställa prejerier och
"undertrycka de svaga på mångahanda sätt, så-

"som till exempel, att förmå dem till nödtvung-
 "na köp och hyresafhandlingar, &c. &c.;" nå,
 se här, hör Ni: "till att ingå eller icke ingå
 "äktenskap." "Nå!" *fall*

"Det är min händelse," sade Renzo.

"Hör på, hör på, det kommer andra saker;
 "och sedan skole vi betrakta straffet." "Nu är
 "det styrkt, eller ock icke styrkt, genom vitt-
 "nen, att någon vikit från den orten, der han
 "har sin bostad, &c., nu vill denne betala en
 "skuld, må då ingalunda den andre uppehålla
 "honom; nu vill en annan gå till sin qvarn:"
 "allt detta har ej att göra med oss. Ack! här
 "ha vi det:" "att tvinga en prest att underlå-
 "ta det som han i kraft af sitt embete är skyl-
 "dig att göra, eller göra det som ej honom till-
 "kommer." *Hvaba?*

"Det synes som de skulle ha gjort påbuden
 "enkom för mig."

"Ja! är det icke sannt?" hör på, hör på:
 "och andra dylika våldsambheter, som bedrifvas
 "af vasaller, ädlingar, borgare, sämre folk."
 "Ingen har kommit undan, alla stå här: det är
 "likasom en Josaphats dal. Hör nu på straf-
 "fet." Oaktadt alla dessa och andra dylika onda
 "gerningar äro förbudne, har ickedestomindre
 "Hans Excellens, då det var af nöden, att strän-

"gare lägga hand härvid, dock ingalunda upp-
 "häfvande det som &c. härmedelst förordnat
 "och påbjudit, det alla ordinarie domare i detta
 "rike måtte dömma dem, som i någon mån öfver-
 "träda nämnde stadgar, eller andra lika lydande,
 "till böter och kroppsstraff, ja till landsförvis-
 "ning, galerer, samt äfven döden . . ." *en li-*
ten bagatell! "allt efter Hans Excellens' eller
 "Senatens godtfinnande, och i förhållande till må-
 "len, personerne och omständigheterne: och allt
 "detta oåterkalleligen och strängeligen." "Är detta
 "ej nog, hvaba? Och här ser Ni underskrifter-
 "ne: Gonzalo Fernandez de Cordova; och läng-
 "re ner: Platonus; och ytterligare: Vidit Fer-
 "rer: här felas ingenting."

Under det Doctorn läste, följde Renzo lång-
 samt efter med ögonen, sökande att få reda på
 den verkliga meningen och att betrakta de hel-
 gade ord, hvilka nu, som han trodde, skulle
 blifva hans stöd. Doctorn förundrade sig, då
 han såg den nya clienten mera uppmärksam
 än förskräckt. — Hvad denne är hårdnackad, —
 sade han för sig sjelf. "Aha!" sade han derpå:
 "Ni har ändå låtit raka af Er luggen. Det var
 "förståndigt, men då Ni ville anförtro Er åt
 "mig, var det ej af nöden. Saken är allfvarsam,

”men Ni vet ej, hvartill mitt mod kan förmå mig, om så fordras.”

För att begripa detta Doctorns utfall, måste man veta, eller påminna sig, att på den tiden banditerne till profession och våldsverkare af alla slag brukade en lång hårlugg, som de drogo ner öfver ansigtet som ett visir, då de anföllo hvilken som hellst, vid de tillfällen, då de ansågo nödvändigt att förställa sig, och företaget var af det slaget, som på en gång erfordrade våld och list. Förordningarne hade ej heller förbisett detta bruk: ”Hans Excellens” (Marquisen af Hynojosa) förordnar, det hvar och en, som har sitt hår så långt, att det betäcker pannan till och med ögonbrynen, eller nyttjar flåtor, antingen framföre eller bakom öronen, må böta trehundra scudi; och i händelse af oförmögenhet att betala, straffas med 3 års galerer första gången, men händer det andra gången, vare han, utom de redan nämnda, förfallen till ännu större böter och kroppsstraff, allt efter Hans Excellens’ godtfinnande.”

”Dock tillåter han, att i händelse af skälighet eller annan skälig orsak, såsom märke eller sår, sådane må kunna, till prydnad och för sin helsas skull, nyttja så långt hår, som

”behöfves för att dölja dylika lyten, men ock-
 ”så intet mer; hörande de taga sig väl till va-
 ”ra, att de ej öfverskrida den oundgängeliga
 ”nödvändigheten, för att ej dy medelst ådraga sig
 ”det för de öfriga öfverträdarne utsatta straffet.”

”Och likaledes befäller han barberarne, vid
 ”vite af hundrade scudi eller tre slag af repet
 ”på allmän plats, ja än större kroppsstraff, efter
 ”godtfinnande som ofvan, att de ej låta dem,
 ”som de klippa, ha qvar något slags flätor, lug-
 ”gar, lockar, eller längre hår än vanligt, hvar-
 ”ken i pannan, ej heller som bindlar eller bak-
 ”om örönen, men att alla må vara lika, som
 ”ofvan, utöm i händelse af skullighet eller an-
 ”dra lyten, såsom redan nämnt är.” Denna lufv
 var således på visst sätt en del af bevapningen
 och ett kännemärke på öfversittare och lösdrijf-
 vare; hvilka derföre också allmänt kallades lufv-
 var. Denna benämning är ännu qvar, i lindrig-
 gare mening, i vår dialect: och tilläfventyrs
 finns ingen af mina milanesiska läsare, som ej
 påminner sig i sin barndom hafva hört antin-
 gen föräldrar eller lärare, eller någon vän i hu-
 set, eller någon tjenare, säga om sig: ”Lufven
 ”är i honom. Det är en liten lufver.” ”Sanner-
 ”ligen, på tro och ära,” svarade Renzo, ”jag
 ”någonsin i mitt lif burit lugg.”

"Nu är det slut," svarade doctorn, ruskande på hufvudet med ett småleende, på en gång illparigt och otåligt. "Om Ni ej har förtroende till mig, är det slut oss emellan. Den som ljuger för doctorn, ser Ni, min gosse, han är en dåre, som får lof att tala sanningen inför domaren. För sin advocat måste man berätta saken klart och tydligt: oss tillhör det sedan att få den invecklad. Om Ni vill, jag skall hjälpa er, måste Ni säga mig allt, från A ända till Z, med hjertat i hand, såsom för er bigtfar. Ni bör nämna mig personen, af hvilken Ni fått befallningen: det är naturligtvis en man af betydighet; och i denna händelse vill jag gå till honom på uppvaktning. Jag skall ej säga ett ord om, ser Ni, att Ni sagt mig, det han skickat Er: lita derpå. Jag skall säga honom, att jag kommer för att anhålla om hans beskydd för en stackars yngling, som man smädat. Och vi skola tillsammans vidtaga de tjenligaste mått och steg för att få ett hederligt slut på denna sak. Ni förstår väl att, i det han drar sig sjelf ur spelet, drar han ock Er. Om deremot Ni gjort skälmstycket på eget bevåg, nå väl, jag öfvergifver Er ej derföre: jag har frälsat flere andra ur värre ledsamheter . . . Endast att Ni ej förolämpat

"någon man af betydhet, Ni förstår, åtager
 "jag mig att rädda Er ur bryderiet: med nå-
 "gon liten kostnad, kan tänka. Ni måste tala
 "om för mig, hvem den förolämpade, som man
 "säger, är, och i förhållande till den goda man-
 "nens stånd, character, lynne, får man väl se,
 "om man antingen bör hålla honom i styr med
 "högre beskydd eller skaffa honom en criminal-
 "process på halsen och sålunda ge honom my-
 "ror i hufvudet; ty, ser Ni, om man bara rätt
 "förstår att handtera circulairen, är ingen brott-
 "slig och ingen oskyldig. Hvad Kyrkoherden
 "beträffar, skall han väl, om det är en förnuf-
 "tig man, hålla sig undan; om det åter vore
 "ett brushufvud, ha vi väl utvägar äfven för
 "sådana. Ur alla intriger kan man frälsas, men
 "dertill fordras en klok man: och Er sak är
 "allfvarsam; allfvarsam, säger jag Er: lagen är
 "klar, och om saken skulle afgöras mellan do-
 "maren och Er, komme det, oss emellan sagdt,
 "att gå hett till väga. Jag talar som vän: man
 "måste betala sina skälmstycken: om Ni vill gå
 "rundt tillväga både med penningar och upp-
 "riktighet, sätta tro till den som vill Er väl,
 "lyda, göra allt hvad man föreslår Er . . ."

Under det hela denna ramsa flödade från
 Doctors läppar, stod Renzo och betraktade

honom med en gapande undran, lik en arbetare, som står på torget och ser, huru en task-spelare, efter att hafva stoppat in i munnen blåår på blåår; derur drager band på band, och så oupphörligt. Men då han ändteligen märkte hvad Doctorn ville säga, och hvilket misstag denne begått, klippte han af bandet i munnen på honom med följande ord: "Ack, Herr Doctor, huru har Ni förstått det? Saken förhåller sig alldeles tvertom. Jag har ej hotat någon; jag befattar mig ej med sådana saker: fråga blott hela orten, skall Ni få höra, att jag aldrig haft att göra med Polisen. Andra hafva begått ett skälmstycke emot mig; och jag kommer till Er för att få veta hvad jag har att göra, för att erhålla rättvisa; och jag är ganska nöjd att ha fått se detta circulair."

"För fan i våld!" utropade doctorn, i det han vidt uppspärade ögonen. "Hvad betyder detta mischmasch? Så är det; så ären J alle: är det icke möjligt, att Ni kan säga saken rent ut?"

"Men, Herr Doctor, förlåt mig; Ni har ej gifvit mig tid-dertill; nu vill jag berätta er saken, sådan den förhåller sig. Ni bör veta då, att jag i dag skulle gifta mig med" och härvid sväfvade Renzo på målet, "att jag skulle

"gifta mig med en flicka, hvilken jag derom
 "vidtalt redan under loppet af förlidne sommar;
 "och i dag, som jag säger Er, var den med
 "Herr Kyrkoherden öfverenskomnā dagen, och
 "allt var afgjordt. Se! då begynte Herr Kyr-
 "koherden att komma fram med vissa undflyk-
 "ter . . . nog af, för att ej trötta Er, jag fick
 "honom att tala, som rätt och billigt var; och
 "han bekände för mig, det han blifvit för-
 "bjuden vid lifsstraff att förrätta vigseln. En
 "mächtig, Don Rodrigo."

"Nå nå," afbröt genast Doctorn, i det han
 sammandrog ögonbrynen, rynkade på den röda
 näsan och förvred munnen, "Fy då, hvarföre
 "kommer Ni och bråkar med dylikt dumt prat?
 "Fören sådant språk Er emellan, J som ej för-
 "stån att väga edra ord; men kommen ej fram
 "dermed till en hederlig man, som vet hvad
 "de betyda. Gå, gå, Ni vet ej hvad Ni säger;
 "jag lägger mig ej ut för pojkar; jag vill ej höra
 "någon så prata i vädret."

"Jag svär" . . .

"Gå, säger jag Er: hvad vill Ni jag skall
 "göra med Edra eder! Jag lägger mig ej deruti:
 "jag tvår mina händer." Och härvid begynte han
 gnugga och vrida sina händer, som om han
 verkligt tvättat dem. "Ni hör mera välja Edra

"uttryck: på detta sätt kommer man ej att öf-
"verfalla en hederlig man."

"Men hör då, men hör då," upprepade Renzo fåfängt: Doctorn, oupphörligt skrikande, dref honom med begge händerna emot dörren: och då han väl fått ut honom, slog han den vidt upp, ropade på pigan och sade: "gif ge-
"nast denne karl tillbaka det som han fört
"med sig: jag vill ej hafva något, jag vill ej ha
"något." Denna hade aldrig, så länge hon va-
"rit i detta hus, någonsin utträttat en dylik be-
"fallning: men den utsades med så afgörande
ton, att hon ej tvekade att lyda. Hon tog de
fyra arma djuren och gaf dem åt Renzo med en
min af föraktligt medlidande, som tycktes vilja
säga: du måste ha begått en stor dumhet. Renzo
ville krusa, men Doctorn var obeveklig; och
den förre, förundrad, förbryllad, och mer för-
argad än någonsin, nödgades återtaga det för-
smådda offret, bege sig bort, och återvända till
byn, för att berätta för kvinnorna den sköna
frukten af sin utfärd.

Qvinnorna, efter att med bedröfvadt hjerta,
hafva utbytt bröllopskläderna mot den anspråks-
lösa hvardagsdräkten, begynte under hans från-
varo att på nytt rådpläga; Lucia under snyft-
ningar och Agnes med suckar. Sedan den sed-

nare utförligen ordat om den stora nytta, man kunde vänta sig af Doetorns råd, sade Lucia, att man borde se sig om efter alla möjliga utvägar; att Pater Christoforo var en man, hvilken icke blott kunde råda, utan ock hjälpa, då det kom an på att bispringa fattigt folk; och att det skulle vara en god sak att kunna låta honom få veta det som förefallit. "Ja visst," sade Agnese, och begge satte sig nu att tänka på bästa sättet dertill; ty, att de ensamma skulle gå till det två mil derifrån belägna klostret, var en sak, som de i dag ej hade velat våga: och säkert skulle ingen klok människa hafva gifvit dem detta råd. Men under det de öfvervägde hvad som nu borde göras, hördes ett klappande på dörren, och derjemte ett lågt, men tydligt *Deo gratias*. Lucia, som gissade hvem det kunde vara, sprang att öppna, och genast efter en bugning inträdde verkligen en kringvandrande verldslig Kapuciner, med sin påse öfver venstra axeln och hållande dess öppning hopviden och sammandragen med begge händerna öfver bröstet. "Ack, se broder Galdino!" sade begge kvinnorna. "Herren vare med Eder," sade munken, "jag kommer för att få valnötter."

"Gå efter valnötter för de goda fäderne," sade Agnese. Lucia steg upp, och begaf sig till

andra rummet; men innan hon gick in dit, stannade hon bakom ryggen på Galdino, som stod rak i samma ställning som förut, och i det hon lade pek fingret på munnen, gaf hon modren en blick, som bad denna tåga; ömt, bönfällande; men icke utan en viss myndighet.

Munken, som på afstånd skarpt betraktade Agnese sade: "än brölloppet då, det borde ju ske i dag; jag blef varse i byn en viss förvirring, likasom någonting, som skulle betyda en nyhet. Hvad har hänt?"

"Kyrkoherden är opasslig, och man måste uppskjuta det," svarade hon hastigt. Om Lucia ej gjort nämnde tecken, hade svaret troligen blifvit helt annorlunda. "Och hur går det med kollekten," sade hon derpå för, att ombyta talämne.

"Dåligt, kära mor, dåligt. Här är det alltihop," och i det han så sade, lyfte han påsen från ryggen och skakade den emellan händerne. "Här är det alltihop; och för att få tillsammans denna sköna skatt, har jag nödgats klappa på tio portar."

"Men det är ett hårdt år, broder Galdino; och när man har ondt om bröd, mätes allt knappare."

"Och för att få den goda tiden tillbaka, hvilket medel bör väl användas, kära Mor? Allmosor. Känner Ni detta underverk med valnötterna, som inträffade för många år sedan i ett af våra kloster i Romagna?"

"Nej, i sanning, berätta det nu."

"Nå! Ni bör veta då, att der i klostret befann sig en af våra Ordensbröder, som var ett helgon och kallades Pater Macario. En vinterdag, under det han vandrade på en gångstig genom ett åkerfält, tillhörigt en af klostrets gynnare, också en hedersman, såg Pater Macario denne bredvid ett stort valnötträd, och fyra bönder med yxor, gräfvande ikring trädet, för att få upp det med rötterne. Hvad gör Ni åt det stackars trädet? frågade Pater Macario. Ack, Pater! det har på flera år ej velat gifva mig några nötter, och nu lugger jag ner det till vedbrand. Gör icke det, gör icke det, sade Patern: vet, att detta år, kommer det att bära flera nötter än löf. Mannen, som visste hvem det var, som sade honom detta, befallde arbetarne, att de på nytt skulle kasta mullen öfver rötterne, och ropade till Patern, som fortsatte sin väg: Pater Macario, sade han till honom, hälften af frukten blir för klostrets räkning. Ryktet om denna pro-

"fetia spridde sig i nejden, och alla sprungo att
 "betrakta valnötträdet. Der sågos det verkeli-
 "ligen våren derpå först många, många blom-
 "mor, och sedan många, många nötter. Der
 "gode mannen hade icke den glädjen att sjelf
 "få räkna dem, ty han gick innan skörden att
 "mottaga lönen för sin barmhertighet. Men
 "underverket blef så mycket större, som Ni
 "skall få höra. Den fromme mannen hade lem-
 "nat efter sig en son, af helt annan sinnesart.
 "Nu kom alltså vid skördetiden Insamlaren för
 "att uppbära den hälft, som tillkom klostret;
 "men ägaren låtsade ej veta deraf och hade den
 "djerfheten att svara, det han aldrig hade hört,
 "att Kapucinermunkar kunde göra nötter. Vet
 "Ni väl nu hvad som hände? En dag (märk väl
 "detta) hade denne fritänkare bjudit några af
 "sina vänner, honom lika i lynne, och, under
 "det de drucko och skämtade, berättade han
 "dem historien om valnötträdet, och gjorde sig
 "lustig öfver munkarne. Dessa lättsinniga yng-
 "lingar önskade få se detta omåttliga förråd af
 "nötter; och han förde dem därför till visthu-
 "set. Men hör på nu: han öppnar dörren,
 "går till det hörnet, hvarest man hade lagt det
 "stora förrådet, och, i det han säger, ser Ni,
 "ser han sjelf ditåt och ser . . . hvad för slag?

"En vacker hop af torra vahnötslöf. Detta
 "var ett mäktigt exempel. Och klostret, i stäl-
 "let för att förlora genom denna vägrade all-
 "mosa, vann derpå; ty efter en så märkelig
 "händelse, inbringade nötsamlingen så myc-
 "ket, att en af våra välgörare, rörd till med-
 "lidande för den stackars insamlaren skänkte
 "klostret en åsna för att hjälpa honom bära
 "hem nötterne. Och det blef så mycket olja,
 "att alla fattiga kommo att taga så mycket de
 "ville; ty vi munkar äro likasom hafvet, som
 "emottager vatten från alla håll för att sedan
 "återgifva det åt alla floder."

Nu återkom Lucia med förklädet så fylldt
 af nötter, att hon knappt förmådde bära det, i
 det hon höll ut dess begge ändar med ut-
 sträckta armar. Under det att Galdino, sedan
 han lyft ner påsen från ryggen, lade ner den
 på marken och löste dess mynning för att in-
 plocka den rikeliga allmosan, gaf modren Lucia
 ett förvånadt och strängt ögonkast för hennes
 slösande frikostighet, men Lucia besvarade detta
 med en blick, som tycktes vilja säga: jag skall
 rättfärdiga mig. Galdino utbröt i loford, i fö-
 rebud, i löften, i tacksägelse, och sedan han
 åter påtagit sig renseln, gick han sin väg. Men
 Lucia ropade honom tillbaka, och sade: "jag

"skulle önska en tjänst utaf Er; jag skulle önska, Ni ville säga Pater Christoforo, att jag här något angeläget att tala vid honom, och att han ville hafva den godheten att komma till oss, stackars människor, och det genast; ty jag kan icke komma till kyrkan."

"Är det ej någonting annat? Icke en timma skall gå förbi, innan Pater Christoforo får veta Er åstundan."

"Jag förlitar mig derpå."

"Tvisla icke." Och, i det han så sade, gick han bort, litet mer lutande, men nöjdare än han kommit.

Då man hör en fattig flicka med så mycket förtroende skicka efter Pater Christoforo, och insamlaren antaga denna commission utan förundran och utan svårighet, må dock ingen föreställa sig, att denne Christoforo var en hvardagsmänniska, en munk af det vanliga slaget. Det var tvertom en man af mycket anseende bland de sina och i hela nejden; men Kapucinerernas ställning var sådan, att intet syntes dem för lågt, intet för högt. Att tjena de fattige, och tjenas af de mäktige, att inträda i palatsen och hyddorna med samma ödmjuka och säkra min, att ofta i samma hus vara ett föremål för tidsfördrif, och en person, utan hvilken intet

kunde afgöras, att öfverallt begära allmosor och sedan gifva dem åt alla dem som kommo att tigga i klostret; en Kapuciner munk var van vid allt detta. Då han gick på vägen, kunde han lika lätt träffa på en Furste, hvilken vördnadsfullt kysste kanten på hans ordensgöfvel, som på en hop pojkar, som låtsade vara i handgemäng sinsemellan för att kunna kasta honom skägget fullt med smuts. Ordet munk utsades på dessa tider med det bittraste förakt, och Kapuciner munkarne voro tilläfsventyrs mer än andra af sitt stånd föremål för de olikaste känslor och erforo de mest olika behandlingsätt; ty, som de ej ägde någon förmögenhet, buro en drägt, som vida mera afvek ifrån den vanliga, och mera *ex professo* förödmjukade sig, utsatte de sig ock mera för den vördnad och det förakt, som dessa ting förmå väcka, i mån af människornas olika lynnen och olika tänkesätt.

Sedan Galdino gått, utropade Agnese, "så mycket nötter, och nu i år!"

"Förlåt mig, mamma," svarade Lucia, "men om vi ej hade gifvit större allmosa än vanligt, hade Galdino ytterligare nödgats vandra ikring, Gud vet huru länge, innan han fått sin påse full; Gnd vet, när han kunde hafva kommit

"tillbaka till klostret, och efter allt det prat
"han då skulle ha hållit och hört, Gud vet, om
"något qvarstadnat i hans minne . . . ."

"Nå! det var ett godt påhitt, och för öf-
"rigt bär alltid barmhertighet god frukt," sade
Agnese, hvilken med alla sina små fel var en
god qvinna, och skulle, som man säger, kunnat
gå i döden för detta sitt enda barn, som ut-
gjorde hennes förnämsta glädje.

Undertiden ankom Renzo och kastade, vid
inträdet med en uppsyn, på en gång vredgad
och skamflät, kapunerne på ett bord; och det-
ta var de arma djurens sista nissöde för den
dagen.

"Ni gaf mig ett vackert råd!" sade han till
Agnese. "Ni skickade mig just till en hedersman,
"till en, som verkligt hjälper fattigt folk" Och
nu berättade han sitt sammanträde med doc-
torn. Hon deremot, förbryllad öfver en så be-
dröflig utgång, ville söka bevisa, att rådet väl
var godt, men att Renzo blott ej måtte ha för-
stått sig på det rätta sättet; då Lucia afbröt
denna tvist med den underrättelsen, att hon
trodde sig ha funnit en bättre utväg. Renzo
upptog äfven detta hopp, såsom det händer dem
som äro i bedröfvelse och bryderi. "Men om
"Patern," sade han, "ej hittar på någon utväg,

"skall jag sjelf hjelpa mig på ett eller annat sätt. Qvinnorna rådde till frid, tålmod, försigtighet. "I morgon," sade Lucia, "kommer Pater Christoforo säkert, och J skolen få se, att han väl hittar på någon utväg, som vi stae-kars menniskor aldrig kunnat föreställa oss." "Jag hoppas det," sade Renzo, "men i alla händelser skall jag söka till, att sjelf eller genom andra taga mig rätt. Det ges väl rättvisa en gång här i verlden!"

Under smärtsamma samtal, och under gående och kommande, hade denna dag gått förbi och det började nu att mörkna. "God natt," sade Lucia sorgligt till Renzo, som ej kunde förmå sig att gå. "God natt," svarade han, än mera sorgligt. "Något helgon skall väl hjelpa oss," återtog hon. "Var tålig och undergifven." Modren anförde andra råd af samma slag; och brudgumen gick bort med stormande hjerta, uppreparande beständigt dessa besynnerliga ord: "Det ges väl rättvisa en gång här i verlden!" Så saunt är det, att en menniska, tryckt af stora olyckor, ej mera riktigt vet, hvad hon säger.

CAP. IV.

Solen syntes ej ännu på horisonten, då Pater Christoforo lemnade sitt kloster vid Pescarenico, för att gå till det lilla hus, der han var väntad. Pescarenico är ett litet ställe på venstra sidan af Adda, eller rättare sagdt, af sjön, få steg nedanom bron: en liten grupp af hus, bebodda till det mesta af fiskare och prydda här och der af flere slags nät, uthängda till torkning. Klostret var beläget (byggnaden är ännu kvar) utanföre, och midtemot ingången till byn: midtemellan gick vägen från Lecco till Bergamo. Himlen var helt klar; allt efter som solen höjde sig bakom berget, såg man dess ljus stiga ner från de motstående bergens spetsar, sedan likasom utbreda sig med hast öfver sluttningarne och i dalen: en lindrig höstvind, lösande från grenarne de förtorkade mullbärslöfven, förde dem ner till marken, få steg från trädet. Till höger och venster, i vingårdarne, på de ännu utbredda grenarne, lyste de i olika färgbrytningar rodnande löfven, och de nyligen uppröjda tomtarne framstuecko mörkt och tydligt midtibland den hvitaktiga och af daggdroppar gnistrande åkerstubben. Det var ett gladt skådespel; men hvarje människoskep-

nad, som der rörde sig bedröfvade ögat och tanken. Vid hvarje steg stötte man på trasiga och utmagrade tiggare, dels grånade i detta handtverk, dels tvungne af nöden, att uträcka handen. De vandrade stilla vid Pater Christoforos sida, betraktande honom medlidsamt, och oaktadt de ej hade något att vänta af honom, ty en Kapuciner munk hade aldrig penningar, gjorde de honom dock en tacksam bugning för de allmosor, som de redan hade fått, eller gingo för att få i klostret. Anblicken af de på fälten spridde arbetarne var än mera smärtsam. Somlige höllo på att så; glest, sparsamt och ogerna, likt en som vågar något, hvilket är honom högst motbudande; andre handterade spaden likasom med möda, och uppkastade trumpne jordtorfvan. De magra vallflickorna, som vid ett rep förde på bete sin ko, lika mager och förtorkad som de sjelfva, sågo noga efter och lutade sig hastigt ner, för att frånsulla denna för familjens eget behof någon ört, hvilken hungern hade lärt dem, att äfven menniskor kunde lefva af. Dessa syner förökade vid hvarje steg munkens bedröfvelse, i det han vandrade framåt med den sorgliga tanken i själen, att han gick att höra någon olycka.

Men hvarföre tog denne så mycken del i

Lucias öde? Och hvarföre hade han på första anmaning satt sig i rörelse med så mycken ifver, som om det varit på en kallelse från Ordensgeneralen. Och hvem var denne Pater Christoforo? — Vi nödgas besvara alla dessa frågor.

Pater Christoforo * * * var en man närmare sextio än femtio år. Hans hufvud, helt och hållet rakadt, så när som på den lilla rand af hår, som midtpå omgaf det, liksom en krona, enligt Kapucinernes bruk, höjde sig då och då med en rörelse, hvori framlyste en viss stolthet och oro; men nedböjde sig snart åter af ödmjukhet. Det långa, grå skägget, som betäckte hans kinder och haka, förhöjde än mera de ädla dragen i den öfre delen af ansigtet, hvaråt en återhållsamhet, redan från längre tid invand, snarare hade gifvit mer värdighet, än förminskat dess uttrycksfullhet. Hans tvenne insjunkna ögon fästades för det mesta mot jorden, men blickade ofta upp med plötslig liflighet, liksom två ystra hästar, förda vid handen af en kusk, hvilken de af gammal vana veta sig ej kunna rå på, likväl då och då göra ett lustigt hopp, som de genast få umgälla med en dugtig ryckning på betslet.

Pater Christoforo hade ej alltid sett så ut, hade ej heller alltid hetat Christoforo: hans dopnamn var Ludovico. Han var son af en köpman i *** (dessa asterisker härröra af vår anonyme auctors försigtighet) hvilken, under sina sista år, då han såg sig tillräckligt försedd med ägodelar och denne var hans enda barn, hade lemnat handeln, och börjat lefva som en förnäm herre. Under detta sitt nya, makliga tillstånd, uppkom hos honom en djup blygsel öfver hela den tid, han användt att göra någonting här i världen. Beherrskad af denna inbillning, ville han på allt sätt komma människorna att glömma, det han någonsin varit köpman: han hade velat kunna glömma det sjelf. Men boden, balarne, contoboken, alnen framedde sig beständigt för hans minne, liksom Banquos skugga för Macbeth, äfven midtibland bordets pomp och parasiternes smålöjen. Det vore omöjligt att beskriiva den möda, desse stackare måste göra sig för att undvika hvarje ord, som kunde synas åsyfta värdens fordna stånd. En dag, för att blott anföra ett enda exempel, en dag vid slutet af måltiden, midtunder den lifligaste och uppriktigaste glädtighet, så att man ej skulle kunnat riktigt säga, hvilkendera mera njöt, vär-

den att ha tillställt allt, eller sällskapet att sluka allt, begynte han med nedlåtande öfvermod, att retas med en af dessa gäster, den beskedligaste ätare i verlden. Denne, för att instämma i samma skämtsamma ton, svarade, utan minsta skynt af elakhet, med verkligt barnslig oskuld: "Ack! jag är ju uppmärksam som en krämare." Mannen sjelf blef bestört vid ljudet af de ord, som utgått ur hans mun: han betraktade med osäker blick sin gynnares ansigte, hvarpå moln börjat uppgå: begge hade velat återtaga sin förra uppsyn; men det var för sent. De andre gästerne tänkte hvar för sig på huru de skulle kunna öfverskylda den lilla skandalen och afleda det onda; men, under det de tänkte, tegode, och genom denna tystnad blef skandalen än värre. Hvar och en undvek att möta de andres blickar, alla märkte, att de voro sysselsatte med den tanken, som de önskade dölja. Glädjen försvann för den dagen, och den oförsigtige, eller för att tala billigare, den olycklige bjöds icke mera. Så tillbringade Ludovicos fader sina sista år i beständig oro, alltid i fruktan att föraktas, utan att tänka på, att det icke ligger något mera löjligt uti att sälja, än att köpa, och att han i så många år utöfvat denna samma profession, som han nu skändes

öfver, för folkets ögon, och utan samvetsagg. Han lät gifva sin son en adlig uppfostran, efter den tidens sed; gaf honom lärare i vetenskaper och ridderliga öfningar; och lemnade honom vid sin död rik och ung. Ludovico hade antagit adliga seder; och de smickrare, bland hvilka han uppväxt, hade vant honom vid att behandlas med mycken aktning. Men då han ville söka umgänge med de förnämsta i staden fann han förhållandet helt olika med det, hvarvid han var van; han märkte, att, för att lefva i deras sällskap, som han skulle ha önskat, måste man från början gå i tålmodets och undergifvenhetens skola, alltid ligga under, och vid alla tillfällen svälja förtret. Ett sådant lefnadssätt öfverensstämde ej med Ludovicos uppfostran och natur. Han skilde sig förargad från dessa menniskor. Men det var mot sin vilja, som han höll sig derifrån; ty det syntes honom som om desse verkligen borde ha varit hans kamrater; han hade endast önskat, att de varit litet mindre hårdnackade och högdragne. Då han, med denna blandning af dragningskraft och hat, ej kunde närma sig dem förtroligt, och dock ville ha att göra med dem i någon mån, företog han sig att täfla med dem i

öfverflöd och prakt, och köpte sig sålunda mot
contant fiendtligheter, afvund och åtlöje. Hans
på en gång ädla och häftiga character hade
tidigt invecklat honom i andra allfvarsammare
tvister. Han kände en ofrivillig och uppriktig
afsky för prejerier och våldsambheter: en afsky,
som vunnit än mera styrka genom de personers
stånd, som på den tiden mest begingo dylika
streck; hvilka voro just de, som han hatade.
För att stilla eller sätta i rörelse alla dessa
passioner på en gång, tog han gerna den sva-
ges, den förtrycktes parti, sökte lägga hinder
för förtryckaren, inlät sig i en strid, fick der-
under en annan på halsen; så att han smänin-
gom kom att spela rollen af en beskyddare af
de förtryckte, en hämnare af oförrätter. För-
sökets var vådligt; och man behöfver ej sätta i
fråga, om Ludovico derigenom ådrog sig fien-
der, tråtor och bekymmer. Oberäknadt den
yttre kampen, plågades han dessutom bestän-
digt af inre strider; ty, då ett företag skulle
sättas i verket (att ej tala om dem, i hvilka han
dukade under) nödgades han sjelf använda mån-
gen slags list och våld, som hans samvete se-
dan ej kunde gilla. Han måste omgifva sig med
ett betydligt antal bravi; och, så väl för sin
egen säkerhet, som för att hafva ett kraftigare

biträde, nödgades han utvälja de djerfvaste, med andra ord, de argaste, och lefva med skälmar för rättvisans skull. Detta hade till följd, att han mer än en gång, antingen modfälld efter en bedröflig utgång, eller oroad af en annalkande fara, ledsn vid att beständigt vara på sin vakt, med vedervilja för sin omgifning, bekymrad för framtiden om sina ägodelar, som dag från dag sinade bort i goda gerningar och djerfva företag, kommit på den tanken att blifva munk; hvilket i dessa tider var den vanligaste utvägen att komma ur förlägenheter. Men det som förmodligen hela lifvet igenom förblifvit ett blott infall, blef ett stadgadt beslut genom en händelse, den allfvarsammaste och förskräckligaste, som någonsin händt honom.

Han gick en dag på en af gatorne i sin fädernestad, åtföljd af en gammal factor, hvilken hans far förvandlat till hofmästare, och med tvenne bravi efter sig. Hofmästaren, som hette Christoforo, var en man af omkring femtje år, från ungdomen tillgifven sin herre, hvilken han hade sett födas och af hvars lön och frikostighet han med hustru och åtta barn lefde. — På långt håll ser Ludovico en viss ädling komma, öfversittare och våldsverkare till profession, med hvilken han i hela sitt lif aldrig

talt ett ord, men som bittert hatade honom, hvilken känsla han lika hjertligt besvarade: ty detta är en ibland denna världens förmåner, att man kan hata och bli hatad, utan att känna hvarandra. Denne kom, beledsagad af fyra bravi, rakt emot honom, med stolta steg, upp-lyftadt hufvud och munnen förvriden till en högdragen och föraktlig min. Begge två följde tätt efter muren; men Ludovico (märk väl detta) hade den på höger hand, och detta gaf honom, enligt ett gammalt bruk, rättigheten (huru långt kunna ej rättigheter gå) att ej lemna nämnde mur, för att ge rum åt hvem det vara må, vid hvilken omständighet man då fastade mycken vigt. Den ankommande ansåg deremot denna rättighet tillhöra sig såsom adelsman, och att det tillkomme Ludovico att gifva vika, och detta i kraft af ett annat bruk. Ty häruti, likasom i många andra fall, herrskade tvenne olika bruk, utan att det var afgjort, hvilketdera var det rätta; hvilket gaf anledning att börja en strid, hvarje gång en hetsig vildhjerna stötte på en annan af samma art. Dessa två möttes nu, begge tätt vid muren, likt tvenne vandrande basrelief-figurer. Då de befunno sig ansigte mot ansigte sade den kommande, i det han rak och med stolt sneglande blick mätte Ludo-

vico, i en tön, som motsvarade orden: "Drag
"Er åt sidan." "Gå Ni ur vägen sjelf," svara-
de Ludovico, "vägen är min." "Med sådane
"som Ni, är vägen alltid min." — "Ja visst, i
"fall öfvermodet hos Er och Edra likar vore
"lag för sådane som mig."

Följeslagarne å ömse sidor hade stadnat,
hvar och en bakom sin hufvudman, seende snedt
på hvarandra med händerne lagde på dolkarne,
och rustade till strid. Folket, som kom på gan-
tan, drog sig tillbaka och begaf sig på afstånd
för att se på saken: och dessa åskådares när-
varo upplifvade allt mer och mer de stridan-
des hederskänsla.

"Ur vägen, gemene handtverkare; eller skall
"jag en gång lära Dig den aktning, man är skyl-
"dig folk af mitt stånd." "Ni ljuger, då Ni kal-
"lar mig gemen." "Ni ljuger, då Ni säger, att
"jag ljugit." Detta svar var afgörande. "Och
"om du vore adelsman, som jag," tillade den-
ne herre, skulle jag bevisa Dig med svärd och
"sköld, att det är Du, som har ljugit." "Detta
"är en god undanflykt, hvarigenom Ni befriar
"Er från att med verk och handling styrka näs-
"visheten i Ert tal." "Kasta ner den skurken
"i smutsen," sade ädlingen, i det han vände
sig mot de sina. "Vi få väl se," sade Ludo-

vico, i det han hastigt tog ett steg tillbaka, och lade handen på svärdet. "Djerv!" utropade den andre, i det han blottade sitt eget: "jag vill sönderbryta detta, sedan det blifvit "fläckadt med Ditt låga blod."

Härvid rusade de på hvarandra; tjenarena på ömse sidor störtade fram till sina herrars försvar. Striden var olika, så väl till antalet, som derigenom, att Ludovico snarare sökte undvika huggen och afväpna sin motståndare, än döda honom; den andre deremot på allt sätt önskade sin motparts död. Ludovico hade redan fått ett dolkstygn af en bravo i venstra armen samt en lätt skråma i ena kindbenet och hans hufvudfiende rusade nu öfver honom för att fullborda verket, då Christoforo, som såg sin herre i den yttersta fara, rusade med sin dolk öfver ädlingen. Denne vände nu hela sitt raseri emot honom och genomborrade honom med svärdet. Vid denna syn rände Ludovico, liksom utom sig, sitt svärd genom lifvet på den förolämpande, hvilken nedföll döende, nästan på samma gång, som den olycklige Christoforo. Adelsmannens bravi, då de sågo honom slagen till marken, togo flykten, illa tilltygade: Ludovicos åter, äfven i beklagligt tillstånd och fulla med skråmor, då det ej var något mer

att göra, och de ej ville se sig innestängde midt ibland folket, som nu redan lopp till, begåfv sig af åt ett annat håll: och Ludovico befann sig sålunda ensam med dessa tvenne olycksamrater för sina fötter, och midtuti en stor folkhop.

”Hur gick det? — En är på platsen. —
 ”Två äro de. — Han gjorde honom ett knapphål i buken. — Hvem är det, som är mördad?
 ”Den der mäktige. — Ack! heliga Maria, hvilken förstörelse! — Den som söker, han finner. —
 ”Ett ögonblick gäldar för alla de öfriga. —
 ”Så är det då slut äfven med denne. — Hvilket slag? — Detta lär väl bli en allfvarsam sak. —
 ”Och den andre olycklige! Barmhertige Gud!
 ”hvilket skådespel! — Fräls honom, fräls honom. — Han är frisk och sund. — Se, hur han är tilltygad! han blöder starkt. Fly, stackars man, fly! Låt ej ta er.

Dessa ord, som hördes öfver alla andra i hopens förvirrade sladder, uttryckte den allmänna önskan, och med rådet kom äfven hjälpen. Striden hade förefallit nära en Kapucinerkyrka, en tillflygtsort, som hvar man vet, på den tiden otillgänglig för polisbetjenter och för hela denna massa af ting och personer, som man kallade rättvisan. Den sårade mördaren fördes eller snarare bars dit, nästan utan all sans-

ning af hopen; och munkarne mottogo honom ur folkets händer, som anbefallte honom åt dem med följande ord: "Det är en hederlig man; som råkat döda en högfärdig sälle: han "gjorde det såsom sjelfförsvaret: vi ha släpat honom hit."

Ludovico hade aldrig förr än då utgjutit blod; och oaktadt mandröp var på den tiden någonting lika allmänt, som allas öron voro vane att höra det berättas, och allas ögon att se det, var dock det intryck, han erfor vid åsynen af den för hans skull dödade och den af honom dödade, nytt och oförklarligt; det var en uppenbarelse af för honom ända hittills okända känslor. Fiendens fall, vexlingen i dessa drag, som i ett ögonblick öfvergingo från trots och raseri till dödens högtidliga vanmagt och stillhet, detta var en anblick, som plötsligt förändrade mördarens sinnelag. Då han släpades till klostret, visste han knappt, hvar han var, eller hvad som föreföll; och när han återkom till medvetande, befann han sig i en säng i sjukrummet, under klosterfältskärns vård (Kapucinerne hade vanligen en sådan i hvarje kloster) som lagade i ordning liueskaf och bindlar för tvenne sår, som han fått i träffningen. En af fäderne, hvars särskilda åliggande det

var att bistå döende, och som ofta förrättat en dylik embetspligt midtpå gatan, kallades genast till stället, der striden förefallit. Återkommen få ögonblick derefter, inträdde han i sjukrummet, gick fram till sängen, der Ludovico låg och sade till honom: "Trösta Er, han "dog åtminstone lugnt, och ålade mig att begära Er förlåtelse och gifva Er hans." Dessa ord återgåsvo helt och hållet sansningen åt den olycklige Ludovico, och väckte hos honom än lifligare och tydligare de känslor, som oredigt samlats i hans själ; sorg öfver vännen, förskräckelse och samvetsagg öfver det slag, som hans hand vållat, och tillika ett ängsligt medlidande med honom, som han dödat. "Och den andre?" frågade han munken ängsligt. "Den andre hade "redan aflidit, då jag kom."

Undertiden hvimlade gatorne ikring klostret och dess förgård af nyfikna menniskor: med de anryckande polisbetjenterna skingrade folket och ställde sig på vakt på ett visst afstånd från portarne; dock så, att ingen kunde komma ut obemärkt. En broder till den döde, tvenne kusiner och en gammal farbroder kommo äfven, beväpnade från hufvud till fot, med stort följande af bravi; och företogo sig att göra rund ikring, betraktande med hotfulla och föraktliga blickar

och åtbörder det gapande folket, som ej vågade högt säga: han är i säkerhet, men som hade dessa ord tecknade på sina ansigten.

Knappt hade Ludóvico hunnit samla sina tankar, förrän han tillkallade den af bröderne, som var bikt-fader och bad honom, att han skulle höra efter Christoforos enka och i hans namn begära hennes förlåtelse, för det han, om ock oskyldig, varit orsaken till hennes stora sorg; och tillika försäkra henne, det han ville draga försorg om familjen. Då han derpå öfvervägde sin egen ställning, kände han än lifligare och allfvarligare tanken att blifva munk återkomma, hvilken fordom sväfvat för hans själ: det syntes honom, som om Gud sjelf hade fört honom på god väg dertill och gifvit honom ett tecken af sin vilja, då han lät honom under dessa förhållanden komma till ett kloster: och hans parti var fattadt. Han lät kalla föreståndaren och framställde för honom sin afsigt. Han fick till svar, att man måste vakta sig för förhastade beslut; men att, om han framhårdade deruti, det ej skulle vägras honom. Då lät han genom en notarie uppsätta ett gåfvobref af allt som han ännu ägde (hvilket ändå utgjorde en vacker förmögenhet) till Christoforos familj: en

summa till enkan, såsom ny hemgift; det öfriga till barnen.

Ludovicos beslut kom väl till pass för hans värdar, som för hans skull voro i temligt bryderi. Att skicka honom ur klostret, derpå öfverlemna honom åt rättvisan, eller, som vill säga detsamma, åt sina fienders hämnd, var en utväg, som icke engång kunde sättas i fråga. Det hade varit att frånsäga sig sina egna privilegier, beröfva klostret sitt anseende hos alla menniskor, ådraga sig alla Kapuciners i världen förbittring, att de låtit allas rättigheter kränkas, uppreta alla andliga myndigheter, hvilka då betraktade sig såsom vårdare af nämnde rättigheter. Å andra sidan hade den mördades familj, sjelf mächtig, och stark genom förbindelser, bestämdt föresatt sig att erhålla upprättelse; och förklarade för sin fiende hvar och en som ville lägga hinder deremot. Berättelsen omtalar ej, huruvida den mördade legat dem mycket om hjertat, lika litet, att en tår för hans skull utgjutits inom hela släkten: den säger blott, att alle brunno af ifver att få i sina klor mördaren, lefvande eller död. Genom dennes antagande af Kapucinerdräkten förliktes nu allt. Han gaf en slags upprättelse, han ålade sig en botöfning, han erkände sig i följe der-

af såsom den brottslige och drog sig sjelf ur alla ledsamheter; det var, med ett ord, en fiende, som nedlägger vapnen. Den dödes släktningar kunde sedan, om dem så syntes, tro och skryta öfver, att han blifvit munk af förtviflan och af fruktan för deras hat. Att tvinga en menniska till att beröfva sig sin förmögenhet, att raka sitt hufvud, att gå med nakna fötter, att sofva på halm, att lefva af allmoosor, kunde väl i alla fall synas en tillräcklig bestraffning, äfven i de mest nogräknades ögon. Föreståndaren af klostret gick med slug ödmjukhet till den dödes broder och beskref, efter tusende försäkringar om sin vördnad för det högtförmäma huset och sin önskan att i allt möjligt göra det till viljes, Ludovicos ånger och fattade beslut, yttrade höfligt sin mening, att familjen dermed borde finna sig belåten, och lät derpå varsamt och på ännu skickligare sätt förstå, att med eller utan deras samtycke, saken likväl skulle för sig gå. — Brodren utbröt i raseri, hvilket Kapucinern fritt lät yttra sig, i det han tid efter annan sade: "Denna sorg är mer än billig." Han lät förstå, det hans familj i alla händelser väl kunnat skaffa sig upprättelse och munken, hvad helst han ock härom tänkte, nekade ej dertill. Slutligen önskade han, ja for-

drade såsom ett villkor, det hans brors mördare snart skulle lemna staden. Kapucinern, hvilken redan beslutat detta, sade, att så skulle ske, låtande den andre tro, om han så behagade, att detta var en följd af hans befallning: och så var allt afgjordt. Nöjd var familjen, som härigenom slapp en besvärlig förbindelse; munkarne, att frälsa en menniska och tillika deras privilegier, utan att göra sig fiender; älskare af chevaleriets stadgar, att på ett så ärofult sätt se slutas en affär; folket, att se befrias ur nöd en man, som det ville väl, och tillika få tillfälle att beundra en omvändelse; nöjdast slutligen af alla, midt i sin smärta, vår Ludovico, som nu gick att börja en lefnad af botöfningar och tjenster, hvilka kunde, om ej godtgöra, åtminstone försona det onda, han begått och mildra samvetets svidande stygn. Föreställningen, att hans beslut skulle tillskrifvas fruktan, gjorde honom för ett ögonblick ledsen, men han tröstade sig snart dermed, att äfven denna orättvisa mening vore för honom ett straff och en slags försoning. Sålunda iklädde han sig vid trettio års ålder en kapucinerkåpa; och då han, enligt bruket, borde lemna sitt namn och antaga ett annat, valde han ett, som ständigt skulle i minnet återkalla det som han

hade att försona; han kallade sig Broder Christoforo,

Knappt hade iklädningsceremonien för sig gått, förrän föreståndaren af klostret antyde honom, det han borde gå att tillbringa sin präf-votid i ***, sextie mil derifrån, och att han skulle resa morgonen derpå. Den nye munken bugade sig djupt, och utbad sig en nåd. "Til-låt mig, fader," sade han, "att, innan jag lem-nar denna stad, hvarest jag utgjutit menni-skoblod, hvarest jag lemnar qvar en grymt för-olämpad slägt, jag åtminstone må gifva den-samma upprättelse, jag åtminstone må betyga den-min sorg, då jag ej kan godtgöra det onda, der-igenom att jag beder den mördades broder om förlåtelse, och, om Gud vill, utplånar hatet ur hans själ." Föreståndaren syntes en sådan hand-ling, oberäknadt dess synnerliga fromhet, böra tjena att för alltid försona släkten med klost-ret; han gick alltså rakt till brodern, att för honom framställa Christoforos anhållan. Vid ett så oväntadt anbud erfor denne, midtunder sin förundran, en förnyad känsla af hat, likväl blandad med välbehag. Efter att ett ögonblick ha tänkt öfver, sade han: "Må han komma i morgon" och utsatte timman. Föreståndaren

gick tillbaka, för att meddela sin nye klosterbroder den efterlängtade tillåtelsen.

Ädlingen insåg snart, att ju mera högtidlig och stojande denna undergifvenhetsbetygelse vore, desto större skulle hans anseende blifva inom släkten och hos publiken; och att den skulle (för att nyttja ett af nyare tiders prydliga uttryck) utgöra ett vackert blad i släktens historia. Han lät skyndsammelingen underrätta alla släktlingarne, att, morgonen derpå vid middagstiden, de täcktes (så uttryckte man sig då) komma till honom för att erhålla en gemensam upprättelse. Klockan tolf hvimlade palatset af herrskaper af olika stånd och kön: der var ett trängande, ett svängande af stora mantlar, höga plymer, hängande svärd, en vaggande rörelse af spetskragar, stärkta och krusade, ett förvirradt släp af brokiga långrockar. — Förmakten, gården och gatan voro fulla af tjenare, pager, bravi och nyfikne. Christoforo såg denna tillrustning, gissade anledningen dertill, och erfor en lätt rörelse; men ett ögonblick derpå sade han för sig sjelf: — det är ju billigt: jag mördade honom offentligen, i närvaro af så många hans fiender: deri låg förgelsen; häruti upprättelsen. Så inträdde han, med ögonen mot jorden, med ordensbrodern vid sin sida genom

porten till detta hus, gick öfver gården midt-ibland en folkhop, som betraktade honom med en föga höflig nyfikenhet; gick uppför trapporna, och kom, omhvärd af en annan förnämare hop, och följd af hundrade blickar, fram till herrn i huset, hvilken, omgifven af de närmaste släktingarne, stod midt i salen, med nedfäld blick och hakan i luften, med venstra handen fattande svärdsfästet och med den högra strykande mot bröstet kragen af manteln.

Man ser ofta i en människas uppsyn och hållning ett uttryck, så omedelbart, man skulle nästan kunna säga en utgjutelse af det inre sinnelaget, att, bland en mängd åskådare, endast en mening kan äga rum angående detta sinnelag. — Broder Christoforos uppsyn och hållning uttalade klart för alla de närstående, att han ej blifvit munk, icke heller underkastat sig denna förödmjukelse af människofruktan: och detta vann för honom allas hjertan. Så snart han blef den förolämpade varse, påskyndade han sina steg, böjde knä vid hans fötter, lade händerne i kors öfver bröstet, och sade, i det han sänkte sitt rakade hufvud, dessa ord: "Jag är Eder broders mördare: Gud vet, att jag skulle vilja återgifva Er honom på bekostnad af mitt blod: men då jag ej kau göra Er annat

"än fruktlösa och sena ursäkter, bönsfaller jag
 "hos Eder, att för Christi skull, antaga dessa."
 Allas ögon voro orörligt fästade på munken och
 den person, med hvilken han talade; allas öron
 voro spända. När Christoforo tystnat, gick ett
 sorl genom salen af medlidande och vördnad.
 Ädlingen, som stod der med tvungen artighet
 och dold vrede, blef betagen af dessa ord; och
 lutande sig ner mot den knäböjande, sade han
 med rörd stämma: "Stig upp; förolämpningen...
 "saken var i sanning . . . . men den drägt, Ni
 "lär . . . . icke allenast detta, men ock för Er
 "egen skull . . . . Stig upp, pater . . . . Min
 "bror . . . . jag kan ej neka detta . . . . var en
 "riddare . . . . var en människa . . . . något li-
 "tet förhastad . . . . något litet häftig. Men allt
 "sker, som Gud beslutat. Låt oss ej mer tala
 "derom . . . . Men, pater, Ni får ej vara i den-
 "na ställning." Och härvid fattade han honom
 i armarne och lyfte upp honom. Christoforo,
 stående, men med lutadt hufvud, svarade: "Jag
 "kan då hoppas, att Ni gifvit mig Er förlåtel-
 "se! Och om Ni ger mig eder, hvem skall väl
 "då vägra mig sin? Ack! om jag finge höra af
 "Er mun detta ord: förlåtelse!"

"Förlåtelse?" sade ädlingen. "Ni behöfver
 "den icke mera. Men, eftersom Ni önskar det,

”så vill jag visst, visst förlåta Er af hjertat,
”äfvensom alle . . . .”

”Alle, alle!” ropade med en röst de närvarande. Munkens anletsdrag förklarades till uttrycket af en tacksam fröjd, hvaruti dock ännu framlyste en ödmjuk och djup ånger öfver det som menniskoförlåtelse icke kunde godtgöra. Ädlingen, besegrad af denna anblick och hänryckt af den allmänna rörelsen, slog armarna om Christoforos hals, samt gaf och emottog fridskyssen.

Ett ”bravo, skönt!” skallade nu från alla håll af salen; alla satte sig i rörelse och trängdes ikring munken. Emedlertid kom hetjeningen med en mängd af förfriskningar. Värden närmade sig vår Christoforo, som gjorde tecken att vilja taga afsked, och sade till honom: ”Pater, tag för Er något litet; gif mig detta ”prof af vänskap.” Och härvid skyndade han att bjuda honom förr än alla de andra; men denne drog sig tillbaka med en viss hjertlig motsträfvighet och sade: ”Sådant der är ej för mig ”nu mera; förbjude dock himlen, att jag skulle ”vägra Edra skänker. Jag är i begrepp att antråda min resa: tackes Ni låta gifva mig ett ”bröd, på det jag må kunna säga mig hafva ”åtnjutit Er barmhertighet, ätit Ert bröd och

”fått ett tecken af Er förlåtelse.” Ädlingen, rörd, befallte, att så skulle ske; hvaruppå genast en hofmästare i statslivrée framträdde, med ett bröd på ett stort silfverfat, och bjöd det åt pateren, som tog det, tackade och lade det i sin korg. Han tog derpå afsked, och efter att hafva på nytt omfamnat herrn i huset och alla dem som befunno sig nog nära, för att bemäktiga sig honom för ett ögonblick, befriade han sig från dem med möda; i förmaken nödgades han slita sig lös från betjeningen, ja från banditerne, som kysste fällen af hans klädnad, repgördeln, kåpan; nerkommen på gatan, fördes han liksom i triumf, och ledsagades af en mängd folk ända till en af stadsportarne, der han gick ut och begynte sin fotvandring till den ort, som var bestämd för hans prøfvotid.

Den mördades broder och slägt, som trott sig denna dag få smaka högmodets sorgliga njutning, funno sig i stället uppfyllde af kärlekens och förlåtelsens rena fröjd. Sällskapet stannade qvar ännu någon tid i ovanlig hjertlighet och vänlighet, under samtal, dem ingen kunnat ana, då han kom dit. — I stället för den gifna upprättelsen, den hämnade förolämpningen, nya planer till våldsamma företag, utgjorde noviziens beröm, hans förlikning, hans vän-

liga saktmod talämnet. En viss person i sällskapet, som väl annars för femtionde gången skulle ha berättat, hurusom Grefve Muzio, hans far, hade, vid det vidtbekanta tillfället, vetat tukta Marquisen Stanislao, den ryktbare stor-skrytaren, som hvar man vet, talte nu i stället om en viss munk Simones botöfningar och undransvärda tålmod, hvilken dödt många år förut. Sedan sällskapet åtskilts genomgick värden, ännu helt rörd, med förundran i tankarne det som han hört, det som han sjelf sagt; och mumlade mellan tänderne: — "Fan till munk! (vi böre ordgrannt anföra det han sade) — Fan till munk! om han hade legat på knä ännu en stund, hade jag nästan varit i stånd att be honom om ursäkt, för det han dödat min broder." Vår berättelse anmärker uttryckligen, att han från den dagen blef litet mindre hetlefrad och något mera eftergifvande.

Pater Christoforo vandrade framåt med en tröst, som han aldrig rönt sedan den förskräckliga dagen, till hvars försonande hela hans lif nu borde helgas. Det var novizierna förbudet att tala; och han efterkom utan svårighet denna föreskrift; så fördjupad var han i tanken på de mödor, de försakelser och de förödmjukelser, han nödgats undergå, för att afböta

sin förseelse. Då han vid måltidstimman hvilade ut hos en from man, åt han med en slags vällust af förlåtelsens bröd: men han sparde ett stycke deraf, och lade det i korgen, för att förvara det till en ständig åminnelse.

Det är ej vår afsigt att göra en berättelse om hans klosterlif: vi vilje endast nämna, att, under det han alltid med stor lust och flit uppfyllde de pligter, som vanligen honom tillkommo, nemligen att predika och bistå döende, han aldrig lät ett tillfälle gå förbi, då han kunde utöfva tvenne andra pligter, hvilka han sjelf ålagt sig: att förlika tvistigheter och beskydda de förtryckta. Häruti ingick, utan att han sjelf märkte det, till någon del hans ofvannämnda gamla vana, och en lemning af de krigiska böjelser, hvilka allt späkande och gisslande aldrig helt och hållet förmått qväfva. Hans röst var för det mesta låg och ödmjuk; men då det gällde att strida för rättvisan och sanningen, upplifvades den i ett ögonblick af hela den fordna raskheten, hvilken, blandad och förmildrad af ett visst högtidligt uttryck, som han fått af sin predikovana, gaf åt denna röst ett högst eget uttryck. Hela hans skick bar, likasom hans uppsyn, vittne om en långvarig strid mellan en liflig, häftig karakter och en deremot käm-

pande vilja, hvilken, för det mesta segrande, alltid var på sin vakt och leddes af högre be-
 vekelsegrunder och ingifvelser. En hans vän
 och medbroder, som väl kände honom, hade
 en gång liknat honom vid vissa ord, förmycket
 tydliga i sin vanliga form, som personer, oak-
 tadt de föröfrigt äro väl uppfödde, dock, när
 passionen rasar, stammande uttala, med någon
 viss bokstaf förändrad: ord, som äfven under
 denna förklädning påminna om deras ursprung-
 liga energi.

Om en fattig okänd flicka, stadd i Lucias
 olyckliga belägenhet, hade begärt hjelp af Pa-
 ter Christoforo, hade han säkert ofördröjeligen
 infunnit sig. Nu, då det gällde Lucia, skyndade
 han dit med så mycket större ifver, som han
 redan kände och beundrade hennes oskuld, re-
 dan länge darrat för möjliga faror och erfarit
 en liflig förtrytelse öfver den gemena förföljelse,
 hvars föremål hon blifvit. Härtill kom, att,
 som han sjelf gifvit henne det rådet, att tiga
 och förhålla sig stilla, hvilket han ansett vara
 det bästa, fruktade han nu, att detta råd kunde
 ha åstadkommit någon olycklig verkan; och
 med det kärleksfulla nit, som var honom lika-
 som medfödt, förenade sig vid detta tillfälle

den

den samvetsgranna oro, som ofta qväljer goda menniskor.

Men, under det vi uppehållit oss med att förtälja Pater Christoforos öden, har denne redan kommit fram och visat sig i dörren; hvarvid kvinnorna släppte handtaget på nystfoten, som surrande svängde ikring, stego upp och sade med en röst: "Ack se, Pater Christoforo! "Gud välsigne Er!"

C A P. V.

Nämnde Pater Christoforo stannade tvärt på tröskeln, och knappt hade han kastat en blick på kvinnorna, förr än han kunde märka, att hans aningar ej slagit felt. Hvarföre han, med denna frågande ton, som anar ett bedröfligt svar, sade, i det han upplyfte hakan med en lätt rörelse på hufvudet bakåt: "Nå väl?" Lucia svarade med en ström af tårar. Modern började göra ursäkter, för det hon vågat . . . , men han gick fram, satte sig på ett litet bord med tre fötter, och afbröt alla ursäkter i det han sade till Lucia: "lugna Er, min stackars "flicka. Och Ni," sade han derpå till Agnese, "berätta mig hvad som är å färde." Under det

den goda qvinnan, så godt hon kunde, gjorde sin sorgliga berättelse, skiftade munken flera gånger färg, hvarunder han än upplyfte ögonen mot himmelen, än stampade med fötterna. Efter berättelsens slut, betäckte han sitt ansigte med begge händerna, och utropade: "Ack barmhertige Gud! hur långt . . . !" Men utan att fullborda meningen, sade han i det han på nytt vände sig till qvinnorna: "Olyckliga! Guds hand har hemsökt Er. Stackars Lucia!" "Ni vill väl ej öfvergifva oss, Pater?" sade Lucia snyftande. "Öfvergifva Er!" svarade han. "Storre Gud! och med hvad uppsyn skulle jag sedan kunna utbedja mig något af Honom, om jag öfvergifvit Er?" "Ni i detta tillstånd! Ni som Han sjelf lemnar i min vård! förlora ej modet: Han skall bistå Er. Han ser allt: Han kan betjena sig äfven af en ringa man, som jag, för att omintetgöra en . . . Låt oss se, låt oss tänka efter, hvad man må kunna ta sig före."

Under det han så talade, stödde han venstra armbogen mot knät, lutade pannan i handen, och strök med den högra skägget och hakan, likasom för att sammanhålla och förena själens alla krafter. Men det uppmärksamaste begrundande tjente blott, att låta ho-

nom än tydligare förstå, huru trängande och invecklad saken var, och huru få, hur ovissa alla medel deremot. Att komma Don Abbondio att skämmas, och att låta honom förstå, huru mycket han felar i sin pligt? Skam och pligt äro ett intet för honom, då han är rädd. Och att skrämma honom? Hvad medel har jag att injaga honom en skräck, som för honom vore mäktigare, än den af ett bösskott? Att underrätta KardinalErkebiskopen och anropa hans magt? Härtill fordras tid: och emedlertid? och sedan? Om ock denna stackars oskyldiga flicka blefve gift, skulle väl detta vara ett hinder för denna menniska...? Hvem vet, hur långt han kan gå? Och att sätta sig emot honom? På hvad sätt? Ack! om jag kunde, tänkte den stackars munken, om jag kunde hitkalla munkarna från mitt kloster, från Milano! Men! detta är ej en vanlig händelse; man skulle lemna mig i sticket. Denne ger sig ut för vän af klostret, skryter af att vara Kapucinernas gynnare: och hans bravi hafva ju mer än en gång kommit, att söka skydd hos oss. Jag skulle befinna mig ensam i leken; jag skulle få heta ett oroligt hufvud, en krångelmakare, en som söker gräl; och det som är mer, jag skulle tilläfventyrs kun-

na genom ett i otid vågadt försök, förvärra denna olyckligas belägenhet. Efter att noga hafva öfvervägt hvad som kunde sägas för och emot hvarje utväg, syntes honom den bästa vara, att vända sig till Don Rodrigo sjelf, söka att afvända honom från sin gemena afsigt, med böner, med hot om vedergällning i andra lifvet; ja i detta, om möjligt vore. I värsta fall skulle man åtminstone kunna på detta sätt mera tydligt erfaras, huru hallstarrig denne vore i sitt orena förehafvande, komma hans afsigter något närmare på spåren, och derefter rätta sitt förhållande.

Under det munken, sålunda höll på att begrunda saken, hade Renzo, hvilken af skäl, som hvar och en kan gissa, icke varit långt borta från huset, visat sig i dörren; men då han såg Patern försänkt i djupa tankar, och att qvinnorna gåfvo honom tecken, att ej störa denne, höll han sig stilla på tröskeln. Då munken upplyfte hufvudet för att meddela qvinnorna sin plan, varseblef han honom, och helsade honom på ett sätt, som utvisade en gammal vänskap, som nu blifvit än innerligare genom medlidandet.

"Ha de sagt Er . . . , Pater?" frågade honom Renzo med en rörd stämma. "Ack! till-

"räckligt; och därför är jag här." "Hvad säger Ni om denne skurken...?" "Hvad vill Du, jag skall säga om honom? Han är långt borta: hvartill skulle mina ord tjena? Jag säger Dig min Renzo, att Du bör förtro Dig till Gud, och Gud skall ej öfvergifva Dig." "Välsignade vare edra ord," utropade ynglingen. "Ni är ej af dem, som alltid ge de fattiga orätt. Men herr Kyrkoherden och den der Doctorn..." "Bry Dig ej så mycket om det, som ej kan tjena Dig till annat än att plåga Dig onyttigtvis. Jag är en fattig munk; men jag säger Dig det samma, som jag sagt dessa qvinnor: så ringa jag än må vara, jag öfvergifver Er icke." "Ack! Ni är ej såsom denna verdens vänner! De äro till intet nyttiga! Hvem hade ej trott på de försäkringar, som dessa gåfvo mig i den goda tiden; ack! ack! De voro färdiga att gifva sitt lif för mig, och de skulle hafva försvarat mig mot djefvulen. Om jag skulle ha haft en fiende...? jag hade endast behöft gifva det tillkänna, och denne skulle ej länge ha ätit bröd. Och nu, om Ni sett hur de hålla sig undan..."

Härvid märkte talaren, i det han upplyfte ögonen mot sin åhörarens ansigte, att detta hastigt mulnat, och han insåg, det han sagt en dårskap. Men då han ville godtgöra den, snärjde

och förvillade han sig allt mer och mer: "Jag
"ville säga . . . jag förstår alldeles icke . . .
"med ett ord, jag ville säga . . ."

"Hvad ville Du säga? Huru? Du sökte allt-
"så, att förstöra mitt verk, redan innan det
"blifvit börjadt! Vål Dig, att Du i tid blifvit
"upplyst om Ditt misstag. Huru, Du gick att
"söka vänner . . . och hurudana vänner! . . .
"som ej hade kunnat hjälpa Dig, om de än ve-
"lat! Och Du var i fara att mista den Ende,
"som kan och vill hjälpa! Vet Du ej, att Gud
"är de bedröfvades vän, deras nemligen, som
"på Honom förtrösta? Vet, att spanna ut klor-
"na tjenar icke de svaga till något. Och om
"ock . . ." Härvid fattade han Renzo häftigt i
armen: hans uppsyn antog utan att förlora sin
värdighet, uttrycket af en högtidlig ånger, han
sänkte sina ögon mot marken, rösten blef lång-
sam och likasom kommen ur jordens djup: "och
"om det ock skulle tjena dem till något, detta
"är ett förskräckligt *något!* Renzo! vill Du för-
"tro Dig till mig? hvad säger jag, till mig; us-
"le mask! arme munk! Vill Du förtro Dig till
"Gud?" "Ack ja!" svarade Renzo. "Han är ju
"sannerligen Herren." "Nå väl; lofvar Du mig,
"att Du ej vill anfälla, icke utmana någon, att
"Du vill låta Dig ledas af mig." "Jag lofvar

”det.” Lucia andades ut, med en djup suck, som om en sten fallit henne från bröstet; och Agnese sade: bravo, son! ”Hör på, barn,” återtog Christoforo, ”jag vill i dag gå att tala vid ”denne man. Om Gud rör hans hjerta, och ”gifver kraft åt mina ord, är det väl, hvar- ”om icke, lär väl Han låta oss finna en annan ”utväg. Varen emedlertid lugna och stilla, und- ”viken allt prat, visen Er icke ute. I afton, ”eller sednast i morgon, återsen J mig.” Sedan han sagt detta, afbröt han alla tacksägelser, och välsignelser, och gick. Han begaf sig till klostret, ankom i tillräcklig tid, för att deltaga i sängchören, åt middag, och begaf sig genast på vägen mot det rofdjurets kula, som han företagit sig att tämja.

Don Rodrigos lilla slott reste sig fristående, i likhet med en kåk, på spetsen af en bland de många uddar, som uppfylla och försköna denna kust. Vid denna beskrifning tillägger vår Anonymus, att det var beläget (han hade gjort bättre att rent af skriva ut namnet,) något högre upp, än de förlofvades vistelseort, omkring trenne mil derifrån afläget, samt fyra från klostret. Vid foten af udden åt den sidan, som vetter utåt sjön, låg en flock af små hus, bebodde af Don Rodrigos underhafvande; och

denna utgjorde liksom en liten hufvudstad i hans lilla rike. Man behöfde blott vandra derigenom, för att bli bekant med tillståndet och sederna i landet. Om man kastade en blick på kamrarne i nedra våningen af husen, syntes hvarhelst någon öppning var förhanden, hängande från murarna, bössor, spadar, härftar, halmhattar, nät och skjutväskor, allt om hvartannat. Folket, som man der mötte, voro starka och groflemmade karlar med en stor lugg, som föll öfver hufvudet, och slöts i ett nät, gubbar som, fastän de mist tänderna, dock alltid syntes färdiga att bita ihop tandköttet mot den, som retade dem, qvinnor med karlavulna fysionomier och knöliga armar, tjenliga att, vid första tillfälle, komma tungan till hjälp: i sjelfva de på vägen lekande barnens blickar och åtbörder, märktes någonting visst äfventyrligt och trotsande.

Christoforo gick genom byn, steg uppföre en liten vindeltrappa, och ankom till en liten plan framföre slottet. Porten var stängd, till tecken, att Husherren höll på att äta middag, och ej ville bli störd. De få och små fönsterna, som vette åt vägen, och hvilkas poster af bofällighet lossnat och bortfallit, skyddades likväl af stora jerngaller; de åter, som voro be-

lägna på botten, voro så högt från marken, att en menniska knappt skulle kunnat räcka dit, medelst att stiga upp på en annans axlar. Der herskade en djup tystnad, och en främling skulle lätt kunnat föreställa sig, att detta hus vore obebodt; så framt icke fyra kreatur, tvenne lefvande och tvenne döda, uppställda i symmetri utanföre, hade gifvit tillkänna, att der funnits innevånare. Tvenne stora Gamar med utspända vingar och hängande hufvuden, den ena skallig och till hälften förtärd af tiden, den andra ännu i godt stånd och med fjädrar, voro uppspikade, en på hvardera af dörrposterna; och tvenne bravi, liggande utsträckta på tvenne bänkar, till höger och venster, gjorde vakt, i väntan på att inkallas, att få smaka af öfverlevvorna på Husbondens bord. Patern stannade tvärt, likasom någon, som har beslutat att vänta; men en af banditerna steg upp och sade till honom: "Pater, Pater, kom fram Ni: här låter man ej Kapucinerna vänta: vi äro vänner af klostret, och jag har varit der vid vissa tillfällen, då luften utanföre ej skulle ha varit den sundaste för mig, och om de då stängt porten, hade jag varit illa deran." I det han så talade, slog han tvenne slag med hammaren. Detta ljud besvarades snart inifrån med tjut af

bandhundar och pudlar; och få ögonblick der-
 efter kom en gammal tjenare, mumlande mel-
 län tänderna; men då han såg Patern, gjorde
 han en djup bugning, tystade djuren med hand
 och röst, införde gästen på en liten gård, samt
 tillslöt porten. Sedan ledsagade han honom till
 en sal, och sade i det han betraktade honom
 med en viss förundrad och vördnadsfull min:
 "är Ni icke . . . Pater Christoforo från Pesca-
 "renico?" "Jo." "Ni här?" "Som Ni ser, min
 "gode man." "Då är det väl för att göra godt.
 "Att göra godt," fortfor han mumlande emel-
 lan tänderna, i det han fortsatte sin väg, "nä
 "godt kan man göra öfver allt." Sedan de ge-
 nomgått två eller tre mörka salar, ankommo
 de till dörren af matrummet. Härifrån hördes
 ett oredigt sorl af gafflar, knifvar, glas, tenn-
 fat, och framförallt missjudande stämmor, som
 sökte öfverrösta hvarannan. Munken ville dra-
 ga sig tillbaka, och tvistade vid dörren med
 tjenaren för att få komma in i något annat rum
 af huset ända tills måltiden vore förbi, då dör-
 ren i detsamma öppnades. En viss Grefve Atti-
 lio, som satt midt emot (detta var en kusin till
 herrn i huset; och vi hafva redan omtalat ho-
 nom, utan att nämna hans namn,) då han såg
 ett rakadt hufvud, jemte en ordensrock, och

varseblef den goda munkens blygsamma afsigt, skrek han: "Aha! aha! Ni slipper ej ifrån oss, "vördade fader: kom in, kom in." Don Rodrigo, utan att just gissa till föremålet för detta besök, hade dock gerna, ledd af en viss dunkel aning, varit det förutan. Men efter som den tanklöse Attilio hade gjort denna uppmaning, passade det ej honom att draga sig ur spelet, och han sade därför: "kom in Pater, "kom in." Denne framträdde, bugande sig för värden och med begge händerna besvarande gästernas helsningar.

Man vill vanligen (jag säger ej att detta är allas mening) föreställa sig den hederliga mannen i brottslingens närvaro med stolt panna, säker blick, lätt hjerta, och flytande tunga. I verkligheten erfordras dock, för att kåta honom antaga denna attitude, många omständigheter, hvilka ganska sällan träffa tillsammans. Förundren Er därför icke om Christoforo med sitt samvetes goda vittnesbörd, med den fasta öfvertygelsen om rättvisan af den sak, han kom att förfäkta, med en blandad känsla af fasa och medlidande för Don Rodrigo, likväl stod der med en viss förlägen och ödmjuk uppsyn, framför denne samme Don Rodrigo, som satt der i sin länstol, i sitt eget hus, i sitt eget rike,

ömgifven af vänner, af hyllningar, och af sin magts alla attributer, med en uppsyn, som kunnat qväfva ordet på läpparna hos hvilken som helst, om det ock varit en blott begäran, så mycket mera då ett råd, en varning, en förbråelse. Vid hans högra sida satt denne Grefve Attilio, hans kusin, och om vi nödvändigt måste säga det, hans stallbroder i utsväfningar och våldsamheter, hvilken hade kommit från Milano för att tillbringa några dagar på landet hos honom. Till venster, och [på andra sidan af bordet sågs med uttryck af djup vördnad, dock mildrad af en viss säkerhet, ett visst sjelfförtroende, herr Podesta'n *) just densamme hvilken det efter teorien tillkom att göra rättvisa åt Renzo Tramaglino, och att på Don Rodrigo tillämpa ett af de merbemälte straffen. Midtemot Podesta'n, med en vördnad, än mera djup, än mera obegränsad, satt vår Doctor Azzecca-garbughi, i svart kappa och rödare näsa än vanligt: midtemot de tvenne kusinerna, två obetydliga gäster, om hvilka vår historia blott förmäler, att de endast voro sysesatte att äta, nicka på hufvudet, småle och

*) Podesta: en syssla i Italien, ungefärligen svarande emot kronfogde eller domare hos oss.

gifva sitt bifall till allt, som någon af gästerna kunde säga, och som ingen annan motsade.

"Bjud Patern sitta," sade Don Rodrigo. En tjenare kom fram med en fällstol, hvarpå Pater Christoforo satte sig, i det han gjorde värden några ursäkter, att han kommit på oläglig timma: "jag skulle vilja tala vid Er mellan fyra ögon i en sak af betydighet," tillade han sedan med saktare röst i örat på Don Rodrigo. "Godt, godt, vi få talas vid derom," svarade denne, "men gif emedlertid Patern något att dricka." Patern ville undanbe sig detta, men Don Rodrigo skrek, i det han höjde rösten midt i oväsendet, som på nytt begynt: "Nej, för fan! icke får Ni göra mig denna skymf; det skall ej ske, att en Kapucinermunk lem- nar detta hus, utan att hafva smakat af mitt vin, lika litet som en näsvis borgenär, utan att hafva försökt påkarna i mina skogar." Dessa ord följdes af ett allmänt löje och afbröto för ett ögonblick en fråga, som nu ganska varmt afhandlades gästerna emellan. En tjenare, som bar på en bricka en flaska vin, och ett långt glas, likt en kalk, bjöd Patern detta, hvilken, då han ej ville emotstå en så enträgen bjudning af den mannen, som han hade så stort behof

af att göra sig bevågen, icke tvekade att slå i, och begynte långsamt utdricka vinet.

"Tassos vittnesbörd gäller ej för Er, vör-
 "dade herr Podesta'; tvertom bevisar det just
 "motsatsen;" skrek Grefve Attilio på nytt, "ty
 "denne lärde man, denne store man, som på
 "det nogaste kände alla Ridderskapets reglor,
 "har låtit Argantes häröld, innan han för de
 "Christne Riddarne framställde utmaningen, först
 "begära den fromme Bouillons tillåtelse . . ."
 "Men detta," återtog Podesta'n, med lika skri-
 "kande röst, "detta är ett öfverlopps-verk, ett
 "blott öfverlopps-verk, en poetisk prydnad, ef-
 "tersom härölden är till sin natur inviolabel enligt
 "folkrätten, *jure gentium*: och utan att behöf-
 "va gå längre, säger ju ordspråket detsamma:
 "En Ambassadör är fri från straff. Och ord-
 "språk, herr Grefve, äro menniskoslägtets vis-
 "het, och då ej sändebudet sagt något i sitt eget
 "namn, men endast skriftligen lemnat utmanin-
 "gen . . ." "Men vill Ni då ej begripa, att
 "detta sändebud var en djerf åsna, som icke
 "kände de första . . .?" "Med herrarnas till-
 "stånd," afbröt Don Rodrigo, som ej skulle
 "önskat, att striden ginge för långt: "låt oss
 "lemnna saken till Pater Christoforos ompröf-
 "vande och nöja oss med hans utslag." "Skönt,

"förträffligt," sade Grefve Attilio, hvilken tyckte det vara roligt nog, att låta en fråga i Ridderskapets regler afgöras genom en Kapuciner-munk; under det Podesta'n, hvilken mera förhetsat sig under striden, med möda lugnades och gjorde en lätt grimace, som tycktes vilja säga: "hvilka barnsligheter." "Men efter hvad jag tycker mig hafva hört," sade Patern, "är detta ej saker, hvarom jag kan hafva någon kännedom." "Detta är af de blygsamma fädernas vanliga undanflygter," sade Don Rodrigo, "men Ni slipper mig ej så lätt." "Nå, nå! vi veta väl, att Ni ej kommit till världen med kåpa på hufvudet, och att Ni har känt världen. Nå nå. Det är fråga om . . ." "Saken är den," började Grefve Attilio att skrika. "Låt mig tala, som är opartisk, kusin," återtog Don Rodrigo. "Se här förhållandet. En Spansk Adelsman skickar en utmaning till en Milanesisck Adelsman: budet som ej träffar den utmanade hemma, lemnar fejdebrevvet till hans broder; nämnde broder läser utmaningen och ger budet några käpprapp till svar. Nu är frågan . . ." "De föllo i god jord, de voro väl applicerade," skrek Grefve Attilio. "Det var en verklig ingifvelse . . ." "Af Djefvulen," tillade Podesta'n. "Att slå en Amba-

"sadör! en helgad person! Pater! säg sjelf, är
 "detta en ridderlig handling? Ja, Herre, rid-
 "derlig;" skrek Grefven: "tillåt mig säga det,
 "jag som bör känna, hvad som passar en rid-
 "dare. Om det varit slag af knytnäfven, det
 "hade varit en annan sak, men käppen oskärar
 "icke någons händer. Det som jag ej kan för-
 "stå är, att en sådan lurks rygg ligger Er så
 "ömt om hjertat." "Hvem har väl talt om hans
 "rygg min herr Grefve. Ni lägger mig i mun-
 "nen dårskaper, som aldrig fallit mig in. Jag
 "talar om hans värdighet, icke om hans rygg.
 "Jag talar framför allt om Ridderskapets reg-
 "lor. Säg mig, jag ber Er, om de *feciales*,
 "som de gamle Romare skickade att öfverlem-
 "na sina krigsförklaringar till andra folk, begärde
 "tillstånd att framställa sitt uppdrag: och visa
 "mig en enda skriftställare, som omförmäler, att
 "en *fecialis* någonsin fått bastonad."

"Hvad, hafva de gamle Romarnes embets-
 "män att göra med oss? då tillgick allt annor-
 "lunda, och i dylika ting, var detta folk vida
 "efter oss. Men enligt det nyare Ridderskapets
 "lagar, hvilket är det enda sanna, säger jag och
 "påstår, att en budbärare, som vågar lemna
 "en utmaning i en Riddares händer, utan att
 "förut hafva begärt hans tillstånd dertill, är en

"öfverdådig sälle, violabel, violabilissimus, ba-
 "stonabel, bastonabilissimus . . ." "Vill Ni då
 "ej svara på mitt nyss anförda skäl?" "Aldrig
 "aldrig, aldrig." "Men hör då, hör då, hör då.
 "Att slå en obeväpnad är en förrädisk handling.
 "Men budbäraren, hvarom här är fråga, var
 "utan vapen. Ergo . . ." "Sakta, sakta Herr
 "Podesta." "Huru sakta?" "Sakta, säger jag Er:
 "Hvad är det Ni talar? En förrädisk handling
 "är det, att såra en med svärdet bakifrån, eller
 "att skjuta en i benet, och äfven för dessa fall
 "kan det gifvas vissa talande skäl . . . men lå-
 "tom oss hålla oss vid saken." Jag medgifver,
 "att detta i allmänhet kan kallas förräderi? men
 "att gifva några käppslängar åt en usling! Det
 "vore skönt, om man skulle nödgas säga honom:
 "akta dig, ty jag vill slå dig: liksom man säger
 "till en adelsman: lägg handen på svärdet. Och
 "Ni min gunstige herr Doctor, i stället för att
 "göra mig miner, låta mig förstå, att Ni är af
 "min mening, hvarföre ej understödja mina skäl
 "med er goda talegåfva, för att hjälpa mig,
 "att få litet förnuft i skallen på denna Herren?"
 "Jag . . ." svarade Doctorn, förbryllad: "jag
 "njuter af denna lärda disput: och jag tackar
 "mitt öde, som gifvit mig tillfälle, att åhöra
 "en så angenäm förnuftsstrid. Och sedan till-

"kommer det ej mig att gifva utslaget: hans
 "höga Nåde har redan nämnt en domare . . .
 "Patern här . . ." "Det är sannt," sade Don
 "Rodrigo, "men huru vill Ni, att domaren skall
 "kunna tala, när parterna icke vilja tiga?" "Jag
 "är stum som muren," sade Grefve Attilio. Po-
 desta'n gjorde äfven tecken att han ville tiga.
 "Ack, ändteligen! Nu gäller det Er Pater," sade
 "Don Rodrigo med ett till hälften skämtande
 "allvar. "Jag har gjort min ursäkt, då jag sade,
 "att jag ej förstår mig derpå," svarade Christo-
 "foro, i det han lemnade glaset åt en tjenare.
 "Magra ursäkter," ropade de bägge kusinerna:
 "vi vilja höra er mening." "Om så är, återtog
 "munken, "så skulle min ringa tanka vara, att
 "det aldrig funnes hvarken utmaningar, dylika
 "sändebud, eller käppslängar." Gästerna betrak-
 tade sig sinsemellan med förvåning. "Ack! det der
 "duger ej," sade Grefve Attilio. "Förlåt mig,
 "Pater, det der duger ej. Man ser, att Ni ej
 "känner världen." "Han?" sade Don Rodrigo,
 "ha! ha! han känner den, kusin lika väl som
 "Ni? Säg sjelf, säg, om icke Ni också någongån
 "slagit Er lös?"

I stället för att besvara denna välvilliga
 uppmaning, sade Patern ett litet ord i hemlig-
 het till sig sjelf: — detta gäller dig; men glöm

ej, munk, att du ej är här för din egen skull,
 och att allt som rör dig ensamt, här ej ingår
 i räkningen. "Kan väl vara," sade kusinen,
 "men Patern . . . hur heter Patern." "Pater
 "Christoforo," svarade flere än en röst. "Men
 "Pater Christoforo, min vördnadsvärdaste gyn-
 "nare, med dessa grundsattser skulle Ni vilja
 "vända upp och ner på världen. "Inga duel-
 "ler, "inga bastonader! Farväl då, hederskänsla:
 "strafflöshet för allt gement folk. Lyckligtvis
 "är denna förutsättning alldeles omöjlig." "Halt,
 "Doctor," inföll Don Rodrigo, som önskade allt
 "mer och mer att afleda striden ifrån de första
 "kämparne, "halt, nu gäller det Er, som är
 "mächtig att gifva rätt åt alla. Låtom oss nu
 "se hur Ni bär Er åt, för att häruti gifva Pa-
 "ter Christoforo rätt." "I sanning," svarade
 "Doctorn, i det han svängde gaffeln i luften,
 och vände sig till Patern; "jag förstår ej i san-
 "ning, huru Pater Christoforo, som är på en
 "gång en rättskaffens andans man och en man
 "af verld, icke har tagit i betänkande, att hans
 "mening, god, förträfflig och af mycken verkan
 "på predikstoln, icke det minsta duger, vare
 "detta sagdt med all tillbörlig aktning, i en
 "ridderlig tvist. Men Patern vet bättre, än
 "jag, att allting passar på sitt ställe, och jag

"tror, att han denna gång velat genom ett
 "narri, undvika besvärligheten af att gifva ett
 "bestämmt svar." X

"Hvad skulle man väl kunna svara på skäl,
 härledda ur en vishet, så gammal och ändå så
 ny? Ingenting: och så gjorde ock vår munk.
 Men Don Rodrigo, för att afbryta denna fråga,
 gick att väcka en annan. "Apropos," sade han,
 "jag har hört, att i Milano skulle gå rygten
 "om fred."

Läsaren känner, att man detta är, stridde
 om thronföljden till Hertigdömet Mantua, hvil-
 ket, vid Vincenzo Gonzagas död, som ej efter-
 lemnat manlig afkomma, Hertigen af Nevers,
 dess närmaste slägtinge, satt sig i besittning af.
 Ludvig XIII, eller rättare sagdt Kardinal Ri-
 chelieu ville understödja honom deruti såsom
 varande dess person mycket tillgifven och na-
 turaliserad fransman: Filip IV eller rättare sagdt
 Grefven af Olivarez, gemenligen kallad Grefven-
 Hertigen ville icke ha honom der, af samma
 skäl, och hade derföre förklaradt honom krig.
 Som nu detta hertigdöme var ett län af ty-
 ska riket, så sökte båda partierna med intri-
 ger, föreställningar, hotelser, förmå Kejsar Fer-
 dinand II, det första, att han skulle bevilja den
 nya Hertigen investituren; det andra, att han

skulle vägra honom denna, ja hjälpa till, att jaga honom ur detta land.

”Jag skulle väl vilja tro,” sade Grefve Attilio, ”att saken kan komma till förlikning. Jag har vissa anledningar dertill . . .” ”Tro icke det, herr Grefve, tro icke det,” afbröt Podesta'n. ”Jag tror mig känna förhållandet i den trakten; ty den Spanska herr Kastellanen, som af artighet är mig mycket bevågen, och såsom varande son till en af Grefven-Hertigens klienter, är underrättad om allt . . .” ”Jag säger Er, att jag dagligen har tillfälle att tala med vissa personer uti Milano; och jag vet af säker hand, att Påfven, ifrande för freden, har gjort anbud . . . Så bör det vara, det är i sin ordning, Hans Helighet gör sin skyldighet; en Påfve bör alltid stifta fred mellan Christna Furstar; men Grefven-Hertigen har sin politik . . . och . . .” ”Och och . . . vet Ni min Herre, hur Kejsaren tänker i detta ögonblick? Tror Ni, att man ej har annat att tänka på här i verlden än Mantua? Det är många saker, att taga i betraktande, min Herre. Vet Ni till exempel till hvad grad Kejsaren kan i detta ögonblick förtro sig till den der Furst Valaistano eller Vallistai, hur han än må heta, och om . . .” ”Rigtiga namnet på

"tyska språket," afbröt åter Podesta'n, "är Vag-
 "liensteino, som jag hört det flera gånger uttalas
 "af vår spanska Kastellan. Men var dock vid
 "godt mod, ty . . ."

"Vill Ni lära mig . . .?" utbröt häftigt
 Grefven, men Don Rodrigo gaf honom tecken
 med knät, att han för dess skull, skulle upp-
 höra att motsäga. Denne teg, och Podesta'n,
 lik ett skepp, som lossat sig från en sandbank,
 fortsatte med fulla segel sitt vältaliga lopp.
 "Vagliensteino gör mig föga bekymmer: ty Gref-
 "ven-Hertigen har ögat på allt, är med i allt,
 "och, om Vagliensteino vill sätta sig på sina hö-
 "ga hästar, så skall väl han förstå att hålla
 "honom i styr med godo eller ondo. Han har
 "ögat öfver allt, säger jag, och långa armar,
 "och om han har satt sig i hufvudet, som han
 "verkligen gjort, och det med rätta, denne sto-
 "re politikus, att Hertigen af Nevers icke får
 "rotfästa sig i Mantua, så kommer aldrig näm-
 "de herr Hertig att der slå ner sina hopålar;
 "och herr Kardinal Riciliù får ett streck i sin
 "räkning. Han kommer mig just att le, den
 "der gode herr Kardinalen, som vill stängas
 "med en Grefve-Hertig, med en Olivares. Jag
 "säger det för visst, att jag ville väl upplefva
 "på nytt igen tvåhundra år härefter, för att

"få höra, hvad efterverlden skall säga om det-
 "ta löjliga anspråk. Härtill fordras annat, än
 "blotta afunden, härtill fordras hufvud, och
 "hufvuden, sådane som Grefven-Hertigens finnes
 "det blott ett i verlden. — Grefven-Hertigen,
 "mina Herrar," fullföljde Podesta'n, alltid med
 förilig vind, och litet förundrad, äfven han, att
 ej träffa på någon klippa: "Grefven-Hertigen är
 "en gammal räf, sagdt med all skyldig vörd-
 "nad, som skulle komma hvilken som helst att
 "förlora spåret: och när han tyckes vilja gå åt
 "höger, kan man vara säker på, att han slår
 "en bugt åt venster: Derföre kan aldrig någon
 "berömma sig af att känna hans planer; ja till
 "och med de som skola utföra dem, sjelfva de
 "personer som skrifva depechernä förstå ej ett
 "ord deraf. Jag talar med en viss kännedom
 "om saken; ty herr Kastellanen, den heders-
 "mannen täckes ofta förtroget språka med mig.
 "Grefven-Hertigen åter, känner precis, hvad
 "som hopspinnnes i alla andra hof; och alla des-
 "sa stora politici, ty sådana finnas väl dugliga
 "nog, det kan man icke neka, hafva knappt
 "hunnit uttänka en plan, förr än Grefven-Her-
 "tigen fått reda derpå, med sitt goda hufvud,
 "sina lönnvägar, sina nät, utspända åt alla håll.
 "Kardinal Riciliù, den stäckars mannen, söker

"än hit, än dit, vädrar, svettas, bråkar: nå
 "hur går det? då han ändteligen lyckats gräf-
 "va en mina, finner han redan Grefven-Herti-
 "gens contra-mina i fullt stånd . . ."

Himmelen vet, när Podesta'n slutligen ha-
 de tagit land, så framt icke Don Rodrigo, upp-
 manad dertill af kusinens grimacer, vinkade åt
 en tjenare, att han skulle bringa honom en viss
 flaska. "Herr Podesta," sade Don Rodrigo, "och
 "J, mine Herrar, En skål för Grefven-Hertigen,
 "och J skolen sedan säga mig, om vinet är vär-
 "digt personen." Podesta'n svarade med en bug-
 ning, hvaruti framlyste en känsla af enskild
 tacksamhet, ty allt det, som gjordes eller sa-
 des till Grefven-Hertigens ära, ausåg han på
 visst sätt, sagdt åt sig. "Lefve länge Don Gas-
 "paro Gusman, Grefve af Olivarez, Hertig af
 "San Lucar, Privato hos Konung Don Filip
 "den store, vår Herre!" utropade han, i det
 han höjde glaset.

För dem, som ej känna det, må anmärkas,
 att Privato var en på den tiden bruklig term
 att beteckna en Furstes favorit.

"Länge lefve han," svarade alla. "Bjud
 "Patern," sade Don Rodrigo. "Förlåt mig,"
 svarade Patern: "men jag har redan öfverskri-
 "dit

"dit min vanliga regel, och jag kan ej . . ."
 "Huru," sade Don Rodrigo, "det gäller ju en
 "skål för Grefven-Hertigen. Vill ni då låta oss
 "tro, att ni håller med Navarrinerne?"

Så kallades då på spe Fransoserna, i anledning af de Furstar från Navarra, som allt ifrån Henrik IV hade beherrsikat dem.

Vid denna uppmaning måste han dricka. Alla gästerna utbrusto i loford öfver vinet, utom Doktorn, hvilken med hufvudets upplyftande, ögonens uppspärrande, läpparnes sammantryckning, uttryckte långt mer, än han kunnat göra med ord. "Nå hvad säger ni derom, Doktor?" frågade Don Rodrigo. Doktorn svarade, i det han drog ur glaset en näsa, rödare och mera lysande än vinet deruti och med emphasis vägrade hvarje bokstaf: "jag säger, förklarar och menar, att detta är en Olivarez ibland viner: "*censui et in eam ivi sententiam* *), att en sådan "dryck ej finnes i Konungens, vår Herres alla "tjugutvå stater, hvilka Gud nådeligen bevarer: "Jag påstår och förklarar, att hans höga Nådes "Don Rodrigos middagar öfvergå Heliogabali "aftongästabud; och att hungersnöden för evigt

---

*) Jag anser det så, och detta är min fulla mening.

”är bannlyst från detta slott, hvarest öfverflö-
 ”det vistas och har sitt säte.” ”Väl sagdt, väl
 ”förklaradt,” utropade gästerna i chorus: men
 detta ord: hungersnöd, som han händelsevis
 framkastat, fästade i ett ögonblick allas tankar
 på detta sorgliga föremål, och alla begynte tala
 om hungersnöden. Här kommo alla öfverens,
 åtminstone i hufvudsaken; men oväsendet var
 större, än om de alla varit af olika tankar. Alla
 talade på en gång. ”Det är ingen hungersnöd,”
 sade en: ”felet ligger hos de store uppköpar-
 ”ne.” ”Och bagarne,” sade en annan: ”hvilka
 ”gömma säden.” ”Häng dem.” ”Ja väl, häng
 ”dem utan barmhertighet.” ”Ja, efter orden-
 ”telig rättegång,” skrek Podesta’n. ”Hvartill rät-
 ”tegång,” skrek än högre Grefve Attilio. ”Sum-
 ”marisk rättvisa. Tag tre, fyra, fem eller sex
 ”af dem, som enligt allmänna rösten äro kända
 ”såsom de rikaste och såsom de största skurkar,
 ”och häng dem. Exempel, exempel, utan exem-
 ”pel blir ingenting af. Häng dem, häng dem,
 ”och det skall rinna säd från alla håll.”

Den, som under en marknad, någongång fun-
 nit sig i tillfälle, att njuta af den musik, som
 åstadkommes af ett sällskap taskspelare, då,
 emellan den ena och den andra sonaten, hvar
 och en stämmer sitt instrument, och låter det

gnisla så mycket han kan, för att klart kunna höra det midt under de andras buller, han kan göra sig begrepp om samljudet af dessa diskurser, om man så får kalla dem. Emellertid slog man oupphörligt uti af detta vin; och dess beröm blandades, som billigt var, med sentenser ur œconomiska lagfarenheten, så att de ord som tydligast och oftast hördes, voro: "ambrosia" och "häng dem."

Don Rodrigo betraktade emedlertid då och då munken, och såg honom alltid orörlig sitta kvar, utan att gifva tecken till otålighet eller brådska, utan en åtbörd, som gaf tillkänna, att han satt der för att vänta; men med en min, som om han ej ville gå förr, än han blifvit hörd. Gerna hade han bedt honom gå sin väg, och sålunda sluppit detta samtal; men att afske-
da en Kapuciner munk, utan att hafva gifvit honom gehör, var något, som ej hörde till reglorna för hans politik. Då han nu ej kunde undvika detta bryderi, beslöt han att snart gå det till mötes, och befria sig derifrån; han steg upp från bordet, och med honom hela det rödbrusiga sällskapet, likväl utan att afbryta sitt stoj. Sedan han bedt gästerna om ursäkt, nal-
kades han med allvarsam blick munken, som

genast hade stigit upp tillika med de andra, och sade till honom: "Nu är jag till er tjänst, "Pater," och förde honom med sig i ett annat rum.

C A P. VI.

"Hvaruti kan jag tjena er?" sade Don Rodrigo, i det han blef stående midt i rummet. Så föllo orden, men sättet, hvarmed de uttalades tycktes vilja tydligt säga: "se till, hvilken du "har för dig, väg dina ord, och skynda dig."

För att inge vår Christoforo mod, gafs det ej något tjenligare medel, än att tilltala honom på ett öfvermodigt sätt. Han, som nyss stod der, förvirrad, som sökte efter ord, och lät halka mellan sina fingrar kulorna på rosenkran- sen, som han hade vid gördeln, som om han hoppades i någon af dem finna sina koncepter, kände vid detta Don Rodrigos bemötande genast flera ämnen komma sig öfver läpparna, än han behöfde. Men, då han straxt derpå be- sinnade, af huru mycken vigt det var, att icke skada sin sak, eller, hvad som ville säga mer, andras sak, ändrade och mildrade han de fra- ser, som kommit honom i tankarna, och sade varsamt och ödmjukt: "Jag kommer, att före-

"slå er en handling af rättvisa, att bönfälla om
 "ett kärleksverk. Vissa illasinnade personer haf-
 "va missbrukat Eders Nådes namn, för att skräm-
 "ma en fattig Kyrkoherde och hindra honom
 "från att uppfylla sin embetspligt, samt till att
 "förörätta tvenne oskyldiga. Ni kan med ett ord
 "bringa de förra på skam, återställa allt i sitt
 "förra skiek, och hjälpa dem, som lidit stor
 "orätt. Ni kan det; och kan ni det . . . så bör
 "samvetet, hedern . . ."

"Om mitt samvete få vi talas vid, då jag
 "tror mig behöfva derom taga er till råds. Hvad
 "min heder beträffar, skall ni veta, att dess vår-
 "dare är jag sjelf, och ensamt jag; och att jag
 "betraktar hvar och en, som vågar försöka att
 "med mig dela denna omsorg, lika med den
 "djerfve, som förolämpar mig."

Christoforo, som af detta tal märkte, det
 mannen sökte, att till det värsta tyda hans ord,
 för att derigenom vända samtalet till tvist och
 ej gifva honom tid att komma till saken, stärk-
 tes deraf så mycket mera i sitt tålmod, beslöt
 att svälja ned hvad helst den andra behagade
 säga, och svarade derföre hastigt med under-
 gifven ton: "om jag sagt något, som misshagat
 "er, har detta säkerligen skett emot min vilja.
 "Rätta mig då, näps mig, om jag ej vet att tala

"som sig bör; men värdes höra mig. För Guds
 "skull, den Gud, för hvars ansigte vi alle en gång
 "skola framträda . . ." Och i det han så tala-
 de, hade han tagit mellan händerne och höll
 framför ögonen på sin vredgade åhörare det
 lilla hufvud af trä, som hängde vid hans ro-
 senkrans, "envisas ej att vägra en så lätt rätt-
 "visa, och som ni är skyldig dessa fattiga men-
 "niskor. Betänk, att Gud alltid har ögonen på
 "dem, och att deras förbannelser äro hårda
 "deruppe. Oskulden är mächtig vid Hans . . ."
 "Pater," afbröt hastigt Don Rodrigo, "den vörd-
 "nad, som jag hyser för er ordensdrägt är stor;
 "men om någonting skulle kunna komma mig
 "att glömma den, vore det, att se den pryda
 "en person, som vågade komma att vara spion
 "på mig i mitt eget hus."

Detta ord framkallade en flamma på munkens
 kinder; men liknande en som sväljer ett bittert
 medikament, återtog han: "ni tror visst icke
 "sjelf, att en sådan titel tillkommer mig. Ni
 "känner i ert hjerta, att det som jag nu gör
 "här, hvarken är en låg eller föraktlig handling.
 "Hör mig, Signor Don Rodrigo; och gifve Gud
 "att ej den dag må komma, då ni ångrar er,
 "att ej hafva hört mig. Undskyll er ej med
 "äran . . . och hvilken ära, Don Rodrigo! äran

"för människor! Men äran för Gud! Ni förmår
 "mycket här nere; men . . ." "Vet ni," sade
 Don Rodrigo, i det han afbröt honom förargad,
 men icke utan en viss rysning, "vet ni, att när
 "jag får det infallet att höra en predikan, kan
 "jag liksom andra ganska väl gå i kyrkan. Men
 "i mitt hus! Ack," fortfor han med ett tvunget
 hånlöje; "Ni anser mig för mer, än jag verkli-
 "gen är. En Hofpredikant! Det hafva endast
 "Furstar." "Och den Gud, som fordrar räken-
 "skap af Furstar för de ord, som han låter dem
 "höra i deras palats, den samme Gud, som nu
 "bevisar er ett barmhertighetsverk, då han skie-
 "kar en sin tjenare, ovärdig och eländig, det är
 "sannt, men likväl en Sin tjenare, att bedja för
 "en oskyldig flicka . . ." Med ett ord, Pater,"
 sade Don Rodrigo, i det han gjorde min af att
 gå, "jag vet ej hvad ni vill säga: jag förstår
 "blott, att det lär vara någon flicka, som myc-
 "ket ligger er om hjertat. Gör dylika förtroen-
 "den åt den som är road deraf; men våga ej att
 "längre besvära en hederlig man."

Vid Don Rodrigos rörelse hade munken fram-
 trädt, vördnadsfullt ställt sig framför honom
 och svarade ånyo, men upplyftande händerna
 såsom till bön, och tillika för att kvarhålla ho-
 nom: "Hon ligger mig om hjertat, det är sannt,

"men ej mer än ni: begge dessa själar-ligga mig
 "mer om hjertat än mitt lif. Don Rodrigo! jag
 "kan ej göra mera för henne än bedja Gud;
 "detta vill jag göra af hjertat. Säg ej nej: vär-
 "des ej hålla i ängslan och förskräckelse en fat-
 "tig oskyldig flicka. Ett ord af er förmår allt."
 "Nå väl," sade Don Rodrigo, "eftersom ni tror,
 "att jag kan göra så mycket för denna person;
 "eftersom denna person rör er så nära . . ."
 "Nå väl," återtog Pater Christoforo ängsligt,
 hvilken Don Rodrigos blick och uppsyn icke
 tilläto att öfverlemna sig åt det hopp, som des-
 sa ord tycktes förkunna. "Nå väl, råd henne
 "då, att begifva sig under mitt beskydd. Då
 "skall intet felas henne, och ingen skall våga
 "oroa henne, så sannt jag är en riddersman."

Vid ett så beskaffadt anbud utbröt munkens
 förtrytsamhet, hvilken han ända hittills med
 möda återhållit. Alla de vackra föresattserne om
 försigtighet och tålmod försvunno; den gamla
 menniskan befann sig i öfverensstämmelse med
 den nya, och vid sådane tillfällen kunde verk-
 ligen Christoforo gälla för två. "Ert beskydd,"
 utropade han, i det han tog tvenne steg till-
 baka, stödde sig häftigt på högra foten, lade
 högra handen på höften, lyfte den venstra med
 utsträckt pekfinger mot Don Rodrigo och ge-

nomborrade honom med tvenne lågande ögon:
 ”Ert beskydd! Väl, att ni sade mig det, att ni
 ”gjorde mig ett dylikt anbud. Ni har fyllt
 ”mättet; jag fruktar er ej mer.” ”Hvad bety-
 ”der detta tal, munk?” ”Jag talar så som man
 ”bör tala till den, som är öfvergifven af Gud,
 ”och icke mera kan injaga någon fruktan. Ert
 ”beskydd! Väl visste jag, det denna oskyldiga
 ”är under Guds beskydd; men ni, ni låter mig
 ”känna det med så mycken visshet, att jag ej
 ”mer har behof af andra bevekelsegrunder för
 ”att tala rent ut med er derom.” ”Huruli det-
 ”ta hus . . . !” ”Jag har medlidande med detta
 ”hus, förbannelsen hvilar deruppå. Ni får väl
 ”se, huruvida Guds rättvisa kommer att bry
 ”sig om fyra hörnstenar och fyra banditer. Ni
 ”trodde, att Gud har skapat ett väsende efter
 ”sitt beläte, för att gifva er förnöjelsen att plå-
 ”ga det! Ni trodde, att Gud ej skulle förmå
 ”försvara henne! Ni har föraktat hans varning!
 ”Ni är redan dömd. Pharaos hjerta var för-
 ”stockadt, likasom ert; men Gud förstod att
 ”förkrossa det. Lucia är säker för er: jag säger
 ”er det, jag arme munk, och hvad er beträf-
 ”far, märk väl hvad jag säger. En dag skall
 ”komma . . . .”

Don Rodrigo hade ända hittills varit bedröfvad

af raseri och förvåning, och ej funnit ord, men då han nu hörde en förutsägelse ljuda för sina öron, förenade sig med förargelsen en aflägsen och hemlighetsfull fasa. Hastigt fattade han den i luften sväfvande hotande handen och skrek, i det han höjde rösten för att afbryta den olycksbådande prophetens: "Gå ur min åsyn, förvägne "usling, poltron i kapucinerdrägt."

Dessa så bestämda ord lugnade i ett ögonblick Pater Christoforo. Vid begreppet om hån och grofheter var i hans själ begreppet om tålmod och tystnad så djupt och sedan så lång tid fästadt, att vid denna compliment all slags vrede och entusiasm föll honom ur sinnet och endast det beslutet kvarstodnade der, att lugnt afhöra hvad helst Don Rodrigo kunde behaga tillägga. Derföre drog han stilla sin hand ur ädlingens klor, slog derpå ner hufvudet och förblef orörlig, likasom midtuti stormens raseri ett åldrigt träd alltid samlar på nytt sina grenar, och mottager haglet, så som himlen skickar det.

"Tiger du nu, skurk" fortfor Don Rodrigo; "det anstår väl en sådan som du. Men tacka "rocken, som bekläder din gemena rygg, och "som frälsar dig från den undfägnad, som annars tillkommer dina likar, för att lära dem

"hålla tand för tunga. Ut härifrån, för denna gång med benen förut; nå, låt se!"

I det han så talade, vinkade han befallande och föraktligt åt en annan dörr än den, hvarigenom de kommit; Pater Christoforo böjde hufvudet och gick ut, lemnande Don Rodrigo kvar, att med häftiga steg mäta slagfältet. Sedan munken stängt dörren efter sig varseblef han i rummet, der han kom in, en person, som helt sakta smög sig utefter väggen, liksom för att ej märkas ifrån det rummet, der samtalet för sig gått; och han igenkände den gamle tjenaren, som emottagit honom vid stora porten. Denne hade varit i huset i fyratie år, det vill säga innan Don Rodrigo blifvit född; han hade kommit dit i fadrens tjänst, hvilken varit en helt annan menniska. Efter dennes död hade den nye hushonden, som kört bort allt det öfriga folket och skaffat sig nytt, likväl bibehållit denne tjenare, dels emedan han redan var gammal, dels emedan han, fastän till sinnelag och seder honom helt olik, dock ersatte detta fel genom tvenne egenskaper: en hög tanke om husets värdighet, och en stor vana i ceremoniellet, hvars äldsta bruk och minsta egenheter han mer än någon annan kände. I husbondens närvaro skulle den stackars gubben aldrig vågat antyda, än

mindre visa sitt ogillande af det som han alla dagar såg: det var med möda, som han för sina kamrater deröfver mumlande tillät sig ett utrop eller ett klander, hvaråt desse antingen skrattade, eller äfven då och då kommo honom att tala, i det de uppfordrade honom att hålla en predikan och lofsjunga det gamla lefnads-sättet der i huset. Hans kritiker kommo ej för husbondens öron annorlunda än beledsagade af det skämt, hvarmed man deröfver gjort sig lustig; så att de äfven för honom blefvo mer ett föremål för åtlöje, än förtrytelse. De dagar åter, på hvilka man bjöd eller tog emot främmande, spelade den gamle en allvarsam och betydande roll.

Pater Christoforo betraktade honom i det han gick förbi, helsade honom och fullföljde sin väg; men gubben nalkades hemlighetsfullt, lade pekfingret på munnen, och gjorde tecken att följa sig i en mörk gång. Sedan han fört munken dit, sade han hviskande: "Pater, jag har hört allt, och jag måste tala vid er." "Säg då fort, min gode man." Icke här: vi skulle vara olyckliga, om husbonden märkte något . . . . Men jag kan kanske få veta många saker; och jag skall söka att i morgon kunna komma till "klostret." "Är det någon plan å färde?" "Nå-

"gonting är säkert i fråga: det har jag redan kunnat märka. Men nu vill jag vara på lur, och skall få veta allt. Låt mig bara göra som jag vill. Jag är i tillfälle att se och höra saker . . . grusliga saker! Jag är här i ett hus! . . . Men jag ville gerna frälsa min själ." "Gud välsigne er;" och i den munken helt sakta uttalade dessa ord, lade han sin hand på tjena-rens hufvud, hvilken oaktadt äldre än han, likväl nu stod lutad framför honom i sonlig ställning. "Gud belöne er," fortfor munken: "försumma ej att komma i morgon." "Jag kommer," svarade tjena- ren: men gå nu snart och . . . för Guds skull . . . förråd mig icke. I det han talade och såg sig ikring, gick han ut vid andra ändan af gången i en sal, som ledde till gården; och då han såg fältet fritt, ropade han åt munken att komma ut, hvars uppsyn besvarade de sista orden långt tydligare, än något betydande. Tjena- ren pekade på utgången och den andra gick utan att vidare säga ett ord.

Denne tjena- ren hade lyssnat vid husbondens dörr; hade han gjort rätt deruti? Och Christo- foro, gjorde han väl rätt, att berömma honom derföre? Enligt de vanligaste och allmän- nast antagne reglor, är ju detta någonting gan-

ska nesligt; men kunde ej detta fall betraktas såsom ett undantag? Men gifvas väl några undantag från så allmänt antagna regler? Dessa frågor må läsaren sjelf upplösa, om han så vill. Vi tänke ej fälla eget utslag; det är oss nog, att ha händelser att berätta.

Då Christoforo kommit ut på vägen och vändt ryggen till denna kula, andades han friare och skyndade sig ner utföre höjden med lågande kinder, upprörd och skakad, som man kan föreställa sig, af hvad han hört och sagt. Men detta så oväntade anbud å tjenarens sida hade för honom varit ett hjertstyrkande meddel: det tycktes honom som om himlen häruti gifvit ett synligt tecken af sitt beskydd. Se der en tråd, tänkte han, som Försynen gifver mig i händerna. I det han noga öfvervägade detta, upplyfte han ögonen mot vestern, såg solen, som redan rörde vid spetsen af berget och märkte, att nu föga af dagen återstod. Oaktadt han kände sina ben utmattade, af denna dagens mångfaldiga besvärligheter, påskyndade han dock nu sin gång för att kunna lemna sina olyckliga vänner underrättelse om förloppet, och sedan ankomma till klostret före natten; hvilket var en af de bestämdaste och strängast handhafda föreskrifter i Kapucinernes ordensregel.

Emedlertid hade, hemma hos Lucia, planer blifvit bragte å bane och undersökte, öfver hvilka det tillkommer oss att göra läsaren reda. Efter munkens bortgång hade de tre kvarblifvande en stund tegat, Lucia sysselsatt att bereda middagsmåltiden, Renzo åter, som i hvarje ögonblick ville gå, för att befria sig från, att nödgas se henne så sorgsen, och som dock ej kunde rycka sig derifrån; Agnese, efter utseendet, endast fästade sin uppmärksamhet på nystfoten, som hon lät surra ikring. Men i sjelfva verket grubblade den sistnämnda på ett visst förslag, och då det syntes henne tillräckligt moget, bröt hon tystnaden med följande ord: "Hör på mina barn! om J viljen ha det mod och den skicklighet, som behöfvas, om J förtron er till er mor" (vid detta "er" spratt Lucia upp) "åtager jag mig att frälsa er ur denna förlägenhet, bättre torde hända och fortare än Pater Christoforo, oaktadt han är ett helgon." Lucia studsade och såg på henne med en blick, som uttryckte mer förvåning än tillförsigt vid ett så ståtligt löfte; Renzo sade hastigt: "Mod? skicklighet? säg, säg hvad som bör göras?" "Är det icke sannt," fortfor Agnese, "att om J väl voren gifte, detta redan vore en god sak? Och att man då lättare funne utväg för resten?" "Är

"det att tviffla på?" sade Renzo: om vi bara väl
 "voro gifta . . . . Hela världen är fädernesland,
 "och två steg härifrån på Bergamos gebit emot-
 "tagas de, som arbeta i silke med öppna ar-
 "mar. Ni vet huru många gånger Bartholo, min
 "kusin låtit bedja mig, att komma dit till ho-
 "nom, att jag skulle göra lycka, likasom han,
 "och om jag ej lyssnat dertill, var det derföre
 "att . . . nå hvad tjenar det att nu säga det . . .
 "mitt hjerta var ju här. Sedan vi väl blifvit
 "gifta, resa vi dit tillsammans, sätta hushåll,
 "lefva der i fred och ro, frälste ur denna skur-
 "kens klor, befriade från frestelsen att göra
 "en dårskap. Är det icke sannt, Lucia?" "Jo,"
 sade Lucia: men på hvad sätt? "Som jag sagt,"
 återtog Agnese: "mod och list; och saken är
 "lätt." "Lätt," sade de andra begge på en gång,
 för hvilka den nyss på ett så eget smärtsamt
 sätt blifvit temligen svår. "Lätt, om man en-
 "dast förstår att ställa rätt till," återtog Agnese.
 "Om J viljen höra på mig, skall jag söka att
 "lära er, huru det skall gå till. Jag har hört
 "klokt folk säga, och äfven sjelf sett prof derpå,
 "att, för ett giftermåls giltighet, det väl for-
 "dras en Kyrkoherde, men ej just hans bifall;
 "han behöfver blott vara närvarande." "Hur
 "går det till?" frågade Renzo. "Hör på, skall

"Ni få veta. Man måste skaffa sig tvenne vitt-
 "nen; raska och som väl kunna sin roll. Man
 "går till Kyrkoherden, svårigheten är att oför-
 "tänkt komma på honom, så att han ej får tid
 "att slippa undan. Mannen säger: Herr Kyr-
 "koherde, detta är min hustru; kvinnan säger:
 "Herr Kyrkoherde, detta är min man. Nu for-
 "dras det att Kyrkoherden hör detta, att vitt-
 "nena höra det; och äktenskapet är fullt gil-
 "tigt, som om Påfven förrättat vigseln. Så snart
 "orden väl blifvit sagde, må Kyrkoherden skri-
 "ka, bråka, bli ursinnig, bäst han gitter; det
 "betyder ingenting, J ären och förblifven hu-
 "stru och man." "Är det väl möjligt!" utropa-
 "de Lucia. "Nå," sade Agnese: "döm nu, om,
 "under de trettio år, som jag kom till världen
 "förr än Ni, jag ej lärt någonting mer. Saken
 "är som jag säger; ja så säker, att en af mina
 "bekanta, som ville gifta sig med en person,
 "emot föräldrarnes vilja, fick, då hon sålunda
 "gjorde, sin önskan uppfylld. Kyrkoherden, som
 "fattat misstankar, var på sin vakt; men de beg-
 "ge satarne förstodo att ställa så fint till, att
 "de ankommo i rätt tid, uttalade nyssnämnde ord
 "och blefvo hustru och man, oaktadt den stac-
 "kars flickan ångrade sig sedan efter trenne da-
 "gars förlopp."

Saken förhöll sig verkligen så, som Agnese berättat: de äktenskap som på detta sätt afslötos, voro då, och hafva ända intill våra dagar blifvit ansedda för giltige. Då likväl ingen tog sin tillflykt till ett sådant medel, som icke mött hinder på den vanliga vägen, så sökte Kyrkoherdarne på allt sätt att undvika denna nödtvungna medverkan, och då någon af dem likafullt öfverraskades af ett sådant par, åtföljdt af vittnen, använde han alla utvägar att komma derifrån, likasom Proteus flydde dem, som med våld ville tvinga honom att gifva sina orakelsvar.

"Ack, om det vore sannt, Lucia!" sade Renzo, betraktande henne med en min af bedjande otålighet. "Huru! om det vore sannt," återtog Agnese. "Tror Ni också, att jag pratar i värdret. Jag bråkar min hjerna för er skull, och "J tron mig icke: godt, godt; frälsen er ur "förlägenheten, hur J kunnen: jag bryr mig ej "mer derom." "Ack nej, öfvergif oss icke," sade Renzo. "Jag talar så, ty detta synes mig "vara en alltför stor lycka. Jag öfverlemnar mig "åt er; jag betraktar er, som om ni vore min "verkliga mor."

Dessa ord skingrade Agneses ögonblickliga vrede och kommo henne att glömma ett beslut, som i sjelfva verket icke hade varit annat, än

blotta ord. "Men hvarföre då, Mamma," sade Lucia med sin vanliga ödmjuka uppsyn, "hvarföre har ej detta fallit Pater Christoforo in?" "Fallit honom in," svarade Agneses "tror du icke, att det fallit honom in? men han har ej velat tala derom." "Hvarföre icke," frågade på en gång de unga tu. "Hvarföre icke . . . jo, om J viljen veta det, emedan munkarna säga, att detta i sjelfva verket är någon ting, som icke är rätt." "Hur är det möjligt att det icke är rätt, och dock anses för giltigt, när det en gång har skett?" sade Renzo. "Hvad viljen J, jag skall säga," svarade Agnese: "andra hafva skrifvit lagen, som dem godt syntes; och vi, fattigt folk, kunna ej begripa allt. Och dessutom, hur mycket kan ej . . . Kan ni se; det är likasom, att ge en örfil åt sin nästa. Det är visserligen icke rätt, men sedan ni väl en gång gifvit den, kan icke sjelfva Påfven taga bort den." "Om det är någonting, som icke är rätt," sade Lucia, "så bör man ej göra det." "Huru!" sade Agnese: "skulle jag väl vilja gifva dig ett råd, som vore emot Religionens föreskrifter? Om det skedde emot dina föräldrars vilja, och för att gifva dig med en liderlig sälle, men då jag är nöjd dermed, och det sker för att få denne ynglingen till man;

”och då den, som åstadkommit hela denna för-
 ”virring, är en skurk; och Herr Kyrkoherden” ...
 ”Det är ju klårt som solen,” sade Renzo. ”Det
 ”är ej värdt att tala om detta för Pater Chri-
 ”stoforo, förr än det är skedt,” fortfar Agnese:
 ”men när saken är gjord och har lyckats, hvad
 ”tror du väl han skall säga? — Ack dotter! det
 ”är ett stort spratt ni spelt mig. Munkarna
 ”måste säga så. Men varen förvissade om, att
 ”han i sitt hjerta skall vara nöjd dermed.”

Lucia, utan att hafva någonting att svara på
 dessa skäl, tycktes dock ej vara riktigt tillfreds
 dermed, men Renzo, som nu återfått modet sade:
 ”Om så är, kan man ju anse saken afgjord.”
 ”Sagta,” sade Agnese. ”Och vittnena, och svä-
 ”righeten att träffa Kyrkoherden, som sedan
 ”tvenne dagar ligger i ide i sitt hus? Och att
 ”få honom att vänta? ty fastän han är trög till
 ”sin natur, kan jag försäkra er, att då han får
 ”se er komma i detta ärende, skall han bli qvick
 ”som en katt, och springa undan liksom djef-
 ”vulen för vigvatten.” ”Jag har hittat på ett
 ”råd, ett godt råd,” sade Renzo, i det han slog
 näfven i bordet, så att talrickarna hoppade,
 hvilka voro uppställda för middagsmåltiden.
 Och nu fortfar han att framställa sin tanke,
 hvilken Agnese till alla delar gillade. ”Men

"det är ju ändå knep," sade Lucia "det är icke
 "rent spel. Ända hittills hafva vi handlat upp-
 "riktigt; må vi ock hädanefter göra det; och
 "Gud skall hjälpa oss, det har Pater Christo-
 "foro sagt. Låtom oss höra hvad han säger."
 "Låt leda dig af den, som förstår," sade Agnese
 allvarsamt. "Hvad behöfs det, fråga folk om
 "råd? Gud, säger: hjälp dig sjelf, så vill jag
 "hjälpa dig. Patern kunde vi berätta allting
 "efteråt." "Lucia!" sade Renzo, "vill du syka
 "mig nu? Hafva vi ej ställt till allting på christ-
 "ligt sätt? Skulle vi icke bli hustru och man?
 "Hade icke Kyrkoherden utsatt åt oss dag och
 "timma? Och hvilkens skull är det, om vi må-
 "ste taga vår tillflykt till ett litet konstgrepp?
 "Nej du får ej svika mig. Jag går och kommer
 "tillbaka med svar." Nu helsade han Lucia
 med en bedjande min, Agnese med ett bety-
 delsefullt leende, samt lemnade dem hastigt.

Förtryck ger fintlighet, brukar man säga:
 och Renzo, hvilken, på den raka och jemna
 lefnadsbana, han hittills genomgått, aldrig fun-
 nit sig i tillfälle, att mycket öfva sitt förstånd,
 uttänkte nu en list, som kunnat göra heder åt
 en lagkarl. För att fullfölja denna afsigt, gick
 han directe till ett litet närbeläget hus, tillhö-
 rigt en viss Tonio; och fann denne i köket, med

knät stödt emot en pall vid spisen, och med högra handen hållande i brädden af en gryta, som stod på varm aska, samt med en krokig slef rörarde i en gråaktig majsgröt. Modren, en bror samt Tonios hustru, sutto ikring bordet; tre till fyra bara stodo omkring det, afvaktande måltidstimman. Men man märkte ej här denna glädje, som anblicken af middagsmåltiden plägar väcka hos dem, som förtjenat den med sitt arbete. Grötförrådet var lämpadt efter de onda tiderna, icke efter de ätandes antal och goda matlust. Och hvar och en af dem tycktes, i det han sneglade och med afundsjukt begär betraktade den gemensamma födan, tänka på det icke obetydliga stycke aptit, som man, efter dess förtärande, skulle ha kvar. Under det Renzo helsade på familjen, slog Tonio gröten på ett skärbräde af bok, som stod i beredskap att emottaga den, och liknade en liten måne i en stor krets af dimma. Icke destomindre, sade kvinnorna höfligt till Renzo, "vill ni ej taga en bit med oss?" En bjudning som landtmannen i Lombardiet aldrig underlåter att göra hvar och en, som finner honom vid måltiden, om ock denne vore en rik frossare, nyss uppstigen från bordet, och det vore frågan om sista matbiten i huset.

"Jag tackar er, svarade Renzo, jag kom endast för att tala ett ord med Tonio, och om du vill, Tonio, kunne vi för att ej störa dina qvinnor, gå att äta på värdshuset och där talaras vid." — Detta anbud var för Tonio lika angenämt som oväntadt, och qvinnorna sågo icke ogera, att en af medtäflarne till gröten, och dertill den farligaste, aflägsnade sig. Den bjudne begärde icke något bättre, och gick derföre med Renzo.

Sedan de ankommit till värdshuset i byn, satt sig ner helt makligt i en fullkomlig ensamhet, ty den allmänna nöden hade förjagat alla kunder från detta goda matställe, sedan man framskaffat det lilla, som fanns och tömt en bägare vin, sade Renzo med en hemlighetsfull min till Tonio: "Om du vill göra mig en liten tjänst, så skall jag göra dig en stor." "Tala, tala; befall blott," svarade Tonio, i det han slog i." "I dag skulle jag vilja gå i elden, för att tjena dig." "Du är ju skyldig Kyrkoherden 25 marker för arrendet af hans åker, som du brukade i fjol." "Ack Renzo! Renzo! du förstör all glädje för mig. Hvad talar du nu om? Du beröfvar mig aptiten." "Om jag nämner denna skuld," sade Renzo, "är det derföre att jag tänker, om du vill, skaffa dig utväg att betala

"den." "Är det väl sannt?" "Det är sannt. Nå,
 "vore du då nöjd?" "Nöjd? För hin i våld; skul-
 "le jag icke vara nöjd! Om det ej vore för något
 "annat, än för att slippa se dessa miner och nick-
 "ningar, som Herr Kyrkoherden gör mig hvar
 "gång vi träffas. Och så heter det alltid: Tonio,
 "glöm ej: Tonio, när kommer ni till mig, för
 "att uppgöra saken? Ja, det går så långt, att
 "då han under predikan ibland skarpt betraktar
 "mig, är jag nästan rädd, och att han midt i
 "församlingen, ropar till mig: Nå hur går det
 "med de 25 markerna? F-n besitta de 25 mar-
 "kerna! Och sedan skulle han då ge mig till-
 "baka min hustrus guldkedja, som jag straxt
 "derpå skulle förvandla i gröt." "Men . . . men,
 "men, om du vill göra mig en liten tjänst, så
 "äro de 25 markerna tillreds." "Nå så säg då."
 "Men!" . . . sade Renzo, i det han lade pek-
 "fingret på läpparna. "Är det sådant, som for-
 "dras, du känner mig ju." "Herr Kyrkoherden
 "föregifver åtskilliga eländiga ursäkter, för att
 "draga ut på tiden med mitt giftermål; och jag
 "har brådtom. Man har försäkrat mig att, om
 "de båda förlofvade med tvenne vittnen, gå till
 "Presten, och jag säger: detta är min hustru:
 "och Lucia: detta är min man, äktenskapet an-

"ses

"ses giltigt. Förstår du mig?" "Du vill då, att jag kommer som vittne?" "Ja visst." "Och du vill betala för mig de 25 markerna?" "Ja." "Skälm som sviker." "Men man måste ha ett vittne till." "Det skall jag skaffa. Min stakars bror Gervaso skall göra allt hvad jag säger honom. Du ger väl honom drickspenningar?" "Ja och ölpenningar dessutom," svarade Renzo. "Vi skola föra honom hit, att muntra sig med oss. Men förstår han ock, huru han skall bära sig åt?" "Det vill jag lära honom: du vet väl, att jag fått förstånd för oss båda." "I morgon då..." "Godt." "I skymningen..." "Skall ske."

"Men!..." sade Renzo, i det han åter lade pekfingeret på läpparna. "Bah!..." svarade Tonio, i det han lutade hufvudet mot högra axeln och upplyfte venstra handen med en min, som tycktes vilja säga: du gör mig orätt. "Men om din hustru frågar dig, som hon utan tvifvel gör..." "Så får hon några små osanningar till svar; i detta hänseende, är jag min hustru så mycket skyldig, att jag ej vet om jag någonsin kan betala henne. Jag hittar väl på någon saga, att lugna hennes hjerta med." "I morgon," sade Renzo, "skola vi ytterligare

"talas vid härom; för att rätt listigt kunna gå till väga." Härmed lemnade de värdshuset, under det Tonio begaf sig hem, öfvertänkande den historia, som han ville uppdikta för sina qvinnor, och Renzo gick att göra reda för de mått och steg, han vidtagit.

Undertiden hade Agnese fåfängt sökt att öfvertala dottren. Denna tog, vid hvarje skäl, sin tillflykt till någon af dessa begge invändningar: antingen är det orätt, och då bör man ej göra det: eller, om så icke är, hvarföre ej omtala det för Pater Christoforo?

Renzo inkom helt triumferande, gjorde sin rapport och slutade med ett *ahn*, ett milanesiskt utrop, hvilket vill säga detsamma som: kan man hitta på något bättre? skulle detta fallit Er in? och så vidare.

Lucia skakade sagta på hufvudet, men de begge andra aktade i sin ifver föga deruppå, likasom man plägar göra med ett barn, hvilket man tror sig kunna lära begripa nyttan af en sak, men som man med böner och magtspråk sedan vill söka förmå till hvad man af detsamma fordrar.

"Det går bra," sade Agnese: "det går bra: men: . . . Ni har ej tänkt på allt." "Hvad fe-
"las då," svarade Renzo. "Och Perpetua? hen-

"ne har Ni ej tänkt på? Tonio och hans bror
 "skall hon väl släppa in; men Er! men Er! beg-
 "ge! säkert har hon befallning att hålla Er ifrån
 "huset, likasom man håller pojkar från ett pä-
 "ronträd med mogen frugt. Hvad skola vi då
 "göra?" sade Renzo, som åter började grubbla.
 "Ser Ni? jag vet ett råd. Jag skall gå med Er,
 "och jag har ett sätt, att locka ut henne och
 "uppehålla henne så att hon ej skall blifva Er
 "varse, och J således lätt kunna komma in. Jag
 "vill ropa ut henne och jag skall röra på en
 "sträng . . . Ni skall få se." "Gud signe Er,"
 utropade Renzo: "Jag har ju alltid sagt, att Ni
 "är vårt stöd." "Men allt detta tjenar till in-
 "genting," sade Agnese, "om vi ej kunna öf-
 "vertala den här flickan, som envisas att säga,
 "att det är synd." Renzo ryckte nu äfven i fäl-
 tet med sin vältalighet: men Lucia lät sig icke
 bevekas.

"Jag har ej någonting att svara på Edra
 "skäl," sade hon: "men jag ser, att för att gö-
 "ra det, som Ni säger, nödgas man gå till vä-
 "ga med list, konster och bedrägerier. Ack
 "Renzo! så började vi icke. Jag vill bli din
 "hustru, och det var henne omöjligt, att utsä-
 ga detta ord, och yttra denna önskan, utan

att dervid en hög rodnad spred sig öfver hela ansigtet: "Jag vill bli din hustru, men i laglig ordning, på christligt sätt, vid altaret. Öfverlemnom allt åt Honom deruppe. Tror du ej, att Han kan finna utväg att hjälpa oss, bättre än vi sjelfva med alla dessa knep? Och hvarföre göra en hemlighet deraf för Pater Christoforo?"

Twisten varade ännu, och tycktes ej nära att slutas, då skyndsamma steg af sandaler och ljud af fladdrande kläder, likt det, som förnyade vindkast åstadkomma i slaka segel, förkunnade Pater Christoforos ankomst. Nu blef det tyst; och Agnese hade knappt tid, att hviska i örat på Lucia: "akta dig väl att säga honom något."

C A P. VII.

Pater Christoforo ankom, lik en god General, som efter att hafva förlorat en vigtig slagting, utan egen skuld, sorgsen men icke modlös, tankfull, men icke förbryllad, gifvande vika, men icke flyktande, skyndar dit behofvet kallar honom, att befästa de mest blottställda platserne, samla trupperne och meddela nya befallningar

"Frid vare med eder," sade han i det han inträdde. "Af menniskor hafva vi icke något att hoppas, desto mer måste man förtro sig till Gud: och jag har redan ett tecken på Hans beskydd."

Oaktadt ingen af de tre väntat sig mycket af Pater Christoforos försök, då det var någonting mera ohördt, än sällsynt, att se en mächtig uppgifva ett favoritstrek, af blott eftergifvenhet för obeväpnade böner, utan att dertill tvingas af en öfverlägsen styrka; så var dock den bedröfliga vissheten derom ett dunderslag för dem. Quinnorna nedböjde hufvudet, men i Renzos själ var vreden mächtigare, än nedslagenheten. Denna underrättelse träffade honom redan förbittrad och retad genom en följd af smärtsamma öfverraskningar, felslagna försök, syikna hopp och i detta ögonblick mest förargad öfver Lucias vägran.

"Jag ville väl veta," skrek han, i det han skar tänderna och höjde rösten, mer än han någonsin gjort i Pater Christoforos närvaro, "jag ville väl veta hvilka skäl den hunden anför, för att påstå . . . det icke min fästmö får blifva min brud." "Arme Renzo," svarade munken med en ton af medlidande och med en blick, som kärleksfullt bjöd frid: "Om den mäg-

"tige, som vill begå en orättvisa, alltid nödga-
 "des dertill säga sina skäl, då skulle det ej gå
 "som det går här i verlden." "Sade han alltså,
 "den hunden, att han icke vill, endast emedan
 "han icke vill?" "Han sade icke ens detta, ar-
 "me Renzo! Det vore ju en lycka, om man,
 "för att begå en orättvisa, öppet nödgades be-
 "känna det." "Men någonting har han väl sagt
 "er: hvad sade han er då, den helfvetesbran-
 "den?" "Hans ord? . . . jag hörde dem väl, men
 "jag vill ej för dig upprepa dem. Den orätt-
 "färdiges ord, som tillika har magten i händer-
 "na, tränga igenom, men fly, som de kommit.
 "Han kan förtörnas öfver, att du misstänker
 "och på samma gång låta dig förstå, att din
 "misstanke är grundad: han kan förolämpa och
 "sedan visa sig förolämpad, förorätta och be-
 "gära upprättelse, hota och beklaga sig, vara
 "oförskämd och ändå ostraffelig. Fråga ej mer
 "härom. Denne har hvarken utsagt denna oskyl-
 "diga flickas eller ditt namn, han har ej en-
 "gång visat sig känna er, han har ej sagt sig
 "påstå någonting; men . . . men ändå har jag
 "mer än väl kunnat förstå, att han är obevek-
 "lig. Haf icke desto mindre förtröstan till Gud!
 "Förlora ej modet, arma qvinnor: och du Ren-
 "zo . . . ack! var viss, att jag nog kan sätta

”mig i din ställning, att jag känner det som fö-
 ”regår i ditt hjerta. Men, tålmod! Detta är
 ”ett magert ord, ett bittert ord för den som
 ”icke tror: men du . . .! vill du ej lemna Gud
 ”en dag, två dagar, ja den tid, Han kan an-
 ”se tjenlig, för att afgöra saken deruppe? Ti-
 ”den är Hans; och Han har ju lofvat oss deraf i
 ”så rikt mått! Öfverlemna allt åt Honom, Ren-
 ”zo, och vet . . . veten alle, att jag har en
 ”plan att hjälpa Er. För närvarande kan jag
 ”ej säga Er mer. I morgon kommer jag ej hit
 ”upp; jag måste vara i klostret hela dagen för
 ”er skull. Du, Renzo, laga, att du kan kom-
 ”ma dit: och i fall du, af någon oförutsedd
 ”händelse ej skulle kunna komma, skicka då en
 ”säker person, en förständig gosse, genom hvil-
 ”ken jag kan låta er veta det som kan före-
 ”falla. Nu blir det natt; jag måste skynda till
 ”klostret. Mod! Förtröstan; och nu god natt!”

Sedan han sagt detta, gick han hastigt ut
 och skyndade i fullt språng öfver den slingrande
 och steniga lilla vägen, för att ej sent komma
 fram till klostret, hvarigenom han utsatt sig
 för en dugtig skrapa, eller det som besvärat
 honom än mer, för en botöfning, hvilken för
 morgondagen skulle ha hindrat honom att finna

sig färdig och beredd till det, som för hans olyckliga vänners bästa kunde erfordras.

"Hörde ni hvad han sade om någonting . . . om en plan, som han har för att hjälpa "oss?" sade Lucia. "Man måste ha förtroende "till honom, det är en man, hvilken, när han "lofvar tie . . ." "Det är troligen intet annat "än . . .!" afbröt Agnese. "Annars hade han "väl talt tydligare, eller åtminstone tagit mig "afsides, för att säga mig saken." "Slidder "sladder! jag skall afgöra saken; jag skall af- "göra den!" afbröt Renzo i sin ordning, i det han ursinnig gick fram och tillbaka genom rummet, och med en röst, med en uppsyn, som icke lemnade någon tvifvel öfrig om meningen af dessa ord. "Ack Renzo!" utropade Lucia. "Hvad vill Ni säga?" utropade Agnese. "Hvartill tjänar det att mera tala derom? Jag "vill ge utslag i saken. Om han ock hade hun- "drade, ja tusende djefflar i sig, består han "väl ändå af kött och ben, äfven han." "Nej, "nej, för Guds skull . . .!" började Lucia, men gråten hämmade hennes röst. "Sådana "ord får man alldrig yttra, icke en gång på "skämt," återtog Agnese. "Skämt," skrek Renzo, i det han blef stående midtför Agnese, som satt, samt betraktade henne med rullande ögon.

"Skämt! Ni får väl se, om det är skämt." "Ack
 "Renzo!" framstammade Lucia med möda emel-
 lan snyftningarne, "sådan har jag aldrig förr
 "sett dig." "Nämn ej mer dylikt, för Guds
 "skull," återtog Agnese hastigt, i det hon sänkte
 rösten. "Kommer ni ej ihåg, huru många ar-
 "mar han har till sin tjänst? Och dessutom...
 "Gud bevara oss . . . . emot fattiga ges det
 "alltid rättvisa." "Jag vill skipa rättvisan, jag!
 "Nu är det tid. Saken är ingalunda lätt: det
 "vet jag ock. Den lönnmördaren, den hunden
 "är väl bevarad: jag vet det: men det gör ej
 "till saken. Tålmod och beslutsamhet . . . .
 "och en tjenlig stund kommer väl. Ja, jag vill
 "skipa rättvisa; jag vill befria landet: huru
 "många människor skola icke välsigna mig der-
 "före . . . .! och sedan i tre språng . . . .!"

Den fasa, som Lucia kände vid dessa, än
 tydligare ord, qväfde hennes gråt, och gaf hen-
 ne mod att tala. I det hon ur händerna upp-
 lyftade det gråtande ansigtet, sade hon till Ren-
 zo med sorgsen, men säker röst: "Du är då ej
 "mera angelägen om att få mig till hustru. Jag
 "hade lofvat mig till en yngling med gudsfruk-
 "tan; men till en människa, som vore i stånd...
 "Vore han ock säker för allt straff, all hämnd,
 "vore han son till kungen..." "Nå väl!" skrek

"Renzo, med en uppsyn, vildare än någonsin:
 "jag skall då ej få dig, men han icke heller.
 "Jag blir utan dig här, och han hos..." "Ack
 "nej! för all del, tala ej så, se ej så ut: nej
 "jag kan icke se dig så," utropade Lucia, gråtande,
 bedjande, knäppande ihop händerna; under det
 Agnese oupphörligt ropade ynglingen vid namn,
 och klappade honom på axlarna, armarne,
 händerne för att stilla honom. Han betraktade
 ett ögonblick orörlig, tankfull, nästan rörd,
 Lucias bedjande anlete; derpå kastade han med
 vilda blickar ögonen på henne, tog ett steg
 tillbaka, sträckte ut armen och pekflugret emot
 henne, och utbröt: "*Hon!* henne vill han äga.
 "Han skall dö!" "Och jag då, hvad har jag väl
 "gjort dig, att du vill döda mig!" sade Lucia,
 "i det hon kastade sig för hans knän. "Du!"
 sade han med en ton, som uttryckte en vida
 olika känsla, men likafullt en viss vrede: "Du!
 "hvad godt har väl du gjort mig? Har jag ej
 "bedt dig oafslåtligt? Har jag väl kunnat erhålla
 "la . . ." "Jo, jo," svarade Lucia skyndsamt:
 "jag kommer till Kyrkoherden i morgon, nu
 "straxt, om du vill, jag kommer. Tag endast
 "tillbaka det du nyss sade; jag kommer." "Lof-
 "var du mig det?" sade Renzo med en röst och
 en uppsyn, som på en gång blifvit mildare:

"Jag lofvar dig det." "Du har lofvat mig det."
 "Ack! Herre Gud, jag tackar dig!" utropade
 Agnese, dubbelt belåten.

Hade väl Renzo, midtunder detta utbrott af raseri, beräknat af hvad nytta för honom Lucias förskräckelse kunde vara? Och hade han ej användt något litet list, att uppstegra den, för att draga fördel deraf? — Vår auctor försäkrar sig ej veta något härom; och jag tror, att icke engång Renzo sjelf visste det. Säkert är det, att han verkligen var högst uppretad emot Don Rodrigo, och att han innerligt önskade Lucias samtycke; och när tvenne starka lidelser på en gång storma i en människas hjerta, kan ingen, icke ens patienten tydligt urskilja den enas röst från den andras, och med säkerhet säga hvilkendera är den mächtigare.

"Jag har lofvat dig det;" svarade Lucia med en ton af rädd och öm förebråelse: "men
 "Du har ock lofvat mig, att ej åstadkomma
 "någon förargelse, att anförtro dig till patern
 "...". "Hvad vill detta säga? För hvars skull
 "har jag råkat i raseri? Vill Du nu ta igen dinna ord? Och komma mig att göra en dårskap?"
 "Nej, nej," sade Lucia, färdig att återfalla i den förra förskräckelsen. "Jag har lofvat, och
 "tager ej något tillbaka. Men tänk efter på hvad

”sätt Du kommit mig att lofva. Gud gifve,
 ”det ej . . . .” ”Hvarföre vill Du komma med
 ”onda spådomar, Lucia? Gud vet, att vi icke
 ”göra någon människa orätt. Lofva mig åtmin-
 ”stone, att detta blir sista gången.”

”Det lofvar jag dig på tro och ära.” ”Men
 ”håll det ock för denna gången,” sade Agnese.

Här bekänner sig auctorn ej veta en sak;
 nemligen: om Lucia ovilkorligen och till alla
 delar var missnöjd med att hafva funnit sig nöd-
 sakad att samtycka. Vi vilje, likasom han, lem-
 na saken derhän. Renzo hade väl önskat för-
 länga samtalet, och gemensamt öfverlägga om
 hvad som borde göras dagen derpå: men det
 var nu redan mörkt; och kvinnorna önskade
 honom en god natt, då det ej syntes dem pas-
 sande, att han på denna timma längre kvar-
 blefve.

Natten blef ock för alla tre så god, som
 man kan vänta det af en, som följer på en dag
 af skakningar och bedrövelser; och som före-
 går en dag, ägnad åt ett viktigt, men osäkert
 företag. Renzo lät sig ses i god tid, och öf-
 verlade med kvinnorna eller rättare sagdt med
 Agnese den stora planen för aftonen, i det de
 ömsom framkastade och upplöste svårigheter,
 förutsågo möjliga hinder, och började, än den

ene än den andre, att beskrifva saken, såsom man berättar någonting redan skedt. Lucia hörde på; och utan att med orden gilla hvad hon icke kunde gilla i sitt hjerta, lofvade hon att göra så godt hon kunde. "Går ni ner till klo-stret, för att tala vid Christoforo, som han bad Er om i går afton?" frågade Agnese Renzo. "Bevars derifrån!" svarade denne. "Ni vet ju hvilka förb—de ögon Patern här: han skulle läsa i mitt ansigte, likasom i en bok, att någonting är på färde; och om han skulle börja göra mig frågor, vore jag illa deran. Och dessutom måste jag vara qvar här, för att sköta affärerne. Vore det ej bättre, att ni skickade någon." "Jag vill skicka Menico." "Må gjordt," svarade Renzo och gick för att sköta affärerne, som han sade.

Agnese gick till granngården, att fråga efter Menico: en liten munter gosse, småförständig nog för sina år, och hvilken medelst kusiner och svågrar, råkade vara litet slägt med henne. Hon utbad sig honom af föräldrarne, likasom till låns för hela dagen, "för en tjänst," sade hon. Då hon väl fått honom, förde hon honom i sitt kök, gaf honom frukost, och befalld honom att gå till Pescarenico, och visa sig för Pater Christoforo, hvilken derpå skulle

skicka honom tillbaka med svar, då tid vore. "Pater Christoforo, den vackra gubben som du "vet, med hvita skägget, han, hvilken de kalla "helgonet . . . ." "Jag förstår;" sade Menico: "han, som alltid smeker barnen, och som då "och då ger dem så vackra bilder." "Just han, "Menico. Och om han ber dig vänta en stund "vid klostret, får du ej springa bort: gå ej, "för all del, med de andra barnen ner till sjön "att kasta småsten i vattnet, eller att se på fisk-" "fångsten och leka med näten, som äro upp-" "hängde på muren till torkning, ej heller . . . ." "Bah, faster; jag är ju icke längre barn." "Godt, "var förståndig, och när du återkommer med "svar . . . . se hit, äro dessa två nya vackra pen-" "ningar för din räkning." "Gif mig dem nu straxt, "ty . . . ." "Nej, nej, då skulle du spela bort "dem. Gå nu, och bär dig bra åt, så skall "du få mera." Under det återstående af den långa morgonen föreföll åtskilligt, som icke litet förökade de redan förut tillräckligt oroade kvinnornas misstankar. En tiggare, hvarken utmärglad eller trasig, som andra, med någonting hemskt och dystert i siu uppsyn, kom in och bad i Guds namn om allmosor, i det han kastade ikring sig spanande blickar. Man gaf honom ett stycke bröd, som han mottog och

stoppade på sig med illa dold likgiltighet. Derpå stannade han kvar med en viss oblyghet och tillika tvekande, samt gjorde många frågor, hvaruppå Agnese skyndade att svara motsatsen af verkliga förhållandet. Då han steg upp för att gå, låtsade han ta miste om dörren, gick ut genom den, som ledde till trappan, och såg sig der hastigt omkring, så mycket han kunde. Då de ropade efter honom: "nå, nå! hvart går ni nu, min gode man? häråt," kom han tillbaka, och gick ut genom den dörren, man anviste honom, i det han bad om ursäkt med en tillgjord ödmjukhet, som han sökte intvinga i sina råa och vilda anletsdrag. Efter dennes bortgång begynte åtskilliga andra besynnerliga figurer att tid efter annan låta se sig. Hvilket slags folk det var, hade man ej lätt att få reda på, men omöjligen kunde man tro, att de verkligen voro de hederliga vandringsmän, som de ville synas. Somliga kommo in, under förvändning att fråga efter vägen, andre saktade sin gång, då de kommo framför porten, och sneglade öfver gården in i rummet, likasom någon, som, utan att misstänkas, vill betrakta allt. Ändteligen emot middagen slutades denna ledsamma procession. Agnese steg upp då och då, gick öfver gården till porten vid vägen,

såg åt höger och venster, samt kom tillbaka sägande: "ingen menniska:" ett ord, som hon med nöje uttalade och Lucia med nöje hörde, utan att någondera tydligt kunde göra sig reda hvarföre. Men hos begge två kvarblef en obeständ sinnesoro, som bedröfvade dem, och dottern i synnerhet, en betydlig del af det mod, som hon hade i förvar för aftonen.

Det är likväl nödvändigt, att läsaren nu får veta någonting mera bestämdt om dessa hemlighetsfulla spejare: och för att ordentligt underrätta honom derom, nödgas vi taga ett steg tillbaka i berättelsen, och uppsöka Don Rodrigo, som vi lemnade i går efter middagsmåltiden, ensam i en sal af sitt slott, vid Pater Christoforos bortgång.

Don Rodrigo, mätte, som vi sade, med stora steg fram och åter salen, från hvars väggar familjeporträtter ur åtskilliga generationer hängde. Då han kommit fram till ena väggen och derifrån vände om, såg han midtemot sig en af sina förfäder, en krigare, sina fienders äfvensom sine egna soldaters, med bister uppsyn, det korta håret uppstruket i pannan, långa och spetsiga mustascher, som sköto ut från kindbenen, hakan på sned, hjelten sjelf i stående ställning, med ben och lår klädde i stål,

harnesk, armskenor, handskar, äfven af stål; med högra handen stödd på höften och den venstra på svärdfästet. Don Rodrigo betraktade honom, och då han kommit fram under taflan och vände om, hade han midtför sig en annan af sina förfäder, i lifstiden domare, en skräck för alla parter, hvilken satt på en hög stol, beklädd med rödt sammet; sjelf var han hölj'd i en vid, svart toga, och för öfrigt helt och hållet svartklädd så när som på en hvit halskrage i tvenne breda afsatser, fodrad med upp och nedvända soblar (detta var ett särskildt kännemärke för senatorer, och desse begagnade sig deraf endast om vintern; detta är orsaken, hvarföre man aldrig skall finna ett porträtt af en senator i sommardrägt). Mannen var gulblek, med ögonbrynen sammandragna, hade i handen en böneskrift, och tycktes vilja säga: vi skola tänka på saken. Här sågs en matrona, en skräck för sina sällskapsmamseller: der en abbot, sina munkars skräck; allesammans med ett ord personer, som injagat skräck, och ännu från sina bilder uppväckte denna känsla. Midtibland dessa minnen förargades och skändes Don Rodrigo så mycket mer, ja han kunde ej förlåta sig, att en munk hade vågat komma inför hans ansigte med samma öfvermod,

som fordom Propheten Nathan för Davids. Han uppgjorde en plan till hämnd, öfvergaf den derpå, öfvertänkte, huru han på en gång skulle kunna tillfredsställa sin passion och det som han kallade sin heder; och ofta (märk väl detta) då han hörde susa från sina öron början af prophetian, ryste han ovilkorligen, och var nästan färdig att uppgifva tanken på begge passionernas tillfredsställande. Slutligen, för att dock göra någonting, ropade han en tjenare och befallde honom att han skulle göra dess ursäkt för sällskapet, och säga det han var uppehållen af en angelägen affär. Då tjenaren kom tillbaka för att berätta, det herrarne rest, efter att hafva vördsammeligen låtit helsea, frågade Don Rodrigo, som ännu fortfor att spatsera fram och tillbaka: "än Gref Attilio då?" "Han reste ut med de andre herrarne, Ers Nåd." "Godt: sex personer skola vara med i sviten på promenaden: fort. Svärdet, kappan, hatten; fort."

Tjenaren svarade med en bugning och gick; straxt derpå kom han tillbaka med det rika svärdet, hvarmed hans herre nu omgjordade sig; med kappan, som han kastade öfver axlarna; med hatten, besatt med stora fjädrar, hvilken han satte på sig och med ett slag vildt

tryckte ner på hufvudet: ett tecken till häftig sinnesrörelse. Nu satte han sig i rörelse och fann vid tröskeln de sex bravi, alla beväpnade, hvilka, efter att hafva uppställt sig i rad och helsat, höllo sig bakefter honom. Buttrare, stoltare, dystrare än vanligt gick han ut och tog vägen åt Lecco, midtibland blottade hufvuden och djupa bugningar af bönderna, som han träffade på: den oborstade, som dristat behålla hatten på hufvudet, kunde skatta sig lycklig, om någon af banditerne i sviten nöjde sig med att slå den af. Don Rodrigo besvarade icke dessa helsningar. Äfven personer af stånd helsade denne, som utan all fråga var den mäktigaste ibland dem; och dessas helsningar besvarade han med afmätt artighet. Då han någongång träffade på (hvilket icke i dag hände) spanska castellanen, var bugningen lika å omse sidor: förhållandet var likasom mellan tvenne potentater, hvilka icke hafva något att göra med hvarandra, men för etikettens skull, visa heder åt den rang, som begge inneha. För att något litet skingra sin förargelse och genom ansigten och manér, vida olika munkens, gifva en motvigt åt dennes bild, som oupphörligen låg för hans själ, besökte Don Rodrigo i dag ett hus, der ett sällskap var samladt, och hvar-

est han mottogs med denna kruserliga och vördnadsfulla artighet, som man bevisar menniskor, hvilka antingen äro mycket älskade, eller mycket fruktade; och återvände ändteligen vid nattens inbrott till sitt slott. Gref Attilio hade just vid samma tid dit återkommit; och aftonmåltiden uppdukades, till hvilken Don Rodrigo satte sig ner tankfull och talade föga.

"Kusin, när betalar ni vadet?" sade Grefve Attilio med en illistig och något gäckande min, då borden blifvit afdukade och gästerna rest. "S:t Martins dag har ännu ej gått till ända." "Det är så godt, att ni betalar det nu genast, ty alla helgons dagar i almanachan skola gå förbi, förr än . . ." "Vi få väl se." "Kusin, ni vill spela politikus: men jag begriper allt, och jag är så viss på, att ha vunnit vadet, att jag är färdig att ingå ett nytt." "Huru?" "Att Pater . . . Pater . . . munken, med ett ord, har omvändt er." "Detta är i sanning ett infall, värdigt er." "Omvänt, kusin, omvänt, säger jag er. Jag för min del gläder mig deråt. Det blir ett skönt skådespel, i sanning, att se er botfärdig och med nedslagna ögon! Och hvilken ära för denne Pater! Huru stolt och högbröstad lærer han ej hafva återvänt hem. Sådana fiskar fångar man ej hvar dag, och icke

”i nät heller. Var viss, att han skall anföras
 ”er som exempel, och då han beger sig på nå-
 ”gon aflägsen mission, skall han tala om edra
 ”datter. Jag tycker mig just höra det.” Och
 nu föttfor han, talande i näsan och beledsa-
 gande orden med löjligt öfverdrifna åtbörder
 och i predikoton: ”På ett ställe här i verlden,
 ”hvilket jag på goda skäl förtiger, lefde, mine
 ”käre åhörare, och lefver ännu en utsväfvande
 ”herre, mer vän af flickor, än af fromma men-
 ”niskor, hvilken, van att öfverallt plocka blom-
 ”mor, hade kastat sina ögon på . . .” ”Nog,
 ”nog,” afbröt Don Rodrigo,, på en gång skrat-
 tande och förargad. ”Om Ni vill fördubbla
 ”vadet, är jag också färdig dertill.” ”Dj—n
 ”besitta! det är då ni, som omvänt Patern?”
 ”Tala ej om denne: och hvad vadet beträffar,
 ”det må St:t Martin afgöra.” Grefvens nyfiken-
 het var retad, han sparade inga frågor, men
 Don Rodrigo förstod undvika dem alla, i det
 han uppsköt allt till den afgörande dagen, ty
 han ville ej å sin sida meddela planer, som
 hvarken voro påbörjade, eller ens riktigt upp-
 gjorde.

Följande morgonen vaknade Don Rodrigo,
 densamme som förut. Den gnista af ånger, som
 orden: ”det kommer en dag,” hade väckt i hans

inre, hade försvunnit tillika med nattens drömmar och förtreten allenast återstod, än ytterligare skärpt af samvetsagget öfver denna flyktiga svaghet. De sednaste bilderna af triumftåget, bugningarne, jemte kusinens prat hade icke litet bidragit att återgifva honom sitt gamla mod. Knappt uppstigen, lät han kalla Griso. Vigtiga saker, sade för sig sjelf den tjenaren, som fick denna befallning; ty förenämnde person, var ingenting mindre än hufvudman för banditerne, den samme, hvilken de vågsammaste och skamlösaste företag ålades; husbondens förtrognе, samt honom i allä skiften tillgifven af tacksamhet och af intresse. Skyldig till bevisligt mord, hade han för att undandraga sig rättvisans efterspaning, kommit att anropa Don Rodrigos beskydd, och denne hade, i det han tog honom i sin tjänst, satt honom i säkerhet för alla förföljelser. Sålunda hade den förre, genom att låta bruka sig till alla brott, som honom ålades, försäkrat sig om strafflöshet för det första. För Don Rodrigo var allt detta af icke ringa betydighet, ty Griso, oberäknadt att han utan jemförelse var den tappreste af hela bandet, utgjorde derjemte ett bevis på hvad husbonden ostraffadt kunnat våga emot lagar-

na; så att hans magt derigenom förstorades i verkligheten och i opinionen.

"Griso," sade Don Rodrigo: "nu får man se, hvartill du duger. Innan morgondagen måste denna Lucia befinna sig i mitt slott." "Det skall man aldrig säga om mig, att Griso undandragit sig en befallning af sin nådige herre och husbonde." "Tag så många man, du kan behöfva, ordna och fördela dem, som dig bäst synes; endast att saken lyckas. Men vakt dig framförallt, att det ej sker henne något ondt." "Herre, endast något litet förskräckelse, på det hon ej må göra för mycket buller . . . det kan ej gå af med mindre." "Förskräckelse . . . jag förstår . . . är oundvikelig. Men icke ett hår får krökas på henne; och framför allt, må man på allt sätt visa henne aktning. Förstår du?" "Herre, man kan ej upprycka en blomma från dess torfva utan att vidröra henne." "Men ingenting vidare, än det som nödvändigt måste ske. Det blir på ditt ansvar. Och hur vill du ställa till?" "Jag höll just på att tänka derpå, Herre. Det är en lycka för oss, att huset är beläget i ändan af byn. Vi måste hafva ett ställe att rasta på: och ej långt derifrån, ligger just det der obebodda kyyfet midt på fältet, samma hus

"som . . . Ers Nåd känner ej den saken . . .
 "ett hus som till en del brann upp för några
 "år sedan och som de icke hade råd att repa-
 "rera det, öfvergafs det, och nu spökar det
 "der: men i dag är det ju ej Lördag, och jag
 "skrattar åt hela saken. De vidskepliga bön-
 "derne skulle ej vilja vistas der någon natt i
 "veckan, om det ock gällde en skatt: så att vi
 "tryggt kunna gå att lägga oss der, ty säkert
 "skall ingen komma att störa vårt förehafvande."
 "Nå, det är bra och sedan?"

Nu begynte Griso att föreslå, Don Rodrigo
 att öfverlägga, ända till dess de gemensamt
 hade kommit öfverens, att utföra saken, utan
 att man komme upphofsmännen på spåren, äf-
 vensom att med falska tecken vända misstan-
 karne åt ett annat håll, förmå den arma Ag-
 nese till tystnad, hos Renzo injaga en sådan
 skräck att sorgen förginge honom, likasom tan-
 ken på att vända sig till rättvisan, ja till och med
 lusten att beklaga sig; med ett ord, alla de
 biknep, som ansågos nödige till utförandet af
 hufvudknepet. Vi vilje ej fortfara med berät-
 telsen om dessas samråd, ty, såsom läsaren får
 se, äro de ej nödvändiga för att fatta det föl-
 jande, och vi äro trötta att längre uppehålla

oss och honom att höra dessa begge ledsamma skälmar underhandla. Nog af, att under det Griso var i begrepp att gå, för att lägga hand vid verket, återkallade honom Don Rodrigo och sade: "hör på, om händelsevis den der förvägne bondlymmeln i afton komme i Edra klor, vore det ej illa, om man på förhand gifve honom en dugtig minnesbeta på ryggen; så skall den befallning som han i morgon får, att hålla sig stilla, säkrare göra verkan. Men J måsten ej uppsöka honom, ty derigenom kunden J hindras i viktigare saker: du förstår mig?" "Öfverlemna allt åt mig," svarade Griso, i det han bugade sig med en vördnadsfull och tillika sjelfklok min, och gick. Morgonen tillbragtes med att recognoscera byn. Den förmente tiggaren, som på nyssnämnde sätt hade inträngt i huset, var ingen annan än Griso, som kommit att efter ögonmått, göra sig bekant dermed: de förmenta vandringsmännen voro hans stallbröder, hvilka för att kunna verka enligt hans plan, måste hafva en viss kännedom om stället. Och sedan de gjort sina upptäckter, hade de ej vidare låtit se sig, för att undvika miss-tankar.

Så snart de alla återvändt till slottet, afgaf Griso räkenskap, uppgjorde på en gång pla-

nen till företaget, fördelte rollerne och gaf föreskrifter. Allt detta kunde ej ske, utan att den gamle tjenaren, hvilken hade sina ögon och öron öppna, märkte, det någonting viktigt förhades. Medelst uppmärksamhet och efterfrågningar, i det han uppsnappade en half under rättelse än här, än der, uttydde för sig sjelf ett och annat otydligt ord, eller tolkade något hemlighetsfullt steg, kom han så långt, att han fick veta hvad som skulle ske denna natt. Men då han blifvit upplyst derom, instundade redan natten och en liten förtropp af bravi, hade redan ryckt i fält, och begifvit sig på lur i den förfallna byggnaden. Den stackars gubben, oakadt han väl visste, hvilket farligt spel han spelade, och dessutom fruktade att komma för sent med sin hjälp, ville dock icke svika; gick därför ut, under förevändning att taga sig frisk luft och begaf sig så fort han kunde till klostret för att gifva Pater Christoforo den lofvade underrättelsen. Kort derpå satte sig resten af banditerne i rörelse och gingo ner småningom, den ena efter den andra, för att ej väcka uppseende: Griso kom sedan och nu feltes ej mer, än en ryssbår, som skickades till ruinen sednare på aftonen. Så snart de hunnit samlas der, afskickade Griso tre bravi till byns värdshus: en

som skulle hålla vakt vid dörren för att ge akt på rörelserna utanföre, och att passa på ögonblicket, då alla innevånare gått till hvila; de andra två borde sysselsätta sig inaföre med att spela och dricka, likasom kunder, och skulle emellertid söka att utspana allt. Han sjelf, jemte hufvudtruppen, qvarstodnade i bakhållet för att vänta.

Den arme gubben trafvade ännu, de tre spejarne ankommo på sin post, solen sjönk ner, då Renzo inkom till qvinnorna och sade dem: "Tonio och Gervaso äro här utanföre: jag går att äta qvällsvard med dem på värdshuset; och vid Ave-Maria-ringningen, skola vi komma att hämta Er. Friskt mod, Lucia, allt är ju gjordt på ett ögonblick." Lucia suckade och svarade, "ack ja, mod," med en röst, som motsade hennes ord.

När Renzo och hans begge kamrater ankommo till värdshuset, funno de der en viss person, ställd på vakt, som intog hälften af dörren, stödd med ryggen mot en af dess poster, med armarne i kors öfver bröstet och spejande till höger och venster, i det han visade, än det svarta, än det hvita af sina begge roffågelsögon. En låg baret af kar-

moisinerrödt sammet, sittande på sned, betäckte hälften af hans hårlugg, hvilken var benad öfver en mörklad panna och slutade i flåtor, hopfästade med en kam i nacken. Han hade i ena handen en stor påk: egentliga vapen bar han ej, nemligen som syntes, ty ett barn skulle endast vid åsynen af hans fysionomi, hafva dragit den slutsatsen att han hade under kläderna, så många som der möjligen kunde rymmas. Då Renzo kom honom nära, och var i begrepp att gå in, betraktade denne honom skarpt, utan att gå ur vägen; men ynglingen, angelägen att undvika alla frågor, såsom alla pläga, hvilka hafva ett vanskeligt företag att utföra, sade icke ens: gif rum, utan smög sig utefter andra dörrposten och gick in med sidan förut, genom öppningen, som lemnades af denna chariatid. De begge kamraterne nödgades göra samma manöver, för att komma in. Då de väl kommit in, sågo de dennes stallbröder, hvilkas röst, de redan utanföre hade hört, nemligen två bravi, som sutto vid ett litet bord, spelte kort, skreko begge på en gång och slog i, den ena åt den andra utur en stor flaska, som stod emellan dem. Dessa betraktade äfven de kommande, serdeles en af dem, som höll handen upp i luften med tre tjocka fingrar [utbredda och munnen öpp-

nad till ett högt: "Är du icke . . ." hvilka ord äfven undfölo honom i detta ögonblick; såg skarpt på Renzo, blinkande derpå åt sin kamrat, sedan åt den vid dörren, hvilken svarade med en nickning på hufvudet. Renzo, som fattat misstankar, och icke visste hvad han skulle tänka, betraktade sina begge gäster, som om han i deras ansigten, ville söka förklaring öfver alla dessa miner; men deras ansigten uttryckte ej annat, än en strykande matlust. Värden såg honom i ansigtet, likasom för att invänta hans befallningar: han tog denne med sig i ett närbeläget rum och begärde in aftonmåltiden.

"Hvilka äro dessa främlingar?" frågade han honom sedan med låg röst, då denne kom tillbaka med en grof duk under armen och en flaska i handen. "Jag kärner dem icke," svarade värden, i det han vecklade ut duken. "Huru? icke en enda?" "Ni vet väl," svarade åter denne, i det han med begge händerne utbredde duken öfver bordet, "att den första regel i vårt handverk är att icke fråga efter andras angelägenheter; ja, detta går så långt, att till och med våra qvinnor icke äro nyfikna. Vi skulle också få mycket att göra då med allt folket, som går och kommer: alltid likasom

"en frihamn: då det är ett godt år, menar jag;
"men låt oss vara vid godt mod, den goda ti-
"den skall väl en gång återvända. För mig är
"det nog, att mina kunder äro hederligt folk:
"hvilka de äro, eller icke äro, bryr jag mig
"alls icke om. Och nu vill jag bära till er
"ett fat med köttbullar, sådana ni förr aldrig
"ätit dem." "Hur kan ni veta . . .?" återtog
Renzo; men värden, redan på väg till köket,
fortsatte sin gång. Under det han der lagade
om kastrullen hvori de nyssnämnda köttbullar-
na befunno sig, nalkades honom sagta den af
banditerne, som så noga betraktat vår yngling
och sade till honom hviskande: "Hvilka äro
"dessa karlar?" "Beskedligt folk härifrån byn,"
svarade värden, i det han slog ut köttbullarne
på fatet. "Godt; men hur heta de? Hvilka äro
"de?" frågade denne enträget med sträf röst.
"Den ena kallar sig Renzo," svarade värden,
äfvén hviskande: "en beskedlig, välmående,
"yngling; silkesarbetare, och som väl förstår
"sitt handverk. Den andra är en bonde, som
"heter Tonio, en ärlig munter broder, skada
"att han ej har litet mera penningar; ty han
"skulle förstöra dem alla här. Den tredje är ett
"kräk, som gerna äter, när man bjuder honom.
"Med Er tillåtelse."

Och härvid skyndade han med ett hopp ut mellan ugnen och frågaren och gick med fatet dit, det var ämnadt. "Hur kan ni veta," begynte Renzo ånyo när han såg honom komma, "att det är hederligt folk, då ni icke kän-
 "ner dem?" "På deras gerningar kära ni: på
 "gerningarne känner man menniskan. De som
 "dricka mitt vin utan att klandra det, som upp-
 "visa på disken kungens porträtt, utan att pru-
 "ta, som icke söka gräl med andra kunder, och
 "om de hafva ett knifshugg att meddela någon,
 "gå honom till mötes utanföre, långt ifrån värds-
 "huset, så att den stackars värden ej kommer
 "med i spelet; dessa äro hederligt folk. Men
 "om man riktigt känner sitt folk, såsom vi fy-
 "ra känna hvarandra, är det visserligen bättre.
 "Men hvad går det åt er, att vilja veta allting,
 "ni som är fästman, och bör hafva annat att
 "tänka på? och med dessa köttbullar framför
 "er, som skulle kunna uppväcka ~~den~~?" Sedan
 han sagt detta, återvände han i köket.

Vår auctor yttrar sig här, i det han gör en anmärkning öfver dennes olika sätt att svara på frågor, att denne man var så beskaffad, att han i alla sina yttranden skröt af att i allmänhet vara vän af hederligt folk; men i verkligheten visade han mycket mer artighet mot

dem, som hade rykte eller utseende af att vara skälmar. Det var, som man ser, en man af en ganska egen karakter.

Aftonmåltiden var ej serdeles munter. De begge bjudna skulle gerna makligt velat njuta deraf, men deras värd med tankarna fästade på det som läsaren redan vet, samt ledsen och orolig dessutom öfver de okändas besynnerliga förhållande, afvaktade otåligt tiden att bryta upp. Man talade hviskande, af fruktan för dessa; och det var ett afbrutet och förstämmt tal.

"Det är ändå en skön sak, utbrast plötsligen Gervaso, att Renzo vill taga hustru och "dertill har behof af . . ." Renzo gaf honom ett vredgadt ögonkast. "Vill du tiga åsna!" sade Tonio till honom i det han beledsagade denna titel med en stöt af armbågen. Samtalet gick trögt från början till slut. Renzo, som själf iakttog en sträng måttlighet, var angelägen att med försigtighet slå uti åt sina begge vittnen, ty han ville inge dem något litet mod; likväl utan att göra dem yra i hufvudet. Då man dukat af, och räkningen blifvit betald af den, som minst förtärt, nödgades de ånyo gå förbi samma ansigten, hvilka alla likasom första gången vände sig mot Renzo. Då han kommit några få steg utom värdshuset, såg han sig om

och blef varse att de två, som han lemnat sittande i köket följde honom: han stannade med sina kamrater, likasom han ville säga: Låt oss se, hvad dessa vilja mig. Men dessa tvenne stannade äfven, då de märkte sig vara sedde, talade sagta och gingo tillbaka. Om Renzo hade varit nog nära för att uppsnappa hvad de sade, skulle följande ord förefallit honom temligen besynnerliga: "Det vore ändå en heder för oss, oberäknadt belöningen," sade en af banditerne, "om vi vid återkomsten till slottet kunde berätta att vi gifvit en bastonad och detta på egen hand, utan herr Grisos uppsigt." "Och dermed skämma bort hufvudsaken," sade den andra. "Se på, han har visst märkt någonting, han stannar för att betrakta oss. Ack, om det vore litet sednare! Låt oss vända om för att ej gifva anledning till misstankar. Du ser, att det kommer folk från alla håll: vi skola låta dem gå, hvar och en till sitt bås."

Der var ock i sjelfva verket detta sorl, som man hör i en by vid aftonens annalkande, och som få ögonblick derefter ger rum för nattens högtidliga hvila. Qvinnorna kommo från fältet med dibarnen hängande vid halsen och ledande vid handen de äldre barnen, hvilka de

förestafvade de vanliga aftonbönerna; männen kommo med sina spadar och hackor på axlarne. Från de öppna dörrarna såg man här och der brasor lysa, upptända för de torftiga qvällsvarderna: på vägen hörde man ömsesidiga helsningar samt korta och bedröfliga samtal öfver den dåliga skörden och årets elände: och mer än orden hördes klockans klara och afmätta slag, som förkunnade dagens slut. Då Renzo såg att de tvenne lyssnarne hade dragit sig tillbaka; fortsatte han sin väg i den tilltagande skymningen, i det han med låg röst gaf hvar och en af bröderne än den ena, än den andra föreskriften. De framkommo till Lucias hus, då det redan var full natt.

Den tid, som föregår emellan första tanken på ett förskräckligt förehafvande och det sammans verkställande (sade en utländsk författare, som icke var utan snille), är en dröm, full af skräckbilder och fälor. Lucia var sedan många timmar i en sådan drömlig ängslan; och Agnese, sjelfva Agnese, upphofvet till hela planen, var tankfull och fann med möda ord för att inge dottren mod. Men då stunden att vakna är inne, stunden, då man måste lägga hand vid verket, blir sinnet plötsligt förändradt. På fasan och modet som der med hvar-

andra kämpade, följer nu en annan slags fasa och ett annat slags mod: saken framträder för själen, såsom en ny aldrig sedd syn: det som man i början mest fruktade, synes ofta nu plötsligen förefalla ganska lätt: ofta deremot förstoras nu de hinder, som man förut knappt märkt; fantasien studsar förskräckt, kroppslemmarne neka sin tjänst och hjertat sviker de löften, som det med full visshet hade gifvit. Då Renzo sagta knackade, fattades Lucia af en sådan fasa, att hon i detta ögonblick beslöt, att hellre lida allting, ja för evigt skiljas från honom än att verkställa det fattade beslutet; men så snart han visat sig och sagt: "här är jag, "låt oss gå," och då alla visade sig färdiga att bege sig af utan att tveka, som om saken varit oåterkalleligen bestämd, hade Lucia hvarken tid eller mod att invända något, och likasom med våld släpad, fattade honl darrande med ena armen modren, med den andra fästmannen och begaf sig af med det på äfventyr vandrande sällskapet.

Sagta, sagta, i mörkret, med afmätta steg, gingo de ut ur porten och togo vägen utom byn. Den kortaste vägen hade väl varit att gå tvärt igenom byn, för att komma till andra ändan, hvarest Don Abbondios hus var belä-

get; men de valde den andra för att ej bli sedde. På gångstigar, genom fält och trädgårdar, kommo de näre huset och skilde sig der ifrån hvardra. De tvenne förlofvade stannade bakom hörnet af huset; Agnese stannade ock der, men litet längre fram, för att i tid vara till hands att träffa Perpetua och bemäktiga sig henne; Tonio tillika med den onyttige Gervaso, som icke visste hvad han skulle göra af sig, och hvarförutan de andra likväl icke kunde göra någonting, framträdde modigt till porten och ringde med hammaren.

"Hvem är der och på denna timma," ropade en röst ur fenstret, som öppnades i det samma: det var Perpetuas röst. "Det är ju inga sjuka, efter hvad jag vet. Har det kanske händt någon olycka?" "Det är jag," svarade Tonio, "med min bror, som hafva att tala vid herr Kyrkoherden." "Är detta en christlig tid," svarade Perpetua buttert. "Är detta passande? Kom igen i morgon." "Hör, på: det är osäkert om jag kommer tillbaka: jag har skaffat mig penningar och kom för att betala min lilla skuld, som ni vet: jag hade här tjugufem vackra nya mark; men om det nu ej går an, kan jag väl vänta: jag vet väl hur jag skall använda dem, och jag kommer tillbaka,

"då jag på nytt hunnit samla ihop denna summa." "Vänta, vänta: jag går, men kommer straxt tillbaka. - Men hvarföre kommer ni på denna stund?" "Om ni kan förändra timman, har jag ingenting deremot: hvad mig beträffar, är jag nu här, och om ni icke vill ha mig kvar, går jag min väg." "Nej, nej vänta ett ögonblick; jag kommer straxt tillbaka med svar."

Härvid slog hon igen fönstret. Nu skilde sig Agnese från de förlofvade, och efter att hafva hviskat till Lucia: "mod!" det är blott ett ögonblick, det är likasom att låta taga ut en tand, gick hon att förena sig med de begge bröderna framför porten, och begynte språka med Tonio, så att Perpetua, då hon kom tillbaka, och såg henne der, skulle tro, att hon händelsevis gått förbi, och att Tonio hade uppehållit henne ett ögonblick.

C A P. VIII.

Carneades! Hvem var det? grubblade Don Abondios för sig sjelf, sittande i sin stora länstol i ett rum i öfra våningen med en liten bok framför sig, då Perpetua inkom, att uträtta sitt uppdrag. Carneades! detta namn tycker jag mig hafva hört eller läst förut; det måste hafva va-

rit en lärd man från forntiden: namnet låter så, men hvem var han? Så långt var den staccars mannen ifrån att ana, hvilket stormväder sammandrog sig öfver hans hufvud!

Man bör veta att Don Abbondio roade sig hvar dag att läsa några rader, och en kyrkoherde af hans grannar, som hade en liten boksamling, lånade honom den ena boken efter den andra, den första som kom honom för händerna. Den som Don Abbondios i detta ögonblick grubblade på, efter att hafva tillfrisknat från sin förskräckelsefeber, eller rättare sagt blifvit mera återställd, (åtminstone hvad febern beträffar,) än han ville låta andra tro, var ett loftal till S:t Carlos ära, uppläst med mycken värma och hördt med mycken beundran, två år förut, i Dömen i Milano. Helgonet liknades der i anledning af sin kärlek för vetenskaperna vid Archimedes; och ända hittills träffade Don Abbondio ej på någon stötesten; emedan Archimedes har skrivit så herrliga saker, låtit höra så mycket af sig, att för att veta någonting om honom göres ej behof af serdeles vidsträckt lärdom. Men efter att hafva nämnt Archimedes, begagnade sig talaren i en annan jämförelse af nämnde Carneades, och här hade den läsande fastnat på grund. Härunder kom Perpetua och

anmälte Tonios besök. "På denna ovanliga timma," invände äfven Don Abbondio. "Ja, så är det; de veta ej hvad som passar sig: men om man ej smider medan jernet är varmt . . . .

"Om man ej passar på tillfället, hvem vet, när det väl kan yppa sig igen. Låt honom komma . . . Men hör på! är Ni väl säker på, att det verkligen är Tonio?" "Ja, hvem skulle det väl annars vara, för hin i våld!" svarade Perperua och gick ner, öppnade porten och sade: "nå hvar är ni då?" Nu visade sig Tonio och i detsamma äfven Agnese, som helsade Perpetua vid namn. "God afton, Agnese," sade Perpetua, "hvarifrån kommer ni så här dags?" "Jag kommer ifrån . . ." och härvid nämnde hon en närbelägen by. "Och om ni visste . . ." fortfor hon: "jag har uppehållit mig just för er skull. "Hur så"? frågade Perpetua, och sade, i det hon vände sig till de begge bröderna, "gå in, jag kommer straxt efter." "Emedan," återtog Agnese, "en qvinna, som ej känner förhållandet, och likväl vill tala derom . . . skulle ni väl tro det? envisades att säga, det ni ej gift er med Joseph Suolavecchio, och icke heller med Anselmo Lunghinga endast därföré, att de ej velat ha er. Jag deremot påstod, att ni afslog begges anbud . . ." "Ja,

"visserligen var det derföre. Ack den lögnerskan,
 "den lögnerskan! Hvem var det?" "Fråga mig icke
 "derom: jag vill ej åstadkomma ledsamheter."
 "Ni skall säga mig det, ni måste säga mig det:
 "ack, den lögnerskan!" "Nog härom . . .; men
 "ni kan icke tro, hvad jag var ledsn, att icke
 "riktigt känna hela historien, för att omständ-
 "ligt kunna vederlägga henne." "Hon ljuger,"
 "sade Perpetua, nedrigt ljuger hon!" "Hvad
 "Joseph beträffar, kände alla, och kunde tyd-
 "ligt se, huru saken förhöll sig . . . Nå Tonio,
 "låt dörren stå, och gå upp ni bara, jag kom-
 "mer straxt." Tonio svarade innanföre, att han
 så skulle göra, och Perpetua fortsatte ifrigt sin
 berättelse. Midtföre Don Abbondios port gick
 en liten väg emellan tvenne hus, hvilken icke
 räckte längre än dessa, och sedan vek af utåt
 fältet. Agnese gick ditåt, likasom hon velat
 draga sig tillbaka, för att kunna språka mera
 fritt, och Perpetua bakom henne. Då de ha-
 de vändt om hörnet och kommit till ett ställe,
 hvarifrån man ej kunde se det som föregick
 framför Don Abbondios hus, hostade Agnese starkt.
 Detta var tecknet; Renzo hörde det, uppmun-
 trade Lucia med en tryckning på armen och nu
 skyndade äfven dessa begge på tå fram från sitt
 hörn, smögo sig nerhukade, tätt efter muren,

kommo till porten, öppnade den varsamt; gingo båda tysta och nerlutade in i förstugan: der väntade dem de begge bröderne. Renzo lade sagta på klinkan: och alla fyra gingo uppföre trapporna, i det de ej gjorde mer buller, än om de varit blott två. Då de kommit upp i öfra våningen, gingo de båda bröderna fram till den dörren, som var på sidan om trappan; de förlofvade höllo sig tätt invid väggen.

"Deo gratias," sade Tonio med hög röst. "Tonio, är det ni? kom in," svarade rösten inaföre. Denne öppnade dörren, knappt så mycket som behöfdes för honom och brodern att komma in, en i sender. Den strimma af ljus, som plötsligt syntes genom öppningen och kastades tvertöfver det mörka golfvet i förstugan, kom Lucia att darra, likasom om hon blifvit upptäckt. Då bröderne inkommit, stängde Tonio dörren bakom sig; de förlofvade förblefvo i mörkret med spända öron och med återhållen andedrägt: det enda ljud, som hördes, var slagen af Lucias armä hjerta.

Don Abbondio satt, som vi nyss nämnt, på en stol, samt höljd i en gammal nattrock, på hufvudet en gammal barett, lik en påfvemössa, som bildade en carnisch omkring hans ansigte; vid det sparsamma skenet af en liten lampa. Tren-

ne yfviga lockar, som skymtade fram under baretten, tvenne tjocka ögonbryn, tvenne stora mustacher, ett långt pipskägg, alltsammans silfverhvitt och spriddt här och der öfver hans bruna och skrynkliga ansigte, kunde liknas vid snöiga buskar, framskjutande från en klippa i månskenet.

"Aha! aha!" var hans helsning, i det han tog af sig glasögonen, och lade dem i boken. "Herr Kyrkoherden tycker väl, att jag kommer sent," sade Tonio, i det han bockade sig, hvilket äfven Gervaso, fast mera oskickligt, gjorde. "Ja, visst är det sent, ja olägligt på allt sätt. Vet ni, att jag är sjuk?" "Ack, det gör mig ondt!" "Jag är sjuk, det har ni säkert hört, och Gud vet, när jag kan låta se mig . . . Men hvarföre har ni dragit med er den der . . . gossen?" "Åh, så der för sällskaps skull, herr Kyrkoherde." "Godt; till saken."

"Här äro de 25 nya dalerna med S:t Ambrosius till häst deruppå," sade Tonio, i det han framtog en rulle ur fickan. "Låt oss se," svarade Don Abbondio, och tog rullen, satte på sig glasögonen, vecklade ut den, tog dalrarne, vände dem på flera sidor, räknade dem och fann dem oklanderliga. "Nu, herr Kyrkoherde ger ni mig väl tillbaka min Theklas halsked?"

"Det är rätt och billigt," svarade Don Abbondio och gick till ett skåp, satte i en nyckel, och efter att hafva sett sig omkring, likasom för att hålla tillbaka alle nyfikne, öppnade han litet på dörren, uppfylde öppningen med sin kropp, stack in hufvudet för att titta efter, och ena armen för att taga ut panten; stängde skåpet, tog af omslaget, och sade: "nå, nu är "det väl riktigt?" vecklade in den å nyo och "räckte den åt Tonio. "Behagar ni nu," sade denne, "gifva mig svart på hvitt?" "Också det!" sade Don Abbondio: "ni har reda på det, hör "jag. Ack hvad folket blifvit misstänksamt! Sät- "ter ni ej tro till mig?" "Huru, herr Kyrkoher- "de, skulle jag ej sätta tro till er? Ni gör mig "orätt. Men efter som mitt namn står i er bok, "och ni alltså haft besvär att skrifva det en- "gång, så . . . man vet ej hur länge man kan "få lefva . . ." "Godt, godt," afbröt Don Abbondio i det han mumlande drog ut en liten låda ur bordet, tog derutur papper, penna och bläck- horn, och satte sig att skrifva, i det han med hög röst upprepade orden allt efter som de lemnade pennan. Undertiden ställde sig Tonio och på hans vink Gervaso framför bordet, så att de för den skrivande skymde utsigten åt dörren; och liksom af otålighet begynte de

skrapa med fötterna i golfvet för att gifva tecken åt dem, som voro utanföre att komma in, äfvensom för att derigenom dölja ljudet af deras steg. Don Abbondio, fördjupad i sitt arbete, märkte ej något. Vid bullret, som åstadkoms af de fyra fötterne, fattade Renzo Lucias arm, tryckte den sagta för att ingifva henne mod, och satte sig i rörelse, släpande henne efter sig, darrande och i ångestfull tvekan. De gingo in helt sagta på tå, med återhållen andedrägt, och togo sin plats bakom de båda bröderna. Don Abbondio, som undertiden slutat sitt arbete, gick än en gång igenom det skrifna, utan att lyfta ögonen från papperet; nu vecklade han ihop det och sade: "är ni nu nöjd?" och i det han med ena handen tog glasögonen af näsan, räckte han med den andra bladet till Tonio, och såg upp i detsamma. Tonio, under det han sträckte ut handen för att taga det, drog sig undan åt ena sidan, Gervaso, på en vink af honom, åt den andra: och se! nu syntes midtuti, likasom vid en scenförändring, Renzo och Lucia. Don Abbondio tiltade upp, såg dem, förskräcktes, förvånades, blef rasande, tänkte efter, fattade ett beslut, detta allt under den tiden som Renzo använde att uttala följande ord: "Herr Kyrkoherde, detta är min

”hustru i närvaro af dessa vittnen.” Hans läppar hade ännu ej tillslutit sig, förrän Don Abbondio redan låtit sitt qvitto falla, med venstra handen fattat uti och upplyft lampan, med högra borttagit duken som betäckte bordet och med häftighet ryckt den till sig, hvarvid han kastade på golvet bok, papper, bleckhorn och sanddosa, och med ett hopp mellan länstolen och bordet, närmat sig Lucia. Den stackars flickan med sin ljufva röst, hvilken nu var helt darrande, hade knappt kunnat få fram ”detta är . . .” förr än Don Abbondio utan krus kastade duken öfver hufvudet på henne för att hindra henne att uttala det öfriga. Och sträxt derpå, sedan han låtit lampan falla, som han höll i handen, begagnade han sig äfven af den för att tätare draga klädet öfver hennes ansigte, så att han nästan qväfde henne, och under tiden skrek han ursinnigt, som en sårad tjur: ”Perpetua, Perpetua, förräderi, hjälp.” Ljusveken, som var nära att slockna på golvet, kastade ett matt och flämtande sken öfver Lucia, hvilken på det högsta förskräckt, icke en gång sökte göra sig lös, och stod der, lik en staty, modellerad i lera, öfver hvilken konstnären kastat en våt duk. Då det blifvit alldeles mörkt, lemnade Don Abbondio flickan och gick helt sagta att

söka den dörren, som ledde till ett inre rum, fann den, gick in, stängde den innanföre, skrikande oupphörligt: "Perpetua! hjälp, förräderi! ut ur huset, ut ur huset." I det yttre rummet var allt i förvirring: Renzo, som sökte att få tag i Kyrkoherden och famlade med händerna, som om han lekt blindbock, hade kommit till dörren, och klappade på, ropande: "öpnå, öpnå, "gör ej buller. Lucia ropade på Renzo med "svag röst, och sade bedjande: låt oss gå, för "Guds skull!" Tonio, på fyra fötter, sopade med händerna golvet, för att få tag i sitt qvitto, Gervaso förbluffad, skrek och hoppade under det han sökte efter dörren till trappan för att komma i säkerhet.

Midt under detta tumult kunne vi ej afhålla oss, att här stadna ett ögonblick för att göra en anmärkning. Renzo, som nattetid gjort oväsende i en annans hus, som insmygit sig dit i hemlighet och belägrade husägaren sjelf i ett af rummen, har allt utseende af att vara en våldsverkare; i sjelfva verket var han dock den förorättade, Don Abbondio, öfverraskad, drifven på flykten, uppskrämd, under det han i lugn skötte sina angelägenheter, tycktes vara offret; i verkligheten var det likväl han, som gjort orätt. Så går det ofta här i verlden . . .

så gick det till, vill jag säga, i 17:de århundradet.

Den belägrade, då han såg, att fienden ej gaf tecken att storma, öppnade ett fönster, som vette åt kyrkogården och skrek: "hjelp, hjelp!" Det var ett herrligt månsken, skuggan af kyrkan och längre fram den långa och smala skuggan af tornet, utbredde sig mörk, orörlig, klar öfver kyrkogårdens skimrande gräsmatta: man kunde tydligt urskilja hvarje föremål, likasom midt på dagen. Men så långt blicken räckte, syntes ej tecken till någon lefvande varelse. Nära kyrkomuren, och just åt den sidan, som vände sig mot Prestgården, var en liten byggnad, eller rättare kyffe, der klockaren bodde. Denne väcktes ur sömnen af detta omåttliga skrik, gjorde ett hopp i sängen, steg hastigt upp, öppnade luckan för sitt lilla fenster, stack ut hufvudet med ögonlocken ännu tillslutne och sade: "hvad är å färde." "Skynda, Ambrosius, "hjelp: här är folk i huset," skrek Don Abbondio mot honom. "Jag kommer, jag kommer," svarade klockaren, drog in hufvudet, stängde till luckan och oaktadt mycket förvirrad och än mera skrämnd, hittade han i ögonblicket på en utväg att skaffa mer hjelp än man bedt honom om, utan att sjelf blanda sig uti oväsen-

det. Han fattar i byxorne, som han hade på sängen, tar dem under armen som om det varit en chapeaubas och skyndar i firsprång utföre en liten trätrappa, springer upp i tornet, griper i tåget på den största af de tvenne klockorna, som der befunno sig och börjar klämta.

Ton, ton, ton, ton; bönderne sätta sig upp i sängen: ynglingarne, som ligga på höskullen, lyssna och springa upp. "Hvad är det? "Hvad är det? Klämtning! Eldsvåda? Röfvare? "Banditer?" Flera qvinnor råda, bedja sina män att ej stiga upp, att låta de andre gå: somliga stiga upp och gå till fönstret: poltronerne krypa under täcket igen, likasom om de gån vika för bönerne: de nyfknaste och tappreste gå att hämta grepar och bössor för att löpa till tumelplatsen: de andra hålla sig på afstånd för att gapa. Men innan dessa kommit i ordning, ja innan de vaknat, hade bullret nått andra personers öron, som vakade icke långt derifrån, hvilka voro uppe och klädde: banditerne på ett håll, Agnese och Perpetua på ett annat. Vi vilja först i korthet berätta det som de förra gjort, ända från det ögonblick, då vi lemnade dem, dels i ruinen, dels på värdshuset. De tre som uppehållit sig på det sednare stället,

då

då de sågo alla dörrar i byn stängde och vägen tom, gingo ut derifrån, låtsande vara i begrepp att göra en lång resa, gjorde helt sagta en rund omkring byn för att upplysa sig, om alla gått till hvila, och i sjelfva verket träffade de hvarken på någon lefvande varelse eller hörde det aldraminsta buller. De gingo äfven förbi Agneses lilla hus, och detta med än större varsamhet: det var det mest tysta af alla, efter som ingen menniska fanns der. Då begåfvo de sig direkte till ruinen och inkömno med sin rapport till herr Griso. Genast satte denne på sitt hufvud en stor hatt, öfver skuldrorne en kåpa af vaxduk, besatt med musslor, tog i handen en pilgrimsstaf och sade: "Låtom oss gå raskt till väga: varen tysta och uppmärksamma på mina befallningar," satte sig sjelf i spetsen för tåget, de andre följde; och innan kort kommo de fram till huset på en annan väg än den, hvarpå vårt lilla sällskap lemnat det, då de begåfvo sig af på sitt tåg. Griso lät truppen stadna några steg bakom, gick sjelf fram att speja, och då han såg allt lugnt och stilla ute, kallade han fram till sig tvenne af de sina, gaf dem befallning att i största tysthet klättra öfver muren, som omgaf gården, och då

de kommit in der, ställa sig på lur i ett hörn vid ett lummigt fikonträd, som han denna morgon tagit märke på. Sedan detta väl var gjordt, klappade han sagta på, i afsigt att ge sig ut för en pilgrim, som gått villse och begära husrum öfver natten. Ingen svarar: han klappar hårdare, icke ett ljud, då han ropar till sig en af sina karlar, skickar honom in på gården, på samma sätt som de andra begge, med befallning, att helt varsamt draga ifrån rigeln innanföre, på det man kunde hafva fri in- och utgång. Allt sker med största försigtighet och med framgång. Nu ropar han till sig de öfrige, går in med dem, befäller dem, att ställa sig på lur i hörnet jemte de förra, läser igen porten helt sagta, ställer der två poster innanföre och går rakt på dörren till huset. Han knackar nu äfven på denna, i stum väntan: han hade god tid att vänta. Försigtigt bryter han äfven upp denna dörr; ingen säger innanföre: hvem är der, ingen låter höra af sig; allt går ju förträffligt. Framåt derföre, "st;" nu ropar han dem, som stodo vid fikonträdet och inträder med dem i rummet på nedra botten, hvar-est han samma morgon så svekfullt hade tiggat sig till ett stycke bröd. Sedan tager han fram fnöske, eldstål, flinta och svafvelstickor, tänder

på en liten lampa, stiger in uti ett annat inrum, för att förvissa sig om, att ingen är der: der finns ej heller någon. Han återvänder, går till trappan, tittar, lyssnar: öfverallt ensamhet och tystnad. Han lemnar de begge andra såsom vakt på nedra botten, tar med sig Grignapoco, en bravo från Grefskapet Bergamo, som endast borde lugna, hota, befalla, med ett ord, vara den talande personen, på det Agnese genom hans dialekt skulle förmås att tro, det anfallet komme från detta håll. Med denne vid sidan och de andra bakom sig, stiger Griso sagta uppföre, förbannande i sitt hjerta hvart trappsteg, som knarrade, hvarje rörelse af karlarne som gjorde något buller. Ändteligen har han kommit upp. Här är villebrådet. Han skjuter sagta på dörren, som leder till första rummet, den ger sig undan, han tittar in genom öppningen; det är mörkt, han lägger örat intill, för att höra om någon snarker, andas, knyster innanföre: ingenting; framåt alltså: han sätter lanternan framför ansigtet, för att se utan att bli sedd, öppnar dörren, blir varse en säng, närmar sig den, sängen står bäddad med öfra delen af täcket ordentligt utbredd öfver hufvudgården. Han rycker på axlarne, vänder sig till

sina kamrater, ger dem tecken, att han vill gå att syna det andra rummet och att de skola hålla sig tätt efter honom; han beger sig dit med samma omständigheter, men finner allt på samma sätt. "För fan i våld, hvad vill detta betyda," säger han nu helt högt: "har någon förrädisk hund spionerat på oss?" Nu börja de med mindre varsamhet att titta efter, att stöka i alla hörn, och vända upp och ned på huset. Under det dessa äro sysselsatte härmed, hörde de båda, som höllo vakt vid stora porten, utanföre från byn en person komma, närma sig och trippa fram och åter med små, nästa steg: de inbilla sig, att denne skall gå förbi; de hålla sig stilla, beredda på hvad som hellst. Och nu stadna denne personens steg just vid porten. Det var Menico, som skyndsam var i antågande, skickad af Parter Christoforo, att förståndiga de begge qvinnorna, att de för Guds skull genast borde lemna huset och flykta till klostret, emedan . . . läsaren känner ju redan orsaken. Nu fattar han i rigeln i begrepp att bulta på, men känner härvid denna falla sig i handen lossnad och sönderbruten. Hvad är detta? tänker han och skjuter förskräckt på dörren; denna öppnar sig, misstänksam sätter han in ena foten och känner sig i ögonblicket

gripen af tvenne armar och tvenne låga röster till höger och venster, som tilltala honom i en hotande ton: tyst, eller du är död." Han deremot uppgifver ett rop: en af hans vaktare gifver honom med sin stora näfve ett slag öfver munnen, den andra lägger handen på en stor knif, för att skrämma honom. Gossen darrar, som ett asplöf och försöker icke ens att skrika; men i samma ögonblick skallar plötsligen genom luften i dess ställe och med vida olika ljud, det första slaget af klockan, som vi nyss nämnt och derpå följde ett oupphörligt klämtande. Den, som har ondt i sinnet, fruktar det värsta, säger ett Milanesiskt ordspråk: hvar och en af de begge bofvarne tyckte sig i dessa klockljud, höra sitt namn, förnamn och tillnamn, de släppa Menico, fälla händerne, se hvarandra gapande i ansigtet och springa till huset, hvarest hufvudtruppen var samlad. Menico deremot, skyndar ut ur porten som en pil och i firsprång öfver gatan fram till tornet, der han efter all anledning förmodade sig finna folk. På de andra bofvarne, som stökade i huset upp och ner, gjorde det förfärliga ljudet samma intryck; de komma i oordning, de knuffa hvarandra; hvar och en söker den kortaste vägen för att komma till dörren. Dessa voro dock allesammans be-

pröfvadt folk och vane att trotsa allt, men de kunde ej hålla stånd emot en obestämd fara, och som de ej på afstånd märkt, förrän de öfverraskades deraf. Det fordrades hela Grisos myndighet att hålla dem tillsammans, så att det blefve ett ordentligt återtåg och icke en vild flykt. Likasom hunden, hvilken vaktar en skock svin, löper än hit, än dit till dem, som sprida sig, nappar den ena vid örat och drar den tillbaka i hopen, skjuter på en annan med nosen, skäller i detsamma på en tredje, som lemnar ledet; så fattar ock pilgrimmen en af dem, som redan nått tröskeln i håret, och rycker honom tillbaka; jagar med käppen ett par andra tillbaka, som redan voro nära dörren, ropar till de öfriga att de löpa efter näsan, så att han slutligen lyckas samla dem alla midtpå gården. "Halt, halt, pistolerne i handen, dolkarne i beredskap, alla på en gång marsch: så kan det gå för sig. Hvem tror ni väl törs röra oss, uslingar, om vi hålla oss tillhopa? Men om vi låta taga oss en i sender, då kunna äfven bondlymlarne rå på oss. Det vore skam! Följen mig och hållen er tillsammans." Efter detta korta tal satte han sig i spetsen och gick sjelf först ut. Huset var, som vi sagt, i ändan af byn: Griso tog den vägen, som ledde ut-

åt, och alla höllo sig efter honom i god ordning.

Vi vilja låta dem gå och i stället taga några steg tillbaka, för att uppsöka Agnese och Perpetua, hvilka vi lemnade bakom det nämnda hörnet. Agnese hade sökt att aflägsna den andra från Don Abbondios hus så mycket som möjligt; och ända till en viss punkt hade det lyckats förträffligt. Men nu kom plötsligen den gamla tjenarinnan ihåg, att hon hade lemnat dörren öppen och ville derföre vända om. Härvid var ej någonting att invända: Agnese, för att ej väcka misstankar, hade måst vända om med henne, och följa henne efter, hvarunder hon likväl sökte uppehålla henne, hvarje gång hon såg henne inbegripen i berättelsen om alla giftermålen, som blifvit uppslagna. Hon låtsade visa henne mycken uppmärksamhet och tid efter annan för att låta märka det hon hörde på, eller för att få samtalen i gång, sade hon: "riktigt, nu förstår jag, det är solklart, och sedan, och han? och ni?" Men undertiden höll hon ett annat samtal med sig sjelf. Männe de väl nu kommit ut? eller äro de ännu kvar der inne? Vi voro ändå alla tre bra enfaldiga, att vi icke kommo öfverens om något tecken, att underrätta mig, när saken lyckats. Det var rätt

dumt. Men nu är det gjordt, och det enda jag nu kan göra, är att uppehålla denna, så godt jag kan: det värsta, som kan hända, är att vi förlora tid. Sålunda hade de ömsom gående, ömsom stadnande, kommit nära Don Abbondios hus, hvilket de dock icke sågo för det omnämnda hörnets skull: och Perpetua hade vid ett viktigt ställe i berättelsen, nästan utan att märka det, förmåtts att stadna, då plötsligt från höjden, i den stilla luftrymden, under nattens högtidliga tystnad Don Abbondios första ömkeliga skrik hördes skälla: "hjelp, hjelp!"

"Barmhertige Gud! hvad har händt?" ropade Perpetua, och ville springa. "Hvad är det? "hvad är det?" sade Agnese i det hon fasthöll henne vid klädningen. "Barmhertige Gud! hörde ni icke," återtog denna, i det hon slet sig lös. "Hvad är det? hvad är det?" upprepade Agnese, fattande henne i ena armen.

"F—n till kvinna," utropade Perpetua, i det hon stötte henne ifrån sig, för att komma lös och begynte springa. I samma ögonblick hördes ett mera aflägsset, mera gällt, skrik: det kom från Menico. "Barmhertige Gud," skriker nu äfven Agnese och skyndar i firsprång efter. Knappt hade de lyft benen, förrän klockan begynte höras: ett slag, två slag, tre slag och så

oupphörligt: detta hade varit för dem likasom en sporre, om de haft behof deraf. Perpetua hinner fram några steg förut; under det hon är i begrepp, att fatta uti dörren och slå upp den; öppnas den inifrån, och hon ser på tröskeln, Tonio, Gervaso, Renzo, Lucia, hvilka, då de väl fått rätt på trappan, hade störtat ut-före i frysprång och då de hörde den förfärliga klämtningen, sprungo, som om de varit rasande, att sätta sig i säkerhet.

"Hvad är på färde? hvad är på färde?" frågade Perpetua andtruten de begge bröderne, hvilka besvarade frågan med en knuff och sprungo sina färde. "Och J, hvad vill detta säga, hvad gören J här?" frågade hon derpå det andra paret, så snart hon igenkät dem. Men dessa skyndade äfven undan, utan att svara. Perpetua, för att vara till hands, der hon mest var af nöden, frågade intet vidare, utan sprang hastigt in i förstugan och derpå varsamt fram emot trappan.

De tvenne trolofvade, hvilka sålunda ej lyckats blifva någonting mera, stötte nu på Agnese, som anlände ängslig och bekymrad. "Ack! ären J här," sade hon med långsam och uttänjd röst. "Hur gick det? hvad betyder klämtningen? Jag tycker mig ha hört . . ." "Hemåt,

"hemåt," sade Renzo, "innan folket kommer." Och de begåfvo sig af; men i detsamma, kommer Menico springande, igenkänner dem, ställer sig framför dem och säger, ännu helt darrande, med nästan döende stämma: "hvart gån "J? vänden om, vänden om, hitåt, på den här "vägen till klostret." "Är det du, som . . .?" begynte Agnese: "Hvad är det?" frågade Renzo. Lucia, utan all fattning, teg och darrade. "Djef- "vulen är i huset," återtog Menico, andtruten. "Jag såg dem allesammans, de ville slå ihjäl "mig: Pater Christoforo har sagt: det gäller "äfven er, Renzo; han sade, att ni genast skulle "komma: ja, jag såg dem allesammans, det är "Guds försyn, att jag träffar er alla här: jag "vill säga er det sedermera, då vi äro i säkerhet."

Renzo, som var den redigaste af dem allesammans, insåg att man i alla händelser borde skynda sig sin väg, innan folket hann samlas; och att den säkraste utvägen vore den, som Menico föreslog, ja snarare pockade på med all den myndighet, som rädslan kan inge. Då de kommit ut på vägen och voro utom all fara, kunde man af gossen begära en tydligare förklaring. "Gå du framför oss," sade han till honom. "Låtom oss följa efter," sade han till kvinnorna. Nu vände de om, drogo sig hastigt

fram emot kyrkan, gingo öfver kyrkogården, hvarest lyckligtvis det ännu ej fanns någon levande varelse, derpå genom en liten gång emellan kyrkan och Don Abbondios hus, togo af den första väg, som mötte dem, och sedan vidare öfver fälten. De voro knappt vid pass femtio steg borta, förrän folket begynte samlas på kyrkogården. De sågo hvarandra i ansigtet: alla hade frågor att göra, ingen svar att gifva. De först ankomne sprungo till kyrkodörren: den var stängd. Nu sprungo de till tornet, och en af dem tittade in genom ett litet fönster, i form af en skottglugg och ropade: "hvad är på färde?" Då Ambrosius hörde en känd röst, lät han repet falla och då han af bullret blifvit förvissad om, att en mängd folk tillkommit, svarade han: "jag kommer straxt att öppna." Nu iklädde han sig skyndsamt rustningen, som han burit under armen; kom inifrån till kyrkodörren och öppnade den. "Hvad betyder allt detta buller? hvad är det? — Hvad är det? — Hvem är det?"

"Huru, hvem är det," sade Ambrosius, som med ena handen höll i dörren och med den andra plagget, hvilket han med sådan hastighet pådragit: "huru, veten Jicke? De ha brutit sig in i Kyrkoherdens hus. Hör hit godt

"folk: hjälp." Nu vända sig alla mot huset, närma sig det flocktals, titta uppåt lyssna: allt är tyst. Somliga springa till den yttre dörren: den är stängd och tillbommad? de se uppåt: icke ett fönster är öppet: icke ett ljud hörs af. "Hvem är derinne? — Hollah, hollah! — Herr Kyrkoherde! herr Kyrkoherde!"

Don Abbondio, hvilken så snart han märkt sina fienders flykt, dragit sig ur fönstret samt stängt det, och som i detta ögonblick helt sagta trätte med Perpetua, emedan hon lemnat honom ensam i oväsendet, gick naturligtvis, då han hörde sig ropas af folket, på nytt till fönstret, och då han såg denna manstarka undsättning, ångrade han sig, att hafva påkallat den. "Hvad har då händt! — Hvad ha de gjort er? Hvilka äro de? Hvarest äro de?" skreko på engång femtio röster. "Nu är här ingen mer: jag tackar er. Gån nu hem." "Men hvilka voro de?" "Liderligt följe, folk, som stryker ikring om nätterna; men nu ha de flytt: gån derför hem: det är icke mera någon fara: en annan gång, mina barn: jag tackar er af allt mitt hjerta." Så snart han sagt detta; drog han sig tillbaka och stängde fönstret. Härvid begynte några att knorra, andra att skämta, de öfriga att svära; somliga ryckte på axlarna och

gingo sina färde: då de i detsamma en person ankommer, helt andtruten, som knappt kunde få fram ett ord. Denne bodde nästan midtemot Agneses hus och hade vid bullret begifvit sig till fönstret och märkt på gården rörelsen bland banditerne, då Griso sökte samla dem. Så snart denne återhämtat andan, skrek han: "hvad gören J här, gossar? här är icke f—n lös, det är der nere i ändan af gatan, vid Agnese Mondellas hus: beväpnadt folk har brutit in der, det synes som om de velat slå ihjäl en pilgrim; hvem vet hvad det kan betyda."

"Huru? huru," och nu begynner en bullersam rådplägning. — "Man måste gå dit — Man måste se efter — Huru många äro de? — Huru många äro vi? — Hvilka äro de? — "Consuln! Consuln!" — "Här är jag," svarar Consuln midt i hopen: "här är jag; men man måste hjälpa mig, man måste lyda. Först, hvar är Klockarn, ring, ring. — Fört: spring, någon af er till Lecco efter hjälp: kommen hit alla..." Somliga skocka sig tillsammans, andra söka undkomma, och knuffa sig fram bland folket; tumultet var stort, då en person ankommer, som hade sett dem i största skyndsamhet aflåga, och som nu skriker i sin ordning: "skynden gossar: röfvarne draga bort med en pilgrim: de äro redan utom lyn:

"skyndom efter dem!" Vid denna underrättelse, sätta de sig i rörelse i massa, utan att invänta anförarens order, huller om buller ner utföre gatan, alltefter som hären framrycker, sakta flera af avantgardet sin gång, låta sig upphinnas, förena sig med hufvudstyrkan: de sista skynda på dem: den oordentliga svärmen anländer slutligen till ort och ställe. Der voro ännu färska och tydliga spår efter inbrottet: dörren öppen, låsen frånbrutna, men våldsverkarne hade försvunnit. Man inträder på gården, man går till husporten: man finner äfven denna öppen och sönderbruten: man ropar "Agnese! Lucia, Pilgrim! Hvar har pilgrimen tagit vägen! Har väl Stefano drömt om denne pilgrim. Nej, nej, äfven Carlandrea har sett honom. Hollah, pilgrim! Agnese! Lucia!" Ingen svarar, "de hafva fört bort dem, de hafva fört bort dem." Nu funnos der några af dem, som höjde sina röster och föreslogo, att förfölja våldsverkarne, sägande att detta var ett bostreck, och att det vore en skam för byn, om hvilken skurk som helst strafflöst skulle kunna bortföra qvinnorna, likasom gladan bortsnappar kycklingarne ifrån en obebodd loge. Ny rådpläging än mera stormande: men nu framkom en person (och man har aldrig riktigt fått veta hvem

det var) med den underrättelsen, att Agnese och Lucia hade satt sig i säkerhet i ett hus. Underrättelsen spridde sig hastigt, blef trodd, och nu talade man ej vidare om att jaga efter flyktingarne och hopen skilde sig åt i det hvar en gick hem till sig. Der var ett sorl, ett gap, ett bultande, och öppnande på portarne, ett gående och kommande med lykktor, efterfrågningar af qvinnor ur fönstren samt svar från gatan. Då denna blifvit tom och öde, forto samtalen inom hus och dogo bort i gäspningar, för att begynna på nytt dagen derpå. Alla upplysningar saknades, och hela saken syntes vara glömd, då helt bittida morgonen derpå Consuln, som stod på sin åker med hakan stödd på händerna och dessa på den till hälften i jorden nedsatta spadan, med ena foten deruppå; grubblande på den förflutna nattens äfventyr, hvad man af honom fordrade och hvad han kunde anse rådligt att göra, såg komma emot sig tvenne karlar af temlig fräck uppsyn, klädda i håret som ett par frankiska Konungar af äldsta stammen, och för öfrigt ytterst lika de begge, som fem dagar förut hade anfallit Don Abbondio, om de icke tilläfventyrs voro just desamma. Med en än mindre höflig ton, antyde desse Consuln, att han skulle akta

sig att hvarken till Podesta'n inberätta hvad som händt, eller omtala rätta förhållandet i händelse han derom blefve tillfrågad, eller sjelf prata eller underblåsa böndernas prat, så kärt honom vore att dö sotdöd.

Våra flygtingar vandrade ett stycke väg raskt framåt i tystnad, vändande sig om, än den ena, än den andra, för att se efter, om ingen skulle förfölja dem, allesamman i oro och bekymmer, dels af flyktens besvärligheter, dels af den utståndna ovissheten och hjertklappningen, förtreten öfver den olyckliga utgången, och den dunkla farhågan för en ny anad fara. Mest ängslades de af klockljuden, som oupphörligt förföljde dem, och hvilka i den mån de afståndet blefvo allt svagare och dåfvare, tycktes antaga en än mera sorglig och olycksbådande ton. Ändtligen upphörde klämtningen. Som dessa då befunno sig på ett ödefält, och man ej hörde ett ljud i hela nejden, saktade de sin gång, och Agnese var den första, som sedan hon hämtat andan, bröt tystnaden i det hon frågade Renzo hur saken gått och Menico om det tumult, som förefallit i huset. Renzo berättade i korthet sin sorgliga historia, och alla tre vände sig derpå till gossen, som nu mera omständligt upprepade Paterns råd och förtälj-

de hvad han sjelf sett och vågat, hvilket ty
vårr än mer bekräftade detta råd. Åhörarne
begrepo mer än Menico kunnat säga: vid den-
na upptäckt fattades de af en ny rysning, stad-
nade alla tre ett ögonblick midt på vägen, vex-
lade sinsemellan blickar af fasa, och lade plöts-
ligt med en gemensam rörelse sina händer än
på gossens hufvud, än på hans skuldror, lik-
som för att smeka honom, stillatigande tacka
honom, att han varit dem en skyddande engel,
visa honom det medlidande, som de kände, och
bedja honom om ursäkt för den ängslan, han
utstått, och den fara han trotsat för deras skull.
"Återvänd nu hem, på det de dina ej längre
"må vara i oro för din skull," sade Agnese till
honom; och ihogkommande de tvenne pennin-
gar, som h'n lofvat, framtog h'n fyra och gaf
honom dem, tilläggande: "nog af, bed Gud,
"att vi snart må återse hvarandra: och då..."
Renzo gaf honom en ny daler och bad honom
ej omtala den beskickning, han haft från Pa-
tern; Lucia smekte honom på nytt, tog afsked
af honom med sorgsen stämning och gossen hel-
sade dem alla rörd och vände om. De andra
fortsatte tankfulle sin väg, kvinnorna förut och
Renzo bakefter, likasom till skydd. Lucia höll
sig tätt till modrens arm och afböjde mildt och

skickligt den hjelp, som ynglingen erbjöd henne på de farliga ställena af denna obanade väg; blyg inom sig, äfven under en så stor villervalla, att hafva varit så länge ensam med honom på ett så förtroligt sätt, oaktadt hon väntade sig, att innan kort blifva hans maka. Nu då denna dröm så bedröfligt försvunnit, ångrade hon sig att hafva gått så långt och midtibland så många anledningar till fruktan, darrade hon nu äfven af denna blygsel, som icke uppkommer af det bedröfliga medvetandet om något ondt, af denna blygsel, som icke förstår sig sjelf, lik barnets fruktan som darrar i mörkret, utan att veta hvarföre.

"Och vårt hus då," sade plötsligt Agnese. Men så viktigt än det bekymmer var, som af tvang henne detta utrop, svarade ingen derpå, emedan ingen kunde gifva henne ett tillfredsställande svar. Tysta fortsatte de sin väg och korrt derpå kommo de ändteligen fram på en liten plats framför klosterkyrkan. Renzo gick till kyrkdörren och sköt helt sagta upp den. Dörren öppnades ock verkligen och månan, som inträngde genom öppningen belyste det bleka ansigtet och silfverhvita skägget på Pater Cristoforo, som stod der väntande. Då han såg, att ingen saknades, sade han: "Lofvad vare Gud

och gaf dem tecken, att gå in. Vid hans sida stod en annan Kapuciner munk; detta var Sacristanen, en verldslig klosterbroder, hvilken han med böner och förnuftsgrunder förmått att vaka med sig, att lemna dörren oläst och stå på utpost, för att emottaga de arma flyktingarne: och det fordrades icke mindre än Paterns anseende och helgonarykte för att kunna förmå denne till ett så obeqvämt, vådligt, och lagstridigt steg. Så snart de inkommit, stängde Pater Christoforo helt sagta dörren.

Nu kunde Sacristanen icke längre tåga, utan drog Patern afsides och hviskade honom i örat: "Men Pater, Pater! nattetid . . . i kyrkan . . . med kvinnfolk . . . stängda dörrar . . . ordensregeln . . . men Pater!" Och härvid ruskade han på hufvudet. Under det munken framstammade dessa ord, tänkte Pater Christoforo, kan man se om det hade varit en förföljd röfvare, då skulle broder Fazio säkerligen ej gjort den minsta svårighet, men nu, då det gäller en oskyldig flicka, som undkommit rofdjurets klor...

— "Dem renom är allting rent" sade han derpå i det han vände sig till Broder Fazio, förgåtande, att han ej förstod latin. Men denna glömska var just det, som gjorde verkan. Om Patern förfäktat sin sak med bevis, hade det

ej felats Broder Fazio, motbevis, och himmelen vet, när och hur saken hade slutats. Men då han hörde dessa ord, som tycktes äga en hemlighetsfull betydelse, och som så bestämdt uttalades, ansåg han dem böra innebära lösningen af alla betänkligheter. Han lugnades därför, och sade: "Godt; ni förstår detta bättre än jag." "Förlita er på mig," svarade Pater Christoforo: och, vid det dunkla skenet af lampan, som brann framför altaret, närmade han sig flyktingarne, som stodo der i oviss väntan, och sade till dem: "Barn! tackar Herranom, som frälsat er ur en stor fara. Kanske just i detta ögonblick . . ." Och nu begynte han utveckla, det som han genom den lilla budbäraren endast antydt: ty han hade ej någon aning om, att de visste mer derom än han sjelf, och förmodade, det Menico hade träffat dem hemma i all ro, innan banditerna dit hunnit ankomma. Ingen tog honom ur sin villfarelse, minst Lucia, hvilken likväl i hemlighet förebrådde sig denna förställning mot en så vördnadsvärd man; men denna natt var ägnad åt villervallor och svek.

"Efter allt detta," fortfor han, "insen J väl, mina barn, att denna trakt icke mera är någon säker vistelseort för er. Den är ert hem, er födelseort, J hafven icke gjort någon menniska

"föfnär; men det är Guds vilja. Detta är en
 "pröfning, barn: bären den med tålmod, med
 "förtröstan, utan förbittring och varen förvis-
 "sade, att den tid skall komma, då J skolen
 "anse er nöjda med det som nu händt. Jag har
 "varit betänkt på att skaffa er en tillflykts-
 "ort för ögonblicket. Snart, som jag hoppas,
 "skolen J kunna återvända utan all fara till
 "edra hem; hur det än må gå, skall Gud vän-
 "da allt till ert bästa, och jag skall bemöda
 "mig att ej bli ovärdig den nåd, Han bevisat
 "mig, då Han utvalde mig till sitt redskap att
 "tjena er, Hans arma, dyra, betryckta barn.
 "Ja," fortfor han, vändande sig till de begge
 "qvinnorna, "J kunnen stadna i ***. Der sko-
 "len J säkert vara utom all fara, och tillika
 "icke långt borta från edert hem. Söken upp
 "vårt kloster der, frågen efter föreståndaren, gif-
 "ven honom detta bref: han skall blifva för er
 "en annan Pater Christoforo. Och du, min Renzo,
 "hör ock för ögonblicket sätta dig i säkerhet
 "för andras och eget raseri. Bär detta bref
 "till Pater Bonaventura från Lodi i vårt klo-
 "ster vid östra porten i Milano. Han skall vara
 "för dig en far, gifva dig sin ledning, skaffa
 "dig arbete, tills du kan komma hit tillbaka
 "att lefva i lugn. Gån nu ner till stranden af

"sjön, nära utloppet af Bione, en ström ej långt
 "från klostret. Der sen J en båt ligga färdig;
 "ropen då: båt hit! och om man frågar er för
 "hvars räkning, så svaren: för St. Francescos.
 "Denna båt skall upptaga er, föra er öfver till
 "andra stranden, hvaräst J skolen finna en vagn,
 "som skall frakta er rakt fram ända till ***.

Den som härvid frågar, huru Pater Christoforo kunde så hastigt ha till buds alla dessa medel att komma fort, både till vatten och lands, visar derigenom, att han allsicke känner vidden af den magt, som en Kapuciner munk äger, hvilken står i rop att vara ett helgon. Nu återstod att tänka på vården af husen. Patern mottog nycklarne dertill och åtog sig att öfverlemna dem till de personer, som Agnese och Renzo gifvo honom anvisning på. Den förra suckade djupt, då hon öfverlemnade sin, vid tanken på, att huset i detta ögonblick var öppet, att dj—ln hade graserat der, och att möjligen der ingenting finnes kvar att vakta.

"Innan J resen," sade Patern; "låt om oss all-
 "lesamman bedja Herran, att Han må vara med
 "eder nu på denna resa och alltid; och fram-
 "förallt gifva er kraft, gifva er lust, att vilja
 "det, som Han har velat..." I det han så talade, knäböjde han midtuti kyrkan och alla de

öfriga följde hans exempel. Sedan de hade bedit några ögonblick i tysthet, uttalade han med låg, men tydlig röst följande ord: "Vi bedje Dig äfven för de olycklige, som bringat oss i denna bedröfvelse. Vi skulle sjelfve vara ovärdige Din barmhertighet, om vi icke af hjertat ville anropa densamma för honom: han har så stort behof deraf! Vi, i vårt stora betryck, hafve dock den trösten, att vi gå den väg Du oss anvisat: vi kunne offra Dig våra sorger; och de blifva då för oss en rik lön. Men denne! Han är Din fiende. Ack den olycksalige! han är i strid med Dig! Haf misskundsamhet med honom, o Herre, rör hans hjerta, gör honom Dig till vän, förläna honom allt det goda, som vi för oss sjelfve kunne önska eller begära." Härvid steg han hastigt upp, liksom för att skynda på dem, och sade: "Gån nu, barn, det är ingen tid att förlora: Gud bevare eder, Hans engel ledsage eder: gån." Och under det de gingo, med en rörelse, som ej finner ord, och ej heller behöfver dem, tillade Patern rörd: "Mitt hjerta säger mig, att vi snart skola återse hvarandra." Så har alltid hjertat, för den som lyssnar deruppå, någonting att säga om det tillkommande. Men hvad vet då detta hjerta sjelft? Näppeligen något litet om det framfarna.

Utan att vänta på svar, bortgick Pater Christoforo med stora steg; de resande lemnade kyrkan, hvars port Broder Fazio stängde och bjöd dem farväl, äfven med rörd stämma. De öfriga begåfvo sig derpå i tysthet ner till den strand, som man anvist dem; de märkte der båten, vexlade lösen och stego uti. Båtkarlen, stående i aktern, sköt ut från stranden med ena åran, fattade derpå den andra, och roende med begge armarne, styrde han ut i öppna sjön gent emot andra stranden. Icke en vindflägt var märkbar; sjön låg jemn, blank och helt orörlig, så när som på en lätt darrning och vaggning, uppkommen af månan, som från höjden af himlahvalfvet speglade sig deruti. Man hörde endast vågen matt bryta sig mot stenarne och stranden, det aflägsna sorlet af vattnet mellan hvalfbågarne under bron, och de jemna slagen af årorne, hvilka klöfvo sjöns blåa yta och på en gång droppande höjdes och sänktes. Vattnet, som skars af båten, återförenade sig bakom densamma och lemnade efter sig en krusad strimma, som utsträckte sig ända ifrån stranden. De resande betraktade tigande och med tillbakavända blickar bergen och landen, än beglänssta af månan, än här och der höljda i djupa skug-

skuggor. Man såg tydligt byarne, husen, kornene: Don Rodrigos slott, med dess platta torn, som reste sig öfver de tätt byggda små boningarne vid foten af bergsudden, liknade en röfvare, som stående upprätt i mörkret midt bland en mängd personer, som ligga och sofva, ensam vakar, grubblande på en illgerning. Lucia varseblef det och ryste; hon lät sitt öga sänka sig öfver slutningen ända ner till hennes födelseort, såg uppmärksamt åt ändan af byn, upptäckte der sin mors hus, upptäckte den lummiga kronan af fikonaträdet, som höjde sig öfver gårdsmuren, upptäckte fenstret i sitt rum, och som hon satt på botten af båten stödde hon nu armbågen mot relingen, lade pannan deruppå liksom till sömn; men hon sof ej; hon gret stilla.

Farväl! J berg, stigande ur vattnen mot himmelen med edra uddiga hjessor; så välbekanta för den som uppväxt bland eder, och förvarade i djupet af själen, likt bilden af hans käraste vänner; J strömmar, hvars brusning han så väl igenkänner, likt ljudet af älskades röster; J hvit-skimrande villor, spridda bland klipporna, likasom hjordar af betande får; faren väl! Hur tung är vandringen för den, som uppväxt bland eder och nu skall öfvergifva eder. — Äfven för

den menniskas fantasi, som frivilligt lemnar eder, dragen af hoppet att annorstädes göra sin lycka, förlora i afskedsstunden vinningslystnadens alla drömmar, sin glans; hon förundrar sig öfver att hafva kunnat förmå sig dertill, ja, hon skulle straxt vända om, så framt hon ej tänkte en dag återkomma riktad med skatter. Så snart hon kommer ner på slätten, bortvänder hon med ledsnad och afsmak sitt öga från dess platta enformiga yta; luften tyckes henne tung och liflös; sorgsen och liknöjd inträder hon i de bullersamma städerna; de tätt på hvarannan hoppade husen, gatorna, som korssa hvarandra förtaga i hennes tycke andedrägten; och midtibland de af främlingar beundrade byggnaderna, tänker hon med orolig längtan på det lilla åkerfältet vid hennes fäderneby, på det lilla huset, som hon redan sedan längre tid tillbaka kastat sina ögon på, och som hon tänker köpa då hon med rikedomar återvänder till sina berg.

Men långt olyckligare den, som aldrig sträckt sina önsknningar, icke engång den flygtigaste längtan utom dessa berg, den som inom dem förlagt alla sina planer för framtiden; och nu drifves bort långt derifrån af ett grymt våld! Den som på en gång ryckt ur sina käraste vanor och störd i sina dyraste förhoppningar, lemnar

hemmets berg för att draga bort till främmande menniskor, hvilkas bekantskap han aldrig sökt, och icke ens kan i inbillningen förflytta sig till någon viss tid, bestämd för återkomsten.

Farväl! du min moders hus, der jag, sittande i hemligt drömmeri, först lärde att från ljudet af andras steg urskilja ljudet af den med anande häfvan väntades. Farväl äfven du, för mig ännu främmande boning, dit jag så ofta, under vandrigen der förbi, hemligt och ej utan rodnad blickade: hvarest tanken så gerna ville för framtiden skapa sig ett lugnt och stadigt hem för huslig lycka. Farväl! du tempel, der min själ så många gånger gladdes, sjungande Herrans lof; hvarest en festlig ceremoni var utfäst och beredd; hvarest hjertats hemligaste suckar högtidligen skulle välsignas, och kärleken bli pligt och få ett heligt namn, farväl! Den som förlänade er all denna tjusning, är ju närvarande öfverallt; och Han förstör aldrig sina barns glädje, utan för att bereda dem en större och vissare.

Af sådant innehåll, om icke just alldeles desamma, voro Lucias tankar och föga olika voro de begge andra pilgrimernas, under det båten närmade sig Addas höggra strand.

CAP. IX.

Vid stöten, som båten gjorde emot stranden spratt Lucia upp, aftorkade hemligt tårarne och reste sig upp likasom ur en slummer. Renzo steg först ur, räckte derpå handen åt Agnese, hvilken åter, då hon väl kommit upp på landet, räckte den åt sin dotter och nu tackade de alla tre båtkarlen med sorgsen vänlighet. "Behöfs ej, behöfs ej;" dertill äro vi komne här i verlden, att "hjelpa den ene den andre," svarade han; och drog undan handen, nästan med fasa, som om man föreslagit honom att stjäla, då Renzo ville sticka deruti en del af de kvattriner, som han hade hos sig, och hvilka han medhaft denna afton i afsigt att ädelmodigt belöna Don Abbondio för den tjänst denne mot sin vilja skulle ha bevisat honom. Vagnen var i ordning; formannen helsade på de trenne vändade, lät dem stiga upp deruti, uppmuntrade kreaturet med ett rop, derpå med en pisksmäll, och for af. Vår auctor beskriver icke denna nattliga resa; förtiger äfven namnet på den lilla karavanens bestämelseort; ja försäkrar sig uttryckligen ej vilja säga det. Under fortgången af berättelsen får man sedermera veta orsaken till all denna förbehållsamhet. Lucias öden un-

der hennes vistande på denna ort befinnas vara så nära invecklade i en viss persons hemliga äfventyr, hvilken tillhörde en slägt, ganska mäktig, som det synes, på den tiden då vår auctor skref sin berättelse. För att uppgifva anledningen till denna persons besynnerliga förhållande i ett serskildt fall, har han nödgats i korthet berätta dess föregående lefnadshistoria; och familjen spelar deruti den roll, man får se, om man vill läsa det följande. Här af den arme mannens gränslösa försigtighet. Och likväl (hvad människorna ändå ofta kunna glömma sig) har han sjelf, utan att märka det, gifvit oss medel i händerna att med säkerhet få veta det, som han var så högst angelägen att hålla fördoldt. På ett ställe i berättelsen, hvilket vi förbigå, såsom ej nödvändigt till historiens fullständighet, undfaller det honom, att denna ort var en ryktbar och gammal köping, hvilken det endast feltes namn af stad; derpå nämner han oförsigtigtvis, att Lambro flyter der förbi; vidare att der är en prost. Efter sådane kännemärken, gifves det väl icke i hela Europa någon medelmåttigt bildad människa, som icke genast utropar: Monza! Vi skulle väl äfven kunnat framställa ganska grundade gissningar angående familjens namn; men oaktadt den som

vi gissat på redan för lång tid tillbaka är utdöd, anse vi dock bäst att helt och hållet förtiga det, för att icke engång utsätta oss för faran att förolämpa de döda; samt för att lemna något ämne till forskning qvar åt de lärde.

Våra resande anlände till Monza kort efter solens uppgång; formannen tog in på ett värds-
hus och beställde der, såsom känd på stället
och med värden, ett rum för de nya gästerne,
dit han ledsagade dem. Efter de vanliga tack-
sägelserna, sökte Reuzo förmå afven denne att
emottaga någon belöning; men han hade i lik-
het med båtkarlen, i syfte en annan mera af-
lägsen, men också mera rik; drog derföre lika-
ledes undan handen, och sprang, som om han
flytt, för att sköta om sin mulåna. Efter en
sådan afton, och en sådan natt, till största de-
len genomvakad under nyssnämnda tankar, un-
der den beständiga farhågan för något oange-
nämt möte, i kylan af en mer än höstlig luft,
och under täta stötar af det obeqväma åkdo-
net; hvilka omildt uppskakade våra resandes
lifsandar, då de knappt hunnit något litet in-
slumra, tycktes det dem en förträfflig sak, att
kunna få hvilå ut på en bänk, som stod sta-
digt, i ett rum, som någorlunda var skyddadt
mot väder och vind. De intogo här en liten

måltid, sådan som den dyra tiden, deras i förhållande till en osäker framtids möjliga behof knappa tillgångar, i förening med en måttlig aptit kunde medgifva. Alla tre påmint sig härvid det gästbud, som de tvenne dagar förut väntade sig; och hvar och en suckade i sin ordping djupt. Renzo hade gerna velat stadna kvar åtminstone hela den dagen, för att se kvinnorna bosatta, samt vara dem till hjälp i början; men Patern hade ålagt dessa, att genast skicka af honom till sin bestämmelseort. De åberopade denna tillsägelse och hundrade andra skäl: att folket skulle prata, att skilsmässan skulle bli desto smärtsammare, ju mer den fördröjdes, att han snart skulle kunna återkomma att ge och få underrättelser; så att ynglingen slutligen beslöt att resa. Sedan öfverenskommo de utförligare om sina angelägenheter; Lucia dolde ej sina tårar; Renzo återhöll med möda sina och sade, i det han tryckte hårdt Agneses hand, med qväfd stämma: "Färväl tills härnäst," och gick.

Qvinnorna skulle ha befunnit sig i betydlig förlägenhet förutan den beskedliga formannen, som hade befallning, att föra dem till klostret och gifva dem den ledning och hjälp, de kunde behöfva. Ledsagade af honom begåfvo de

sig alltså till klostret, hvilket, som hvar man vet, var beläget ett kort stycke väg utom Monza. Då de framkommit till porten, drog formannen på klocksträngen, lät kalla Guardianen; denne kom och mottog brevet. "Aha! Pater "Christoforo!" såde han, igenkännande handstilen. Uttrycket i rösten och rörelsen i hans anletsdrag gáfvo tydligt tillkänna, att han uttalade namnet af en förtrogen vän. Man bör härvid nämna, att vår gode Christoforo måtte i sitt bref med mycken värme ha anbefallt honom qvinnorna, och ganska ömständligt berättat deras öden; ty Guardianen visade tid efter annan tecken af förundran och förtrytelse, lyfte ögonen från papperet och såg på qvinnorna med ett uttryck af medlidande och deltagande. Då han slutade läsningen, stod han en stund tankfull, och sade derpå för sig sjelf: — man måste vända sig till Signora'n: om hon blott vill åtaga sig saken . . . . Derpå drog han Agnese några steg afsides på en liten plats framför klostret, gjorde henne åtskilliga frågor, dem hon nöjaktigt besvarade; vände sig derpå till Lucia och tilltalade dem begge sålunda: "Jag skall söka till, mina goda qvinnor, och jag hoppas kunna skaffa er en ganska säker och hederlig tillflyktsort, så att J mågen kunna säga, det

"Gud dragit försorg om er på bästa sätt. Viljen I komma med mig?" Qvinnorna jakade härtill vördnadsfullt, och munken fortfor: "Följen mig till Signora'ns kloster. Hållen er likväl några steg bakefter, ty folket förtalar gerna, och Gud vet, hvilka sköna historier de kunde hitta upp, om de fingo se Guardianen på gatan med en vacker flicka . . . . med fruntimmer, vill jag säga." I det han så talade, gick han framåt. Lucia rodnade; formannen smålog och såg på Agnese, hvilken äfven lät ett ögonblickligt leende undfalla sig; och alla tre satte sig i rörelse, så snart munken hunnit få något försprång, och gingo omkring tio steg efter honom. Qvinnorna gjorde nu formannen en fråga, den de ej vågat göra Patern, nemligen, hvem denna Signora var.

"Signora'n, svarade denne, "är en nunna: men icke en vanlig nunna. Icke i den mening, som vore hon abbedissa eller priorinna; hon är tvärtom, efter hvad de säga, en af de yngsta systrarne: men hon är af högadeligt blod, och hennes förfäder voro från urminnes tid stort folk, komne från Spanien, hvarest de bo, som hafva magten i händerne; och de kalla henne Signora'n för att dermed låta förstå, att hon är ett förnämt fruntimmer; och hela landet

"kallar henne så, ty de säga, att der i klostret
 "aldrig funnits en dylik person; och hennes an-
 "förvandter der nere i Milano hafva mycket an-
 "seende nu för tiden, och äro af det folket,
 "som alltid får rätt; och i Monza än mer, ty
 "hennes far, oaktadt han ej bör der, är den
 "förste i landet, hvarföre ock hon förmår allt
 "inom klostret; och äfven annat folk visar hen-
 "ne mycken aktning; och om hon åtager sig en
 "sak, går den säkert igenom; och om denne
 "gode munken lyckas få er under hennes vård,
 "och hon vill taga sig er sak an, kan jag för-
 "säkra er, att J skolen vara lika säkra som på
 "ett altare."

Anländ till stadsporten, som den tiden var
 befast med ett åldrigt torn och lemningar af
 ett förfallet slott, hvilket tilläfventyrs knappt
 tio af mina läsare kunna påminna sig hafva sett
 i godt stånd, stannade föreståndaren och vän-
 de sig om för att se, om de följde honom; der-
 på gick han in och begaf sig till klostret: då
 han kommit dit, stannade han ånyo på tröskeln
 för att invänta det lilla sällskapet. Han bad
 formannen komma till Kapucinerklostret för att
 hämta svar: denne lofvade det och tog afsked
 af kvinnorna, hvilka med honom skickade män-
 ga helsningar och uppdrag till Pater Christo-

foro. Föreståndaren lät mor och dotter gå in på klostrets yttre gård, införde dem i brefbärerskans kammare, i hvars vård han anförtrodde dem, och gick sedan att anmäla dem. Några ögonblick derefter återkom han glad att säga dem, det de nu kunde komma med honom; och detta kom dem väl till pass, ty de visste ej längre huru de skulle kunna undvika brefbärerskans ifriga frågor. Under det de gingo öfver en inre gård, undervisade föreståndaren kvinnorna huru man borde skicka sig i Signora's närvaro. "Hon tyckes vara er väl bevågen," sade han "och kan verka mycket till ert bästa. Varen ödmjuka och vördnadsfulla, svaren enkelt på de frågor, hon täckes göra er och när J ej blifven tillfrågade, förliten er då på mig." De gingo in i en kammare i nedra våningen, som ledde till talrummet: innan de inträdde dit, pekade föreståndaren på dörren och sade sagta till kvinnorna: der är hon, likasom för att föra dem till minnes alla de råd, han gifvit dem. Lucia, som aldrig förr varit i något kloster, såg sig omkring, då de kommit in, hvarest damen vore, för hvilken hon skulle niga, och då hon ej upptäckte någon, blef hon helt yr i hufvudet; men då hon märkte Patern gå fram åt ena sidan

och Agnese följa honom efter, tittade hon dit-
 åt och varseblef en nästan fyrkantig öppning,
 liknande ett halffönster med tvenne lästa jern-
 bommar, på ett afstånd af 8 till 9 tum ifrån
 hvarandra; och bakom dem en Nunna stående.
 Hon tycktes vara omkring tjugufem år och hen-
 nes anletsdrag intogo vid första anblicken ge-
 nom sin skönhet, men det var en försmäktan-
 de, förvissnad, ja man skulle kunna nästan sä-
 ga, förstörd skönhet. En svart slöja, vågrätt
 lagd öfver hufvudet, föll ner till höger och
 venster på något afstånd ifrån ansigtet; under
 slöjan gick en mjellhvit bindel af linne midt-
 öfver en panna af olika, men icke ringare hvit-
 het, en annan bindel omgaf i veck ansigtet än-
 da ner under hakan, äfvensom halsen, och ut-
 bredde sig öfver en del af bröstet, der det be-
 täckte randen af ett svart lif. Men denna pan-
 na rynkades tid efter annan, likasom i smärtsam
 kramp; och då sammandrogos de båda svarta
 ögonbrynen med en hastig rörelse. Tvenne ögon,
 äfven korpsvarta, fästades ofta förnämt forskan-
 de på andra och nedsänktes åter plötsligen, lik-
 som för att söka ett gömställe, i vissa ögonblick
 skulle en uppmärksam betraktare trott dem sö-
 ka kärlek, deltagande, medlidande; vid andra
 tillfällen skulle hon trott sig der röja ögonblick-

liga tecken till ett åldradt och undertryekt hat, en viss vild åtrå: då de voro stilla, orörliga och ej gånvo akt på något utom sig, skulle somliga deruti ha förment sig se ett högdraget missnöje, andra hade dervid misstänkt hemliga tankars strid, samt närvaron af ett mäktigt bekymmer, förtroget med själen och utöfvande större inflytande deruppå än alla yttre föremål. De ytterst bleka kinderna voro fint och väl bildade, men ganska infallne och förställda genom långvariga fastor. Läpparne, fastän knappt öfvergjutna af en matt rosenfärg utmärkte sig dock midtibland den öfriga blekheten: deras rörelser voro, likasom ögonens, hastiga, lifliga och fulla af ett visst hemlighetsfullt uttryck.

Hennes höga och sköna växt förlorade sig i den vanliga tunga drägten, eller röjde sig på ett obehagligt sätt i vissa, ojemna och raska rörelser, föga passande för ett fruntimmer, än mindre för en Nunna. I sjelfva klädedrägten märktes här och der någonting visst, antingen sökt eller vårdslöst, som tillkännagaf en ovanlig Nunna: hennes lif var uppfästadt med en viss verldslig omsorg, och ifrån pannbindeln framstack öfver ena tinningen något litet af en svart hårlock, som utvisade antingen glömska eller förakt för regeln, hvilken föreskref, att aldrig

låta det i den högtidliga invigningsceremonien afklippa håret växa. Allt detta väckte ej någon förundran hos de båda kvinnorna, hvilka icke voro vana att göra jämförelser emellan den ena nunnan och den andra: och Patern, som icke såg Signora'n för första gången, var, liksom alla andra, van vid det besynnerliga i hennes skick och klädedrägt.

Hon stod, som vi nyss sagt, i detta ögonblick nära öppningen, matt stödjande sig deruppå med ena handen, i det hon lade sina snöhvita fingrar mellan gallret, och med framlutadt ansigté betraktade de inkommande. "Värdiga Moder! "nådigaste Signora!" sade föreståndaren, bugande och med handen öfver bröstet: "detta är den olyckliga flicka, för hvilken ni har låtit mig hoppas ert mäktiga beskydd, och detta är hennes mor." De begge kvinnorna nego härvid flera gångor: Signora'n gjorde dem tecken med handen att upphöra härmed, och sade, vändande sig till Patern: "detta är ett lyckligt tillfälle för mig, att kunna bevisa våra vänner Kapucinerne en artighet. Men," fortfar hon, "berätta mig litet mera omständligt denna flickas historia, på det jag bättre må kunna se hvad man kan göra för henne." Lucia rodnade och lutade ansigtet emot bröstet.

"Ni bör veta, värdiga moder..." begynte Agnese; men föreståndaren tog med en blick ordet ur munnen på henne och svarade: "denna flicka, är mig anbefalld, som jag nyss sagt, genom en af mina medbröder. Hon har nödgats i hemlighet resa ifrån sin födelseort för att undgå svåra förföljelser; och har för någon tid behof af en tillflygtsort, hvarest hon må kunna lefva okänd, och ingen må våga att störa henne, om också..." "Hvilka faror," afbröt honom Signora'n, "Pater föreståndare, jag ber er, tala ej så gåtligt. Ni vet att vi nunnor gerna höra omständliga berättelser." "Dessa faror äro af den beskaffenhet," svarade föreståndaren, "att de för edra rena öron, värdiga moder, svårligen kunna omröras..." "Ack det är ganska sannt!" sade Signoran, rodnande. Var det blygsamhet? Den som märkt ett ögonblickligt uttryck af trotsighet, som åtföljde denna rodnad, hade kanske betviflat detta; och detta ännu mer, om man hade jämfört den med den högröda färg, hvarmed Lucias kinder tid efter annan öfvergötos. — "Man behöfver blott nämna," återtog föreståndaren, "att en mäktig ädling... icke alla stora här i världen bruka så Guds gåfvor till Dess ära och nästans nytta som Ers Nåd: en mäktig ädling, sä-

"ger jag, efter att länge hafva plågat denna flicka med ovärdiga läckelser, hade, då han såg dem alla vara fåfänga, den djerfheten, att med öppet våld förfölja henne, så att den olyckliga har nödgats fly ifrån sitt hem."

"Kom närmare min flicka," sade Signora'n till Lucia, i det hon vinkade henne till sig med handen. "Jag vet, att Patern är en sanningens tolk; men ingen kan bättre än ni vara under rättad om denna sak. Er tillhör det, att säga oss, om denne ädlingens förföljelser verkligen voro er så förhatliga." Hvad närmandet beträffade, lydde Lucia genast; men att svara, det var en annan sak. En fråga i detta ämne, om den äfven kommit från en af hennes likar, skulle ha satt henne i förvirring; nu då den gjordes henne af denna dam, och med ett viss slags försmädligt tvifvel, beröfvade den henne allt mod att svara. "Signora . . . Moder . . . Värdigaste . . ." stammade hon och tyktes icke hafva något annat att säga. Här trodde sig Agnese, såsom den, hvilken dernäst säkerligen var den bäst underrättade, sig befogad, att komma henne till hjälp. "Ers Nåd," sade hon; "jag kan betyga, att denna min dotter lika litet tålde denne ädling, som djefvulen rvigvatten: ja man kan säga, att han sjelf var

"en djefvul; ni får förlåta mig om jag talar
 "plumt, men vi äro enfalldigt folk. Det är en
 "sanning att denna stackars flicka var förlofvad
 "med en yngling af vårt stånd, gudfruktig och
 "välmående; och om herr Kyrkoherden vore
 "lite mera man för sig, . . . jag vet att jag ta-
 "lar om en andans man, men Pater Christofo-
 "ro, vän till Föreståndaren här, är det äfven,
 "men derjemte en man, full af christlig kärlek
 "och om han vore här, skulle han kunna be-
 "vittna . . ." "Ni har ganska brådtom, att tala,
 "då man ej tillfrågar er," afbröt henne Signo-
 "ra'n med ett högdraget och vredgadt uttryck i
 "sitt ansigte, som derigenom nästan yanställdes.
 "Tig: jag vet noggsamt, att föräldrar alltid haf-
 "va ett svar i beredskap i barnens namn!" Ag-
 "nese, förargad, gaf Lucia en blick, som tyck-
 "tes vilja säga: ser du hvad jag får lida, endast
 "emedan du ej kan tala. Föreståndaren gaf nu
 "äfven tecken med blinkande och nickningar åt
 "flickan, att tiden var inne att lägga bort all
 "blyghet och icke lemna sin stackars mor i stie-
 "ket. "Värdiga Signora!" sade Lucia, "allt hvad
 "min moder sade er är rena sanningen. Den
 "yngling med hvilken jag gjort aftal," och här
 "glödde hennes kinder i purpur, "af fri vilja
 "valde jag honom. Förlåt mig om jag talar

"ohöfviskt, men det sker, på det ni ej må tän-
 "ka illa om min mor. Och hvad den höga herrn
 "vidkommer (må Gud förlåta honom) ville jag
 "hellre dö, än råka i hans våld. Och om ni
 "nu visar oss den barmhertigheten, att sätta
 "oss i säkerhet, eftersom vi äro bragta till den
 "hårda nödvändigheten att anlita andra om skydd
 "och besvära goda människor; var viss Signora,
 "att ingen innerligare skall bedja för er, än vi
 "arma qvinnor."

"Er tror jag," sade Signoran med förmildrad
 röst. "Men jag ville gerna höra er mellan fy-
 "ra ögon. Icke derföre, att jag har behof af
 "ytterligare förklaringar eller bevekelsegrunder
 "än dem, jag fått af denne Pater," tillade hon
 vändande sig till honom med en afmätt artig-
 het. "Tvertom" fortfor hon, "har jag redan
 "tänkt derpå; och se här den utväg, som för
 "ögonblicket efter min tanke kan användas. Klo-
 "strets breffbärska har får några dagar sedan
 "bortgift sin yngsta dotter. Dessa qvinnor skulle
 "nu kunna intaga det rum, hon bebodde och
 "uträtta samma småtjenster, som hon vid klost-
 "ret. I sanning . . ." och här vinkade hon åt
 föreståndaren, att han skulle närma sig gall-
 ret, och fortfor sakta: "i anseende till den on-
 "da tiden voro vi verkligen icke betänkta på

"att skaffa någon annan i denna flickas ställe;
 "men jag vill tala vid Abbedissan, och på ett
 "ord af mig . . . på en förbön af er, Pater . . .
 "Med ett ord, jag anser saken för afgjord." Fö-
 reståndaren började att tacka, men Signoran af-
 bröt honom, sägande: "intet krus: äfven jag
 "skulle önska, att vid förefallande omständig-
 "heter kunna ha en rättighet till de fromma
 "fadernes bistånd. Och för öfrigt," fortfor hon
 med ett småleende, hvaruti framskyntade nå-
 gonting visst försmädligt och bittert, "för öf-
 "rigt äro vi ju bröder och systrar!" Sedan hon
 sagt detta, tillkallade hon en verldslig syster-
 (tvenne sådana voro såsom en serskild utmär-
 kelse förordnade till hennes tjänst) och befallde
 henne att härom underrätta Abbedissan, samt
 låta kalla brefbärerskan till klosterporten, för
 att med henne och Agnese vidtaga nödiga mått
 och steg. Derpå lät hon den sednare taga af-
 träde, tog afsked af föreståndaren och kvar-
 höll Lucia. Föreståndaren följde Agnese till dör-
 ren, gaf henne nya föreskrifter och gick att
 skrifteligen om förloppet underrätta vännen Chri-
 stoforo. Hon är rätt underlig, den der Signo-
 ran, tänkte han för sig sjelf under vägen, samt
 högst nyfiken! Men den som förstår att taga hen-
 ne på rätta sidan, kan få af henne allt hvad

han vill. Min gode Christoforo väntar säkert icke, att jag tjent honom så fort och så väl. Den hederlige mannen! sådant är hans sätt: han måste alltid hafva några planer att utföra; men det sker endast till goda ändamål. Han hör dock skatta sig lycklig, att han för denna gång träffat på en vän, som utan så mycket buller, utan så många omständigheter, i ett ögonblick bragt saken till en lycklig utgång. Nu blir han väl nöjd, den gode Christoforo och lär sig inse, att också jag kan vara nyttig till någonting.

Signoran, hvilken i närvaro af en gammal Kapuciner munk väl förstått att beherrska sina åtbörder och ord, brydde sig ej mera om att förstålla sig nu, då han blifvit ensam med en oerfaren landtsflicka; och hennes talesätt blefvo efter hand så sällsamma, att vi, i stället för att här upprepa dem, tro det vara lämpligare att i korthet berätta denna olyckliga qvinnas föregående lefnadshistoria; nemligen så mycket, som fordras att upplysa det ovanliga och hemlighetsfulla, som vi redan märkt hos henne och att förklara bevekelsegrunderne till hennes handlingssätt i det följande af vår berättelse.

Hon var yngsta dottren till Prins***, en förnäm milanesisk herre, hvilken räknades för en af de rikaste i staden. Men den höga före-

ställningen, han hyste om sin titel, kom honom att betrakta sina ägodelar såsom ganska knappa, ja nästan otillräckliga att underhålla dess glans; och alla hans omsorger voro rigtade derhän att, så mycket på honom ankom, kunna, åtminstone oförminskade bibehålla dem för evärdeliga tider i en mans hand. Huru många barn han haft, synes ej tydligt af historien; den upp-lyser endast, att han ämnat låta alla de yngre syskonen ingå i det andliga ståndet, på det hela förmögenheten oafkortad skulle öfvergå på den förstfödde, bestämd att vidmagthålla familjen, det vill säga, att bringa fram barnen till världen, för att sedermera i sin ordning få det besväret att plåga dessa. Den olyckliga, hvarom vår berättelse handlar, låg ännu i moderlivvet, då hennes öde redan oåterkalleligen var afgjort. Det återstod endast, att afgöra om det skulle bli en munk eller nunna. Då hon kommit till världen, ville Prinsen, hennes far, gifva ett namn som omedelbart hänsyftade på hennes bestämmelse för klostret, och som burits af ett helgon af hög börd, hvarföre han kallade henne Gertrud.

Dockor, klädda såsom nunnor voro de första leksaker, man gaf henne i händerna; sedermera små nunnebilder, i det man beledsagade gåfvan

med förmaning att väl akta densamma, såsom någonting ganska dyrbart, och med den bekräftande frågan: "är det icke vackert, säg?" Då Prinsen, eller Prinsessan, eller lilla Prinsen, hvilken var den enda af sönerne som uppfostrades hemma, ville berömma den lilla flickans lyckliga utscende, trodde de sig dervid ej kunna uttrycka sig bättre, än med de orden: "Du ser ut som "en Abbedissa." Ingen sade henne likväl rent ut: Du skall bli nunna. Detta var en tyst förutsättning, hvilken tillfälligtvis omrördes i alla samtal, som angingo hennes framtid. Om någongång den lilla Gertrud uppförde sig sturskt och trotsigt, hvartill hennes lynne var särdeles benäget, sade man till henne: "Du är en liten toka; detta passar dig icke nu: så snart "du blir Abbedissa, då får du commandostafven "i dina händer, då kan du göra fult och vackert "väder." Vid andra tillfällen sade Prinsen, då han ville klandra hennes allför fria sätt att vara; "Nå, nå, dessa maner passa sig icke för "en sådan som du: om du vill, att man en dag "visar dig den äktning, dig tillkommer, så lär "att bättre kunna styra dig: kom ihog att du i "allt hör vara den första i klostret, ty hög börd "har företrädet, hvart man kommer." I följd af dessa och dylika ord, fick den lilla flickan i sitt

hufvud, att hon nödvändigt skulle bli nunnå; men de som kommo från fadrens mun, gjorde mer verkan än alla de öfrige tillsammans. Princens sätt att vara var i allmänhet sträfft och befallande, men, då frågan var om hans barns framtid, röjdes i hans blick och i hvarje hans ord en fasthet i beslut, en skygg svartsjuka om magten, hvilken gjorde samma intryck, som en blind naturnödvändighet.

Vid sex års ålder sattes Gertrud i samma kloster, hvarest vi sett henne, för att uppfostras, eller snarare, såsom en inledning till den bestämmelse, man gifvit henne: och valet af detta ställe var icke utan afsigt. Den goda formannen, som ledsagat de bägge kvinnorna sade nyss, att Signorans fader var den förnämste i Monza: och då vi sammanställa detta vittnesbörd, det må nu äga hvilken giltighet som helst, med några andra upplysningar, som den anonyma auctorn här och där oförsigtigtvit låter undfalla sig, äro vi lätteligen i tillfälle, att kunna upplysa, det han var en länsherre öfver denna ort. Härmed må förhålla sig huru som helst, visst är, att han der åtnjöt ett betydligt anseende; och han tänkte, att hans dotter der snarare, än annorstädes, skulle behandlas med de utmärkelser och de artigheter som lättare

kunde förmå henne, att utvälja detta kloster till sin beständiga vistelseort. Han bedrog sig icke heller häruti: den dåvarande Abbedissan och några andra intriganta nunnor, hvilka plågade blanda sig i allt, och hvilka för tillfället befunno sig invecklade i vissa tvistigheter med ett annat kloster och med en familj i orten, blefvo ganska glada att vinna ett sådant stöd, emottogo derföre med mycken erkänsla den ära, man beviste dem, och motsvarade tillfullo de afsigter, som Prinsen hade låtit förstå om sin dotters qvarstadnande dersammastädes: afsigter, hvilka för öfrigt till alla delar öfverensstämde med deras eget intresse. Gertrud hade knappt hunnit inträda i klostret, förr än hon kallades den lilla Signoran; första platsen gafs henne vid bordet och i sofrummet; hennes uppförande framställdes såsom mönster för de öfrige; söt-saker och smekningar utan ända; derjemte kryddade med denna vördnadsfulla förtrolighet, som så mycket smickrar barn, då de finna den hos samma personer, som de se behandla andra barn på det vanliga befallande sättet. Icke så, som om alla nunnorna sammansvurit sig, att föra den olyckliga i snaran: der funnos många enfalldiga och fria från alla ränker, hvilka skulle haf-

hafva ryst vid blotta tankan att uppoffra en dotter åt egenlyttiga ändamål; men alla dessa, sysselsatta med sina serskilda göromål, märkte dels icke alla dessa konster, eller kunde icke urskilja det brottsliga deruti, eller ock tego för att icke onödigtvis åstadkomma förargelse. En och annan åter, som kom ihog, huru hon sjelf på samma sätt blifvit förledd till det som hon sedan ångrat, kände medlidande med den arma oskyldiga och gaf detta luft i ömma och sorgliga smekningar, hvarunder flickan var långt ifrån att misstänka, det någon hemlig mening vore dermed förenad: och saken gick sin vanliga gång. Det hade tilläfventyrs gått så ända till slut, om Gertrud hade varit den enda unga flicka i klostret. Men ibland hennes uppfostringskamrater funnos några, som visste, att de voro bestämda att gifta sig. Den lilla Gertrud, uppfödd i föreställningen om sitt företräde, talade stolt om sin tillkommande ställning som Abbedissa och Furstinna af klostret och ville på allt sätt för de öfriga blifva ett föremål för afund; men såg nu med förundran och förtrytelse, att hos de flesta af hennes leksystrar detta ingalunda var fallet. Vid sidan af de majestätiska, men kalla och inskränkta utsigter, som förestån-

dareskapet i ett kloster kan ingifva, uppställde dessa de brokiga och lysande bilderna af brudgummar, gästbud, baler, tornerspel, smicker, granna kläder, och vagnar. Dessa bilder förorsakade i Gertruds hjerna en rörelse, en uppsvallning, lik den som skulle uppkomma i en bikupa, om man ville ställa framföre densamma en stor korg med nyplockade blommor. Föräldrar och uppfostrarinnor hade närt och förökad hennes naturliga fåfänga för att förmå henne att finna behag i klosterlefnaden, men då denna passion uppbyggades af föreställningar, som närmare dermed voro beslätgade, omfattade hon snart dessa med en häftighet, vida mer liflig och frivillig. För att icke blifva efter sina kamrater och på samma gång tillfredsställa sin nya böjelse, svarade hon, att i intet fall någon kunde lägga slöjan på hennes hufvud utan hennes samtycke, att äfven hon kunde välja sig en maka, bebo ett palats, njuta af verlden, och detta i större mått än alla de öfriga; att hon kunde detta, om hon blott ville det; att hon en gång skulle vilja det, att hon ville det nu: och så var det ock i sjelfva verket. Tanken på nödvändigheten af hennes samtycke, en tanke, som ända hittills legat obemärkt och gömd i djupet af hennes själ, ut-

vecklades nu, och uppenbarades i hela sin betydelse. I hvarje ögonblick kallade hon densamma till hjälp för att i större maklighet kunna fröjda sig åt bilden af en glad framtid. På denna föreställning följde likväl alltid ofelbart en annan: den nemligen, att det blefve fråga om att neká Prinsen, hennes far ett samtycke, som hon redan höll, eller låtsade hålla för gifvet, och härvid var hon i sitt hjerta långt ifrån den visshet, som så skrytsamt röjdes i hennes ord. Hon jemförde sig då med sina kamrater, som ägde en vida större visshet, och nu kände hon sjelf med smärta samma afund, som hon i början trott sig väcka hos dem. På afunden följde hat: ofta utbröt detta hat i förakt, ohöfligheter, stickande ord; ofta förmådde likheten i böjelser och förhoppningar att mildra detsamma och alstra en skenbar och öfvergående förtrolighet. Ofta, då hon i alla fall ville njuta någonting verkligt och närvarande, gladdes hon åt de utmärkelser, som bevisades henne och lät de öfriga känna detta företräde; ofta, då hon ej längre kunde uthärda att vara ensam med sina farhågor och sina önskningsar, uppsökte hon undergifven sina leksystrar, liksom för att anropa dem om välvilja, råd och

tröst. Midtunder dessa beklagansvärda strider med sig sjelf och andra hade hennes barndom förflutit och hon nalkades denna så vådliga ålder af lifvet, då en dunkel magt tyckes bemäktiga sig själen och förhöja, försköna, stärka alla böjelser, alla tankar, ja, ej sällan omskapa dem och komma dem att taga ett nytt, förr ej anadt lopp. Hvad som Gertrud ända hittills klarast skådat ibland sina bilder af framtiden var yttre anseende och prakt: någonting visst mildt och ömt, som från början blandat sig deruti, lätt och likasom sväfvande, började nu att utveckla sig och intaga första rummet i hennes fantasi drömmar. Hon hade i det hemligaste djupet af sin själ bildat sig likasom en ljus tillflygtsort: dit flydde hon undan de yttre föremålen, der upptog hon vissa gestalter, underbart sammansatta af dunkla barndomsminnen, det lilla, hon kunnat se af den yttre världen, samt af det hon inhemtat under samtal med sina leksystrar; med dessa gestalter umgicks hon, tilltalade dem, och gaf sig sjelf svar i deras ställe; der gaf hon befallningar och emottog hyllningar af alla slag. Tid efter annan kommo tankarne på religionen att störa dessa lysande, men mattande inbillningsfester. Men Religionen, sådan den blifvit denna olyckliga

flicka meddelad, och sådan hon uppfattat densamma, fördömde icke högmodet, utan helgade det snarare, och framställde det såsom ett medel att vinna jordisk lycka. Sålunda lösryckt från dess innersta väsende, var det icke mera religion, utan endast en larf såsom alla de andra. Under de mellantider åter, då denna larf intog första rummet och uteslutande herrskade i Gertruds fantasi, inbillade sig den olyckliga, intagen af dunkla farhågor och fattad af en dunkel föreställning om sina skyldigheter, att hennes afsmak för klosterlivet och motsträfvighet för sina föräldrars afsigter, angående valet af stånd, vore ett brott, och lofvade i sitt hjerta att försona detta genom att sjelfmant innesluta sig i klostret. Det var en lag, som föreskref, att en flicka icke kunde bli antagen till nunna, utan att förut hafva blifvit förhörd af en prest, som kallades nunnornas Vicarie eller af någon annan dertill utsedd person, på det man skulle kunna vara förvissad om, att hon toge detta steg af fritt val: och detta förhör åter kunde icke äga rum förr än ett år efter, sedan hon i en skriftlig ansökning till nämnde Vicarie framställt denna sin åstundan. De nunnor, som åtagit sig den sorgliga pligten att på ett eller annat sätt förmå Gertrud att ingå en förbindelse för lifs-

tiden, med den minsta möjliga kunskap af hvad hon gjorde, valde ett af dessa ögonblick, som vi nyss nämnt för att låta henne skrifva och underteckna en sådan ansökning. Och i afsigt att lättare beveka henne dertill, underlät de icke att för henne säga och upprepa, hvilket också var sannt, att detta i värsta fall endast var en tom formalitet, hvilken icke kunde hafva någon kraft och verkan, om icke ytterligare åtgärder följde deruppå, hvilka åter berodde af henne sjelf. Detta allt oaktadt, hade likväl ansökningen knappt hunnit fram till sin bestämmelseort, förrän Gertrud redan ångrade, att hon skrivit den. Sedermera ångrade hon sjelfva denna ånger, och tillbringade sålunda dagar och månader i en oupphörlig vexling af önsknings och grämselser. Långe höll hon denna sin handling dold för sina leksystrar, än af fruktan att utsätta ett dygdigt beslut för motsägelser, än af skam att yppa en dårskap. Slutligen segrade lusten att utgjuta sitt hjerta och att söka råd och tröst. I följd af ett annat stadgande fick icke en flicka undergå detta förhör, angående sin kallelse, utan att förut hafva vistats åtminstone en månad utom det kloster, hvarest hon hade blifvit uppfostrad. Ett år hade nu nästan förflutit, sedan ansökningen blifvit afsänd,

och man hade underrättat Gertrud, att hon innan kort skulle hämtas ur klostret och skickas hem till sin fars hus för att vistas der den bestämde månaden och vidtaga alla nödiga åtgärder till fullbordandet af det verk, hon nu redan påbegynt. Prinsen och den öfriga delen af familjen ansågo saken lika viss, som om den redan för sig gått; men detta var ej dottrens mening: i stället för att vidtaga de följande stegen, tänkte hon på, huru hon skulle taga tillbaka det första. I denna brydsamma ställning beslöt hon att förtro sig till en af sina leksystrar, den frimodigaste af dem alla, och som alltid hade djerfva råd i beredskap. Denna föreslog Gertrud att skrifteligen underrätta sin far, det hon ändrat sitt beslut; aldenstund det feltes henne mod att vid tillfälle säga honom midt i ansigtet ett tappert: jag vill icke. Och som goda råd här i verlden sällan gifvas för intet, lät rådgifverskan Gertrud betala detta med otaliga speord öfver hennes enfaldighet. Brefvet uppsattes i sällskap med några förtrogna, skrefs i smyg och afskickades på ett hemligt och listigt sätt till ort och ställe. Gertrud väntade i högsta ångest på svar, hvilket likväl uteblef. Men några dagar derefter, tog Abbedissan henne afsides med en hemlighetsfull, led-

sen och medlidsam min, omnämnde i dunkla uttryck, att Prinsen varit mycket ond, och att hon måtte hafva begått någon obetänksamhet, låtande henne likväl förstå, att, om hon blott uppförde sig väl, kunde hon hoppas, det denna snart skulle bli förgäten. Den unga flickan förstod allt och vågade icke fråga vidare.

Ändteligen kom den så mycket fruktade och så mycket efterlängtade dagen. Oaktadt Gertrud visste, att hon gick en strid till mötes, erfor hon likväl en stormande glädje vid tanken på att resa från klostret, att lemna dessa murar, inom hvilka hon 8-år varit innesluten, att rulla i en vagn öfver fälten, att återse staden och fädernehuset. Hvad striden beträffar, hade hon redan under sina förtrognas ledning, fattat sina mått och steg. Antingen vilja de tvinga mig med våld, och då skall jag hålla stånd, vara ödmjuk, vördnadsfull, men neka bestämdt: det är ju endast fråga om att icke uttala ett annat ja; och jag skall ej uttala detsamma. Eller ock vilja de öfvertala mig med godo: och då vill jag vara ännu fogligare, jag vill gråta, jag vill bedja, jag vill röra dem till medlidande: med ett ord, jag begär blott att icke blifva uppoffrad. Men såsom det ofta händer med dylika förutseenden, inträffade hvarken det ena eller

det andra fallet. Dagar gingo förbi, utan att hvarken fadren eller någon annan talte om ansökningen eller dess återtagande utan att man gjorde henne något tillbud hvarken med smekningar eller hotelser. Föräldrarne voro alfvarssamma, surmulna, vresiga mot henne, utan att någonsin säga henne orsaken. Man kunde endast förstå, att de betraktade henne såsom en brottslig, såsom en ovärdig: en hemlighetsfull förbannelse tycktes hvila öfver henne och skilja henne från familjen, med hvilken hon endast var tillsammans så mycket som behöfdes för att låta henne känna sitt beroende. Sällan och endast på vissa bestämda timmar fick hon vara i föräldrarnes och den äldste sonens sällskap. I dessa tre personers samtal tycktes en stor förtrolighet råda, som gjorde Gertruds förvirring än mera märkbar och smärtsam. Ingen talade henne till; de ord, som hon blygt framstammade föllo antingen för döfva öron, eller besvarades med en tankspridd, föraktlig, eller sträng blick. Hon å sin sida, som icke längre kunde uthärda en så bitter och förödmjukande utmärkelse, var enträgen och sökte göra sig hemmastadd, men så snart hon bönföll om kärlek, hörde man genast framkastas några obestämda, men tydliga ord öfver valet af stånd; man lät henne förstå, att

detta vore ett medel att återvinna familjens bevägenhet. Då nödgades hon, som icke på detta vilkor ville vinna densamma, att draga sig tillbaka, att förneka sig äfven de första tecken af välvilja, som hon så mycket efterlängtat, och själfmant återgå i sitt banlysningstillstånd, hvar-est hon till råga på allt qvarblef med ett visst sken af brottslighet.

Dessa intryck, som Gertrud erfor af de yttre föremålen, gjorde ett smärtsamt afbrott mot de leende drömmar, med hvilka hon så länge varit sysselsatt och ännu i djupet af sin själ syssel-sattes. Hon hade hoppats, att i det lysande och mycket besökta fadershuset i verkligheten kunna åtnjuta åtminstone något litet af de inbillade herrligheterna; men hon fann sig bedragen häruti. Instängningen var här lika sträng och fullständig som i klostret; att gå ut endast för ro skull sattes ej ens i fråga; och en familjen tillhörig läktare i en angränsande kyrka, hvartill man direkte från huset kunde komma, borttog äfven det enda möjliga tillfälle eller förevändning att gå ut. Sällskapet var ledsammare, mindre talrikt och icke så omvexlande, som i klostret. Hvarje gång man anmälte främmande nödgades Gertrud gå på sin kammare med några gamla tjenarinnor: der åt hon äf-

ven vid de tillfällen, då hennes far gaf gäst-
bud. Betjeningen rättade sig i tal och åtbörder
efter herrskapets exempel och afsigter: och
Gertrud, som af egen böjelse hade velat be-
möta dem med en befallande och sjelfsväldig
förtrolighet, och som i den ställning, i hvilken
hon nu befann sig, gerna skulle hafva sett,
att de å sin sida visat henne något prof af
välvilja och nedlät sig derföre att tigga derom,
skämdes sedan deröfver och bedröfvades allt
mer och mer att se sig behandlad med en up-
penbar likgiltighet, likväl åtföljd af en lätt
kruserlighet. Hon kunde dock ej undgå att
märka, det en Page, vida olik de öfrige, vi-
sade henne aktning och kände för henne ett
medlidande af ett eget slag. Denne gosses ut-
seende var det som Gertrud ända hittills sett
mest närma sig den tingens ordning, som hon
så ofta uppgjort i sin inbillning, samt de der
uppträdande idealiska gestalter. Småningom för-
spordes vissa egenheter i den unga flickans sätt
att vara: en stillhet och en oro, ej lik den
vanliga; det var som om bliekarne velat speja
kring hvarje föremål, utan att låta andra märka
det. Nu fästade man ögonen mer än någonsin
på henne: en vacker morgon öfverraskades hon
af en kammarjungfru, under det hon höll på

att i smyg hopvika ett papper, hvaruppå hon gjort bättre att aldrig skrifva någonting. Efter en liten ryckning hit och dit, kom pappret i kammarjungfruns händer, och derifrån i Prinsens. Gertruds förskräckelse vid ljudet af hans steg kan icke beskrivas, icke anas: det var hennes far: han var uppretad och hon kände sig brottslig. Men då hon såg honom med sammandragna ögonbryn och detta papper i handen, hade hon velat vara 100 alnar under jorden, så mycket snarare då i ett kloster. Orden voro icke många, men förskräckliga: det för ögonblicket henne antydda straffet var blott arrest på sin kammare under den kammarjungfruns uppsigt, som hade gjort upptäckten; men detta var blott ett litet profstycke, ett försigtighetsmått för tillfället; för framtiden lät man henne ana ett annat dunkelt, obestämdt, och därför så mycket fruktansvärdare straff.

Pagen blef, som billigt var, genast bortkörd; och man hotade honom med något ännu värre, om han skulle fördrista sig att någonsin omtala hvad som förefallit. Jemte denna tillsägelse gaf Prinsen honom tvenne kraftiga örfilar för att med detta äfventyr förbinda en åminnelse, hvilken borde förtaga gossen all lust att skryta deröfver. En förevändning att bemantla ent-

ledigandet af en Page var ej svår att finna: hvad dottren åter vidkom, sade man, att hon blifvit sjuk. Hon förblef alltså ensam med klappande hjerta, med blygsel, samvetsagg, samt fruktan för framtiden, och till sitt enda sällskap denna qvinna, hvilken hon hatade såsom ett vittne till sin förföljelse och upphofvet till sin olycka. Denna hatade åter i sin ordning Gertrud, för hvars skull hon nu fann sig tvungen till en fångvakterskas besvärliga plikter och för alltid emottog en farlig hemlighet i sin vård.

Det första stormande uppror, som ägt rum i den unga flickans känslor, lugnades småningom; men i den mån hvar och en af dem återkom för själen, förstorades den der och qvarstodnade för att plåga henne än mera obehindradt. Af hvad art skulle detta straff vara, hvarmed man obestämdt hotat henne? Det som syntes henne troligast var att föras tillbaka till klostret i Monza, för att åter uppträda der, icke såsom den lilla Signoran, utan såsom en brottslig, och der blifva instängd på obestämd tid, under sträng behandling! Det som gjorde detta bedröfliga förhållande för henne ännu bedröfligare var tilläfvventyrs fruktan för skammen. Alla uttryck, alla ord i detta olycksaliga bref återkallades ofta i hennes minne: hon förestälde sig

dem, skärskådade af en så oförutsedd läsare, så olik den, till hvilken de voro ämnade såsom svar; hon uppgjorde för sig möjligheten, att de hade kunnat komma för modrens, brodrens ögon, eller för hvilkens som hellst: och vid jemförelsen med hvad som nu händt, syntes henne allt annat hafva varit af ringa betyd-
het. Bilden af honom, som varit första upphofvet till hela förargelsen, kom ofta att oroa den arma fången: och det är omöjligt att beskrifva, hvilken besynnerlig figur den gjorde midtibland alla de andra, densamma så olika, alfvarliga, kalla, hotande gestalterna. Men just derföre, att hon icke kunde skilja honom från dessa och icke ett ögonblick återgå till dessa angenäma men flygtiga syner utan att genast mötas af de närvarande bekymren, som deraf voro en följd, begynte hon småningom att mera sällan dit återvända. Nu mera gästade hon hvarken länge eller gerna bland dessa glada och lysande drömmar från fordom: de voro förmycket stridande mot verkligheten, mot hvarje framtida möjlighet. Det enda ställe, som Gertrud kunde föreställa sig såsom en lugn och hedrande tillflygtsort, och som ändå icke vore ett luftslott, var klostret, om hon ville besluta sig att der för alltid inträda. Ett sådant beslut skulle

ju återställa allt i sitt förra skick, jemna alla anspråk och i ögonblicket förändra hennes ställning. Emot detta förslag uppreste sig, det är sannt, alla tankar och begär under en hel lefnadsperiod; men tiderna voro förändrade, och vid jämförelsen med det som hon i vissa ögonblick ägde att frukta förekom henne såsom ett paradiset hennes framtida ställning i klostret, der hon skulle se sig firad, ärad, lydd. Tvenne känslor af vida olika slag bidrogo äfven emellanåt att minska hennes fordna motvilja för klostret; än var det samvetsagg öfver hennes felsteg och en fantastisk känsla af andakt; än var det hennes högmod, förbittradt och retadt af fångvaktarskans bemötande, hvilken (dertill ofta, för att tala uppriktigt, uppfordrad af henne själf) hämnade sig, dels genom att skrämma henne för det hotade straffet, dels genom att förebrå henne sin förseelse. Då hon sedermera ville visa sig vänlig, antog hon en beskyddande ton, vida mera sårande än själfva förolämpningen. Under sådana omständigheter blef det begär, som Gertrud dagligen kände, att komma ur dess klor och i en ställning, som vore öfver dess vrede och dess medlidande, så lifligt och så brinnande, att det kom henne att finna behag i allt, som kunde leda till detsamma tillfredsställande.

Efter fyra eller fem långa dagars förlopp, tillbragta i fängelset, sprang Gertrud en mör-
 gon, utledsen och gränslöst förbittrad öfver ett
 af hennes fångvakterskas nyssnämnda streck, i
 ett hörn af rummet, och med ansigtet gömdt
 i sina händer, stavnade hon der en stund att
 smälta sitt raseri. Nu kände hon ett mäktigt
 behof att se andra ansigten, höra andra ord,
 att på annat sätt behandlas. Hon tänkte på sin
 far, på sin familj: vid denna tanke ryste hon
 förskräckt tillbaka. Men hon kom nu ihog, att
 det berodde af henne sjelf att i dem finna vän-
 ner, och härvid erfor hon en plötslig glädje.
 Deruppå följde en förvirring, en utomordentelig
 ånger öfver sin förseelse och en liflig önskan
 att densamma försona. Icke så, att ju ej den-
 na tanke äfven förut fallit henne in, men al-
 drig förr hade den framställt sig för henne på
 så nära håll. Hon steg upp, gick till ett bord,
 återtog samma olycksaliga penna och skref till
 sin far ett bref, fullt af enthusiasm, af ånger,
 af bedröfvelse och af hopp, anropande hans
 förlåtelse och förklarande sig vara oåterkalle-
 ligen färdig till allt hvad han sedermera täck-
 tes af henne fordra.

CAP. X.

Det ges vissa ögonblick, särdeles i ungdomsåren, då hjertat är i en sådan stämning, att den ringaste bön förmår af detsamma erhålla allt, som har ett utseende af lycka och af offer: likasom en nyss plockad blomma matt lutar sig öfver sin veka stjelk, färdig att öfverlåta sina väl lukter åt den första kommande vind, som susar henne förbi. Dessa ögonblick, som af andra människor med blygsam undran borde vördas, äro just de, hvilka en egennyttig slughet uppmärksamt utforskar och begagnar, för att binda en vilja, som ej är på sin vakt.

Vid läsningen af detta bref, såg Prins*** genast tillfället öppnadt för sina gamla, oförändrade planer. Han lät säga Gertrud, att hon skulle komma till honom, och undertiden beslöt han att smida medan jernet var varmt. Gertrud kom, och utan att upplyfta ögonen till sin far, kastade hon sig för hans fötter och förmodde knappt flämtande uttala ordet: "förlåtelse." Han gaf henne tecken att stiga upp; men svarade henne med en föga uppmuntrande röst, att det ej var nog att önska eller begära förlåtelse, detta vore ju en ganska lätt och naturlig sak för den som funne sig brottslig

och fruktade för straff; med ett ord, att man måste förtjena densamma. Gertrud frågade sakta och darrande, hvad som vore att göra; härup- på svarade Prinsen icke rent ut, men begynte att tala vidt och bredt om Gertruds förseelse: och dessa ord brände på den olyckligas själ likasom när en rå hand öfverfar ett sår. Han fortfor, sägande, att om äfven . . . i händelse att någonsin . . . han från början haft för afsigt att föra henne in i verlden, hon sjelf nu lagt ett oöfvervinnerligt hinder deremot; all- denstund en man af heder, som han, aldrig skulle kunna förmå sig att till en annan man af heder gifva en flicka, som på sådant sätt blottställt sig. Den arma åhörarinnan var såsom förintad: nu förmildrade Prinsen smånin- gom sin röst och sitt tal, sade vidare; att det funnes botemedel och tillgift för hvarje fel; att hennes var af det slag, hvars botemedel lättast är att tillgå: att hon borde anse denna bedröf- liga händelse såsom en vink, att verldslifvet vo- re farligt för henne. "Ack ja!" utropade Ger- trud, uppskakad af fruktan, förberedd genom sin blygsel, och i detta ögonblick rörd af en ovilkorlig ömhet. "Aha! äfven du inser nu så- "ledes detta," återtog Prinsen hastigt. "Nåväl, "lätom oss ej tala mer om det förflutna: allt är

”glömdt. Du har tagit det enda hedrande och
”passande parti, som återstod för dig, men ef-
”tersom du tog det af fri vilja och af egen bö-
”jelse, tillkommer det mig att på allt sätt gö-
”ra detsamma för dig angenämt: mig tillkom-
”mer det att låta dig skörda hela fördelen och
”hela förtjensten deraf. Denna omsorg vill jag
”åtaga mig.” Och i det han så talade, ringde
han på en liten klocka, som stod på bordet och
sade till betjenten, som inkom: ”gå genast efter
”Prinsessan och lilla Prinsen.” Derpå fortfor han,
i det han vände sig till Gertrud: ”jag vill ge-
”nast meddela dem denna för mig så tröstan-
”de underrättelse; jag vill, att alla från denna
”stund behandla dig som du förtjenar. Du har
”hittills erfarit något litet af den faderliga sträng-
”heten; hädanefter skall du erfara din fars ode-
”lade ömhet.” Vid dessa ord förlorade Gertrud
nästan all fattning. Än grubblade hon på, hu-
ru detta ja, som undfallit henne, hade kunnat
betyda så mycket, än tänkte hon på att fin-
na någon utväg att kunna återtaga det, eller
inskränka dess betydelse; men Prinsens öfver-
tygelse syntes så fast, hans glädje så ömtålig,
hans vänlighet så vilkorlig, att Gertrud icke
vågade säga ett ord, som i minsta måtto kun-
de störa densamma.

Innan kort anlände de tvenne efterskickade, och då de sågo Gertrud der, betraktade de henne med en osäker och förundrad blick. Men Prinsen sade, med en glad och vänlig uppsyn, hvilken borde tjena de andra till efterföljd: "se här det förvillade fåret; och min önskan är, att detta må vara det sista ord, som återkallar ledsamma minnen. Se här familjens tröst. Gertrud har ej längre behof af råd; det som vi önskade för hennes eget bästa, har hon sjelfmant velat. Hon har beslutat, hon har låtit mig förstå, att hon har beslutat ... ." Vid dessa ord höjde hon mot fadren en blick, på en gång förskräckt och bedjande, likasom för att begära anstånd, men han fortfor oförskräckt: "att hon har beslutat taga slöjan." "Bravo! Skönt!" ropade på en gång modren och sonen, och den ena efter den andra omfamnade Gertrud, hvilken besvarade detta bemötande med gråt, som uttyddes vara glädjetårar. Nu begynte Prinsen att omtala alla de mått och steg, han tänkte vidtaga för att göra dottrens belägenhet glad och lysande. Han talade om de utmärkelser, hon skulle åtnjuta i klostret och i orten; att hon der skulle behandlas såsom en Prinsessa, såsom en familjens representant; att hon, så snart åldern det tillät, skulle

upphöjas till den högsta rang och undertiden icke vara i något beroende, annat än till namnet. Prinsessan och lilla prinsen upprepade i hvarje ögonblick sina lyckönskningar och bifalls-tecken: Gertrud stod likasom i en dröm. "Nu måste man bestämma dagen att resa till Monza, för att hos Abbedissan inlemnä ansökningen," sade Prinsen. "Hvad hon skall bli nöjd! Ja, jag vågar säga, att hela klostret skall förstå att värdera den ära, som Gertrud bevisar det-samma. Men hör på . . . vi kunna ju resa i dag." Gertrud lär väl gerna vilja hämta litet frisk luft. "Må ske," sade Prinsessan. "Jag går att gifva befallning derom," sade lilla prinsen. "Men . . ." sade Gertrud sakta: "vänta, vänta," återtog Prinsen: "låt henne bestämma detta, kanske hon ej känner sig stämd dertill i dag och hellre skulle vilja vänta tills i morgon. Säg, vill du, att vi resa i dag, eller i morgon?" "I morgon," svarade Gertrud med svag röst, ty hon tyckte sig ändå hafva vunnit något, då hon vann tid. "I morgon," sade Prinsen högtidligt: "hon har bestämt, att vi skola resa i morgon. Undertiden skyndar jag att bedja nunnornas Vikarie, att han bestämmer en dag till förhöret." Sagdt och gjordt; Prinsen lemnade dem och gick verkligen sjelf, (hvil-

ket icke var en ringa artighet) till nyssnämde Vikarie, hvilken lofvade komma om tvenne dagar.

Under den återstående delen af dagen hade Gertrud icke två minuters ledighet. Hon hade önskat att hvila sitt sinne efter så många skakningar, och att, så till sägandes, låta sina tankar klarna, göra sig redo för hvad hon gjort, hvad som återstod att göra, hvad som hon egentligen ville, för ett ögonblick sakta loppet af denna machin, hvilken, en gång satt i rörelse, skyndade framåt med så brådstörtande fart; men det var omöjligt. Göromål och nöjen följde på hvarandra utan afbrott. Efter detta viktiga samtal fördes hon i Prinsessans kabinett för att der under hennes uppsigt klädas och putsas af dess egen kammarjungfru. Hon hade knappt slutat, förrän man kom att säga, det bordet var serveradt. Gertrud framgick emellan betjeningens bugningar, hvilken tycktes fröjda sig öfver hennes tillfrisknande, och fann några af de närma-
ste släktingarne, hvilka i största hast blifvit bjudne, henne till ära, och för att med henne glädja sig öfver tvenne goda nyheter: hennes återvunna helsa och hennes nu mera afgjorda kallelse.

Den lilla bruden (så kallades de unga flickor, som voro bestämda att bli nunnor, och Gertrud

helsades, hvarhelt hon kom af allá med detta namn) den lilla bruden hade fullt upp att göra med att svara på alla de lyckönskningar, som sades henne. Hon insåg visserligen, att alla dessa svar voro likasom ett antagande och en bekräftelse; men huru skulle hon kunna svara anorlunda? Sedan man afdukat bordet, varade det ej länge, förrän promenadtimmen var inne. Gertrud steg upp i en vagn med sin mor och tvenne farbröder, hvilka man bjudit till middagen. Efter att hafva gjort den vanliga turen, tog man af till Strada Marina, hvilken då gick öfver den plats, der nu allmänna trädgårdarne äro belägna, och som var den samlingsort, dit den högre adeln åkte ut för att vederqvicka sig efter dagens mödor. Farbröderne talade naturligtvis mycket med Gertrud: och den ene af dem, hvilken tycktes känna alla människor, alla vagnar, alla livrèer och alltid hade någonting att säga om någon viss herre, något visst fruntimmer, stannade plötsligen midt i sitt tal och sade, vändande sig till sin unga släktiinge: "Men jag glömmet, att du ej har sinne för alla dessa "dårskaper; du har gjort ett bättre val, och "lemnar detta allt åt oss, arma världsmänniskor; "du går ett heligare lif till mötes, och reser "till paradiset med extrapost." I mörkningel.

återvände man hem; och betjenterne, som hastigt nedkommo med facklor, anmälte, att mycket främmande väntade deruppe. Nyheten hade spridit sig vidt ikring; och slägtingar och vänner kommo nu att lyckönska. Man inträdde i samtalsrummet. Den lilla bruden var för alla en afgud, en lekdocka, ett offer. Alla ville bemäktiga sig henne: somliga utbådo sig af henne sötsaker, andra lofvade att besöka henne, den ene talade om en nunna, hvarmed han var slägt eller bekant, den andre berömde Monzas milda luftstreck; en tredje ordade med mycken förnöjelse om det höga anseende, hon der skulle komma att åtnjuta. De som ännu icke kunnat närma sig Gertrud, hvilken var likasom i belägringstillstånd, väntade på tillfälle att komma fram och erforo ett slags samvetsagg, innan de hunnit uppfylla denna skyldighet. Småningom skilde sig sällskapet åt; alla gingo sina färde utan något dylikt samvetsagg, och Gertrud blef ensam med sin familj. "Ändteligen," sade Prinsen, "har jag haft "den tillfredsställelsen att se min dotter behandlad efter sitt stånd. Man måste också medgifva, "att hon uppfört sig förträffligt och visat prof "på, att hon utan svårighet, hvarhelt hon

"kom-

"kommer, kan intaga första rummet och vid-
"magthålla familjens anseende." Aftonmåltiden
påskyndades, på det man desto snarare skulle
kunna skiljas åt och vara i ordning i god tid
den följande dagen.

Gertrud, bedröfvad, förargad och tillika nå-
got litet uppblåst öfver alla de hyllningar, hon
uppburit under loppet af denna dag, erindrade
sig nu allt hvad hon lidit af sin vakterska, och
då hon såg sin far så benägen att göra henne
till viljes i allt utom en enda sak, ville hon
begagna sig af den höga gunst, i hvilken hon
stod, för att åtminstone tillfredsställa en af de
passioner, som plågade henne. Hon visade der-
före en stor motvilja att vara tillsammans med
denna menniska och beklagade sig högeligen
öfver hennes bemötande. "Huru!" sade Prin-
sen: "har hon felat i aktning emot dig! I mor-
"gon vill jag gifva henne en lexa, som hon icke
"så snart skall glömma. Emedlertid är det rätt
"och billigt, att en dotter, med hvars förhål-
"lande jag är så nöjd, icke må ha ibland sin
"omgifning personer, som misshaga henne." Se-
dan han sagt detta, lät han kalla en annan kvin-
na, som han gaf befallning att passa upp på
Gertrud, hvilken emedlertid, då hon skulle ta-

ga i besittning den vunna upprättelsen, förundrade sig öfver att så litet njuta derutaf, i jämförelse med den längtan, hon haft derefter. — Hvad som äfven emot hennes vilja bemäktigade sig alla hennes tankar, var medvetandet af de stora framsteg, hon denna dag gjort på vägen till klostret, vissheten, att det nu skulle fordras vida större kraft och beslutsamhet att draga sig ur spelet, än som behöfts några dagar förut, och som hon icke ens då känt sig äga.

Den qvinnan, som ledsagade henne på hennes kammare var en gammal husets tjänarinna, som förr varit lilla prinsens guvernant, hvilken hon emottagit ur dess ammas händer och skött ända till dess ynglingaår, och som utgjorde hela hennes nöje, hennes hopp, hennes ära. Hon var lika glad öfver det som afgjorts i dag, som om det bestämt hennes egen lycka; och Gert-rud måste nu till råga på allt afhöra den gam-las alla lyckönskningar, loford, råd. Hon om-talade vissa af hennes fastrar och mostrar, som funnit sig ganska väl af att hafva blifvit nun-nor, ty, som de varit af denna slägt, hade de alltid kommit i åtnjutande af de första värdig-heter, alltid förstätt att bibehålla ett visst in-flytande äfven utom klostret, och från deras talrum med seger bestätt i företag, hvaruti de

förnämsta damer legat under. Gumman hade talat oupphörligen under det hon afklädde Gert-rud, hon fortfor dermed, då denna redan lagt sig; hon talade ännu, då flickan längesedan sof, Ungdom och trötthet hade varit mäktigare, än bekymren. Sönnen var tung, orolig, full af svåra drömmar, men stördes ej förrän af den gamlas gälla stämma, som bittida på morgonen kom att väcka henne, för att rusta sig till resan åt Monza. "Upp, upp, Signora, min "lilla brud: det är full dag; och innan Ni blir "klädd och utrustad, fordras det åtminstone en "timma ännu. Fru Prinsessan håller på att sti- "ga upp; man har i dag väckt henne fyra tim- "mar förr än vanligt. Lilla prinsen har redan "gått ner till stallena, kommit tillbaka, och "är nu färdig, när som hellst, att resa. Han "är qvick som en unghare, den lilla saten: "men! sådan var han redan som barn; jag vet "det nog, jag, som burit honom på dessa mina "armar. Men då det är fråga om resor, får "man ej låta honom vänta, ty fastän han för "öfrigt har det bästa hjerta i världen, blir han "då otålig och börjar bråka. Stackars barn! han "är att beklaga, det kommer af hans häftiga "temperament; och för denna gång har han

"väl ej så orätt, ty det är ju för er skull. Akte
 "sig hvem det vara må, att under sådana ögon-
 "blick röra honom! han bryr sig ej om någon
 "menniska, undantagande Prinsen. Men en dag
 "blir väl ock han sjelf Prins; så sent som möj-
 "ligt likväl, böre vi hoppas. Skynda er, skynda
 "er, min lilla Signora! hvarföre ser Ni på mig
 "så förvånad? Så här dags borde Ni vara uppe
 "ur sängen." Vid beskrifningen af den otåliga
 lilla prinsen, skingrade sig genast alla de tan-
 kar, hvilka hopat sig i Gertruds nyvaknade sinne,
 likasom en svärm sparfvar, då de få se ett åker-
 spöke. Hon lydde, klädde sig skyndsamt, lät
 frisera sig, och inträdde i salen, hvarest hen-
 nes föräldrar och broder voro samlade. Man
 lät henne sitta ner i en länstol, och det bjöds
 henne en kopp chocolad, hvilket på den tiden
 betydde detsamma, som fordom hos Romarne
 antagandet af *toga virilis*.

Då man anmälte, att vagnen var färdig tog
 Prinsen sin dotter afsides och sade till henne:
 "Välän, Gertrud, i går uppförde du dig väl:
 "i dag måste du öfverträffa dig sjelf. Det gäl-
 "ler att för första gången uppträda i det klo-
 "ster och den stad, der du är bestämd att in-
 "taga högsta rummet. Man väntar dig; allas
 "ögon äro fästade på dig. Ett värdigt och

"otvunget väsende är det som fordras. Abbe-
 "dissan kommer att göra dig den frågan, hvad
 "du af henne önskar: detta är en öflig forma-
 "litet. Du kan då svara, att din önskan är,
 "att få anlägga nunnedrægten i det kloster, der
 "du så kärleksfullt blifvit uppfostrad, der du åt-
 "njutit så många prof af välvilja: hvilket äfven
 "är rena sanningen. Uttala dessa få ord lätt och
 "otvunget: på det de ej må säga, att man lagt
 "dig orden i munnen, och att du ej skulle kun-
 "na tala för dig sjelf. De goda systrarne hafva
 "ej kunskap om hvad som förefallit: detta är
 "en hemlighet, som bör ligga begrafven inom
 "familjens sköte. Men antag icke en ångerfull
 "och tvetydig uppsyn, hvilket kunde gifva an-
 "ledning till misstankar. Visa dig värdig det
 "ädla blod, som rinner i dina ådror: var höflig,
 "blygsam; men kom väl ihåg att ingen der,
 "undantagandes din egen familj, är öfver dig i
 "rang." Utan att vänta på svar, satte Prinsen
 sig i rörelse; Gertrud, Prinsessan och lilla prin-
 sen följde honom efter, gingo utför trapporna;
 och i vagnen. Denna verdens sorger och veder-
 mödor, och det lycksaliga klosterlifvet, i syn-
 nerhet för flickor af hög börd, utgjorde sam-
 talsämnet under vägen. Mot slutet deraf för-
 nyade Prinsen sina föreskrifter och upprepade

för sin dotter den formel, som hon skulle begagna i sitt svar. Då de inkommo i den lilla staden, kände Gertrud en tryckning öfver bröstet; men i samma ögonblick tilldrogo sig några herrar hennes uppmärksamhet, hvilka låto vagnen stadna och främsade några obetydliga lyckönskningar. Man fortsatte derefter sin väg och framskred långsammare mot klostret midtibland de nyfiknas blickar, som lupot till från alla håll på gatan. Då vagnen stadnade framför de välbekanta murarne, den välbekanta porten, kände Gertrud sitt hjerta än mer beklämdt. Hon steg ur emellan tvenne rader af folk, som betjenterne höllo på afstånd. Alla dessa främmande ögon, som voro fästade på den arma flickan, nödgade henne att oafslåtigen gifva akt på sig sjelf: men mer än af alla de öfriga, hölls hon i tvång af fadrens begge, hvilka hon, oaktaadt hon fruktade dem, likväl icke kunde underlåta att i hvarje ögonblick betrakta. Och dessa ögon beherrskade alla hennes rörelser och åtbörder, likasom medelst en osynlig tygel. Sedan man gått öfver den första gården och inkommit på den andra, såg man der den inre klosterporten vidöppen och helt och hållet uppfylld af nunnor. I första ledet syntes Abbedissan, omgifven af de äldsta; bakom

henne de öfriga nunnorna, utan ordning, somliga på tå; längst bort novicerna, hvilka stigit upp på pallar. Här och der syntes äfven några ögon frambliftra, några ansigten framskynta mellan nunnekåporna; det var de slugaste och djerfvaste bland pensionärerna, hvilka trängt sig fram emellan nunnorna och lyckats skaffa sig litet rum, för att äfven kunna få se något. Från denna hop hördes bifallsrop; och många armar syntes röra sig, till tecken af glädje och såsom en välkomsthelsing. Man framkom till porten; Gertrud befann sig ansigte mot ansigte med Fru Abbedissan. Efter de första höflighetsbetygelserna, frågade denna henne med glad och högtidlig röst: hvad hon önskade på detta ställe, der ingen finnes, som kunde neka henne någonting.

”Jag är hitkommen . . .” begynte Gertrud, men då hon gick att uttala dessa ord, som nästan oåterkalleligen skulle bestämma hennes öde, betänkte hon sig ett ögonblick, och blef stående med ögonen fästade på mängden, som omgaf henne. Hon varseblef då en af hennes välbekanta leksystrar, som betraktade henne med en min, hvaruti förmärktes på en gång medlidande och skalkaktighet, och tycktes vilja säga: aha! den stolta har likväl nu fastnat i nä-

tet. Denna syn upplifvade i hennes själ alla de fordna känslorna, samt återgaf henne tillika något litet af hennes förra mod: och hon var i begrepp att uppfinna ett svar, vida olika det som man förestafvat henne. Men då hon i det samma, likasom för att pröfva sina krafter, betraktade sin fars ansigte, upptäckte hon der en så hemsk oro, en så hotfull otålighet, att hon, med en hastighet, som om hon velat taga till flykten undan en förskräckelig syn, fortfor: "Jag är hitkommen för att anhålla om tillåtelse att få antaga nunnedrägten i detta kloster, hvar-est jag så kärleksfullt blifvit uppfostrad." Abbedissan svarade genast, det hon vore rätt ledsen öfver, att lagarne i dylika fall förbjödo henne att på stället gifva ett svar, hvilket endast borde vara en följd af en gemensam omröstning systrarne emellan, och hvilken åter tillstånd från högre ort borde föregå. — Att Gertrud likafullt borde tillräckligt vara förvissad om de känslor, man hyste för henne här, för att kunna förutse, hurudant detta svar skulle blifva; och att emedlertid ingen lag förbjödo Abbedissan och systrarne att yttra den tillfredsställelse, de erforo öfver denna anhållan. Häruppå hördes ett oredigt sorl af lyckönskningar och bifallsrop. Straxt derefter kringburös sto-

ra fat, fulla med syltsaker, hvaraf man bjöd
 först den lilla bruden, sedan hennes föräldrar.
 Under det några af nunnorna sletos om henne
 sjelf, andra sysselsatte sig med att säga artig-
 heter åt Prinsessan och lilla prinsen, lät Ab-
 bedissan bedja Prinsen, att han täcktes komma
 till gallret i talrummet, der hon väntade ho-
 nom. Hon var åtföljd af tvenne gamla nunnor
 och, då hon såg honom komma, sade hon:
 "Herr Prins! för att efterfölja reglorna . . . .
 "för att uppfylla en oundgänglig formalitet, oak-
 "tadt den vid detta tillfälle . . . . jag bör dock
 "nämna det . . . . att alla gånger en flicka an-
 "håller om tillåtelse att anlägga drägten . . . .
 "förestånderskan, hvilken jag ovärdiga för när-
 "varande är . . . måste underrätta föräldrarne . . .
 "att i händelse . . . . dessa skulle vilja tvinga
 "sin dotter, de då derigenom göra sig skyldi-
 "ga till bannlysning. Förlåt mig . . . ." "Godt,
 "godt, vördade moder. Er noggrannhet förtje-
 "nar allt loford; den är högst billig . . . Men
 "ni lärer väl ej vilja tvifla på . . . ." "Ack!
 "kan ni väl tro, Herr Prins! . . . jag har en-
 "dast talat af plikt . . . för öfrigt . . ." "Sä-
 "kert, Fru Abbedissa." Efter att hafva vexlat
 dessa få ord, bugade sig de begge talande för
 hvarandra och skildes åt, likasom om begge

ogerna velat förlänga detta samtal, och gingo att hvar för sig uppsöka sitt sällskap, den ena inom, den andre utom klostermurarne. "Låt tom oss gå," sade Prinsen, "Gertrud kommer snart i tillfälle att efter behag åtnjuta dessa systrars sällskap. För närvarande hafve vi nog länge varit dem till besvär." Härvid gjorde han en bugning och gaf tecken till afresan; familjen satte sig i rörelse, man förnyade höflighetsbetygelserna och reste.

Gertrud hade under hemvägen ej särdeles stor lust att tala. Förskräckt öfver det steg, hon nu tagit, med blygsel öfver sin enfaldighet, förtretad på andra och på sig sjelf, öfverräknade hon med bedröfvadt hjerta de tillfällen, som återstodo för henne att säga nej; och gjorde sig sjelf ett svagt och dunkelt löfte, att hon en annan, eller en tredje gång skulle visa sig äga mera skicklighet och mod. Under alla dessa tankar, hade likväl ej förskräckelsen öfver fadrens mörka blick ännu npphört; så att, då hon genom ett flygtigt ögnakast gjort sig förvissad om, att ej något spår af vrede var kvar på hans ansigte och hon deremot blef varse, att han visade sig i högsta grad tillfredsställd med henne, syntes henne detta en stor lycka, och hon blef för ett ögonblick nöjd till sinnes.

Så snart de hemkommit, följde på hvarandra: först en lång klädsel, middagsmåltiden, några besök; sedan promenaden, soirèer och aftonmåltiden. Mot slutet af den sistnämnda väckte Prinsen en annan fråga, nemligen valet af en gudmoder. Så kallades en dam, som, dertill ombedd af föräldrarne, blef den unga novicens vårdarinna och ledsagerska under hela tiden emellan ansökningen och antagandet af nunnedrägten; en tid, som användes att besöka kyrkorna, palatsen, aftonsällskaperne, villorne, de heliga orterne: med ett ord, allt det märkvärdigaste i staden och nejden; på det att de unga flickorna, innan de gjorde sitt oåterkalleliga löfte, riktigt skulle bli bekanta med alla herrligheter, de gingo att försaka. — "Man måste tänka på en gudmoder," sade Prinsen: "ty i morgon kommer nunnornas Vicarie för att uppfylla denna formalitet och genast derefter kommer Gertruds ansökning att i capitlet föreläggas nunnorna till antagande." Under det han sade dessa ord hade han vändt sig till Prinsessan; och denna, som ansåg detta vara ett tecken att gifva någon i förslag, började: "skulle man icke kunna . . ." Men Prinsen afbröt henne: "nej, nej, icke så: gudmodren måste framför allt behaga vår lilla brud; och om

"äfven allmänna bruket lemna valet åt föräl-
 "drarne, har likväl Gertrud så mycket omdö-
 "me, så mycket förstånd, att hon väl förtjenar
 "att göra ett undantag från allmänna regeln."
 Härvid vände han sig vänligt till Gertrud och
 fortfor: "Alla dessa damer, som varit hos oss
 "i afton, äga de erforderliga egenskaperna för
 "att kunna göra en dotter af vårt hus en dylik
 "tjänst; alla skola, som jag tror, anse för en
 "heder att härvid komma i åtänka: välj nu sjelf."

Gertrud insåg ganska väl, att detta var det-
 samma som att gifva ett nytt samtycke; men
 anbudet gjordes med så mycken högtidlighet,
 att en vägran skulle hafva haft utseende af för-
 akt, och ett undanbedjande, af otacksamhet el-
 ler stickenhet. Hon tog alltså äfven detta steg,
 och nämnde det fruntimmer, som denna afton
 mest behagat henne, det vill säga, den som på
 henne slösat de mesta smekningar, mest berömt
 henne, samt behandlat henne på detta förtro-
 lliga, intagande och enträgna sätt, som under de
 första ögonblicken af en ny bekantskap så väl
 härmar gammal vänskap. "Ett förträffligt val,"
 utropade Prinsen, som önskade och väntade
 just denna. Vare sig händelse eller afsigt, det
 hade gått likasom när en taskspelare utbreder
 en kortlek för edra ögon, ber er tänka på ett

kort, som han sedan skall säga hvilket det var, men i sjelfva verket vändt dem så, att ni endast fått se ett enda. Detta fruntimmer hade varit så nära Gertrud hela aftonen, hade gjort sig så vigtig för henne, att hon hade måst göra en särdeles ansträngning i inbillningen för att kunna tänka på någon annan. Allt detta fjäs var likväl icke utan afsigt: damen hade sedan längre tid tillbaka kastat sina ögon på lilla prinsen för att få honom till måg: derföre betraktade hon denna familjs angelägenheter såsom sina egna: och det var således ganska naturligt, att hon i den kära Gertruds öde tog en lika nära del som hennes närmaste släktingar.

Dagen derpå vaknade Gertrud med tankarne fästade på examinatorn, som skulle komma; men just under det hon grubblade på, om och när hon skulle kunna begagna sig af detta så afgörande tillfälle för att återtaga sitt löfte, lät Prinsen kalla henne. "Välän min dotter," sade han till henne: "ända hittills har du uppfört dig ganska väl: i dag gäller det att kröna verket. Allt hvad som hittills skett har skett med ditt samtycke. Om härvid något tvifvel uppstått hos dig, någon falsk ånger, följder af ungdomsgriller, hade du bordt yppa detta förut; men på den punkt, hvarest sakerna nu stå,

"är det försent. Den hederlige mannen, som
 "kommer hit nu på morgonen lär väl göra dig
 "hundra frågor öfver din kallelse, om du fri-
 "villigt tagit detta steg, för hvad orsak, och
 "Gud vet huru många omständigheter. Om du
 "tvekar i ditt svar skall han uppehålla dig län-
 "ge. För dig skulle detta endast hafva till följd
 "ledsnad och tilläfventyrs en svimning, men det
 "kunde äfven gifva anledning till andra alfvar-
 "sammare olyckor. Efter alla de offentliga
 "mått och steg, som blifvit gjorda, skulle hvar-
 "je den minsta tvekan, som förmärktes hos dig,
 "kunna sätta min heder på spel, komma folket
 "att tro, det jag tagit ett infall af dig för ett
 "fast beslut, att jag hade gått till ytterlighe-
 "ter, att jag hade varit i stånd till . . . I en
 "sådan händelse skulle jag finna mig nödsakad
 "att välja emellan tvenne ledsamma utvägar:
 "den ena att låta verlden fatta en dålig tanke
 "om mitt uppförande: en utväg, som på intet
 "sätt kan förenas med hvad jag är skyldig mig
 "sjelf. Den andra vore, att yppa verkliga an-
 "ledningen till ditt beslut och . . ." Men då han
 härvid blef varse, att Gertrud starkt rodnade,
 att hennes ögon fylldes af tårar, och att hen-
 nes anletsdrag sammandrogos likasom bladen på
 en blomma under det qualmiga lugn, som fö-

regår en storm, afbröt han detta samtal, och återtog med glad uppsyn: "nå, nå, allt beror "ju af dig sjelf, af ditt eget omdöme; jag vet, "att du har mycket förstånd, men jag å min "sida måste förutse alla händelser. Låtom oss "ej mer tala härom, och komma öfverens om, "att du skall svara honom med frimodighet, "och så, att ej några tvifvel uppstå i den go- "de mannens hjerna. På sådant sätt skall du "äfven fortare slippa ifrån alltsammans." Och nu, efter att hafva förestafvat henne några svar på de frågor, som möjligen kunde komma å bane, ingick han i det vanliga talämnet om alla de förmåner och nöjen, som väntade Gertrud i klostret och uppehöll henne härmed ända tills en betjent kom att anmäla examinatorn. Efter ett kort upprepande af de vigtigaste punkterna, lemnade Prinsen sin dotter ensam med honom, såsom i lagarna föreskrifvet var.

Den beskedlige mannen kom med den fulla öfvertygelsen, att Gertrud hade en synnerlig kallelse för det andliga ståndet, ty så hade Prinsen sagt honom, då han kallat honom till sig. Det är väl sannt, att den beskedlige Prestmannen, som väl visste, att misstroendet var en af de nödvändigaste egenskaper i hans em- bete, hade till hufvudregel, att ej mycket tro

på dylika försäkringar och att vara på sin vakt emot alla förutfattade meningar; men sällan inträffar det, att bestämda och öfvertygande ord ur en persons mun, som har ett visst anseende, icke ju utöfva ett visst inflytande på åhörarens själ. Efter de vanliga höflighetsbetygelserna, sade han: "min lilla Signora! jag kommer likasom djefvulen, för att väcka tvifvel öfver hvad ni i er ansökning uppgifvit såsom visst, jag kommer att framställa alla svårigheter och förvissa mig om, huruvida ni nogsam öfvervägt desamma. Tillåter ni nu mig göra er några frågor?" "Tala," svarade Gertrud.

Den beskedlige prestmannen började nu att förhöra henne enligt det i reglorna föreskrifna formuläret. "Känner ni i ert hjerta ett fritt, otvunget beslut att blifva nunna? Har man ej använt hotelser eller lockelser? Har man ej begagnat sig af någon slags myndighet för att förmå er härtill? Tala, utan människofruktan och med all uppriktighet till en man, hvars plikt det är, att känna er verkliga vilja, för att kunna förekomma, att man på något våldsamt sätt inverkar på er." Det sanna svaret på en dylik fråga framställde sig hastigt för Gertruds själ med en förfärlig klarhet. Men för att gifva detta svar, måste hon skrida till en

förklaring, yppa det, hvarmed hon blifvit hotad, berätta en historia . . . Den olyckliga flickan ryste förskräckt tillbaka för denna tanke och skyndade att söka ett annat svar, som bättre och fortare kunde rycka henne ur denna förlägenhet. "Jag tager slöjan," sade hon, i det hon dolde sin förvirring, "jag tager slöjan frivilligt, af egen böjelse." "Huru länge har ni hyst denna tanke," frågade presten vidare. "Jag har alltid haft denna afsigt," svarade Gertrud, hvilken, sedan det första steget var taget, fick allt mer och mer mod att vittna falskt emot sig sjelf. "Men hvilken är den förnämsta bevekelsegrunden, som förmår er att blifva nunna."

Den gode prestmannen visste ej, hvilken förskräckelig sträng, han härmed anslog; och Gertrud gjorde våld på sig för att ej låta sina anletsdrag förråda den verkan, som dessa ord gjorde på hennes själ. "Min bevekelsegrund," sade hon, "är att tjena Gud och att undfly denna världens faror." "Skulle det ej tilläfvens tyrs vara någon förtret? eller . . . tag ej illa upp detta . . . någon nyck? Ofta kan en ögonblicklig orsak göra ett intryck, som synes böra räcka för evigt; men orsaken upphör, sinnet förändras, och då . . ." "Nej, nej," svarade hastigt Gertrud: "orsaken är den jag sagt."

Vicarien fortfor enträget med sina frågor, mer likväl för att till punkt och pricka uppfylla sin pligt, än derföre att han ansåg det vara af nöden; men Gertrud hade beslutat att bedraga honom. Utom den motvilja, hon kände vid tanken på att göra den alfvarsamme och hederlige prestmannen förtroende af sin svaghet, honom, som syntes så vida skild ifrån att kunna misstänka någonting sådant om henne, insåg äfven den olyckliga, att han visserligen kunde hindra henne att blifva nunna; men detta var ock gränsen för den magt och det beskydd, som han kunde utöfva öfver henne. Så snart han gått, blefve hon ensam med Prinsen. Och allt hvad hon sedermera komme att lida i detta hus, skulle den gode prestmannen icke haft den ringaste kunskap jem, eller, om han ock vetat deraf, skulle han med den bästa vilja i verlden icke kunnat göra annat, än beklaga henne. Han tröttnade förr att fråga, än den olyckliga att på sådant sätt svara: och då han märkte, att hennes svar alltid voro i öfverensstämmelse med hvarandra, och han icke hade någon anledning att betvifla deras uppriktighet, ändrade han sluteligen talämné och sade det som han trodde mest lämpeligt att styrka henne i hennes goda föresats; och efter att

hafva gladt sig med henne deröfver tog han afsked. I det han genomvandrade salarna för att gå ut, mötte han Prinsen, som tycktes liksom af en händelse gå der förbi och lyckönskade nu äfven honom öfver den goda sinnesförfattning, hvaruti han funnit dess dotter. Prinsen hade ända hittills varit i en plågsam oviss-
het; vid denna underrättelse hämtade han luft, och glömmande sin vanliga alfvarsamma hållning, gick han nästan springande till Gertrud, öfverhopande henne med loford, med smekningar och med löften, allt med en hjertlig glädje och med en till största delen uppriktig ömhet: så underbart är människohjertat sammansatt.

Vi vilje ej följa Gertrud under den oupphörliga kretsgången af spektakler och lustbarheter. Vi vilje lika litet, omständligt och i ordning beskrifva alla hennes själs tankar under denna tiderymd: detta skulle bli en historia af smärtor och tvifvel, förmycket enformig och förmycket liknande det redan sagda. Naturskönheter, omväxlingen af nya föremål, det uppfriskande nöjet att resa ut i fria luften gjorde för henne än mera förhatlig tanken på det ställe, hvarest hon slutligen skulle hamna för alltid. Än mera plågsamma voro för henne de intryck, som hon erfor i stadens samqväm och

fester. Åsynen af de brudar och fästgör, hvilka man gaf denna titel i den mera vanliga och ordagranna bemärkelsen; förorsakade henne en odräglig afund och förtret; och ofta, vid anblicken af vissa andra personer, tänkte hon, huru denna titel, om den gäfves henne sjelf, skulle utgöra höjden af lycka. Ofta förorsakade henne palatsens ståt, prydligheten i möbler, samtalens festliga sorl ett sådant rus, ett sådant begär efter ett njutningsrikt lif, att hon gjorde sig sjelf ett löfte att taga sina ord tillbaka och att hellre lida allting, än återvända till klostrets kalla och döda skuggor. Men alla dessa beslut bortbläste som rök, då hon fästade sina ögon på Prinsens ansigte. Ofta åter förbittrades dessa nöjen af tankan på, huru hon snart skulle öfvergifva dem för alltid; likasom den törstige febersjuka förtretlig betraktar och nästan med förakt skjuter ifrån sig det skedblad vatten, som läkaren med prut förunnar honom. Emedlertid hade nunnornas Vicarie ingifvit det nödiga betyget, och nu kom tillåtelsen att hålla kapitlet för Gertruds antagande. Kapitlet hölls, och som man kunde vänta sig, bifölls hennes ansökning genom två tredjedelar af de hemliga rösterna, hvilket enligt reglorna var nödigt; och Gertrud blef antagen. Nu begärde hon sjelf,

trött af dessa långa qval, att få inträda i klostret ju förr desto hellre. Naturligtvis satte sig ingen emot denna hennes enträgenhet. Hon fick således sin vilja fram, fördes med mycken ståt till klostret och antog der nunnedrägten. Efter 12 månaders prøfvotid, full af ånger och saknader, var nu tiden inne för ordenslöftets afläggande, det vill säga, det ögonblick var inne, då det gällde antingen ett nej — nu långt mera besynnerligt, mera oväntadt, mera anstötligt, än någonsin förr, eller ock att upprepa det så många gånger sagda ja; hon upprepade det, och var nunna för alltid.

En af Christna religionens märkvärdigaste och omedelbaraste egenskaper är den: att kunna gifva ledning och frid åt hvar och en som, vare sig under hvilket förhållande, i hvilken afsigt som helst, tager sin tillflykt till densamma. Om det ges något botemedel för det förflutna, är det hon, som föreskrifver och meddelar detsamma, förlänar ljus och kraft att sätta det i verket, det må kosta hvilken uppoffring som helst; om det åter icke ges något sådant, lär hon sättet, att i sjelfva verket göra sig, såsom människorna ordspråksvis uttrycka sig, af nödvändigheten en lag. Hon lär oss att med vishet fortsätta det som vi företagit af lättsin-

nighet, länkar vårt sinne att slutligen med begärlighet omfatta det som blifvit oss ålagdt af våldet, och gifver åt ett förhastadt, men nu oåterkalleligt val all den helighet, all den fasthet, ja, för att tala rent ut, all den glädje, som ensamt synas tillhöra en inre kallelse. Hon är en så beskaffad väg, att ur hvilket bråddjup som hellst människorna anlända dit och fortsätta sin vandring deruppå, kunna de sedan gå densamma med säkerhet och lust, och med glädje hinna ett saligt mål. På sådant sätt hade Gertrud kunnat vara en from och med sin lott förnöjd nunna, oaktadt det sätt, på hvilket hon blifvit det. Men den olyckliga stretade i stället under oket och led derföre så mycket mera af dess tyngd och dess tryckningar. En oupphörig saknad öfver den förlorade friheten, afskyn för hennes närvarande ställning, ett mödosamt irrande efter begär, som aldrig kunde tillfredställas; sådana voro hennes själs förnämsta sysselsättningar. Hon gick i tankarna igenom det bittra fordom, hon återkallade i minnet alla de omständigheter, hvarigenom hon kommit, dit hon nu var, och förstörde tusen gånger onyttigtvis i tanken det som hon gjort i verkligheten; hon anklagade sig sjelf för enfaldighet, andra för tyran- ni och var på sådant sätt sig sjelf en plåga. Hon

afgudade på en gång och förbannade sin skönhet, begret en ungdom, bestämd att förnötas i långsamma marter, och afundade i vissa ögonblick alla fruntimmer, i hvilka vilkor, med hvilket samvete som hellst, hvilka blott fritt kunde njuta i stora världen af dessa naturens skänker.

Åsynen af de nunnor, som hade medverkat att förmå henne komma hit, var henne förhatlig. Hon påminte sig de konstner, som dessa användt dertill, och betalade dem derföre detta med otaliga ohöfligheter, otaliga nycker, ja, äfven med uppenbara förebräelser. Dessa nödgades tåla detta, och tige: ty Prinsen hade visserligen velat tyrannisera sin dotter så mycket, som var nödvändigt för att tvinga henne att gå i kloster; men så snart han vunnit denna afsigt, hade han ej så lätt tålt, att andra gjort anspråk på att få rätt emot en af hans närmaste: och vid det minsta larm, som hon skulle hafva gjort, hade de lätt kunnat komma i fara att förlora hans mäktiga beskydd eller till äfventyrs förvandla skyddsherren till fiende. Det tyckes, som hon bordt känna en viss bevägenhet för de andra systrarna, som icke hade lagt hand vid denna smutsiga väfnad af intriger, och som, utan att hafva önskat att få henne till kamrat, likväl älskade henne såsom sådan, och

som, sjelfva fromma, arbetsamma och glada, visade med sitt exempel, att man äfven här icke allenast kunde lefva, utan äfven njuta. Men dessa voro henne äfven förhatliga; och detta af en annan anledning. Deras fromma och förnöjda utseende förekom henne såsom en förebråelse öfver hennes oro och nyckfulla uppförande; och hon underlät intet tillfälle, då hon i deras frånvaro kunde förlöjliga dem, såsom vidskepliga eller häckla dem såsom skrymterskor. Kanske hade hon för dem hyst mindre motvilja, om hon kunnat veta eller gissa, att de få svarta kulor, som hade befunnits i den vas, som afgjorde hennes antagande, just af dessa samma personer blifvit ditlagda.

Ofta syntes hon finna en tröst i att befalla, att uppbära hyllningar inom klostret, att emottaga smickrande besök utifrån, att lyckas i ett och annat företag, att slösa med sin gunst, att höra sig kallas Signoran: men ack, hvilka tröstegrunder! Inseende deras otillräcklighet, hade hon tid efter annan velat sluta sig till de öfriga nunnorna och med dem njuta af religionens tröstegrunder; men dessa äro ej tillgängliga för andra än dem, som försaka all annan tröst: likasom den skeppsbrutne, som vill fatta uti den plank, som kan föra honom oskadd till strän-

stranden, först bör släppa och öfvergifva sjö-
tången och qvistarne, vid hvilka han af ett
instinktartadt raseri fasthållit sig.

Kort efter ordenslöftets afläggande hade Ger-
trud blifvit förordnad till elevernas lärarinna;
man kan lätt tänka, huru dessa unga flickor
skulle befinna sig under en sådan handledning.
Hennes fordna kamrater hade alla lemnat klost-
ret: men hon hade qvar alla sina gamla passio-
ner; och eleverna fingo på ett eller annat sätt
erfara detta. Då hon påmindē sig, att flera af
dessa voro bestämda just till det lefnadssätt,
hvertill hon förlorat allt hopp, kände hon mot
dessa arma flickor ett slags agg, ja hämndbegär;
och hon förtryckte dem, retade dem och lät
dem på förhand betala de nöjen, hvaraf de en
dag skulle komma i åtnjutande. Den som i
dessa ögonblick hade hört med hvilken skol-
mästerlig vrede hon bannade dem för hvarje
det mindsta felsteg, skulle hafva ansett henne
för ett fruntimmer af mycket sträng, ja öf-
verdrifven gudsfruktan. Vid andra tillfällen
åter förrådde sig hennes afsky för klostret,
reglorna, subordinationen i utbrott af helt an-
nat slag. Då fördrog hon icke blott sina ele-
vers stojande yrhet, men uppmuntrade dem

dertill sjelf; hon deltog i deras lekar, och gjorde dessa än mera vilda; hon ingick till en del i deras samtal och ledde dem derunder vida längre, än de sjelfva ifrån början anat. Om någon af dem omrörde Abbedissans pratsamhet, började Gertrud att omständligt efterapa denna, och gjorde derutaf en komisk scen; hon härmade den ena nunnans anletsdrag, den andras kroppsställning: härvid skrattade hon omåttligt, men det var af det slags löje, som ej kom af hjertat. Så hade hon lefvat några år utan lägligt tillfälle till andra afsteg; då hennes olyckliga öde ville, att ett dylikt tillfälle snart yppades.

Ibland andra friheter och utmärkelser, hvilka man förunnat henne såsom ersättning, för det hon ej blifvit Abbedissa, var äfven den, att bo för sig sjelf i en särskild afdelning af huset. Denna del af klostret stötte till ett annat hus, bebodt af en ung man, våldsverkare till profession, en af de många, som på den tiden med tillhjälp af sina brävi, och i förbund med stallbröder af samma sinnesart, kunde ända till en viss grad trotsa lagar och öfverhet. Vårt manuscript nämner honom blott Egidio. — Denne hade från ett af sina fönster, som vette ut åt en gård i denna afdelning af klost-

ret, sett Gertrud några gånger spatsera fram och tillbaka och vågade en dag, snarare retad, än afskräckt af det vågsamma och gudlösa i detta företag, tilltala henne. Den olyckliga svarade. —

Under de första ögonblicken erfor hon en slags glädje, visserligen icke oskyldig, men ganska liflig. I hennes själs tomhet hade nu en mächtig, stadigvarande verksamhet inträdt, lik en kraftig lifsluft; men den glädje, hon kände, var lik denna styrkdryck, som forntidens sinnrika grymhet beredde åt dödsfångar för att gifva dem krafter att uthärda sträckbänkens qual. Tillika förmärktes någonting nytt och eget i hela hennes sätt att vara: hon blef på en gång mera jemn, mera lugn, hon upphörde med sina begabbelser och sin klagan, hon visade sig tvertom vänlig och artig, så att nunnorna gladdes sig sinsemellau öfver den lyckliga förändringen; eftersom de voro långt ifrån att kunna ana verkliga anledningen dertill, och föreställa sig, att denna nya dygd icke var något annat än skrymteri, i förening med alla hennes förra olater. Detta gyckleri, denna så till sägandes utvärtens rentvagning varade dock ej länge, åtminstone med samma jemnhet och ihärdighet.

Snart började de vanliga nyckerna att åter blifva synliga, förbannelser och begabbelser öfver det klosterliga fängelset läto åter höra sig, och uttrycktes ofta i ett språk, främmande för detta rum och en sådan mun. Men på hvarje förseelse följde en ånger, en ifver att genom smekningar kunna godtgöra densamma. Nunnorna fördrogo så godt de kunde alla dessa ombytligheter, och tillskrefvo dem Signora'n's nyckfulla och lättsinniga lynne.

För någon tid tycktes ingen närmare fråga derefter; men en dag, då Signora'n, under en ordvexling med en såkallad verldslig nunna, i anledning af något obetydligt sqvaller, tillät sig att skymfa denna omåttligt och utan uppehör, tröttnade slutligen den andras tålmod, sedan hon en stund tyst smält allt, och hon lät undfalla sig, det hon hade sig bekant en viss sak, och att hon skulle kunna i sinom tid yppa densamma. Från detta ögonblick ägde ej mera Signora'n något lugn. Icke långt derefter väntades denna nunna en morgon förgäfvos till sina vanliga göromål: man gick för att söka henne i hennes cell, men fann henne ej der; man ropade henne med hög röst, intet svar: man söker, man letar, man stöfvar, här och der, upp och ner, från källaren ända till tak-

foten; hon är ingenstädes till finnandes. Hvem vet, hvilka gissningar deraf kunde hafva blifvit en följd, såframt man ej under sjelfva sökandet upptäckt ett stort hål i trädgårdsmuren; hvilket kom alla på den tanken, att hon tagit flykten derigenom. Man afsände ilbud på olika vägar för att sätta efter och upphinna henne, fåfångt; man fick aldrig den ringaste kunskap, hvar hon tagit vägen. Tilläfventyrs hade man kunnat inhämta något mera derom, i fall man, i stället för att anställa långväga efterforskningar, hade sökt på närmare håll. Sedan man mycket förundrat sig häröfver, ty ingen hade kunnat tro denna qvinna vara i stånd till någonting sådant, slöt man, att hon måtte hafva rest långt, långt bort. — Och emedan en af nunnorna händelsevis en gång råkat säga: "Hon har säkerligen flyktat till Holland," sade man och trodde äfven sedermera alltid i klostret, att hon flyktat dit. Det synes dock ej, som om Signora'n delat denna tanke. Icke därför, att hon visade sig tvifla deruppå, eller bestrida den allmänna meningen med några särskilda skäl; om hon hade sådana, hafva säkerligen aldrig några skäl så väl blifvit förtegnade; ej heller fanns någonting, som hon så gerna undvek att tala om, som denna historia, och

ingenting, som hon mindre brydde sig om, än att lyfta på den slöja, som betäckte denna hemlighet. Men ju mindre hon derom talade, desto mera tänkte hon deruppå. Huru många gånger om dagen framställde sig ej denna kvinnas bild plötsligt för hennes själ, rotfastade sig der, och ville ej skilja sig derifrån! Huru många gånger hade hon ej hellre velat se henne lifslifvande framför sig, än att städse hafva henne i tankarne, natt och dag befinna sig i sällskap med denna tomma, kalla, förfärliga bild! Huru många gånger hade hon icke velat tydligt höra denna persons röst, ja hennes förebråelser, hvilka hotelser de än kunnat innebära, hellre än att beständigt i det innersta af sin själ förnimma den välbekanta röstens hemska susning, och höra ord, hvilka hon ej förmådde besvara, upprepade med en envishet, en outtröttelig enträgenhet, som icke syntes tillhöra en lifvande.

Det var vid pass ett år efter denna händelse, som Lucia presenterades för Signora'n och hade med henne detta samtal, vid hvilket vi stådnade i vår berättelse. Signora'n fördubblade sina frågor angående Don Rodrigues förföljelse, och ingick i vissa omständigheter med en djerfhet, som syntes, och nödvändigt måste

synas Lucia högst besynnerlig, som aldrig trott, att nunnornas nyfikenhet kunnat sysselsätta sig med dylika saker. Signora'n tycktes nästan göra narr af den stora fruktan, som Lucia alltid hyst för denne herre, samt frågade henne, om han var vanskaplig, eftersom hon var så rädd för honom: det tyckes, som om hon skulle hafva funnit denna hennes envishet oförnuftig och dåraktig, så framt hon ej haft en anledning dertill uti det företräde, hon lemnade Renzo. Och äfven rörande denne utbredde hon sig i frågor, som förvånade den unga flickan och kommo henne att rodna. Då hon sedan märkte, att hon låtit sin tunga med förmycken frihet uppenbara de tankar, som sysselsatte hennes hjerna, sökte hon rätta detta och tyda sitt prat till det bästa; men detta hindrade ej, att Lucia deraf bibehöll ett oangenämt intryck af förvåning och en dunkel farhåga. Och knappt fick hon tillfälle att vara ensam med sin mor, förrän hon yppade alltsammans för henne; men Agnese, såsom mera erfaren, upplöste med få ord alla dessa tvifvelsmål och förklarade hela hemligheten. "Du bör icke förundra dig häröfver," sade hon: "Då du får lära känna verlden, liksom jag, skall du inse, att dylika saker ej äro att undra på. Förnämt folk i allmänhet ha

"alltid något besynnerligt med sig. Man måste
 "låta dem tala, i synnerhet då man har behof
 "af dem; gifva sig utseende af att med myc-
 "ken uppmärksamhet höra på, som om de sade
 "någonting vackert. Hörde du icke, huru hon
 "bannade mig, liksom om jag sagt någon stor
 "dumhet. — Jag förundrade mig icke det rin-
 "gaste deröfver. Så äro de alla. Och detta allt
 "oaktadt, böre vi tacka Gud, att hon fattat
 "tycke för dig och vill beskydda dig. För öf-
 "rigt, när du en gång kommer ur detta betryck,
 "om det då händer dig, att en annan gång haf-
 "va att göra med förnämt folk, får du väl hö-
 "ra mera dylikt." — —

Önskan att göra sig Guardianen förbunden,
 nöjet att i allmänhet beskydda, tanken på det
 anseende, hvaruti ett sådant fromt kärleksverk
 skulle sätta henne, en viss böjelse för Lucia,
 och äfven en hugsvalelse, hon kände att göra
 godt åt en oskyldig varelse, att hjälpa och trös-
 ta förtryckta, allt detta hade i sjelfva verket
 bestämt Signora'n att antaga sig de arma flyk-
 tingarnes sak. I följd af de befallningar, hon
 lät gifva, herbergerades de i brefbärerskans bo-
 ning, som stötte till klostret och behandlades,
 som om de varit antagne i klostrets tjänst. Mo-
 dren och dottren gladdo sig begge att så snart

hafva funnit en säker och hederlig tillflyktsort. — De hade äfven gerna önskat att der förblifva okända för hela världen; men detta var ej lätt i ett kloster: så mycket mindre, som det fanns en man, hvilken fullt och fast beslutat att skaffa sig underrättelser om den ena af dem, och i hvars själ, jemte den gamla passionen och förargelsen, nu äfven tillkom harmen att hafva blifvit förekommen och bedragen. Vi vilje nu lemna dessa qvinnor i deras tillflyktsort och återvända till denne mannens slott, i det ögonblick, då han afvaktade utgången af sitt brottsliga företag.

C A P. XI.

Likasom ett koppel spårhundar, efter att förgäfvat hafva jagat en hare, modstulna komma till sin herre, med hängande hufvuden och svansarne emellan benen, så återkommo ock i den beskrifna, oroliga natten banditerne till Don Rodrigos slott. Han spatserade fram och tillbaka i mörkret, i ett obebodt rum i öfra våningen, hvilket hade utsigten åt slottsplanen. I hvarje ögonblick stavnade han för att lyssna och titta ut genom de öppnade fönstren, full af otålighet och icke utan en viss oro, icke endast af

ovisshet om utgången, utan äfven angående företagets möjliga följder; ty detta var det betydligaste och vågsammaste, denne hedersmannen hittills lagt handen vid. — Han lugnades dock vid tanken på de försigtighetsmått, man vidtagit för att ej efterlemna något spår af hans medverkan. — Hvad misstankarne beträffar, skrattar jag deråt. Jag önskade väl veta, hvem den djerfve skulle vara, som fördristade sig komma hit för att bli upplyst, om här på slottet finnes någon flicka, eller icke. — Låt honom fritt komma, den der bondlurken; han skall bli väl emottagen. Må munken också gerna komma. Modren då? Låt käringen gå för f—n i våld. Polisen då? Hvad bryr jag mig derom! Podesta'n är ju en förständig karl. — Och i Milano då? Hvem bryr sig om dessa i Milano? Hvem skulle gifva dem gehör? Hvem vet, hvilka de äro? De äro ju likasom ett förkastadt slägte på jorden, de hafva icke en gång en herre; de äro icke i någon människas tjenst. Friskt mod alltså, ingen fruktan! — Hvad skall väl Attilio säga i morgon! Han får väl se då, huruvida jag icke kan någonting annat än skryta och prata. Och sedan . . . om också någon ledsamhet deraf skulle uppkomma . . . hvem vet? törhända någon af mina fiender skulle kun-

na vilja begagna sig af tillfället . . . . då skall väl Attilio kunna gifva mig råd: det rör ju hela släktens heder. — Men den tanke, hvarvid han oftast stannade, emedan han deruti fann på en gång lugn för tvifflen och en näring för sin hufvudpassion, var tanken på alla de arthigheter, alla de löften, han ville använda för att beveka Lucia. — Hon lärer väl bli så rädd, att befinna sig här ensam, midtibland dessa menniskor, dessa ansigten . . . . det enda hyggliga här på stället är ju för tusan mitt eget . . . . att hon sluteligen måste vända sig till mig, förmå sig att bedja; och om hon bara börjar be . . . . — Under det han är sysselsatt med dessa ädla beräkningar, hör han då af hästfötter, går till fönstret, öppnar det något litet, sticker ut hufvudet; det är de väntade. — Men båren? För f—n i våld! hvar har båren tagit vägen? Tre, fem, åtta; alla äro tillstädes; äfven Griso; men icke båren: F—n besitta! Griso skall stå mig till svars för allt. — Så snart de kommit in, lade Griso af sig i en vrå af en kammare i nedra våningen sin pilgrimstaf, sin stora hatt och den lilla S:t Rochus-bilden, samt gick att göra Don Rodrigo redo för sitt uppdrag, hvilket säkert ingen i detta ögonblick afundades honom. — Denne väntade honom i än-

dan af salen; och då han såg honom framkomma med denna dumma och misslynta uppsyn, som tillhör en lurad skålm, sade han, eller snarare skrek emot honom: "Nå väl, herr storskrytare, herr Kapten?" — "Det är hårdt," svarade Griso, i det han stannade med ena foten på öfversta trappsteget, "det är hårdt att skörda bannor, då man arbetat troget och sökt göra sin skyldighet, ja äfven satt sitt eget skinn i fara." "Huru gick det till? Låt oss höra, låt oss höra," sade Don Rodrigo, och begaf sig till sitt rum, dit Griso följde honom, och genast gjorde en berättelse om allt hvad han bestyrt, gjort, sett och icke sett, hört, fruktat, och ställt till rätta; och han gjorde det med den ordning, förvirring, osäkerhet och bestörtning, som naturligtvis måste råda i hans idéer. "Du har icke orätt och du har uppfört dig väl," sade Don Rodrigo: "Du har gjort allt hvad som stod i din magt; men . . . men, om det finnes en spion under detta tak! Om så är, och jag lyckas upptäcka honom, och det skall jag säkert, om det finnes någon, gifver jag honom i ditt våld; men det säger jag dig, Griso, att jag på ett rätt högtidligt sätt vill hafva honom näpst." "Äfven mig, herre," sade denne, "har en dylik misstanka fallit in:

"och om det vore sannt, om man lyckades upp-
 täcka en sådan erkeskålm, bör min herre och
 husbonde endast lemna honom i mina händer.
 Den som roat sig att låta mig tillbringa en
 sådan natt, tillkommer det mig ensam att ve-
 dergälla. Men, af alla hithörande omständig-
 heter, tycker jag mig finna, att någon annan
 villervalla är å färde, som man för närvaran-
 de icke kan inse. — I morgon, ädle herre,
 i morgon skole vi säkert få reda deruppå."
 "Man har väl intet känt igen er åtminstone?"
 Griso svarade, det han hoppades, att detta ej
 var fallet, och slutet på samtalet var, att Don
 Rodrigo uppdrog honom trenne saker för mor-
 gondagen, hvilka denne äfven af egen eftertan-
 ka kunnat inse. — Han skulle nemligen dagen
 derpå i god tid afsända tvenne karlar för att
 gifva Consuln en viss tillsägelse, hvilket verk-
 ställdes såsom vi redan sett; tvenne andra till
 det förfallna huset för att ströfva derikring och
 hålla på afstånd främmande folk, som möjligen
 kunde taga den vägen, samt för alla nyfikna
 blickar väl dölja bären ända till nästa natt, då
 man skulle skicka att afhämta den, eftersom
 det för närvarande ej gick an att göra någon
 rörelse, som kunde gifva anledning till miss-
 tankar; att derpå sjelf jemte några andra af de

mest djerfva och listiga karlarne, gå att inhemta upplysningar om anledningarne till och utgången af denna nattens villervalla. Efter att hafva gifvit dessa befallningar gick Don Rodrigo till sömns och tillät äfven Griso göra det samma, i det han afskedade honom med många loford, hvaruti tydligen framlyste afsigten att gifva honom upprättelse och på visst sätt göra honom ursäkt för de förhastade förebråelser, hvarmed han emottagit honom.

Följande morgonen var Griso å nyo ute i förrettningar, då Don Rodrigo steg upp. Han frågade genast efter Grefve Attilio, hvilken, då han fick se honom, antog en begabbande min och skrek honom till mötes: "S:t Martins dag!" "Jag har ingenting att säga," svarade Don Rodrigo, i det han gick emot honom: "Jag vill betala vadet, men det är ej detta, hvaruppå jag blifvit mest narrad. Jag hade icke sagt er någonting härom, emedan min afsigt var att denna morgon göra er häpen af förvåning. Men... "nog af; nu vill jag berätta er det." "Den der munken har haft sin hand med i denna sak," sade kusinen, efter att hafva åhört honom med uppmärksamhet, förvåning, och mera alfvar, än man kunnat vänta af en sådan vildhjerna. "Denne munk," fortfor han, "med sitt krypande

"väsende, med sitt dumdristiga tal, anser jag
 "för en bland dessa näsvisa pedanter, som blan-
 "da sig i allting, och ni har icke haft förtro-
 "ende för mig i denna sak?" Don Rodrigo be-
 rättade nu sitt samtal med munken. "Och ni
 "kunde tåla detta," utropade Grefve Attilio:
 "och ni lät honom gå, som han kommit?" "Vill
 "ni då, att jag skulle hafva dragit mig på hal-
 "sen alla Kapuciner munkar i hela Italien?" "Jag
 "vet icke," sade Grefve Attilio, "om i ett så-
 "dant ögonblick jag hade kommit ihog, att det
 "funnits andra Kapuciner munkar i verlden, än
 "denne öfverdådige sälle; men sakna vi då ut-
 "vägar, att, om vi också hålla oss inom för-
 "sigtighetens gränser, kunna få upprättelse, äf-
 "ven af en Kapuciner munk? Man måste förstå
 "att i sinom tid fördubbla artigheterna emot
 "hela Orden, och då kan man lätt ostraffadt
 "gifva en af dess medlemmar några käppslän-
 "gar." "Gör bara icke saken värre, än den re-
 "dan är." "Haf en gång förtroende till mig,
 "och jag vill tjena er som en släktinge och som
 "en vän." "Hvad tänker ni göra?" "Jag vet det
 "icke ännu, men munkens sak vill jag med sä-
 "kerhet åtaga mig. Jag vill tänka derpå och...
 "grefven, min herr onkel i hemliga rådet är
 "den person, som måste göra mig denna tjenst.

”Den förträfflige onkeln! Hvad jag gläder mig
 ”hvarje gång jag kan sätta honom i verksam-
 ”het för min räkning, en politikus af denna
 ”kaliber! I öfvermorgon vill jag vara i Milano,
 ”och på ett eller annat sätt skall munken få
 ”sin lön.”

Emedlertid kom frukosten, hvilken likväl icke
 afbröt ett samtal, som rörde så viktiga saker. Gref-
 ve Attilio talade fritt och otvunget i saken, och
 fastän han deruti visserligen tog den nära del,
 som vänskapen för kusinen och det gemensam-
 ma namnets heder fordrade enligt de idéer han
 hyste om vänskap och heder, kunde han likväl
 då och då icke afhålla sig ifrån att finna sin
 väns och släktinges missöde litet löjligt. Men
 Don Rodrige, hvars egen person det rörde och
 som haft för afsigt att i största tysthet utföra
 detta djerfva streck, hvilket nu deremot på ett
 så offentligt sätt gått om intet, var upprörd af
 vida alfvarsammare känslor och fördjupad i vida
 ledsammare tankar. ”Det lär bli sköna historier,”
 sade han, ”som det der packet nu skall sprida
 ”ut i hela nejden. Men hvad angår det mig?
 ”Hyad polisen vidkommer, skrattar jag deråt:
 ”man har ju inga bevis derpå, och om det ock
 ”funnes sådana, skulle jag likafullt skratta åt
 ”alltsammans: försigtigtvis har jag denna mor-

"gon låtit underrätta Consuln, det han väl bör
 "akta sig att göra anmälan om hvad som händt.
 "Det skulle väl icke ha några betydande följder;
 "men dylikt prat tröttar mig, då det fortsattes
 "för länge. Det kan vara nog, att jag på ett
 "så barbariskt sätt blifvit narrad." "Ni har
 "gjort ganska väl," svarade Grefve Attilio. "Den-
 "ne er Podestá . . . för öfrigt den envisaste,
 "den ledsammaste, den dummaste Podestá i hela
 "verlden . . . är likväl en hederlig karl, en
 "man, som vet sin plikt; och särdeles då han
 "har att göra med personer af stånd, måste
 "han vara så mycket mer angelägen att ej sätta
 "dem i förlägenhet. Om den der usle Consuln
 "gör en anmälan, behöfver ju blott Podestan,
 "såvida han är oss bevågen . . ." "Men ni
 "sjelf," afbröt Don Rodrigo med en viss hetta,
 "ni skämmer bort min sak derigenom, att ni
 "motsäger honom i allt, faller honom i talet,
 "och äfven, då det kommer an på, gör narr af
 "honom. Hvad angår det oss, om Podestan är
 "ett tjurhufvud, då han för öfrigt är en he-
 "derlig karl." "Vet ni, kusin," sade Grefve
 Attilio, i det han betraktade honom med en
 förundrad och gäckande min, "vet ni, att jag
 "börjar tro, det ni verkligen är litet rädd?
 "Vill ni äfven taga saken med Podestan på en

"alfvarsammare sida . . ."? "Nå, nå, sade ni
 "icke sjelf, att man måste hafva afseende på . . ."
 "Det sade jag: och då det kommer an på en
 "sak af vigt, vill jag visa er, att jag ej sviker.
 "Vet ni väl, hvad jag har mod att göra för
 "er skull? Jag är i stånd till att personligen gå
 "att besöka Herr Podestan. Aha! tror ni icke,
 "att han skall bli nöjd med en sådan heder?
 "Jä, jag är i stånd till att låta honom tala en
 "hel halftimma om Grefven-Hertigen, om den
 "Spanska Herr Castellanen, och att låta honom
 "få rätt i allting. Sedan vill jag framkasta ett
 "löst ord om Grefven min onkel i hemliga rå-
 "det: och ni vet hvilken verkan dylikt gör på
 "Herr Podestan. Med ett ord, han har mera
 "behof af vårt beskydd, än ni af hans medgör-
 "lighet. Jag vill gå fogligt tillväga. Jag vill
 "begifva mig dit och jag skall lemna honom,
 "mera bevågen emot oss än någonsin." Efter
 dessa, och några dylika ord gick Grefve Atti-
 lio ut på jagt och Don Rodrigo afvaktade med
 otålighet Grisos återkomst. Vid måltidstimman
 kom denne slutligen att afgifva sin berättelse.

Denna nattens villervalla hade förorsakat så
 mycket buller, trenne personers försvinnande
 ur byn var en så märkvärdig händelse, att de
 efterforskningar, som anställdes, dels af delta-

gande, dels af nyfikenhet naturligtvis måste blifva mångfaldiga, ifriga och enträgna; å andra sidan voro de som hade sig saken bekant alltför många för att alla vara ense om att tiga med allt. Perpetua kunde icke sätta sin fot utom dörren utan att bestormas af den ena eller den andra, att hon måtte säga dem, hvem det hade varit, som kommit att skrämma hennes husbonde: och Perpetua, i det hon noga genomgick och sammanjemkade alla omständigheter i denna händelse och insåg, huruledes hon blifvit narrad af Agnese, blef så förtretad öfver denna trolöshet, att hon kände ett mäktigt behof att gifva sitt hjerta luft. Icke derföre, att hon beklagade sig för andra öfver den list, man användt att bedraga henne: öfver denna omständighet teg hon som muren; men det spratt, man spelt hennes stackars husbonde, kunde hon väl icke i tysthet förbigå; och framförallt, att ett sådant spratt blifvit uppgjordt och satt i verket af denna fromma flicka, denne hederlige yngling och denna beskedliga enka. Don Abbondio kunde visserligen strängt befalla och hjertligt bedja henne att tiga; hon kunde visserligen försäkra honom, att det ej var af nöden att hos henne inskräpa en så klar sak; visst är dock, att en dylik hemlighet låg i den ar-

ma qvinnans hjerta likasom ungt vin tappadt på en gammal och illa bandad tunna, hvilket porlar, gäser och kokar, och såframt man ej uttager sprundet, arbetar derinom så länge, att det slutligen utgår i skum och silar fram genom öppningarne. Gervaso, hvilken knappt trodde det vara sannt, att han nu äfven ändteligen visste något mer än andra, för hvilken det syntes en icke ringa ära att hafva blifvit så skräm, och som, sedan han lagt handen vid något, som hade ett utseende af brottslighet, tyckte sig hafva blifvit lika god karl som alla andra, brann af begär att få berömma sig deraf, och fastän Tonio, som alfvarligen betänkte alla möjliga efterforskningar och den räkenskap, som kunde komma i fråga, gaf honom med knytnäfven för näsan stränga förmaningar, var det dock ej möjligt, att i hans mun qväfva alla ord. För öfrigt kunde Tonio sjelf, efter att hafva på en ovanlig timma varit utom hus om natten, då han återvände hem med en ovanlig gång och uppsyn, samt med en sinnesrörelse, som gjorde honom benägen till uppriktighet, icke dölja händelsen för sin hustru, hvilken å sin sida ingalunda var döfstum. Den mest tystlätne var Menico, ty knappt hade han hunnit berätta för sina föräldrar historien och ändamålet med sin

beskickning, så syntes det dem någonting så förfärligt, att deras barn hade varit behjelpig att störa en af Don Rodrigos planer, att de näppeligen låto gossen sluta sin berättelse. Derpå gåfvo de honom genast de mest kraftiga och hotande förmaningar, att han skulle väl akta sig att låta förmärka det ringaste härom: och följande morgonen beslöto de, då detta ej syntes dem vara tillräckeligt, att instänga honom i huset på några dagar. Men sjelfva yppade de sedermera, under samtal med folket i byn, och utan att vilja låta förstå, att de visste mera derom än andra, då man kom till den oförklarliga omständigheten angående de trenne olyckligas flykt, likasom en redan bekant sak, att dessa begifvit sig till Pescarenico. Så ingick äfven denna omständighet i allmänna taleämnet.

Alla dessa underrättelser, lika lappar, sammanhopade och förenade på vanligt sätt, jemte den frans, som naturligtvis under sjelfva sammanflickningen fästas deruppå, gåfvo anledning till en historia af mer än vanlig visshet och klarhet, och som kunde tillfredsställa äfven det mest kritiska förstånd. Men banditernas inbrott, en händelse, som väckt förmycket uppseende för att i berättelserna kunna utelemnas, och hvarom ingen hade någon tillförlitlig kunskap, var

just det som gjorde historien mörk och intrasslad. Man mumlade mellan tänderna Don Rodrigos namn: häruti kommo alla öfverens, öföfrigt herrskade uti denna sak mycket mörker och många olika meningar. Man talade mycket om de begge banditerne, som hade blifvit sedda på gatan i skymningen, och om den andre, som stod i dörren af värdshuset, men hvad ljus kunde man väl hämta af en så mager omständighet? Man frågade väl värden, hvilka personer varit hos honom den föregående aftonen; men värden påmint sig icke ens, att han sett någon menniska denna afton; och yttrade för öföfrigt alltid, att ett värdshus är likasom en frihamn. Framförallt förbrylades deras hjernor och omdömen af den der pilgrimen, som blifvit sedd af Stefano och Carl-Andrea, denne pilgrim, som rövvarne ville mörda, och som hade gått bort med dem eller som de hade bortfört. Hvad hade han att göra der? Var det en god ande, kommen att hjälpa qvinnorna; var det någon lögnaktig och elak pilgrims vålnad, som alltid nattetid kom att förena sig med dem, som drefvo samma handverk som han sjelf i lifstiden; var det en lifselevande och verklig pilgrim, som desse hade velat mörda, emedan han rustat sig till att göra

alarm i byn; var det (kan man se, huru gissningarne ofta komma sanningen nära!) en af dessa samma röfvare, förklädd till pilgrim. Man gissade på så mångahanda saker, att hela Grisos klokhet och erfarenhet icke hade förmått upptäcka, hvem det varit, om han hade varit nödsakad att utleta denna del af historien ur de andras samtal. Men, som läsaren redan vet, var det som gjorde saken invecklad för de andra, just det aldratyddigaste för honom. I det han betjenade sig af detta, såsom en nyckel för att uttyda de öfriga af honom omedelbart inhemtade underrättelserna, och med tillhjälp af underordnade spioner, kunde han af allt detta sammansätta för Don Rodrigo en temligen redig berättelse. Han instängde sig genast med denne och berättade för honom de arma älskandes påbegynta streck, hvilket lätt förklarade den omständigheten, att huset varit tomt och att man ringt i klockan, utan att det behöfde misstänkas, att förrädare funnes i huset. Han omnämnde deras flykt; och äfven härtill var det lätt att finna mer än en anledning: antingen de begge älskandes förskräckelse, då de blifvit gripne på bar gerning, eller någon underrättelse om inbrottet, hvilken blifvit dem gifven, då man redan upptäckt detta; och

hela byn var i rörelse. Slutligen berättade han, att de kommit undan till Pescarenico; längre sträckte sig ej hans kunskaper. Det fröjdade Don Rodrigo att vara viss om, det ingen hade förrådt honom, och att se, det inga spår förefunnos af hans medverkan deruti: men detta var en kort och ringa glädje. "Flyktade tillsammans!" skrek han: "tillsammans! Den fördömda munken! Den skurken!" Orden kommo hessa ur hans strupe och hördes afbrutna mellan tänderna, hvarmed han bet sig i fingrarna, hans anblick var stygg likasom hans passioner. "Munken skall få betala det. Griso! "Jag är ej mer densamme som jag varit . . . "jag vill få veta, jag vill träffa . . . nu i afton "vill jag veta, hvar de äro: förr får jag intet "lugn i min själ. Fort till Pescarenico för att "få veta, för att få se, för att träffa. Fyra "scudi nu genast, och mitt beskydd för alltid." Griso ryckte således på nytt i falt, och redan om aftonen af samma dag var han i tillfälle att kunna lemna sin värdige husbonde den önskade underrättelsen: se här sättet.

En af de största lugnader i detta lifvet är vänskapen, och en af vänskapens förmåner är åter den, att hafva någon, åt hvilken man kan

för-

förtro en hemlighet. Nu äro vänner, som man vet, icke fördelta parvis likasom makar; hvar och en har, i allmänhet sagdt, flera än en: hvilket utgör en kedja, hvars yttersta länk ingen förmår finna. När derföre den ena vännen vill skänka sig den trösten att utgjuta en hemlighet i den andras sköte, ingifver han derigenom denne begärelsen att förskaffa sig samma tröst i sin ordning. Han ber väl honom, det är sannt, att icke omtala det för någon; men ett sådant vilkor skulle för den, som toge det efter ordalydelsen, omedelbart afbryta loppet af nyssnämnde hugnader. Men allmänna bruket har velat, att detta endast förbinder oss att icke förtro hemligheten åt mer än en lika trogen vän under samma vilkor. Sålunda vandrar hemligheten från den ena trogna vännen till den andra genom denna omäteliga kedja ända till dess den slutligen når just dens eller deras öron, för hvilka den som först gaf förtroendet hade för afsigt, att den aldrig skulle komma. Vanligtvis komme den likväl att uppehålla sig en god tid på vägen, om hvar och en icke hade mer än två vänner: den som för honom berättade, och den, för hvilken han berättat den sak, som borde förtigas. Men det ges vissa

privilegierade personer, som berätta saken för hundrade; och då en hemlighet kommer i händerna på en dylik, blifva kretsarne så hastiga och så mångdubblade, att det icke är möjligt att vidare följa dem på spåren. Vår auctor har icke kunnat med visshet veta genom huru många munnar den hemlighet gått, som Griso hade befallning att utleta: visst är, att den gode mannen, som beledsagat qvinnorna till Monza, träffade, då han återkom med vagnen till Pescarenico vid aftenklämtningen, innan han ännu nått tröskeln af sitt hus, en god vän, för hvilken han i största hemlighet berättade den goda gerning, han gjort, och utgången deraf; visst är ock, att Griso tvenne timmar derefter kunde skynda till slottet för att berätta Don Rodrigo, att Lucia och hennes mor hade flyktat till ett kloster i Monza och att Renzo hade fortsatt sin väg ända till Milano.

Don Rodrigo erfor en brottslig glädje öfver denna skilsmessa och kände dervid sina brottsliga förhoppningar något litet upplifvas. Han grubblade häruppå en del af natten och steg upp i god tid följande morgonen med tvenne planer, den ena fullfärdig, den andra i utkast. Den första var, att genast afsända Griso till Monza, för att inhämta närmare underrättelser

om Lucia, och få veta hvad man kunde våga. Han lät derföre genast kalla sin förtrogne, lade i hans hand de fyra utlofvade scudi, berömde honom på nytt för den skicklighet, hvarmed han hade förtjent dem, och gaf honom den befallning, som han nyligen uttänkt.

"Signor . . ." sade Griso, tvekande. "Huru? "Har jag ej talt tydligt." "Om ni ville skicka någon annan . . ." "Huru?" "Ers Nåd! jag är färdig att uppoffra mitt lif för min husbonde: det är min skyldighet, men jag vet också, att ni icke vill förmycket utsätta edra tjenares lif." "Nå vidare?" "Ers höga Nåd känner ganska väl de få märken, som jag redan har: och . . . Här är jag under ers nåds beskydd; Herr Podestan är vän af huset; rättsbetjenterna hafva aktning för mig: och äfven jag å min sida . . . det gör mig visst ringa heder . . . men för att lefva i frid . . . bemöter jag dem som vänner. I Milano är ers nåds livrée kändt; men i Monza är jag i stället förmycket känd. Och ers Nåd vet väl, att, (jag säger ej detta för att berömma mig,) den som kunde angifva mig för polisen eller öfverlemna mitt hufvud, skulle göra en god affär? Hundra scudi på en gång, och rättighet att ur fängelset befria tvenne

"banditer." "Huru, för f-n i våld?" sade Don Rodrigo: "du förekommer mig nu liksom en byracka, som knappt har mod att hugga efter benen på de förbigående utan att se sig omkring efter husfolket till sitt beskydd, och som icke vågar sig fyra steg utom huset!" "Jag tror mig, min herre och husbonde, hafva sagt mina skäl..." "Alltså! Alltså," upprepade Griso raskt, då han nu blifvit bragt till det yttersta, "alltså kan ers nåd anse detta, som om det icke vore sagdt; mod som ett lejon, ben som en hare och genast färdig till afresan." "Jag har ej heller sagt, att du skall resa ensam. Tag med dig ett par af de bästa karnarne . . . friskt mod, och visa dig vara den gamle Griso. Huru! Då ansigten sådana som edra i stillhet vandra sin väg fram, hvem tror du finns, som icke gerna låter dem gå? Rättsbetjenterne i Monza måste hafva blifvit ganska ledsna vid lifvet, om de för 100 scudi vilja sätta det på ett så vågsamt spel. Och för öfrigt tror jag mig icke vara så litet känd der, att egenskapen af att vara i min tjänst, skulle räknas för ingenting."

Sedan han sålunda något litet skämt ut Griso, gaf han honom de vidsträcktaste och omständligaste instructioner. Griso tog med sig

tvenne stallbröder och begaf sig af med en glad och djerf uppsyn, men förbannande i sitt hjerta Monza, brännmärken, qvinnorna och herrars nycker, samt vandrade framåt, lik en varg, hvilken, drifven af hungern, med hopskrumpen buk och spår af reffbenen synliga i det gråaktiga skinnnet, nedstiger från sina berg, hvarest allt är fullt af snö, varsamt framskrider på slätten, ofta stadnar med ena tassan i luften och hviftande med den lurfviga svansen,

med nosen lyft, han vädrar kring i vinden, om han händelsevis känner lukten af menniskor eller af hästar, spetsar han de smala öronen och ser omkring sig med tvenne blodsprängda ögon, hvaruti framlyser på en gång begär efter rof och fruktan för förföljelse.

Don Rodrigos andra plan angick sättet att ställa så till, det Renzo, sedan han väl blifvit skild från Lucia, icke mer skulle återvända i hennes grannskap och icke mer sätta sin fot inom byn. Han tänkte på att låta utsprida rykten om hotelser och försåt, hvilka med tillhjälp af någon god vän skulle komma honom tillhanda och förtaga honom all lust att återvända till dessa nejder. Han insåg väl, att det säkraste vore att kunna få honom förvist ur landet: och, för att lyckas häruti, trodde han,

att lagliga vägar kunde vara honom till vida större hjälp än öppet våld. Man kunde till exempel med vissa tillsattser utmåla det i prestgården gjorda försöket, framställa det såsom ett inbrott, en upprorisk handling, och med doktors tillhjälp låta Podesta'n förstå, det nu en anledning vore för handen att emot Renzo låta utgå en arresteringsorder. Men under dessa öfverläggningar fann han snart, att det icke anstod honom att blanda sig uti denna smutsiga sak och utan att vidare bråka sin hjärna härmed, beslöt han att rådföra sig med doktor Azzeca-garbugli, så mycket som nödigt var för att låta honom förstå sin åstundan. Det är så många förordningar, tänkte Don Rodrigo, och doktorn är ju icke något dumhufvud: han skall väl hitta på någon utväg, som kan hjälpa mig, han bör väl kunna skaffa denne usling någon ledsamhet på halsen: annars vill jag förändra hans namn. Men, (som det ofta händer här i världen) under det denne tänkte på doktorn, såsom den skickligaste person att kunna tjena sig häruti, bemödade sig en annan person, hvars namn man svårligen kan gissa, med ett ord, Renzo sjelf, med mycken ifver att tjena honom på ett annat sätt, vida säkrare och skyndsammare, än det doktorn skulle hafva kunnat uttänka.

Jag har mången gång sett en liten älskvärd gosse, mer liflig kanske, än tillbörligt var, men som efter alla anledningar utvisade att med tiden bli en bra karl, jag har, säger jag, mången gång sett en sådan, sysselsatt emot aftonen att drifva hemåt en hjord af små ostindiska grisar, hvilka han under loppet af dagen fört på bete i en liten trädgård. Gerna hade han velat få dem alla på en gång inom hus; men det var en fåfång möda: den ena sprang till höger, och under det den lilla herden skyndade att drifva honom tillbaka i skocken, bortsprungo andra till venster, ja, åt alla sidor. Så att han slutligen, efter att hafva något litet förargat sig, rättade sig efter dem, dref först in dem, som voro närmast dörren, gick sedan hän att hämta de öfriga på en gång, allt efter som det passade sig. En dylik manöver nödgas vi företaga med våra personer: efter att hafva bragt Lucia i säkerhet, hafva vi skyndat efter Don Rodrigo, och nu måste vi lemna honom, för att åt Renzo, som nu framställer sig för vårt betraktande, uppsöka en bostad.

Efter den bedröfliga skilsmessan, som vi nyligen berättat, vandrade han från Monza till Milano, i en sinnesförfattning, som hvar och en lätt kan föreställa sig. Att skilja sig från

hemmet, och hvad som vill säga mer, ifrån sin födelsebygd, och hvad som var aldravärst, ifrån Lucia, att befinna sig på öppen landsväg utan att veta hvar han skulle luta sitt hufvud, och allt för denne nedriges skull! Då denna bild framställde sig för Renzos fantasi, öfverlemnade han sig helt och hållet åt sitt raseri och begäret efter hämnd; men han återkallade sedan i minnet den bön, som äfven han tillsammans med den gode munken gjort i Pescarenicos kyrka; och då ångrade han sig: snart återkom förargelsen med förökad styrka; men då han fick se en bild på muren, tog han af sig hatten och stannade ett ögonblick för att på nytt bedja: så att under loppet af denna resa han uti sitt hjerta dödat och återväckt Don Rodrigo åtminstone tjuge gånger. Vägen, på den tiden helt och hållet begrafven mellan höga vallar, var smutsig, stenig och full med djupa hjulspår, hvilka efter ett regn blefvo bäckar, och der dessa icke fullt kunde rymma vattnet, helt och hållet öfversvämmad, med utseende af en pöl, samt nästan ofarbar. Vid sådana ställen, gick en liten brant gångstig liksom en trappa uppföre vällen och gaf tillkänna, att andra fotvandrare förut gjort sig en väg öfver fälten. Renzo uppkom på en af des-

så till ett högre ställe, såg sig omkring och
 varseblef den ofantliga dömen ensam på slätten,
 likasom om den icke vore belägen midtuti en
 stad, utan uppstode ur en ödemark, och glöm-
 mande alla sina bekymmer, stadnade han för
 att om äfven på långt håll kunna betrakta detta
 världens åttonde underverk, om hvilket han
 hört så mycket talas ända från sin barndom.
 Men då han efter några ögonblick vände sig
 om och såg vid himlabrynen den uddiga kedjan
 af berg, och deribland tydligt höja sig hans
 kära *Resegone* kände han sig helt varm om
 hjertat, stadnade något litet, blickade sorgset
 åt detta håll, vände sig sedan bedröfvad om
 och fortsatte sin väg. Småningom började han
 sedan upptäcka klockstaplar, torn, kupöler och
 hus; nedsteg då på vägen, vandrade en stund
 framåt, och då han märkte sig icke vara långt
 ifrån staden, närmade han sig till en vandrare
 och sade, i det han bugade sig så höfligt han
 någonsin kunde: "med förlof, min herre." "Hvad
 vill ni, min gode gosse?" Skulle ni vilja säga
 mig den kortaste vägen till det Kapucinerklo-
 ster, hvarest Pater Bonaventura är tillfinnan-
 des?"

Mannen, till hvilken Renzo vände sig, var en
 förmögen innevånare i nejden, hvilken denna

morgon gått till Milano i egna angelägenheter, och nu återvände utan att hafva kunnat uträtta någonting, i största skyndsamhet, ty han längtade att komma hem; och hade gerna sett, att han sluppit detta uppehåll. Detta oakadt svannade han ganska vänligt utan att gifva något tecken af otålighet: "käre son, der finnas flera än ett kloster; ni måste kunna säga mig mera tydligt, hvilket det är, som ni menar." Renzo framdrog nu ur barmen Pater Christoforos bref och viste det för denna herre, hvilken, sedan han deruppå läst: östra porten, gaf honom det tillbaka sägande: "Ni är på god väg, min kära gosse; klostret, som ni söker, är icke långt härifrån. Tag af på gångstigen till venter: det är en genväg: innan kort skall ni befinna er vid hörnet af en lång, låg byggnad: det är Lazarettet; följ längsefter grafven, som omgifver huset, och då kommer ni fram till östra porten. Gå in derigenom, och efter några hundra steg, kommer ni på ett torg med vackra almar; der ligger klostret; man kan ej taga felt derom. Gud vare hos dig, min kära gosse." Han beledsagade dessa sista ord med en vänlig rörelse med handen, och gick sina färde. Renzo blef förvånad och förtjust öfver stadsboernas artiga sätt emot landt-

folk; han visste icke, att detta var en dag, på hvilken mantlarne ödmjukade sig för tröjorna. Han tog den väg, som blifvit honom anvist, och kom riktigt till östra porten. På den tiden, då Renzo vandrade in genom denna port, gick vägen utanföre, längs efter hela Lazaretsbyggnaden och rummet tillät ej heller någon annan riktning; sedan lopp den, trång och krokig, mellan tvenne häckar. Stadsporten bestod af tvenne fyrkantiga pelare, med en öfverbyggnad för att bevara sjelfva dörrarne; och på ena sidan ett litet hus för tullbetjeningen. Bastionernas grundvalar nedstego i en oregelbunden sluttning, och i stället för ordentlig stenläggning var det en skräfflig och ojemn yta af skärfvor och snäckor, kringkastade utan all ordning. Få steg ifrån porten gick en liten kanal midtigenom gatan, och delade den sålunda i tvenne krokiga gränder, fulla med dam eller smuts, alltefter olika årstider. — Just på det stället, der den gata befinner sig, som kallas köpinggatan, flöt channeln ut i en kloak och derifrån i den stora grafven, som sköljer stadsmurarne. Der var en pelare med ett kors ofvanpå, kallad S:t Dionysii pelare: till höger och venster trädgårdar med stängsel af häckar och deremellan små, låga hus, mest bebodda af tvättare. Renzo inträ-

der, går framåt; ingen af tullbetjentene säger ett ord åt honom: hvilket syntes honom vara någonting högst märkvärdigt, eftersom han af de få från hans by, som kunde skryta af att hafva varit i Milano, hört berättas förunderliga saker om de undersökningar och förfrågningar, hvilka alla de blefvo underkastade, som kommo från landet. Gatan var alldeles tom, så att, i fall han icke hade hört ett aflägsset sorl, som förkunnade någon stor rörelse, han lätteligen kunnat tro sig kommen till en öde stad. I det han fortsatte sin väg utan att veta hvad han skulle kunna tänka härom, märkte han på marken vissa långa hvita rader, likasom af snö; men snö kunde det icke vara, ty den faller icke i rader, ej heller vanligtvis den årstiden. Han stannade vid en af dessa, betraktade den, tog deruppå, och blef upplyst om, att det var mjöl. — Det måste vara ett stort öfverflöd här i Milano, sade han för sig sjelf, när man på sådant sätt hushållar med Guds gåfvor. Och likväl har man berättat oss, att det var missväxt öfverallt. Men då han efter att hafva gått några steg vidare kom midtförelaren, märkte han vid dess fot någonting ännu mera besynnerligt; han såg på trappstegen af fotställningen vissa kringspridda stycken, som

säkerligen icke voro stenar, och hvilka, om man träffat dem på en bagaredisk, man icke ett ögonblick skulle hafva dragit i betänkande att kalla bröd. Men Renzo vågade icke så snart tro sina ögon; ty detta var ju ingalunda något ställe för bröd. — Låtom oss se, huru härmed hänger ihop — sade han ännu en gång för sig sjelf; gick deruppå fram till pelaren, lutade sig ner, tog upp ett: det befanns i sjelfva verket vara en rund, ganska hvit brödkaka, sådan som Renzo icke var van att äta, annat än på högtidsdagar. — Det är verkligen bröd! sade han högt; så stor var hans förvåning; utströde detta på sådant sätt här i staden? och nu i år? och besvära sig ej ens med att taga upp det, då det faller på marken? Detta måste vara ett Canaans land! — Efter tio mils vandring i den kyliga morgonluften, retade dessa bröd, då den första förvåningen gått förbi, mäktigt hans matlust. — Skall jag ta några, öfverlade han för sig sjelf: åh ja! de hafva ju lemnat det här för hundarne; då måtte väl en kristen menniska få smaka litet. I värsta fall vill jag, om ägaren skulle komma, ärligt betala honom. — Under dessa tankar, stoppade han uti ena fickan den kaka, han redan höll uti, tog sedan en till, hvilken han stoppade i den andra, yt-

terligare en tredje, på hvilken han började äta, och fortsatte sin väg, mera oviss än någonsin, och längtande att bli upplyst om orsaken till allt detta. Han hade knappt satt sig i rörelse, förrän han blef varse några människor, som kommo från det inre af staden, och han betraktade nu uppmärksamt dem, som först blefvo synliga. Det var en karl, en qvinna, och några steg bakom en liten pojke, alla tre med en börda på ryggen, som tycktes öfverstiga deras krafter, alla tre af ett högst besynnerligt utseende. Mjöligen kläder, eller rättare, trasor, mjöligen ansigten, hvilka dessutom voro förvridna och blossande af hetta, en kroppställning, som under gåendet icke allenast nedtrycktes af bördan, men dessutom var ömkelig, likasom om deras lemmar varit krossade och sönderslagne. Mannen bar med yttersta möda öfver halsen en mjölsäck, hvilken, söndrig här och der, vid hvarje stöt, vid hvarje ojemn rörelse; gaf ifrån sig ett litet mjölregn. — Men alldraoformligast var likväl qvinnans utseende: en ofantelig mage, och derinunder begge armarne utsträckta, hvilka knappt tycktes kunna vara i stånd att understödja densamma, och som liknade ett par krokiga grepar, som gå ifrån halsen på en stor kruka; och under den-

nå mage framstucko tvenne ben, nakna ända
 öfver knät, hvilka framskredo i en vaggande
 rörelse. — Renzo betraktade allt detta nogare,
 och blef varse, att den stora magen var hen-
 nes kjol, som hon höll uppskörtad med så mye-
 ket mjöl uti, som der kunde rymmas, och än
 mera, så att ofta derutur föll på marken nå-
 got litet. Gossen höll på hufvudet en korg,
 full af bröd; men som han hade kortare ben
 än föräldrarne, blef han småningom efter, och
 under det han sökte upphinna dem, förlorade
 korgen jemnvigten, hvarvid ett och annat bröd
 föll derutur. "Vill du kasta ut ett till, otäcke
 "lätting . . ." sade modren, i det hon visade
 tänderna emot gossen. "Jag kastar ej ut dem;
 "de falla af sig sjelfva. Hvad skall jag göra?"
 svarade denne. "Det är en lycka för dig, att
 "jag har händerna bundna," återtog qvinnan,
 i det hon gjorde en rörelse med knytnäfvarne,
 såsom för att slå den arma gossen, och härvid
 dammade det ut ett mola af mjöl, hvaraf man
 kunnat baka vida mer än de tvenne bröd, hvil-
 ka gossen i detsamma lät falla. "Vänta, vän-
 "ta," sade mannen: "låtom oss gå tillbaka för
 "att plocka upp dem; i annat fall lærer väl nå-
 "gon annan göra det. Vi hafva länge lidit: må
 "vi derföre nu, då vi fått ett litet öfverflöd,

"njuta det i frid." — Emedlertid tillkom folk från landet; och en af dem närmade sig qvinnan och frågade henne: "Hvar tar man brödet?" — "Gå på, gå på," svarade hon; och då de voro tio steg derifrån, tillade hon brummande: "De der skälmarne från landet komma hit för att göra rent hus i alla bagarebodar och alla magasin, så att till slut ingenting blir kvar för oss." — "Litet åt hvar och en, pratmakerska," sade hennes man. "Vi hafva ju nu öfverflöd."

Af allt detta och dylikt mera, som han såg och hörde, började Renzo förstå, att han kommit till en stad i uppror, och att denna dag var en segrens dag, det vill säga, att hvar och en tog så mycket, han någonsin ville och förmodde, samt lemnade hugg och slag i betalning. — Hur mycket vi än önska att kunna framställa vår arme bergsbo i ett förmånligt ljus, nödgar likväl den historiska sannfärdigheten oss att bekänna, det hans första känsla härvid var glädje. Han hade så litet att berömma sig af sakernas vanliga gång, att han fann sig böjd att gilla allt hvad som på ett eller annat sätt kunde ändra densamma. Och för öfrigt lefde han, som ingalunda var en man, upphöjd öfver sin tid, i den fulla öfvertygelsen, eller rättare i den blinda

tron, då allmänt gängse, det bristen på bröd förorsakades af uppköparne och bagarne, och ansåg derföre alla utvägar rättvisa att ur dessas händer rycka den föda, som de, enligt nyssnämnde tanka, grymt nekade åt ett helt folks hunger. Han föresatte sig likväl att hålla sig undan från oväsendet, och var glad att hafva anvisning på en Kapuciner munk, hvilken skulle kunna gifva honom skydd och ledning. Under dylika tankar, och betraktande emedlertid de nya eröfrare, som kommo lastade med rof, tillryggalade han den korta väg, som återstod för att komma till klostret.

Der, hvarest nu det sköna palatset med sin höga altan står, var på den tiden, och var ännu för icke många år sedan ett litet torg, och i ändan af detsamma Kapuciner munkarnes kyrka och kloster, med fyra stora almar framföre dess façade. Vi lyckönska, icke utan en viss afund, dem af våra läsare, som icke hafva sett allt detta i dess dåvarande skick: ty det antyder, att de äro mycket unga, och således icke hafva haft tid att göra många dårskaper. Renzo gick rakt fram till porten, gömde i barmen den halfva brödkaka, som han hade kvar, framtog brevet och höll det tillreds i handen, samt drog på klocksträngen. Härvid öppnades en

liten lucka, som var försedd med galler, och derutur framstack hufvudet på brodren portvaktaren, för att fråga, hvem det var. — "En ifrån landet, som medför ett angeläget bref till Pater Bonaventura från Pater Christoforo." — "Gif hit," sade portvaktaren, i det han stack handen mellan galleret. "Nej, nej," sade Renzo: "jag måste lemna det i hans egna händer." "Han är ej i klostret." — "Låt mig komma in, så vill jag vänta på honom," återtog Renzo. — "Gör som jag säger," svarade munken: "gå till kyrkan och vänta der, så kan ni göra någonting nyttigt undertiden. — I klostret får man för närvarande icke inträde." — Sedan han sagt detta, stängde han luckan. Renzo stod der flat med sitt bref i handen. Han gick några steg fram emot kyrkdörren för att efterkomma portvaktarens råd, men straxt derpå beslöt han att först kasta en blick på oväsendet. Han gick öfver det lilla torget, framkom till hörnet af gatan och stannade, med armarne i kors öfver bröstet, för att titta till venster åt det inre af staden, hvarest folksamlingen var tätast och mest stojande. — Lik en vattenhvirvel drog den åskådaren till sig. — Jag vill gå att se det der på närmare håll, tänkte han, framtog på nytt sitt bröd och begaf sig, gnagande deruppå, åt detta håll. — Under det han vandrar ditåt, vilje vi i möjligaste korthet omförmåla anledningarne och första början till denna folkrörelse.

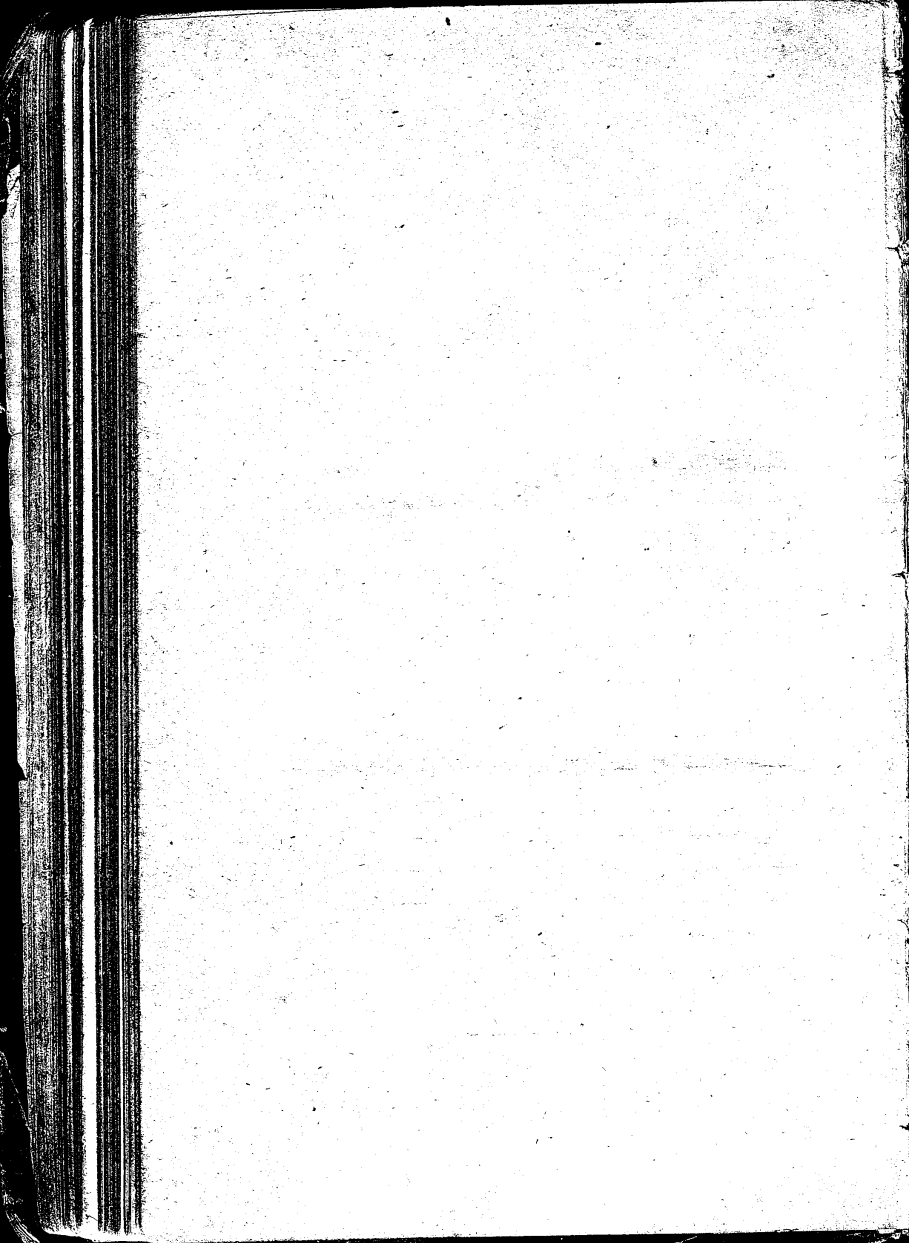

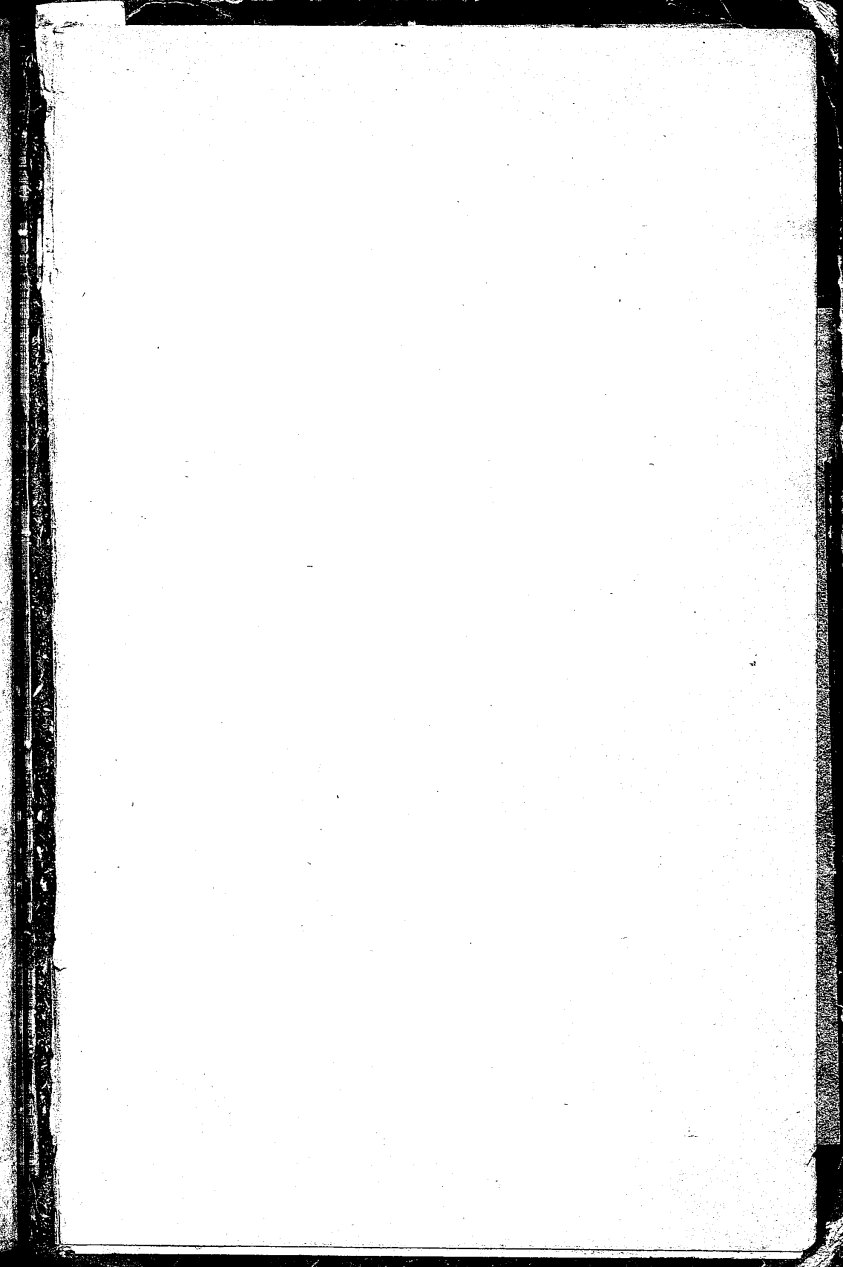
Rättelser.

Sid. 137 rad. 8 sättes utropstecken efter "huru"

— 150	— 10	står: hårda;	läs: hörda
— 153	— 27	— bedröfvad;	— bedöfvad
— 158	— 5	— eget;	— något
— 165	— 9	— kunde vi;	— kunne vi ju
— 166	— 6	— bara;	— barn
— 168	— 10	<i>utelemnäs "och"</i>	
— 184	— 6	står: bedröfvade;	— beröfvade
— —	— 23	<i>efter "soldaters" bör stå: skräck</i>	
— 186	— 6	står: från;	läs: för
— 218	— 7	— han ropar;	— ropar han
— 231	— 7	— gap;	— rop
— 233	— 17	— h'n	— hon
— 235	— 23	Dem renom&c.—	<i>Omnia munda mundis</i>
— —	— 25	— han	— denne
— 239	— 4	— de	— den
— 248	— 17	— slutade	— slutat
— 267	— 8	— hon	— han

De öfriga fel täcktes Läsaren själf anmärka och rätta.

4 APR. 1966

N

5 APR. 1966

5 APR. 1966

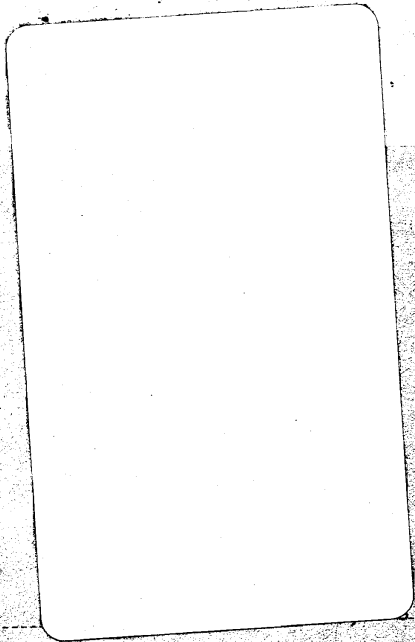
N

6 APR. 1966

6 APR. 1966

Push

1984-02-27

,sv., 1832]

Manzoni, A.,

Trolöfvade. d.l. Sthm 1832.

litt it

Ref

lv

BT 2/1

